

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โดยใช้ระบบบิทคอยน์

กษิติศ ทองวิเศษสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์

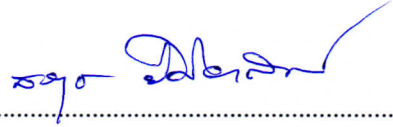
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2558

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โดยใช้ระบบบิทคอยน์
กษิติศ ทองวิเศษสุข
คณะนิติศาสตร์

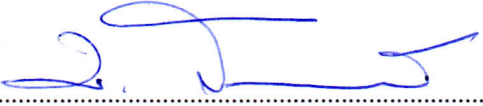
ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

รองศาสตราจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.สรารุช ปิตยาศักดิ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วริยา ล้าเลิศ)

ศาสตราจารย์..........คณบดี
(ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ)

มีนาคม 2559

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์
ชื่อผู้เขียน	นายกษิตศ ทองวิเศษสุข
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2558

วิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ฉบับนี้ได้ศึกษาถึงประวัติ ความหมาย ความเป็นมาของสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงสถานะทางกฎหมาย และศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย สถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ และหลักการสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะของระบบบิทคอยน์ และสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ ตลอดจนถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย

จากการศึกษาพบว่า บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ที่มีลักษณะเป็นเงินตราเสมือนจริงในรูปแบบของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตแทนที่การทำธุรกรรมผ่านทางสถาบันการเงิน และบิทคอยน์กำลังเป็นที่นิยมและถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามบิทคอยน์นั้นไม่มีสถานะทางกฎหมายและไม่ได้เป็นเงินตรา ไม่ได้เป็นเงินตราต่างประเทศ และไม่ได้เป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมาย ทำให้บิทคอยน์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย อีกทั้งยังไม่ปรากฏลักษณะที่ชัดเจนของบิทคอยน์ตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย บิทคอยน์ก็ไม่ได้เป็นเงินตรา ไม่ได้เป็นเงินตราต่างประเทศและไม่ได้เป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน อีกทั้งไม่ปรากฏลักษณะที่ชัดเจนของบิทคอยน์ตามกฎหมาย เนื่องจากมีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของบิทคอยน์ที่แตกต่างกันออกไป จากลักษณะของบิทคอยน์ที่ไม่ปรากฏชัดตามกฎหมายทำให้ไม่สามารถนำบิทคอยน์มาปรับใช้กับฐานความผิดฟอกเงินได้ อีกทั้งมาตรการสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน และการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เพราะการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นไม่ได้ทำธุรกรรมผ่านทางสถาบันการเงิน ในขณะที่เดียวกันประเทศ

(4)

สหรัฐอเมริกาสามารถนำฐานความผิดพอกเงินมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้เพียงบางส่วนเท่านั้นจึงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ แต่ประเทศออสเตรเลียสามารถนำฐานความผิดพอกเงินมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ แต่อย่างไรก็ตามการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย จึงจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอแนะให้ควรมีการกำหนดถึงคำนิยามที่ชัดเจนของบิทคอยน์ไว้ในกฎหมายเพื่อให้สามารถนำคำนิยามดังกล่าวมาปรับใช้กับกฎหมายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสนอแนะให้ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้ฐานความผิดพอกเงินครอบคลุมถึงบิทคอยน์ด้วย อีกทั้งแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของสถาบันการเงินให้ครอบคลุมถึงบิทคอยน์เพื่อที่จะทำให้การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินสามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

ABSTRACT

Title of Thesis	Legal Issues on Anti-Money Laundering through Bitcoin
Author	Mr. Kasidith Thongvisessuk
Degree	Master of Laws
Year	2015

This thesis has studied on the history, the definition, origin and the legal status of the objects of exchange. From this, it will be related to the history, definition, origin, and the legal status of bitcoin which the author of this thesis has heavily focused on. The thesis contains the main principle of the prevention and suppression on money laundering activity with focusing on the concepts and theories in prevention and suppression of money laundering activity in Thailand by comparing with those in United States and Australia.

The result of the study showed that, bitcoin is the new kind of exchange which functions like the virtual currency in the form of electronic database. Bitcoin is created for internet transaction for the purpose of using the internet to perform the transaction, replacing the old method of performing the transaction through the financial institution. Bitcoin is now popular among people and is widely used in the society. However, bitcoin is not yet accepted by the law and is not deemed as legally functional currency, foreign currency or electronic currency as provided by the section and thus resulting in the fact that bitcoin cannot be legally accepted as payment, even worse when considering that there is no express provision in Thailand which directly related to bitcoin. In United States and Australia, bitcoin is also considered not a currency, foreign currency or electronic currency as it does in Thailand. The reason is that there are many divisive opinions on bitcoin and also there is none of directly related provision. As such, by the fact that bitcoin is not expressly provided by the law. Therefore, it cannot be a part to constitute the money-laundering element. More so, the basic measures of prevention and

(6)

suppression of money laundering activity is the transaction reports of financial institution and the identification of client of such institution cannot be applied in case of money laundering activity related to bitcoin because the transaction of bitcoin do not perform the transaction through the financial institute . In United States, bitcoin can be partially applied to constitute the element of money laundering activity which is not efficient enough in practice. Australia can apply the money laundering activity provision in case of bitcoin transaction. However, both United States and Australia, the transaction reports of the financial institution and the identification of client cannot be applied at the case. Thus, United States and Australia need more efficient methods to deal with the current situation of money laundering activity related to bitcoin.

Overall, there should have the clear definition of bitcoin in the provision in order to make use of the definition and apply the definition to related matters efficiently. Moreover, there should be some amendments of Anti Money-Laundering Act B.E.2542. The act should provide that the money laundering crime will include the activity of bitcoin transaction and revise the definition of financial institution to include the activity of bitcoin transaction in order to make the transaction reports and financial institution and the identification of client can be applied to money laundering activity related to bitcoin.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตา กรุณาและความช่วยเหลือจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ที่ให้โอกาสผู้เขียนได้นำเสนอ อธิบายถึงสภาพปัญหา และกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อีกทั้งยังกรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สรารุช ปิตติยาศักดิ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ล้ำเลิศ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียน และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา สุวรรณทัต ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้ให้วิชาความรู้ทางด้านกฎหมายตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้เขียนสามารถนำมาปรับใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนได้ทราบถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนครอบครัว ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้กำลังใจ อยู่เคียงข้าง ทำให้ผู้เขียนสามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ รวมถึงการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านด้วยดีตลอดมาในการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ ไม่มากก็น้อย ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัย ณ ที่นี้ด้วย

กษิติศ ทองวิเศษสุข

มีนาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	5
1.3 สมมติฐานการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 วิธีการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์	8
2.1 ความหมาย ความเป็นมาและลักษณะของระบบบิทคอยน์	8
2.1.1 ความหมาย ความเป็นมาของการใช้วัตถุมีค่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน	8
2.1.1.1 สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของโลก	9
2.1.1.2 สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของไทย	11
2.1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับการใช้วัตถุมีค่าเป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ	13
2.1.3 ความหมาย ความเป็นมาของการใช้เงินตราเสมือนจริงเป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยน	15

2.1.4	ลักษณะของระบบบิทคอยน์	19
2.1.4.1	ที่มาของบิทคอยน์	19
2.1.4.2	ความหมายของบิทคอยน์	20
2.1.4.3	ลักษณะเฉพาะของบิทคอยน์	21
2.1.4.4	การได้มาของบิทคอยน์	22
2.1.4.5	วิธีใช้ของบิทคอยน์	23
2.1.4.6	สิ่งกำหนดมูลค่าของบิทคอยน์	24
2.1.5	หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับการใช้จ่ายเงินตราเสมือนจริง เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ	24
2.2	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย	25
2.2.1	แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	25
2.2.1.1	แนวคิดและความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน	25
2.2.1.2	วัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	28
2.2.1.3	ความหมายของการฟอกเงิน	29
2.2.1.4	ขั้นตอนการฟอกเงิน	30
2.2.1.5	รูปแบบการฟอกเงิน	31
2.2.1.6	แหล่งสำหรับการฟอกเงิน	32
2.2.1.7	การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา	34
2.2.1.8	การใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง	38
2.2.1.9	มาตรการอื่น ๆ	39
2.2.2	หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย	40
2.2.2.1	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	41
2.2.2.2	คณะกรรมการธุรกรรม	42
2.2.2.3	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	44
2.2.3	ทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	46
2.2.3.1	ทฤษฎีการสมคบกัน	46
2.2.3.2	ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน	49
2.2.3.3	ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์	51

บทที่ 3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	52
	โดยใช้ระบบบิทคอยน์	
3.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศไทย	52
3.1.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตราและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	52
3.1.1.1	พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485	52
3.1.1.2	พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485	55
3.1.1.3	พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501	56
3.1.1.4	พระราชกฤษฎีกากว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงิน ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551	58
3.1.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	62
3.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในต่างประเทศ	70
3.2.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศสหรัฐอเมริกา	71
3.2.1.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตรา และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	72
	1) Stamps Payment Act of 1862	72
	2) The Securities and Exchange Act of 1934	73
	3) Electronic Fund Transfer Act of 1978	74
	4) Uniform Commercial Code	74
3.2.1.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	79
	1) Federal Crimes and Criminal Procedure	79
	2) Bank Secrecy Act of 1970	81
	3) Money Laundering Control Act of 1986	84
3.2.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศออสเตรเลีย	90
3.2.2.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตรา และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	91

1) Currency Act of 1965	91
2) Crime (Currency) Act of 1981	92
3.2.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย	95
1) Custom Act of 1901	95
2) Mutual Assistance in Crime Matter Act of 1987	96
3) Proceeds of Crime Act of 1987	97
4) Financial Transaction Report Act of 1988	98
5) Telecommunication Act of 1997	101
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์	105
4.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมาย โดยใช้ระบบบิทคอยน์	105
4.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์	120
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	150
5.1 บทสรุป	150
5.2 ข้อเสนอแนะ	153
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	165
ภาคผนวก ก ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 8/2557 เรื่อง ข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง	166
ภาคผนวก ข หนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ผง.(23) 129/2556 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2556	168
ภาคผนวก ค ร่างแผนงานกำกับดูแลเงินตราเสมือนจริง “Bitlicense” ของรัฐนิวเจอร์ซีย์	170
ประวัติผู้เขียน	198

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	เปรียบเทียบเงินอิเล็กทรอนิกส์กับบิทคอยน์	110
4.1	หน่วยของบิทคอยน์	123
4.2	เปรียบเทียบค่านิยามเงินตราและเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย	126
4.3	เปรียบเทียบมุมมองที่มีต่อบิทคอยน์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย	126
4.4	เปรียบเทียบฐานความผิดพอกเงินของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย	154
4.5	เปรียบเทียบการรายงานธุรกรรมของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย	156

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการค้าขายยังไม่มีเงินตรามาใช้เป็นสื่อกลางในซื้อขายกันดังในปัจจุบัน มนุษย์ได้นำระบบการแลกเปลี่ยนผลิตผลของตน กับสิ่งอื่นที่ต้องการมาใช้ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่การแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ไม่สะดวกและมีข้อจำกัดค่อนข้างหลายประการ เนื่องจากผลิตผลบางประเภทเป็นสิ่งมีชีวิตไม่สามารถตัดแบ่งกันได้ สินค้าที่นำมาแลกเปลี่ยนมีคุณภาพไม่เท่ากัน นอกจากนี้ความต้องการของผู้ที่มีผลิตผลที่ต้องการจะแลกเปลี่ยนทั้งสองฝ่ายไม่ตรงกัน การแลกเปลี่ยนจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องหาผู้ที่จะทำการแลกเปลี่ยนรายใหม่ ต่อมาเพื่อทำให้การแลกเปลี่ยนเป็นที่พอใจทั้งสองฝ่ายและสะดวกยิ่งขึ้นปราศจากข้อจำกัดใด ๆ อีก มนุษย์จึงนำวัตถุมีค่าบางชนิดซึ่งถือกันว่าเป็นของมีค่าในสังคมขณะนั้นมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

หลังจากที่มนุษย์นำวัตถุที่มีค่าบางชนิด ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ามาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกัน ต่อมามนุษย์มีความต้องการในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มนุษย์ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อมาใช้ ซึ่งสินเชื่อคือความเชื่อหรือความไว้วางใจว่าฝ่ายที่ได้รับสินเชื่อ จะต้องมีการชำระหนี้คืนภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนด โดยสินเชื่อถูกนำมาเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเงินตราของมนุษย์ แม้ว่าสินเชื่อจะไม่ใช่เงินตรา แต่สินเชื่อก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าสินเชื่อมีความใกล้เคียงกับเงินตราเพราะสามารถนำมาใช้แทนเงินตราได้ แต่การใช้สินเชื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้น จะมีความแตกต่างจากการใช้เงินตรา เนื่องจากเงินตรานั้นสามารถใช้ซื้อขายแลกเปลี่ยนได้โดยตรง แต่สินเชื่อมีลักษณะเป็นสัญญาผูกพันที่มีผลต่อเนื่องไปสู่อนาคตโดยต้องชำระหนี้ตามที่ตนผูกพัน เมื่อความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดและเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวจึงมีการพัฒนาสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนไปในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

ในปัจจุบันมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนา ด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และพัฒนาไปสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นการเชื่อมโยง เครือข่ายคอมพิวเตอร์หลาย ๆ เครือข่ายเข้าด้วยกัน โดยปราศจากข้อจำกัดใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็น ระยะทาง สภาพภูมิศาสตร์ สภาพสังคม ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ทำให้ไม่มีอุปสรรคใน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอินเทอร์เน็ต ส่งผลทำให้โลกไร้พรมแดนทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสารขนาดใหญ่ได้อย่างง่ายดาย ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะ เป็นด้านการค้า การ พาณิชยกรรม กิจกรรมด้านความบันเทิง กิจกรรมด้านการติดต่อสื่อสารเมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ส่งผลทำให้มนุษย์ได้รับความ สะดวกสบายในการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น มีการติดต่อสื่อสาร ค้าขาย แลกเปลี่ยนกันด้วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ทำให้สามารถทำการค้าขายกันได้ทั่วทุกมุมโลกอย่างไร้พรมแดน ด้วยเหตุนี้เองทำให้มนุษย์คิดค้นสื่อกลางที่ใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนขึ้นใหม่ที่เรียกว่าบิทคอยน์ซึ่งเป็น สกุลเงินดิจิทัล กล่าวอีกนัยคือ บิทคอยน์เป็นเสมือนเงินสดสำหรับการใช้จ่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต

บิทคอยน์คือ เงินตราเสมือนจริง (Virtual Currency) เป็นสกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรม ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องผ่านทางธนาคารกลาง โดยบิทคอยน์เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ.2009 โดยบุคคลนิรนามที่ใช้นามแฝงว่า Satoshi Nakamoto โดยบิทคอยน์เป็นระบบ Open Source Peer to Peer Payment Network เป็นการทำธุรกรรมการเงินที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่มีตัวกลาง¹ กล่าวคือบิทคอยน์ใช้ระบบ Decentralized ซึ่งเป็นการกระจายข้อมูลออกเป็นส่วนย่อย ๆ ทำให้ไม่มี การรวมศูนย์ข้อมูลส่งผลให้ไม่มีตัวกลางในการควบคุม สามารถซื้อขายกันได้โดยตรงและทุกคนบนโลก อินเทอร์เน็ตสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้อย่างอิสระทั่วทุกมุมโลก

ในต่างประเทศบิทคอยน์ได้รับการยอมรับ และถูกนำไปใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน โดยมีการนำบิทคอยน์มาใช้ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง ยกตัวอย่างเช่น Expedia เว็บไซต์เอเย่นต์ การท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลก² Hero Subs ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดที่เมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย³

¹ กัณฑ์ภณ ศรีชาติ, “เงินเสมือน (Virtual Currency) ต่างจากเงินจริงอย่างไร,” **กรุงเทพธุรกิจ** (20 สิงหาคม 2556): ย่อหน้าที่ 1, ค้นวันที่ 20 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/523725>

² Expedia, **Bitcoin Terms & Conditions**, Retrieved October 18, 2015 from <http://www.expedia.com/Checkout/BitcoinTermsAndConditions>

³ Coindesk.com, “**Hero sub**” Sandwich Shop Becomes Melbourne’s First to **Accept Bitcoin**, Retrieved October 18, 2015 from <http://www.coindesk.com/sandwich-shop-hero-sub-melbournes-first-accept-bitcoin>

Virgin Galactic บริษัททัวร์อวกาศ⁴ Robocoin Bank ธนาคารแห่งแรกที่รับทำธุรกรรมเกี่ยวกับบิทคอยน์ อีกทั้งยังมีบัตร ATM อีกด้วย⁵ และประเทศแคนาดามีตู้ ATM ตู้แรกของโลกที่สามารถแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เป็นเงินสดดอลลาร์แคนาดาได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าแม้จะมีการนำบิทคอยน์มาใช้อย่างแพร่หลาย แต่บิทคอยน์ก็ยังไม่มีความหมายบัญญัติรองรับสถานะทางกฎหมายเอาไว้อย่างชัดเจนว่าบิทคอยน์นั้นมีลักษณะเป็นเงินตรา หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์⁷ ในการดำเนินภารกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน อีกทั้งยังมีอำนาจระงับกิจการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือ การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 จึงมีปัญหาว่าบิทคอยน์นั้นเป็นเงินตราตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 และเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 หรือไม่

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ นั้นก็ส่งผลกระทบต่อในเชิงลบด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นตามไปด้วย และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีส่วนทำให้รูปแบบหรือวิธีการในการก่ออาชญากรรมบางประเภทเปลี่ยนแปลงไป มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การประกอบอาชญากรรมบางประเภทมีการเปลี่ยนแปลงจากอาชญากรรมธรรมดาที่เกิดขึ้นภายในประเทศไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีการดำเนินการในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากเป็นผลตอบแทน และผู้ประกอบอาชญากรรมก็จะนำเงินหรือ

---

⁴Richard Branson, **Bitcoin in Space**, Retrieved October 18, 2015 from <http://www.virgin.com/richard-branson/bitcoins-in-space>

⁵Drew Cordell, **Robocoin Announce Robocoin Banking: Bitcoin ATMS Become Bitcoin Bank Branch**, Retrieved October 18, 2015 from <https://www.cryptocoinsnews.com/robocoin-announces-robocoin-banking-bitcoin-atms-become-bitcoin-bank-branches>.

⁶กรุงเทพมหานครออนไลน์, “เอทีเอ็มบิทคอยน์” ตู้แรกของโลก (25 สิงหาคม 2558) ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/539844>

⁷ธนาคารแห่งประเทศไทย, **เกี่ยวกับ ธพท.**, ค้นวันที่ 18 ตุลาคม 2558 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/Pages/default.aspx>

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปกระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นกลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

การฟอกเงินถือเป็นความผิดทางอาญาอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอาชญากรรมที่ร้ายแรงและมีผลกระทบอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ ด้วย ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงิน จึงได้มีการศึกษาและผลักดันให้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดให้การฟอกเงินมีความผิดทางอาญาและมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้สำหรับขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไปจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้น

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นพระราชบัญญัติที่ควบคุมการกระทำใด ๆ ที่ทำไปเพื่อปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยการแปรสภาพหรือเปลี่ยนสภาพให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นจะต้องมาจากการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 21 ฐานที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542⁸ และนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นมาโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องได้รับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อีกทั้งยังมีการบัญญัติถึงมาตรการสำคัญที่ช่วยในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน ซึ่งจะช่วยให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมอาชญากรรมได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบิทคอยน์ยังไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้เหล่าอาชญากรสามารถประกอบอาชญากรรม โดยมุ่งหวังผลตอบแทนที่จะได้รับจากการประกอบอาชญากรรมเป็นบิทคอยน์และทำการฟอกเงินโดยอาศัยช่องทางของบิทคอยน์ เนื่องจากการซื้อขาย แลกเปลี่ยนบิทคอยน์ยังไม่มีสถานะทางกฎหมายใด ๆ รองรับ ทำให้ไม่สามารถปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์ได้ อีกทั้งการเข้าไปตรวจสอบการทำธุรกรรมและการเข้าถึงข้อมูลของบิทคอยน์ไม่สามารถกระทำได้ และมาตรการที่สำคัญที่ช่วยในการป้องกันและ

⁸พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 4)

ปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินนั้นก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 1) ศึกษาถึงประวัติ ความหมาย ความเป็นมาของสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงสถานะทางกฎหมาย
- 2) เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย สถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ และหลักการสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับสถานะทางกฎหมายของต่างประเทศ
- 4) เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเกี่ยวกับปัญหาการใช้บิทคอยน์ในการฟอกเงินให้มีความชัดเจน เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 สมมติฐานการศึกษา

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่เดิม ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ อีกทั้งกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งมีการบัญญัตินิยามศัพท์คำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเอาไว้ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงบิทคอยน์ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อที่จะนำมาบังคับใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างชัดเจน เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะทำการศึกษาแยกออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ด้วยกัน ส่วนแรกศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา ความหมายของบิทคอยน์ รวมถึงสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ และการปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 และ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ว่าสามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินตราและเงินอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับบิทคอยน์ได้ต่อไป ส่วนที่สองศึกษาถึงหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์ และศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีความชัดเจนเหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ว่าสามารถปรับใช้บิทคอยน์กับพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์ให้สอดคล้องกับประเด็นที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ภายใต้หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อแสวงหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีความชัดเจนเหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงประวัติ ความหมาย ความเป็นมาของสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงสถานะทางกฎหมาย
- 2) ทำให้ทราบถึงประวัติ ความเป็นมา ความหมาย สถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ และหลักการสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 3) ทำให้ทราบถึงสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ในประเทศไทยและสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์ในต่างประเทศ

- 4) ทำให้ทราบถึงแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเกี่ยวกับปัญหาการใช้บิตคอยน์ในการฟอกเงิน ให้มีความชัดเจน เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์

ในการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ มีความจำเป็นต้องศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมาและลักษณะของระบบบิทคอยน์ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อเป็นแนวทางให้ทราบ และนำมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบในทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบบิทคอยน์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และใช้เป็นแนวคิดในการแสวงหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้ระบบบิทคอยน์ ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1 ความหมาย ความเป็นมาและลักษณะของระบบบิทคอยน์

2.1.1 ความหมาย ความเป็นมาของการใช้วัตถุดิบค่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน และมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยความที่มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถและมีความชำนาญเฉพาะอย่างที่ไม่เหมือนกัน อีกทั้งลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากรในแต่ละถิ่นฐานที่แตกต่างกัน เช่น บางคนมีความชำนาญในด้านการเพาะปลูก และถิ่นที่อยู่อาศัยมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างยิ่ง ทำให้สามารถผลิตพืชผลที่มีคุณภาพได้เป็นจำนวนมาก ขณะที่บางคนมีความชำนาญในด้านการทำปศุสัตว์ และถิ่นที่อยู่อาศัยเหมาะแก่การทำปศุสัตว์ ทำให้สามารถเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด คนที่สามารถเพาะปลูกได้ก็มีความต้องการสิ่งอื่นนอกจากผลผลิตของตน ในทางกลับกันคนที่ทำปศุสัตว์ได้ก็มีความต้องการสิ่งอื่นนอกจากผลผลิตจากการทำปศุสัตว์เช่นกัน จึงก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตขึ้นของกันและกันขึ้น⁹ แต่เนื่องจากในอดีตนั้นการค้าขายแลกเปลี่ยนยังไม่มีเงินตรามาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกันเหมือนในปัจจุบัน มนุษย์จึงได้นำ

---

⁹ กฤษฎา สังขมณี, การเงินและการธนาคาร (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550), หน้า 1.

วัตถุที่มีค่าบางชนิดซึ่งถือว่าเป็นของมีค่าในสังคมขณะนั้นมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน¹⁰ เพื่อให้การซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นไปโดยง่าย และตรงตามความต้องการของทั้งสองฝ่าย โดยสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมีการวิวัฒนาการเรื่อยมา ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของโลก

สมัยโบราณการแลกเปลี่ยนในสมัยนี้ยังไม่มีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน¹¹ จึงเป็นการนำสิ่งของที่ตนเองมีนำไปแลกกับสิ่งของที่ตนเองต้องการกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนจึงทำได้ยาก เพราะหากคนที่แลกเปลี่ยนด้วยต้องการสิ่งของที่ตนเองไม่มี จะทำให้การแลกเปลี่ยนไม่อาจเกิดขึ้นได้ และต้องทำการเปลี่ยนคนที่ทำการแลกเปลี่ยนด้วยไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเจอคนที่มีความต้องการในการแลกเปลี่ยนที่ตรงกัน ต่อมาจึงเริ่มมีการนำสิ่งของใกล้ตัวมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เพื่อขจัดปัญหาในการแลกเปลี่ยน เช่น อาณาจักรกรีกใช้วัวเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน อาณาจักรบาบิโลนใช้เมล็ดข้าวสาลีเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการใช้สิ่งของเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนขาดคุณสมบัติของการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ดี กล่าวคือ สิ่งของบางสิ่งพกพาไม่สะดวกเป็นสิ่งของที่มีน้ำหนักมาก สิ่งของบางสิ่งเน่าเสียได้ง่าย สิ่งของบางสิ่งไม่สามารถตัดแบ่งได้หรือตัดแบ่งแล้วทำให้มูลค่าเสียไป¹² ต่อมามีการซื้อขายแร่ธาตุโลหะมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม¹³ เนื่องจากเป็นสิ่งที่หาได้ยาก มีความทนทาน พกพาคิดตัวได้สะดวกจึงทำให้มีการนิยมนำแร่โลหะเหล่านี้มาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน¹⁴

สมัยกรีกในช่วงแรกมีการใช้โลหะที่มีค่าชนิดต่าง ๆ เช่น ทองคำ เงิน ทองแดง เป็นต้น โดยนำมาหลอมรวมเป็นแท่งเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกันโดยตรง ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาโดยมีการประทับตราลงบนแท่งโลหะเพื่อเป็นการรับรองและแสดงว่าแท่งโลหะนั้นได้ผ่านการตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานของโลหะนั้นแล้ว ทำให้ผู้คนในสังคมสามารถนำโลหะนั้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้อย่างมั่นใจ¹⁵

¹⁰ อัมพา ภมรานนท์ และคณะ, *วิวัฒนาการของเงินตราไทย* (กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์, 2545), หน้า 8.

¹¹ เมธี ดุลยจินดา, *วิวัฒนาการของระบบการธนาคารโลก* (กรุงเทพมหานคร: ดวงกลม, 2519), หน้า 1-3.

¹² วิโรจน์ กลั่นเปา, *เรื่องของเงินและธนาคาร* (กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, 2517), หน้า 5.

¹³ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 7.

¹⁴ เมธี ดุลยจินดา, *เรื่องเดิม*, หน้า 9-10.

¹⁵ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 14.

สมัยโรมันในช่วงแรกมีการใช้โลหะแท่งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกับสมัยกรีกและมีการนำเงินตราของชนชาติกรีกและชนชาติฟินิเซียมาใช้ร่วมด้วย¹⁶ ต่อมาอาณาจักรโรมันได้รับอิทธิพลของระบบการผลิตเหรียญโลหะขึ้นใช้เองจากอาณาจักรกรีก โดยการออกใช้เหรียญเงินใช้สำหรับซื้อขายแลกเปลี่ยนทั่วไปของชาวโรมันและเหรียญทองคำใช้สำหรับซื้อขายแลกเปลี่ยนกับอาณาจักรอื่นๆของอควินและแม่ทัพเท่านั้น¹⁷

สมัยกลางตอนต้นหลักจากอาณาจักรโรมันตะวันตกล่มสลายลงจากการรุกรานของพวกอานารยชน ส่งผลให้กรุงสแตนติโนเปิลเมืองหลวงของอาณาจักรโรมันตะวันออกกลายเป็นผู้กำหนดชนิดของเงินตรารวมถึงค่ามาตรฐานอื่น ๆ เกี่ยวกับเงินตราอีกด้วย จนกระทั่งชาติออตโตมันได้บุกเข้ายึดกรุงสแตนติโนเปิลได้สำเร็จและทำการยึดและควบคุมอำนาจทุก ๆ ด้านได้สำเร็จ ละค่อย ๆ ทำการเปลี่ยนแปลงระบบเงินตรา ส่งผลให้เงินตราของโรมันค่อย ๆ หายไปจากระบบหมุนเวียนของตลาดในที่สุด¹⁸ นอกจากนี้ในสมัยนี้ยังมีการริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับการชำระเงินในอนาคตอีกด้วย โดยผู้ซื้อสินค้าไม่จำเป็นต้องทำการจ่ายเงินตราในทันทีที่ทำการซื้อสินค้า แต่จะมีการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายให้มีการชำระราคาสินค้ากันในการซื้อขายครั้งต่อไป รวมไปถึงในสมัยนี้ยังมีการกำเนิดของตั๋วแลกเงินที่ใช้การประทับตรา ซึ่งแสดงถึงการตกลงกันบนรายการในสมุดบัญชีสัญญาเพื่อผูกพันตนที่จะทำการชำระเงินตามตั๋วเรียกเก็บเงินภายหลัง¹⁹

สมัยกลางตอนปลาย เมื่อการโอและสงเงินที่เป็นระบบบัญชีเครดิตที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน และใบรับฝากเงินในยุคนี้มีความสำคัญต่อการค้าขายเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในธุรกิจของช่างทอง ซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับโลหะและการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยมีอุปกรณ์และสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ปลอดภัย ซึ่งในสมัยนั้นช่างทองถือว่าเป็นผู้ชำนาญในการตรวจสอบความบริสุทธิ์ของทองคำมากที่สุด²⁰ ช่างทองจึงกลายเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนแทนอาณาจักร²¹ เมื่อผู้คนนำเงินตราของตนไปฝากไว้กับ

¹⁶ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 30.

¹⁷ นวรัตน์ เลชนะกุล, *เบี้ย บาท กษาปณ์ แบงก์* (กรุงเทพมหานคร: สารคดี, 2542), หน้า 25.

¹⁸ เมธี ดุลยจินดา, *เรื่องเดิม*, หน้า 48-50.

¹⁹ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 70-73.

²⁰ เบอ์นาร์ต ลีตาร์ท, *เงินตราแห่งอนาคต: วิถีใหม่สู่การรังสรรค์ความมั่งคั่ง งาน และโลกอันชาญฉลาด*, แปลโดย จินตลา วิเศษกุล (กรุงเทพมหานคร: สวนเงินมีมา, 2547), หน้า 45.

²¹ นวรัตน์ เลชนะกุล, *เรื่องเดิม*, หน้า 54.

ช่างทอง ช่างทองก็จะทำการออกใบรับฝากเงินตราขึ้นให้แก่ผู้ฝากและต่อมาธุรกิจของช่างทองก็ได้พัฒนากลายเป็นกลายเป็นธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ใบรับฝากเงินตราจึงกลายเป็นบัตรธนาคาร²²

2.1.1.2 สื่อกกลางในการแลกเปลี่ยนของไทย

สมัยสุโขทัย เงินพดด้วงเป็นรูปแบบเงินตราที่ใช้สำหรับการค้าขายภายในอาณาจักร²³ โดยใช้กันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเงินพดด้วงมีลักษณะเป็นเหรียญโลหะเงินทำจากแท่งเงินบริสุทธิ์ สันฐานกลม ปลายยาวแหลมและขีดกัน มีรูระหว่างขามีตรประทับแสดงแหล่งผลิต และรอยบากเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของเนื้อเงิน²⁴ โดยเป็นการผลิตด้วยมือในเวลานั้น โดยราชอาณาจักรสยามยังไม่มีธนบัตรใช้

สมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2394 - พ.ศ.2411) มีการค้าขายกับชาวต่างชาติมากขึ้น ทำให้เงินพดด้วงที่ใช้กันมาในขณะนั้น เริ่มจะมีปัญหาเกิดขึ้น กล่าวคือเงินพดด้วงไม่พอใช้หมุนเวียนในระบบเงินตราไทย การผลิตเงินพดด้วงมีความล่าช้า ไม่เพียงพอ ไม่ทันต่อความต้องการ²⁵ ดังนั้นรัชกาลที่ 4 จึงโปรดเกล้าให้สร้างโรงกระสาปน์สิทธิการขึ้นเพื่อผลิตเงินด้วยเครื่องจักร ซึ่งมีทั้งที่ทำมาจากทองคำ เงิน ดีบุกและทองแดง นับตั้งนั้นเป็นต้นมารูปแบบเงินตราของราชอาณาจักรสยามจึงเปลี่ยนจากเงินพดด้วงเป็นเงินเหรียญกษาปณ์²⁶

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ยังได้ริเริ่มมีการนำกระดาษขึ้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นครั้งแรกหรือที่เรียกว่าหมาย²⁷ อย่างไรก็ตามหลักฐานบางอย่างได้ระบุว่าการใช้เงินกระดาษ มีมาตั้งแต่สมัยพระนารายณ์มหาราชแล้ว ซึ่งธนบัตรหรือเงินกระดาษในเวลานั้นเรียกว่า หิรัญญูโลหะไว้ หรือเงินลพบุรี และตามหลักฐานยังปรากฏข้อความต่อไปอีกว่า อายญุตวิฒนะวัตถุ ที่แปลว่าแผ่นกระดาษนี้มีความรู้เรื่องสืบไปภายนอก

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2411 - พ.ศ.2453) ได้มีปฏิรูประบบการเงินการคลังของประเทศทำให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้นเนื่องจากในสมัยนี้มีการค้าขายกับต่างประเทศที่มากขึ้น และเพื่อเป็นการรองรับกับการค้าขายกับต่างประเทศที่นับวันก็ยิ่งเจริญขึ้นตามลำดับ

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

²³ อัมพา ภูมรานนท์ และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 22.

²⁴ พิพัฒน์ โปษยานนท์, เงินตราของไทย, ใน **อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ว่าที่ร้อยตรีหญิง ลินจง โปษยานนท์** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสรรพมิต, 2520), หน้า 73.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80-81.

²⁶ ธนาคารแห่งประเทศไทย, **100 ปี ธนบัตรไทย** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2545), หน้า 9.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-17.

ช่วงปลายปี พ.ศ.2433 กระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้มีการเตรียมการจัดพิมพ์เงินกระดาษหลวง หรือตัวเงินกระดาษเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พ่อค้าชาวต่างประเทศและประชาชนชาวไทยที่ต้องการเงินบาทมากขึ้น รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติว่าจ้างห้างกิเซคเก้แอนด์เดวรีเอินท์ (Giesecke&Devrient) เมืองไลป์ซิก (Leipzig) ประเทศเยอรมัน เป็นจำนวนเงิน 14,500 ปอนด์ เพื่อพิมพ์เงินกระดาษหลวงจำนวน 3,951,500 ฉบับ โดยแยกเป็นใบละ 1 บาท 3,200,000 ฉบับ, ใบละ 5 บาท 320,000 ฉบับ, ใบ 10 บาท 320,000 ฉบับ, ใบละ 40 บาท 40,000 ฉบับ, ใบละ 80 บาท 40,000 ฉบับ, ใบละ 100 บาท 24,000 ฉบับ, ใบละ 400 บาท 5,000 ฉบับ และ ใบละ 800 บาท 2,500 ฉบับ รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 19.2 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2435 เงินกระดาษหลวงงวดแรกได้ถูกส่งจากห้างกิเซคเก้แอนด์เดวรีเอินท์ ประเทศเยอรมันมาสู่กรุงเทพ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจึงได้ร่างพระราชบัญญัติเงินกระดาษหลวง ร.ศ.112 ขึ้นเพื่อกำหนดการออกใช้เงินกระดาษหลวงในปี พ.ศ.2436 หรือ ร.ศ.112 อย่างไรก็ตามการนำเงินกระดาษหลวง หรือตัวเงินกระดาษออกใช้ต้องถูกระงับไป²⁸ ด้วยเหตุผลสองประการคือหนึ่ง รัฐบาลยังไม่มีความพร้อมในการบริหารเงินกระดาษหลวง และสองรัฐบาลต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นค่าปรับให้แก่ประเทศฝรั่งเศสในเหตุการณ์ ร.ศ.112 คือเหตุการณ์ที่กรุงเทพมหานครถูกยึดด้วยกองเรือรบของฝรั่งเศสที่ต้องการจะยึดไทยเป็นอาณานิคมซึ่งในเวลานั้นรัฐบาลฝรั่งเศสได้ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลไทยหลายข้อด้วยกัน หนึ่งในนั้นก็คือ รัฐบาลไทยจะต้องมอบดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ประเทศลาว กัมพูชา ในปัจจุบัน) พร้อมด้วยเงินค่าปรับที่รัฐบาลไทยถูกกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายเปิดฉากยิงเรือรบฝรั่งเศสก่อน ในเหตุการณ์การรบที่ล้อมพระจุลจอมเกล้าปากน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรือรบของไทยพยายามป้องกันไม่ให้เรือรบฝรั่งเศสรุกล้ำเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้เรือรบฝรั่งเศสสามารถรุกล้ำแล่นมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา เข้ามาจอดที่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสที่บริเวณริมแม่น้ำท่าสี่พระยา ผลจากการเสียค่าปรับเป็นจำนวนมากนี้เอง ทำให้เงินทุนสำรองในคลังหลวงหมดไปเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงเกรงว่าเหรียญกษาปณ์ที่ใช้เป็นทุนสำรองเพื่อค้ำประกันค่าเงินกระดาษหลวงให้มีค่าและน่าเชื่อถือจะมีอยู่ไม่เพียงพอจึงไม่มีการประกาศนำเงินกระดาษหลวงออกมาใช้ เพราะอาจทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในค่าของเงินกระดาษหลวง ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้สั่งพิมพ์เงินกระดาษหลวงเสร็จเรียบร้อยแล้ว และพร้อมทั้งร่างกฎหมายเตรียมไว้แล้ว

ขณะเดียวกัน ในช่วงเวลานั้นก็ได้มีธนาคารของต่างประเทศสองแห่ง ได้ทำการออกบัตรธนาคาร (Bank Note) เพื่อใช้หมุนเวียนระบบการเงินไทย คือธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ หรือ HSBC (Hong Kong and Shanghai Banking Corporation) ในปัจจุบันคือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (Standard Chartered Bank) ซึ่งเป็นธนาคารของประเทศอังกฤษ และธนาคาร

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-33.

แห่งอินโดจีน ซึ่งเป็นธนาคารของประเทศฝรั่งเศสบัตรธนาคารหรือแบงค์โน้ต (Bank Note) นี้เองคนไทยมักเรียกกันสั้น ๆ ว่าแบงค์ ต่อมาจึงเรียกกันจนติดปากว่าแบงค์จนถึงทุกวันนี้

การออกบัตรธนาคารหรือแบงค์โน้ตของธนาคารที่กล่าวนี้เป็น การออกตัวสัญญาว่าจะจ่ายเงินตราโลหะให้แก่ผู้ที่นำบัตรธนาคารมาขึ้นเงินกับธนาคาร และบัตรธนาคารที่ธนาคารออกนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ใครจะรับหรือไม่รับชำระหนี้ก็ได้ อีกทั้งบัตรธนาคารนี้ก็ไม่ได้ใช้กันแพร่หลายนัก คงใช้กันอยู่ในหมู่พ่อค้าชาวต่างประเทศและประชาชนคนชั้นสูงในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสามัญชนคนธรรมดา และคนต่างจังหวัดนั้นยังไม่นิยมใช้บัตรธนาคารซึ่งคนเหล่านั้นต่างต้องการใช้เป็นเหรียญบาทเสียมากกว่า จำนวนบัตรธนาคารที่ธนาคารทั้งสองแห่งออกใช้ร่วมกันนั้น ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ.2445 มีราคาเพียงประมาณสี่ล้านบาทเท่านั้น²⁹

หลังจากที่มนุษย์ได้มีการนำเงินพดด้วง และแบงค์โน้ตมาใช้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ามาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกัน ต่อมามนุษย์มีความต้องการในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้รับความสะดวกสบายในการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันมากกว่าเดิม มนุษย์ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อมาใช้ แม้ว่าสินเชื่อจะไม่ใช้เงินตราก็ตาม แต่ก็สามารถใช้ในการซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้

ในปัจจุบันมีการพัฒนาทางวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าขึ้นมาก รวมถึงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้มีการพัฒนาไปสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยเหตุนี้เองทำให้ข้อจำกัดต่าง ๆ ถูกทำลายลง ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านระยะทาง สภาพภูมิศาสตร์ สภาพสังคม ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม และข้อจำกัดอื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การพาณิชย์ ด้านความบันเทิง ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลทำให้มนุษย์ มีการติดต่อสื่อสาร ค้าขาย แลกเปลี่ยน กันด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ทำให้สามารถค้าขายกันได้ทั่วทุกมุมโลกอย่างไร้พรมแดน ด้วยเหตุนี้เองทำให้มนุษย์คิดค้นสื่อกลางที่ใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนขึ้นใหม่ที่เรียกว่าบิตคอยน์ซึ่งเป็นสกุลเงินดิจิทัล กล่าวอีกนัยคือ บิตคอยน์เป็นเสมือนเงินสดสำหรับการใช้จ่ายผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

2.1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับการใช้วัตถุมีค่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือแบงค์ชาติ เป็นธนาคารกลางของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2482 เนื่องจากตอนนั้นได้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เองได้

²⁹ ปรีชา สุวรรณทัต, จากเงินพดด้วงมาสู่บิตคอยน์ (Bitcoin), ค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 จาก <http://www.naewna.com/politic/columnist/12399>

เร่งรัดความจำเป็นของประเทศต้องไทยที่จะต้องจัดตั้งธนาคารกลางขึ้น ซึ่งในขณะนั้นนายปรีดี พนมยงค์ ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ทำการร่วมมือกับพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย เริ่มจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติขึ้นในปี พ.ศ. 2482 ซึ่งนำไปสู่การตราพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2485 โดยในสมัยที่พลเอกเผ่า เพ็ญเลิศ บริรักษ์ยุทธกิจ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (พ.ศ. 2484 – พ.ศ.2487) ได้มีการตราพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 และทำการจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นองค์การอิสระ และจากพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 ได้กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มประกอบธุรกิจได้ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2485 เป็นต้นมา อีกทั้งยังมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย เป็นผู้ว่าการธนาคารพระองค์แรก (พ.ศ.2485 – พ.ศ.2489) พระองค์ได้ทรงวางระเบียบแบบแผนและดำเนินการจนธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำรงอยู่เป็นปีกแผ่นมั่นคงตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

โดยธนาคารแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน อีกทั้งยังมีบทบาทหน้าที่³⁰ ดังต่อไปนี้

1) ออกและจัดการธนบัตรของรัฐบาลและบัตรธนาคาร

เป็นผู้ออกธนบัตรของรัฐบาลภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเงินตรา และมีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะออกบัตรธนาคารในราชอาณาจักร

2) กำหนดและดำเนินนโยบายการเงิน

ดำเนินนโยบายการเงินตามที่คณะกรรมการนโยบายการเงินกำหนด ได้แก่ รับเงินฝาก กำหนดอัตราดอกเบี้ยในการให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงิน ซื้อขายเงินตราต่างประเทศและแลกเปลี่ยนกระแสนเงินสดในอนาคต กู้ยืมเงินตราต่างประเทศเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพแห่งค่าของเงินตรา กู้ยืมเงินเพื่อการดำเนินนโยบายการเงิน ซื้อขายหลักทรัพย์เท่าที่จำเป็นและแลกเปลี่ยนกระแสนเงินสดในอนาคตเพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบการเงินของประเทศรวมถึงยืมหรือให้ยืมหลักทรัพย์ตามที่กำหนดโดยมีหรือไม่มีค่าตอบแทน

3) บริหารจัดการสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

บริหารจัดการสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ไม่รวมสินทรัพย์ในทุนสำรองเงินตราตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา) การนำสินทรัพย์ไปลงทุนหาประโยชน์ โดยคำนึงถึงความมั่นคง สภาพคล่อง ผลประโยชน์ตอบแทนของสินทรัพย์ และความเสี่ยงในการบริหารจัดการ

4) เป็นนายธนาคารและนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐบาล

³⁰พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรา 8

เป็นนายธนาคารของรัฐบาล โดยมีอำนาจหน้าที่ในการรับจ่ายเงินเพื่อบัญชีฝากของ กระทรวงการคลัง การรับเก็บรักษาเงินหลักทรัพย์หรือของมีค่าอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลการ เป็นตัวแทนของรัฐบาลในการซื้อขายโลหะทองคำและเงินการซื้อขายและโอนตั๋วแลกเงินหลักทรัพย์ และใบหุ้น การควบคุมและการรวมไว้ในแหล่งกลางซึ่งเงินปริวรรตต่างประเทศ หรืออาจเป็นนาย ธนาคารของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ นอกจากนี้ อาจเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ของ รัฐบาลโดยมีอำนาจกระทำการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ของรัฐบาล จ่ายเงินต้นและดอกเบี้ย หรืออาจ เป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นหรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ

5) เป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน

เป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการให้กู้ยืมเงินหรือให้ความช่วยเหลือทาง การเงินแก่สถาบันการเงิน การรับเก็บรักษาเงิน หลักทรัพย์ หรือของมีค่าอย่างอื่นของสถาบัน การเงิน รวมถึงการสั่งให้สถาบันการเงินส่งรายงานหรือชี้แจงเพื่ออธิบายเกี่ยวกับ ทรัพย์สิน หนี้สิน หรือภาระผูกพันได้

6) จัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน

จัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน ระบบการหักบัญชีระหว่างสถาบันการเงิน และ บริหารจัดการระบบดังกล่าวให้เกิดความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

7) กำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน

กำกับ ตรวจสอบ วิเคราะห์ฐานะและการดำเนินงาน ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงของสถาบัน การเงิน เพื่อให้มีเสถียรภาพ

8) บริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายใต้ระบบการแลกเปลี่ยน

เงินตรา รวมทั้งบริหารจัดการสินทรัพย์ในทุนสำรองเงินตรา ตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

9) ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

2.1.3 ความหมาย ความเป็นมาของการใช้เงินตราเสมือนจริงเป็นสื่อกลางในการ แลกเปลี่ยน

เงินตราเสมือนจริง คือรูปแบบข้อมูลชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งข้อมูลชนิดนี้ สามารถใช้แทนมูลค่าของสิ่งของต่าง ๆ และสามารถใช้จ่ายแลกเปลี่ยนได้อีกด้วย โดยเงินตรา เสมือนจริงนั้นจะมีลักษณะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยวัดมูลค่า และมีมูลค่าในตัวเอง อย่างไรก็ตามเงินตราเสมือนจริงนั้นไม่มีสถานะทางกฎหมาย

แนวความคิดเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงนั้นไม่ใช่แนวคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ในความเป็นจริงแล้ว สกุลเงินทั้งหลายสามารถทดแทนการใช้เงินตราเสมือนจริงมาได้กว่าร้อยปีแล้ว ซึ่งเงินตรานั้นมีมูลค่า

ในตัวเอง โดยผู้ใช้นั้นไม่จำเป็นต้องใช้โลหะที่มีค่าในการซื้อขายแลกเปลี่ยน อีกทั้งเงินตรานั้นไม่ได้มีมูลค่าที่แท้จริงตามน้ำหนักของทองคำ อย่างไรก็ตามเงินตรานั้นมีมูลค่าในตัวเองเพราะว่าได้รับการรับประกันมูลค่าจากธนาคารผู้ออกเงินตรา ทำให้ธนบัตร เช็ค รวมถึงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มีมูลค่าขึ้นมา

เงินตราเสมือนจริงยังคงมีบทบาทเช่นเดียวกับเงินตรา กล่าวคือ เงินตราเสมือนจริงนั้นมีมูลค่าในตัวเอง อย่างไรก็ตามมูลค่าของเงินตราเสมือนจริงนั้นค่อนข้างมีการผันผวนมาก ซึ่งอัตราการผันผวนของค่าเงินตราเสมือนจริงนี้อาจขึ้นอยู่กับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ และอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆอีก เช่น มูลค่าของทองคำ หรือสิ่งมีค่าอื่น ๆ หรือภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนโดยปราศจากตัวกลางในการควบคุม นั้นคือ แนวความคิดหลักของเงินตราเสมือนจริงหลาย ๆ ชนิด ซึ่งในปัจจุบันการใช้เงินตราแบบเก่า นั้นอาจมีความยุ่งยากและไม่สะดวก ส่งผลให้เงินตราเสมือนจริงสามารถเข้ามามีบทบาทแทนที่เงินตราแบบเก่าได้ เนื่องจากเงินตราเสมือนจริงนั้นไม่มีตัวกลางในการควบคุม ทำให้ง่ายต่อการใช้งาน สะดวก รวดเร็ว และไม่มีรูปแบบวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน

ปัจจุบันเงินตราเสมือนจริงเริ่มมีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีที่คนเข้าใจเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงน้อย แต่เงินตราเสมือนจริงก็ได้รับความสนใจอย่างรวดเร็ว ซึ่งเงินตราเสมือนจริงนั้นมีรูปแบบใหม่มากมาย เช่น การทำการตลาดเกี่ยวกับการสะสมคะแนนต่าง ๆ จากการซื้อสินค้าเพื่อนำคะแนนสะสมนั้น ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเงินตราเสมือนจริงนั้นมาใช้เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นของกำนัล

เงินตราเสมือนจริงนั้นมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งเงินตราเสมือนจริงนั้นช่วยทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นมากกว่าร้อยปีแล้ว โดยเงินตราเสมือนจริงนั้นเกิดจากกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทโคคา โคล่า ในปี ค.ศ.1887 โดยบริษัทโคคา โคล่า ได้ทำการออกคูปองเพื่อสะสมแต้ม หรือจะนำคูปองดังกล่าวไปแลกเปลี่ยนเป็นจำนวนไมล์บินเอาไว้อาศัยสำหรับเดินทาง โดยเครื่องบินก็ได้เช่นกัน ในปัจจุบันเงินตราเสมือนจริงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก คือ คะแนนจากบัตรเครดิต โดยร้านอาหารจะมีการใช้แต้มสะสมในบัตรเครดิต เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่าย

เนื่องจากเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดแอปพลิเคชันการใช้งานต่าง ๆ มากมาย และทำให้มีการใช้เงินตราเสมือนจริงมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ซึ่งการพัฒนาที่รวดเร็วนี้อีกเป็นผลพวงมาจากการใช้สิ่งสมมติในระบบออนไลน์ กล่าวคือ เกม Draw Something ของบริษัท Zynga และเกม Temple Run ของบริษัท Imangi Studio ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการนำเหรียญสมมติมาใช้ โดยสามารถใช้เงินจริงซื้อเหรียญสมมติดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ในการอัปเดตความสามารถต่าง ๆ ภายในเกม ซึ่งรูปแบบการทำแบบนี้ไม่ได้มีอยู่แค่ในระบบเกมเท่านั้น โดยบริษัท HitBliss ได้ทำการนำเสนอให้ผู้บริโภคนำคะแนนสมมติมาแลกเปลี่ยนสิทธิ

ในการดาวน์โหลดหนังสือหรือรายการโทรทัศน์ได้ เช่นเดียวกับบริษัท Tapjoy SessionM และ TrialPay ก็มีการให้ผู้บริโภคสามารถนำเงินตราเสมือนจริงนั้นมาใช้แลกเปลี่ยนของสมนาคุณได้ ผลพวงอีกอย่างที่ทำให้มีการใช้เงินตราเสมือนจริงมากยิ่งขึ้น คือ การแลกเปลี่ยนกันโดยตรงโดยไม่ผ่านตัวกลางซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนกันโดยตรงโดยไม่ตรงผ่านตัวธนาคารสะดวก รวดเร็ว และไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ทำให้การแลกเปลี่ยนโดยผ่านระบบธนาคารนั้นได้รับความนิยมน้อยลง เนื่องจากมีรูปแบบ วิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน และใช้เวลานาน ซึ่งสิ่งที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนี้ คือ บิทคอยน์ โดยบิทคอยน์เกิดขึ้นในปี ค.ศ.2009 โดยมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย คนทุกคนสามารถใช้ และเข้าถึงข้อมูลได้ ซึ่งในปัจจุบันได้รับการยอมรับ และใช้งานเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และอีกผลพวงหนึ่งที่ทำให้มีการใช้เงินตราเสมือนจริงมากยิ่งขึ้น คือ การใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์มือถือ กล่าวคือ เนื่องด้วยอัตราการใช้งานโทรศัพท์มือถือที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการชำระสินค้ารูปแบบใหม่ โดยทางผู้ประกอบการจะมีรางวัลสำหรับผู้บริโภคโดยผ่านเหรียญสมมติ ซึ่งทางผู้บริโภคจะได้รับส่วนลดหากมีการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น The Shopkick App มีการให้ผู้บริโภคสะสมคะแนนเพื่อนำมาใช้แลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ ได้ ซึ่งการชำระสินค้าผ่านโทรศัพท์มือถือนี้เองถือเป็นรูปแบบของเงินตราเสมือนจริงอย่างหนึ่ง ซึ่งประโยชน์ของเงินตราเสมือนจริงก็คือช่วยเพิ่มผลประกอบการให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงเพิ่มผลประโยชน์ให้กับผู้บริโภค

ในอดีตมีเงินตราเสมือนจริงหลายชนิดที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ได้แก่ E-Gold เกิดขึ้นในปี ค.ศ.1996³¹ โดย E-Gold ได้ให้ผู้เปิดบัญชีการใช้งาน และสามารถแลกเปลี่ยน E-Gold กับผู้ใช้รายอื่นได้ ในปี ค.ศ.2005 มีรายงานจำนวนผู้ใช้ E-Gold จำนวน 2.5 ล้านบัญชี และปรากฏมูลค่าในการทำธุรกรรมในแต่ละวันจำนวน 6.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ค.ศ.2007 E-gold ถูกตัดสินโดยคณะลูกขุนของศาลสหรัฐอเมริกาว่ามีความผิดฐานฟอกเงิน สมรู้ร่วมคิด และดำเนินการเปิดบริษัทโดยไม่มีใบอนุญาต ในที่สุด E-Gold ก็ปิดตัวลงโดยคำพิพากษาของศาลสหรัฐอเมริกา³² ในปี ค.ศ.1998 WebMoney ได้ก่อตั้งขึ้น และมีการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้ถึง 25 ล้านคน โดยระบบของ WebMoney นั้นจะให้ผู้สามารถใช้สามารถควบคุมสิทธิในทรัพย์สินที่ผู้ใช้คนอื่น ๆ เก็บเอาไว้

---

³¹eGold, **Story of a Nation**, Retrieved October 18, 2558 from <http://www.egold.net.au/>

³²The Industry Standard, **Internet Currency Firm Pleads Guilty to Money Laundering**, Retrieved July 7, 2008 from <http://www.networkworld.com/article/2273880/data-center/internet-currency-firm-pleads-guilty-to-money-laundering.html>

ได้³³ ในปี ค.ศ. 2006 Liberty Reserve ได้ก่อตั้งขึ้น และให้บริการจนถึงปี ค.ศ.2003 โดยผู้ใช้จะต้องลงทะเบียนเพื่อทำการแลกเปลี่ยนกับผู้ขายอื่นโดยต้องใช้ชื่อ อีเมลล์แอดเดรส และวันเกิด เนื่องจากไม่มีการยืนยันตัวตนของ Liberty Reserve ในปี ค.ศ.2003 จึงถูกตั้งข้อหาว่าให้บริการโดยไม่มีใบอนุญาต และมีความผิดพอกเงินในการอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดเป็นจำนวนกว่า 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ³⁴

เงินตราเสมือนจริง สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) เงินตราเสมือนจริงที่แลกเปลี่ยนได้ กับ เงินตราเสมือนจริงที่แลกเปลี่ยนไม่ได้
 “แบบแลกเปลี่ยนได้” เงินตราเสมือนจริงประเภทนี้จะมีมูลค่าเทียบเท่ากับเงินตราจริง ๆ ซึ่งทำให้สามารถแลกเปลี่ยนเงินตราเสมือนจริงกลับมาเป็นเงินตราจริง ๆ ได้ เช่น Bitcoin E-Gold Liberty Reserve Second Life Linden Dollar และ WebMoney เป็นต้น
 “แบบแลกเปลี่ยนไม่ได้” เงินตราเสมือนจริงประเภทนี้ จะมีวัตถุประสงค์ในการใช้เงินตราเสมือนจริงนั้นโดยเฉพาะเจาะจง เช่น เป็นเงินสมมติที่ใช้ในเกมต่าง ๆ โดยเงินสมมตินี้จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของเกมนั้น ๆ และไม่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราจริง ๆ ได้ เช่น Project Entropia Dollars Q Coins และ World of Warcraft Gold เป็นต้น
- 2) เงินตราเสมือนจริงที่มีตัวกลางในการควบคุม กับ เงินตราเสมือนจริงที่ไม่มีตัวกลางในการควบคุม
 “แบบมีตัวกลางในการควบคุม” เงินตราเสมือนจริงประเภทนี้จะมีผู้ควบคุมเพียงรายเดียวเท่านั้น กล่าวคือ เป็นบุคคลที่สามที่ทำหน้าที่ในการควบคุมระบบการทำงานต่าง ๆ ออกกฎเกณฑ์ในการใช้งาน ดูแลรักษาระบบการชำระเงิน อีกทั้งยังมีอำนาจในการแลกเปลี่ยนเงินตราเสมือนจริงนั้นด้วย
 “แบบไม่มีตัวกลางในการควบคุม” เงินตราเสมือนจริงประเภทนี้ จะมีลักษณะเป็นการกระจายข้อมูล และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ และระบบการทำงานจะเป็นระบบ Peer to Peer ซึ่งระบบดังกล่าวจะไม่มีตัวกลางในการควบคุม และกำกับดูแล เช่น บิทคอยน์ Litecoin Ripple เป็นต้น

---

³³Webmoney, **WebMoney Transfer**, Retrieved October 18, 2558 from <http://www.wmtransfer.com/>

³⁴Coindesk. **Liberty Reserve IT Manager Pleads Guilty to Money Laundering Charge**, Retrieved October 18, 2558 from <http://www.coindesk.com/liberty-reserve-manager-pleads-guilty-money-laundering-charges/>

2.1.4 ลักษณะของระบบบิทคอยน์

2.1.4.1 ที่มาของบิทคอยน์

ประเทศที่จะพิมพ์ธนบัตรออกใช้ได้นั้น จำเป็นต้องมีสินทรัพย์มาเป็นหลักประกัน เพื่อที่จะพิมพ์ธนบัตรออกใช้³⁵ ซึ่งการที่มีสินทรัพย์มาเป็นหลักประกันก็เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในมูลค่าของธนบัตร และเป็นหลักประกันว่าการออกใช้ธนบัตรนั้นมีขอบเขตภายใต้สินทรัพย์ที่จะมาเป็นทุนสำรองเงินตรา นั้น ๆ อย่างไรก็ตามประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศเดียวที่พิมพ์ธนบัตรออกใช้โดยไม่มีการวางหลักประกัน เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจและสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐก็เปรียบเสมือนเป็นสกุลเงินของโลกอีกด้วย จากเหตุนี้ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของเงินดอลลาร์สหรัฐน้อยลง ในปี ค.ศ.2009 ได้เกิดเงินสกุลใหม่ขึ้น คือ บิทคอยน์ ซึ่งเป็นสกุลดิจิทัลที่เกิดจากระบบคอมพิวเตอร์ที่คิดค้นขึ้นโดยบุคคลนิรนาม

ตามหลักแล้วระบบเงินตราจะต้องมีทองคำ หรือเงินมาใช้วางเป็นหลักประกัน แต่หลักการดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้กับบิทคอยน์ได้ ในทางกลับกันบิทคอยน์นั้นตั้งอยู่บนหลักการของการคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยคนทั่วโลกสามารถใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ในการผลิตบิทคอยน์ และหลักการทางคณิตศาสตร์ดังกล่าวเป็นที่ยอมรับตามหลักสากลและใช้ได้ทั่วไป สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ และสามารถตรวจสอบได้อีกด้วย ทำให้บิทคอยน์เป็นสกุลเงินที่มีความน่าเชื่อถือ และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

บิทคอยน์คือปฏิบัติการแรกของแนวความคิดที่เรียกว่า Crypto Currency ซึ่งถูกอธิบายเอาไว้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1998 โดยนาย Wei Dai ในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้เริ่มต้นในการฝึกการใช้รหัสต่าง ๆ แทนข้อมูล ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับรหัสดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นระบบเงินใหม่ที่เรียกว่าเงินดิจิทัลซึ่งใช้วิชา Cryptography หรือวิชาที่ว่าด้วยการถอดรหัสข้อมูลในการควบคุมการสร้างและการทำธุรกรรมของแต่ละรหัสที่ถูกสร้างขึ้นแทนที่จะมีการควบคุมโดยธนาคารกลางในการทำธุรกรรมต่าง ๆ

บิทคอยน์เกิดจากแนวความคิดของแฮกเกอร์กลุ่มหนึ่งที่มีแนวคิดจะสร้างระบบการเงินที่ควบคุมด้วยเทคโนโลยีแทนที่นโยบายการเงินของธนาคาร เนื่องจากแฮกเกอร์เหล่านั้นมีความคิดว่า การทำธุรกรรมผ่านทางธนาคารนั้น มีความไม่สะดวก และล่าช้า อีกทั้งยังต้องเสียค่าธรรมเนียมให้กับธนาคารในการทำธุรกรรมอีกด้วย แฮกเกอร์เหล่านั้นจึงได้มีแนวคิดเกี่ยวกับเงินดิจิทัลขึ้นมานั้น ซึ่งก็คือบิทคอยน์โดยบิทคอยน์ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลนิรนามรายหนึ่งที่ใช้นามแฝง

³⁵ธนาคารแห่งประเทศไทย, *เรื่องเดิม*.

ของตัวเองว่า Satoshi Nakamoto³⁶ ซึ่งอ้างว่าตนเองมาจากประเทศญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามไม่มีข้อมูลอื่นใดปรากฏเกี่ยวกับตัวเขาเลย Satoshi Nakamoto ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์จากบริการฟรีเพื่อใช้ในการพูดคุยในเมลลิงลิสต์ด้านการเข้ารหัส ต่อมา Satoshi Nakamoto ได้ริเริ่มพัฒนาระบบบิทคอยน์ในปี ค.ศ.2007 และเปิดเผยระบบบิทคอยน์ออกมาครั้งแรกในปี ค.ศ.2009 จากนั้น Satoshi Nakamoto จึงค่อย ๆ ลดบทบาทตัวเองลงไป จนกระทั่งหายไปในที่สุด และปล่อยให้ระบบบิทคอยน์ทำงานด้วยตัวของมันเองเป็นที่เชื่อกันว่า Satoshi Nakamoto ถูกสร้างขึ้นเพื่อโครงการนี้โดยเฉพาะ เพราะเมื่อพิจารณาถึงความเชี่ยวชาญด้านการเข้ารหัสที่สูงมาก กลับไม่ปรากฏชื่อของ Satoshi Nakamoto ในวงการวิชาการการเข้ารหัสเลย ซึ่งโดเมนหลักของโครงการบิทคอยน์ คือ Bitcoin.org ซึ่งถูกจดทะเบียนกับบริษัทจดทะเบียนแบบปกปิดตัวตน และต่อมาได้มีการโอนให้กับ Martti Malmi หนึ่งในนักพัฒนาหลักของโครงการชาวฟินแลนด์

อีกทั้งยังมีบุคคลอีกหลายคนที่คิดค้นการเข้ารหัส และพยายามสร้างระบบเงินตราเสมือนจริงขึ้น ได้แก่ ไชเพอร์ฟังก์ และเดวิด ชัม อย่างไรก็ตามการคิดค้นการเข้ารหัส และการสร้างระบบเงินตราเสมือนจริงของบุคคลทั้งสองนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่ได้รับความไว้วางใจในด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบจากรัฐบาลและสถาบันการเงิน³⁷

2.1.4.2 ความหมายของบิทคอยน์

บิทคอยน์ คือ Digital Currency หรือสกุลเงินดิจิทัลที่ใช้ในการทำธุรกรรม ซึ่งสามารถทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องผ่านธนาคารกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่งบิทคอยน์ คือเครือข่ายภายใต้ความตกลงร่วมกันของสมาชิกผู้ใช้บิทคอยน์เพื่อก่อให้เกิดระบบการจ่ายเงินชนิดใหม่ซึ่งเป็นเงินระบบดิจิทัล โดยการทำธุรกรรมของคนในกลุ่มผู้ใช้บิทคอยน์จะปราศจากศูนย์กลางในการควบคุม สมาชิกในกลุ่มผู้ใช้บิทคอยน์มีอำนาจควบคุมการทำธุรกรรมโดยไม่มีศูนย์กลางคอยกำกับดูแล บิทคอยน์จึงเป็นเสมือนเงินสดสำหรับการใช้จ่ายทางอินเทอร์เน็ตสำหรับกลุ่มผู้ใช้บิทคอยน์ หรือผู้ที่ยอมรับในระบบของบิทคอยน์ และยังเป็นระบบเก็บรักษาเงินที่มี 3 ช่องทาง ประกอบด้วยบุคคล 2 คนที่มีการทำธุรกรรมกัน และระบบคอมพิวเตอร์ที่คอยบันทึกธุรกรรมรวมไปถึงการจัดทำบัญชีของสมาชิก บิทคอยน์เป็นหน่วยเงินที่ใช้ชื่อย่อสกุลเงินว่า BTC และใช้สัญลักษณ์ ฿ โดยสกุลเงินบิทคอยน์

³⁶ ปรากฏข้อมูลของ Satoshi Nakamoto บนเว็บไซต์ P2P Foundation ว่า Satoshi Nakamoto เป็นคนสัญชาติญี่ปุ่น เพศชาย อายุ 38 ปี และ Satoshi Nakamoto ได้ทำการส่งข้อความเข้ารหัสเป็นภาษาญี่ปุ่นบนเว็บไซต์ดังกล่าว ซึ่งถูกเผยแพร่เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552

³⁷ B. Wallace, *The Rise and Fall of Bitcoin*, Retrieved August 18, 2558 from http://www.wired.com/2011/11/mf_bitcoin

นั้นสามารถแบ่งย่อยไปได้ถึงทศนิยมแปดตำแหน่ง โดยตำแหน่งสุดท้ายหรือตำแหน่งที่แปดนั้น มีชื่อเรียกว่า Satoshi ตามชื่อผู้คิดค้นและให้กำเนิดบิตคอยน์

2.1.4.3 ลักษณะเฉพาะของบิตคอยน์³⁸

1) มีการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralized) คือ ระบบบิตคอยน์มีการกระจายข้อมูลที่เข้ารหัสออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อไม่ให้มีศูนย์กลางอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ส่งผลให้ไม่มีหน่วยงานใด ๆ ที่จะเข้ามาควบคุมดูแลเกี่ยวกับนโยบายทางการเงิน

2) ใช้งานง่าย

โดยปกติหากจะทำธุรกรรมใด ๆ ผ่านธนาคารจะต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นต้องไปติดต่อทำธุรกรรมที่ธนาคารโดยตรง การเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบในการทำธุรกรรม อีกทั้งการทำธุรกรรมผ่านทางธนาคารยังต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่การทำธุรกรรมผ่านทางบิตคอยน์นั้นสามารถทำธุรกรรมผ่านทางระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นทางคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ใช้งานได้ง่ายไม่ต้องเตรียมเอกสารให้ยุ่งยากวุ่นวาย

3) ไม่ระบุตัวตนผู้ใช้

การทำธุรกรรมโดยใช้บิตคอยน์นั้นใช้เพียงแค่ที่อยู่ (Address) เท่านั้น โดยในที่อยู่นั้นไม่ปรากฏชื่อ นามสกุล ที่อยู่ หรือข้อมูลใด ๆ ที่ระบุความเป็นตัวตนเลย ทำให้ง่ายต่อการธุรกรรมไม่ต้องจัดเตรียมเอกสารในการทำธุรกรรมใด ๆ

4) สามารถตรวจสอบได้

การทำธุรกรรมต่าง ๆ ของบิตคอยน์นั้นจะทำการเก็บข้อมูลรายละเอียดทุก ๆ ธุรกรรมไว้ในระบบเครือข่ายขนาดใหญ่ที่เรียกว่า Block Chain ซึ่งใน Block Chain นี้จะปรากฏข้อมูลการใช้ทุกอย่างเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายบิตคอยน์ว่ามีมีการใช้จ่ายบิตคอยน์ไปจำนวนเท่าใด และมีบิตคอยน์เก็บไว้ที่ Address เท่าใด อย่างไรก็ตามจะไม่ปรากฏว่าธุรกรรมนั้น ๆ บุคคลใดเป็นผู้ทำธุรกรรม

5) ค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรมน้อยมาก

ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านธนาคารจำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมในการดำเนินการ แต่การทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านบิตคอยน์นั้นไม่มีการเสียค่าธรรมเนียม อย่างไรก็ตามอาจมีการจ่ายค่าธรรมเนียมก็ได้เพื่อให้การทำธุรกรรมนั้นมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น กล่าวคือ การทำธุรกรรมผ่านทางบิตคอยน์จำเป็นต้องมีการถอดรหัสชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์ เมื่อมีการถอดรหัสชุดข้อมูลทาง

³⁸Coindesk.com, **What is Bitcoin?**, Retrieved August 10, 2558 from <http://www.coindesk.com/information/what-is-bitcoin>

คณิตศาสตร์สำเร็จจะทำให้การทำธุรกรรมสำเร็จลุล่วงไปได้ การถอดรหัสชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์มีความยากในการถอดรหัส ซึ่งหากใช้คอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียวในการถอดรหัสอาจจะส่งผลให้ถอดรหัสชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์ได้ล่าช้า เมื่อผู้ทำธุรกรรมอยากให้อัตราการสำเร็จโดยไวก็สามารถกำหนดบิตคอยน์เป็นรางวัลสำหรับผู้ที่สามารถถอดรหัสชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์ได้เพื่อเป็นการจูงใจให้มีคนเข้ามาช่วยกันระดมถอดรหัสชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์

6) สะดวกและรวดเร็ว

ผู้ใช้บิตคอยน์สามารถทำธุรกรรมที่ไหนก็ได้กับใครก็ได้ทั่วโลก โดยสามารถทำธุรกรรมผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ได้ โดยการใช้บิตคอยน์ในการทำธุรกรรมนั้นใช้เวลาในการทำธุรกรรมเพียงแค่มินาที

7) เป็นธุรกรรมทางเดียว

การทำธุรกรรมของบิตคอยน์นั้นมีลักษณะเป็นธุรกรรมทางเดียว กล่าวคือเมื่อทำการส่งบิตคอยน์ไปยังบุคคลใดแล้ว จะไม่สามารถเรียกคืนบิตคอยน์ที่ส่งไปนั้นได้ เว้นแต่อีกฝ่ายจะทำธุรกรรมส่งคืนมาให้

2.1.4.4 การได้มาของบิตคอยน์

เนื่องจากบิตคอยน์มีความแตกต่างกับเงินตราทั่วไป ๆ ของหลาย ๆ ประเทศ เพราะเงินตรานั้นมีการตีพิมพ์หรือออกโดยรัฐบาล แต่บิตคอยน์ไม่มีการตีพิมพ์หรือออกโดยรัฐบาลซึ่งบิตคอยน์สามารถได้มาหลากหลายวิธีด้วยกัน คือ 1.จากการขายสินค้าหรือบริการ 2.จากการซื้อบิตคอยน์ที่บริษัท Bitcoin Exchange 3.จากการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์กับเพื่อนหรือคนที่รู้จัก 4.ได้รับบิตคอยน์จากการทำ Bitcoin Mining

เนื่องจากระบบบิตคอยน์เป็นระบบ Peer-to-peer ซึ่งระบบจะสร้างบิตคอยน์ขึ้นมาใหม่เรื่อย ๆ จนกว่าจะครบจำนวนบิตคอยน์ทั้งหมด 21 ล้านบิตคอยน์ ซึ่งจะครบตามจำนวนดังกล่าวในปี ค.ศ.2140 โดยในอัตราขณะนี้ก็จะเกิดบิตคอยน์ใหม่ จำนวน 25 บิตคอยน์ ทุก ๆ 10 นาที และอัตราการเกิดบิตคอยน์จะลดลงไปเรื่อย ๆ จนถึง 0 ในปี ค.ศ.2140 ซึ่งผู้ที่ได้สิทธิ์ในการเป็นเจ้าของบิตคอยน์ ใหม่ก็คือผู้ที่นำเอาทรัพยากรคอมพิวเตอร์ของตัวเองมาทำการ Bitcoin Mining

การจะทำ Bitcoin Mining³⁹ นั้น เริ่มแรกจะต้องทำการดาวน์โหลดโปรแกรม Bitcoin Mining แล้วรันโปรแกรมให้ทำการขุดหาบิตคอยน์ไปเรื่อย ๆ โดยคอมพิวเตอร์จะทำการถอดชุดรหัสทางคณิตศาสตร์หรือที่เรียกว่า Block ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า Hash โดย Block แต่ละ

³⁹ Anthony Volastro, **CNBC Explains: How to Mine Bitcoins on Your Own**, Retrieved August 18, 2558 from <http://www.cnbc.com/2014/01/23/cnbc-explains-how-to-mine-bitcoins-on-your-own.html>

block ที่ขุดได้จะมีคุณสมบัติเป็นลูกของ Block ก่อนหน้าเสมอ และแต่ละ Block จะสืบทอดต่อกันไปเรื่อย ๆ เป็นลูกโซ่ การขุด Block คือการคำนวณหาชุดอักษร แล้วนำชุดอักษรที่ได้ไปเปรียบเทียบกับ Block ก่อนหน้าว่าเป็นแม่-ลูกกันหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ก็จะคำนวณชุด Block แบบนี้ไปเรื่อย ๆ การขุดได้ Block ที่ถูกต้องใช้ได้นั้น จึงต้องใช้เวลาและความสามารถในการประมวลผลของคอมพิวเตอร์ ซึ่งมูลค่าของแต่ละ Block จะไม่เท่ากัน โดย Block ที่ถูกขุดพบ 210,000 ก้อนแรกจะมีมูลค่าก้อนละ 50 บิทคอยน์ และ Block ที่ถูกขุดพบ 210,000 ก้อนถัดมา จะมีมูลค่าก้อนละ 25 บิทคอยน์ และอีกทุก ๆ 210,000 ก้อนจะมีมูลค่าลดลงครึ่งหนึ่งแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจำนวนของบิทคอยน์จะมีจำกัดเพียงแค่ 21 ล้านบิทคอยน์

กระบวนการถอดรหัส (Hash) ของระบบบิทคอยน์นั้นจะมีการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ที่สามารถคำนวณค่า Hash ได้ซึ่งกระบวนการถอดรหัสดังกล่าวมีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกัน⁴⁰

1) ผู้ที่ทำ Bitcoin Mining และได้ทำการถอดรหัส Block ได้ จะได้รับผลตอบแทนเป็นจำนวน 50 บิทคอยน์ และมูลค่าของผลตอบแทนที่ได้จากการถอดรหัส Block นี้จะลดลงตามที่กล่าวมาข้างต้น

2) เมื่อมีผู้ทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยใช้บิทคอยน์ โดยผู้ทำธุรกรรมนั้นได้ระบุค่าธรรมเนียมเอาไว้ในธุรกรรมของตนว่าบุคคลใดก็ตามที่สามารถคำนวณ Block ธุรกรรมของตนได้สำเร็จ จะทำให้ผู้ที่สามารถทำการถอดรหัส Block ดังกล่าวได้ จะได้รับค่าธรรมเนียมตามที่ผู้ทำธุรกรรมกำหนดเอาไว้

2.1.4.5 วิธีใช้ของบิทคอยน์

เริ่มแรกก่อนที่จะใช้บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน จะต้องมีปัญหาของผู้ใช้งานก่อน โดยการสร้าง Bitcoin Wallet⁴¹ สำหรับเอาไว้เก็บรักษาบิทคอยน์ Bitcoin Wallet สามารถติดตั้งทั้งบนคอมพิวเตอร์ส่วนตัวและอุปกรณ์พกพา ซึ่ง Bitcoin Wallet จะบันทึกยอดเงินคงเหลือ ประวัติการทำธุรกรรม และที่อยู่ของผู้ทำธุรกรรมด้วยแต่จะไม่มีเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้ว่าเป็นใคร และไม่จำเป็นต้องแสดงตนในการใช้บริการ เมื่อมี Bitcoin Wallet แล้วเราจะได้ Wallet Address เป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษผสมกับตัวเลข จำนวน 34 อักขระ ซึ่งใช้ในการธุรกรรมบิทคอยน์ต่อไป

⁴⁰ Coindesk. **How Bitcoin Mining Works**, Retrieved August 18, 2558 from <http://www.coindesk.com/information/how-bitcoin-mining-works>

⁴¹ Coindesk. **How to Store Your Bitcoin**, Retrieved August 18, 2558 from <http://www.coindesk.com/information/how-to-store-your-bitcoins>

2.1.4.6 สิ่งกำหนดมูลค่าของบิทคอยน์⁴²

มูลค่าของบิทคอยน์ถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของผู้ใช้บิทคอยน์ เมื่ออุปสงค์ของบิทคอยน์เพิ่มมากขึ้น ราคาของบิทคอยน์ก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย และเมื่ออุปสงค์ของบิทคอยน์ลดลง ราคาของบิทคอยน์ก็จะลดลงตามไปด้วย หรือกล่าวง่าย ๆ คือ มูลค่าของบิทคอยน์แปรผันตามความเชื่อมั่นของผู้ใช้บิทคอยน์นั่นเอง ดังนั้น มูลค่าของบิทคอยน์จึงมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้อย่างง่ายดาย

อีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดมูลค่าของบิทคอยน์ก็คือ จำนวนของบิทคอยน์ที่มีจำนวนจำกัดที่ 21 ล้านบิทคอยน์ ซึ่งด้วยจำนวนจำกัดเพียงเท่านี้ ทำให้ไม่สามารถทำบิทคอยน์ขึ้นเพิ่มเติมได้ ส่งผลให้เมื่อมีการทำ Mining Bitcoin ไปมากเท่าไร จำนวนบิทคอยน์ก็จะลดลงไปเรื่อย ๆ ทำให้การทำ Mining Bitcoin ทำได้ยากยิ่งขึ้นเป็นเหตุให้มูลค่าของบิทคอยน์สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งหากจะเปรียบเทียบให้เห็นได้ง่ายยิ่งขึ้น บิทคอยน์นั้นมีลักษณะคล้ายกับทองคำ ที่เป็นทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด หากมีการทำเหมืองแร่ขุดหอดแล้วค้นพบทองคำไปมากเท่าไร จำนวนทองคำที่มีอยู่จำกัดนั้นก็ยิ่งน้อยลงไปเรื่อย ๆ ส่งผลให้ราคาของทองคำสูงขึ้น เนื่องจากจำนวนทองคำที่มีอยู่น้อยลงนั้นสวนทางกับความต้องการทองคำที่สูงขึ้น

การที่บิทคอยน์ไม่สามารถทำเพิ่มเติมได้ เนื่องจากบิทคอยน์จะมีระบบยืนยันข้อมูลระบบยืนยันข้อมูลจะเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทั้งหมดเอาไว้ทุกที่ทั่วโลก ที่ทำเช่นนี้ได้เพราะว่า บิทคอยน์เป็นระบบ Peer to Peer อีกทั้งยังเป็นระบบ Open source อีกด้วย และบิทคอยน์นั้นไม่ได้มี Main Sever เพียงเครื่องเดียว แต่ทุก ๆ คนที่ใช้บิทคอยน์จะแชร์ข้อมูลที่เหมือนกันทั่วโลกโดยจะทำการเก็บไว้เป็นไฟล์ข้อมูลที่เรียกว่า Block

2.1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับการใช้เงินตราเสมือนจริงเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ

โดยหลักแล้วธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินภารกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการควบคุมสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนอื่น ๆ อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ เงินดิจิทัล หรือแม้กระทั่งบัตรเงินสดต่าง ๆ ซึ่งสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่กล่าวมานี้อยู่ภายใต้กฎหมาย และอยู่ในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

---

⁴² จุฑารัตน์ ชวดนุช, ปัญหากฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย Legal Problem Concerning the Use of Bitcoin in Online Transactions in Thailand (สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2556), หน้า 6.

เงินตราเสมือนจริงแม้จะมีลักษณะที่เหมือนกับเงินตรา กล่าวคือ สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้ เป็นหน่วยวัดมูลค่า และมีมูลค่าในตัวเองอย่างไรก็ดีเงินตราเสมือนจริงนั้นมีลักษณะที่แตกต่างจากสื่อกลางประเภทที่กล่าวมาข้างต้นตรงที่ เงินตราเสมือนจริงนั้นไม่มีสถานะทางกฎหมายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ทำให้เงินตราเสมือนจริงไม่อยู่ภายใต้กฎหมายใด ๆ และไม่อยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานใด ๆ เลย ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ประกาศออกมา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2557 ฉบับที่ 8/2557 ว่าหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ นั้นไม่ถือเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย

เนื่องด้วยบิทคอยน์มีลักษณะเป็นเงินตราเสมือนจริง และระบบปฏิบัติการเป็นระบบ Open Source Peer to Peer Payment ซึ่งถือว่าเป็นระบบเปิดที่ทุก ๆ คนสามารถเข้าถึงและสามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในการใช้บิทคอยน์ได้ อีกทั้งบิทคอยน์นั้นปราศจากตัวกลางในการควบคุม ทำให้บิทคอยน์สามารถทำธุรกรรมได้ง่าย รวดเร็ว และมีค่าธรรมเนียมที่ต่ำ ส่งผลให้บิทคอยน์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นในประเทศไทย หรือแม้กระทั่งในต่างประเทศได้มีการรับชำระราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ตั้งแต่สินค้าประเภทอุปโภคบริโภค จนกระทั่งสินค้าจำพวกอสังหาริมทรัพย์ และสินค้าและบริการต่าง ๆ อีกมากมายที่รับชำระราคาเป็นบิทคอยน์ อย่างไรก็ตามแม้บิทคอยน์จะมีประโยชน์มากมาย แต่เนื่องจากบิทคอยน์มีลักษณะเป็นเงินตราเสมือนจริง จึงถูกอาชญากร องค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ นำบิทคอยน์มาใช้ในการฟอกเงิน เพื่อทำให้เงินที่ได้มาจากการทำอาชญากรรมตามความผิดมูลฐานกลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.2.1.1 แนวคิดและความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในอดีตรูปแบบการกระทำความผิดของอาชญากรมีลักษณะที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน และได้รับผลประโยชน์เป็นทรัพย์สินจำนวนไม่มาก เนื่องจากรูปแบบการกระทำความผิดของอาชญากรที่มีลักษณะไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อนนั้นทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบ จับกุม และปราบปราม แต่ในปัจจุบันแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการกระทำความผิดของอาชญากรมีการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาตามวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยขึ้น มีรูปแบบที่ยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือองค์กรหลาย ๆ องค์กร อีกทั้งยังมีการพัฒนาจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในประเทศ

และได้รับผลประโยชน์เป็นทรัพย์สินจำนวนไม่มากก็ได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลประโยชน์มหาศาล ซึ่งเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมเหล่านี้ จะถูกนำไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปรสภาพในรูปแบบต่าง ๆ เพื่ออำพรางแหล่งที่มาของเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เรียกว่า “การฟอกเงิน” และในที่สุดเงินเหล่านี้จะกลายเป็นเงินทุนให้เหล่าอาชญากรใช้ในการประกอบอาชญากรรมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการตรวจสอบ จับกุม และปราบปราม ด้วยเหตุนี้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ทันต่อรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการกำหนดมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเหล่านั้น⁴³ เพื่อสกัดกั้นไม่ให้มีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงินได้อีก

นอกจากนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้นจึงมีแนวความคิดว่าควรมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินโดยเฉพาะเพื่อที่จะกำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินเอาไว้เพื่อเป็นการป้องปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งการจะพิจารณาว่าสาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทยนั้นจะมีลักษณะอย่างไร จำเป็นต้องคำนึงถึงแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งจะพูดถึงในส่วนต่อ ๆ ไป

ปัญหาของการฟอกเงินนั้น เดิมทีเกิดจากการอาชญากรได้กระทำความผิดและมีรายได้จากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงจำเป็นต้องนำทรัพย์สินมาผ่านกระบวนการฟอกเงินเพื่อให้ทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลายเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย กลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่มีรายได้จากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากและเป็นกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่ริเริ่มทำการฟอกเงินได้แก่องค์กรอาชญากรรมซึ่งทำธุรกิจค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการค้ายาเสพติดให้ผลตอบแทนสูง ดังนั้นองค์กรอาชญากรรมซึ่งประกอบธุรกิจลักลอบค้ายาเสพติดจึงเป็นกลุ่มที่ทำการฟอกเงินกันเป็นจำนวนมาก ในต่างประเทศซึ่งประสบปัญหาการฟอกเงินเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมเป็นอย่างมาก โดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นบังคับใช้เป็นประเทศแรก

ในขณะที่การก่ออาชญากรรมมีความรุนแรงมากขึ้น แต่มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสมและไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มาตรการการริบทรัพย์สิน

---

⁴³วิทยา นิตธรรม, การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 47.

ทางอาญาที่มีอยู่แต่เดิมนั้นไม่สามารถจัดการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมที่ถูกผ่านกระบวนการฟอกเงินได้ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีการนำแนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องการขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินให้กว้างยิ่งขึ้นกว่าที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายทั่วไป และต่อมาประเทศไทยได้ออกกฎหมายพิเศษขึ้นมาหนึ่งฉบับคือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งมาตรการที่สำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าว คือ มาตรการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยได้มีการบัญญัติให้ทรัพย์สินที่สามารถริบได้นั้นให้ขยายออกถึงทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนสภาพ สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าวด้วย⁴⁴ ซึ่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้เองที่เป็นแม่แบบของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้นเพื่อใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถตรวจสอบ จับกุม และปราบปรามการฟอกเงินซึ่งกฎหมายนี้เปรียบเสมือนเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่จะจัดการดูแลไม่ให้การฟอกเงินกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมอีกต่อไป⁴⁵ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลบังคับใช้เรื่อยมาจนกระทั่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอีกครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การประกอบอาชญากรรมในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2552 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2558

การฟอกเงินเป็นความผิดที่หลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามเป็นอย่างมาก แม้การฟอกเงินจะไม่ใช่อาชญากรรมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิต ร่างกายและเสรีภาพของบุคคล แต่การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่ทำให้วงจรการประกอบอาชญากรรมบางประเภทที่มีลักษณะการกระทำเป็นกระบวนการและมีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศยังคงดำเนินต่อไปเป็นวงจรไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับการฟอกเงินส่วนใหญ่ได้กระทำโดยองค์กรข้ามชาติ จึงเป็นผลให้องค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องและกระตุ้นให้ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกต้อง

⁴⁴ จำแลง กุลเจริญ, “กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน,” *ตุลพาท* 41,4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537): 15-27.

⁴⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส, *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2547), หน้า 45.

ดำเนินการตามพันธกรณี ซึ่งได้กำหนดเป็นอนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สำคัญ เช่น

- 1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (UN Convention against Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance)
- 2) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ.1999 (International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism)
- 3) มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
- 4) ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force--FATF)
- 5) มาตรฐานการปฏิบัติของคณะกรรมการบาเซล (Basel Committee on Banking Supervision) เพื่อการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

เพื่อเป็นการรองรับมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวและเพื่อจัดการกับปัญหาการฟอกเงินที่มาจากกรอบอาชญากรรมซึ่งกฎหมายที่มีอยู่เดิมยังมีข้อบกพร่อง และไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2542 มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 120 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป⁴⁶

2.2.1.2 วัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากการกระทำความผิดของเหล่าอาชญากรในปัจจุบันส่วนมากมุ่งเน้นที่จะได้ผลตอบแทนในลักษณะที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยเฉพาะอาชญากรรมบางประเภท เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการ

---

⁴⁶ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, นโยบายการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า/การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence—KYC/CDD) ของสถาบันการเงิน (Financial Institutions) และหน่วยธุรกิจ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Designated Non Financial Businesses and Professions--DNFBP) ในมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2545), หน้า 9.

ยกยอก ฉ้อโกง ประทุษร้ายต่อทรัพย์ การกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นต้น ซึ่งอาชญากรรมประเภทที่กล่าวข้างต้นสามารถทำให้ได้ผลตอบแทนเป็นมูลค่ามหาศาล อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมในลักษณะเช่นว่านี้ โดยผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว บางส่วนจะถูกนำไปใช้ในการทำธุรกิจส่วนตัวที่เหลือก็จะนำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชญากรรมครั้งต่อไปจึงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้เพื่อทำลายวงจรเศรษฐกิจของอาชญากร ทั้งนี้ นอกเหนือจากการดำเนินคดีกับบุคคลที่โอน รับโอน หรือ เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอนการได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นการฟอกเงินแล้ว ยังมีการนำมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินมาใช้ โดยกฎหมายได้ขยายหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินให้มีขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นกว่าริบทรัพย์สินตามกฎหมายที่มีอยู่เดิม โดยให้สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าว จะมีการโอน แปรเปลี่ยนสภาพไปแล้วกี่ครั้งหรือตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นแล้วก็ตาม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับอาชญากรนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2.1.3 ความหมายการฟอกเงิน

“การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นคำที่เหล่าองค์กรอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เรียกกระบวนการหนึ่ง ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่า 60 ปีแล้ว โดยเป็นที่เชื่อกันว่าบุคคลผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงิน ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากการประกอบอาชญากรรม หรือที่เรียกว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการต่าง ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน เพื่อให้เงินสกปรกนั้นกลายมาเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด”(Clean Money)⁴⁷

นิยามของคำว่า การฟอกเงินนั้น มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังนี้

⁴⁷ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2539), หน้า 6.

รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส กล่าวว่าการฟอกเงิน คือ เทคนิคในการที่จะทำให้บรรดาเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริต กลายมาเป็นเงินในรูปของการลงทุนในธุรกิจโดยทำให้ดูเหมือนว่าเงินเหล่านี้ได้มาโดยสุจริต⁴⁸

พันตำรวจเอก สีหนาท ประยูรรัตน์ กล่าวว่าการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ⁴⁹

ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของเงิน หรือทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายให้กลายเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

2.2.1.4 ขั้นตอนการฟอกเงิน⁵⁰

หน่วยงานที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศต่าง ๆ ของทวีปยุโรปได้ทำการแบ่งขั้นตอนการฟอกเงินออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความยุ่งยาก ซับซ้อน เพื่อเป็นการยากต่อการตรวจสอบเป็นลำดับไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางเงิน (Placement) คือ การนำเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การซ่อนเงินหรือจัดชั้นบังตา (Layering) คือ การจัดทำรายการทางการเงินเป็นหลาย ๆ ช่วงหรือหลายชั้นเพื่อให้ธุรกรรมนั้นมีความสลับซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบและติดตาม

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมเงินกลับคืน (Integration) คือ การผสมผสานระหว่างเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกับเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เงินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้รับจากการกระทำที่ถูกกฎหมายส่งผลให้ผู้ฟอกเงินสามารถชี้แจงถึงแหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจสอบ เพราะเงินที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมายได้รวมกันอยู่

---

⁴⁸วีระพงษ์ บุญโยภาส, “กฎหมายสกัดการฟอกเงิน: ปัญหาที่ร่างหรือผู้ออกกฎหมาย,” **มติชนสุดสัปดาห์** (27 พฤษภาคม 2537): 22.

⁴⁹สีหนาท ประยูรรัตน์, **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: นิติสนเทศ, 2544), หน้า 61.

⁵⁰มิตรา สามารถ, **การฟอกเงิน** (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2540), หน้า 12-14.

2.2.1.5 รูปแบบการฟอกเงิน

รูปแบบของการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้กลับกลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถจำแนกได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้⁵¹

1) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาจากการกระทำความผิดติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ วิธีการฟอกเงินด้วยลักษณะเช่นนี้เป็นที่นิยมกระทำในอดีต ซึ่งขณะนั้นยังไม่มี การวางระบบทางการเงินอย่างเข้มงวด ในปัจจุบันมีมาตรการในการกำหนดจำนวนเงินที่สามารถนำติดตัวออกนอกประเทศ ซึ่งถือเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกช่องทางหนึ่ง

2) การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฝากเงินมักจะใช้นามแฝงหรือใช้ชื่อปลอมเพื่อทำให้ไม่สามารถสืบเสาะหาเจ้าของที่แท้จริงได้ โดยจะนิยมทำในประเทศที่มีระบบการเงินที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของบัญชีและไม่มีข้อกำหนดให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงซึ่งเป็นจุดอ่อนทำให้ง่ายและสะดวกต่อการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

3) การส่งเงินหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวดเพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้นและโอนกลับไปสู่อาชญากรโดยวิธีต่าง ๆ เป็นผลให้เงินที่ผิดกฎหมายแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำเงินสดออกนอกประเทศ

4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

เป็นการที่อาชญากรปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของของเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายด้วยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้น แล้วให้กิจการของตนในประเทศกักยืมเงินหรือซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแหล่งดังกล่าวและในที่สุดเงินดังกล่าวก็จะกลับกลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย

5) การซื้อขายสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาสูง

การซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาสูง เช่น ที่ดินและอาคาร บ้านเรือนทำให้การฟอกเงินเป็นไปอย่างรวดเร็วถึงแม้ว่าการเปลี่ยนเงินอาจจะช้าแต่ก็สามารถทำได้ในจำนวนเงินที่

⁵¹ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2542), หน้า 2.

มีปริมาณมาก ส่วนการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาสูง เช่น อัญมณี ทองคำ ย่อมสามารถเปลี่ยนมือได้อย่างรวดเร็วยิ่งกว่าอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากโดยสภาพแล้วเป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหวง่ายต่อการเคลื่อนย้ายและโอนให้แก่กันด้วยการส่งมอบ

6) การโอนเงินหรือทรัพย์สินให้ผู้อื่นถือแทน

เป็นรูปแบบของการพอกเงินที่ง่ายที่สุดด้วยการมอบทรัพย์สินหรือเงินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นให้บุคคลอื่นครอบครองไว้แทนโดยการสมรู้ร่วมคิดกันเพื่อให้บุคคลผู้ครอบครองนำไปหาผลประโยชน์หรือครอบครองไว้จนกว่าจะโอนกลับมาให้ตนต่อไปในอนาคต⁵²

7) วิธีการอื่น ๆ

นอกจากวิธีการพอกเงินดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมากได้แก่ การนำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลประกอบการขาดทุนแต่กิจการดังกล่าวเป็นธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะกลับฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าวหลังจากนั้นจึงทำการถ่ายเทเงินออกไปใช้ การนำเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออกตราสาร ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การนำเงินไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่น ๆ

2.2.1.6 แหล่งสำหรับการพอกเงิน

แหล่งที่อาชญากรมักใช้ในการพอกเงินมีอยู่ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ดังนี้⁵³

1) แหล่งสำหรับพอกเงินในประเทศ โดยทั่วไปมักจะเป็นแหล่งที่มีเงินแพร่สะพัดในปริมาณมากและมีการแลกเปลี่ยนทางการค้าอย่างรวดเร็วจนทำให้ไม่มีจุดสังเกตและเป็นที่ยากต่อการตรวจสอบที่มาของเงินที่นำมาใช้ในธุรกรรมนั้น โดยแหล่งสำหรับพอกเงินในประเทศที่สำคัญ ได้แก่

(1) สถาบันการเงิน การพอกเงินโดยผ่านสถาบันการเงินสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝากเงิน การโอนเงิน การซื้อเช็คเชียร์เช็ค ตัวแลกเงิน เช็คเดินทาง การส่งจ่ายเช็ค การกู้เงินการทำบัตรเครดิต เป็นต้น

(2) บ่อนการพนันที่ถูกต้องตามกฎหมายและที่ขัดต่อกฎหมาย เป็นแหล่งที่มีการหมุนเวียนของเงินสดเป็นจำนวนมากและรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ่อนการพนันที่

⁵²ไชยยศ เหมะรัชตะ, *เรื่องเดิม*, 2542, หน้า 14.

⁵³อรณพ ลิขิตจิตตะ, *ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), หน้า 67.

ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในบางประเทศเป็นแหล่งที่อาชญากรใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน โดยการสมคบกับเจ้าของบ่อนให้มีการชนะพนันเพื่อเปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่นำมาเล่นพนันให้กลายเป็นเงินที่ได้อันชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าของบ่อนได้รับผลตอบแทน⁵⁴

(3) ตลาดหลักทรัพย์ มีลักษณะเช่นเดียวกับบ่อนการพนัน กล่าวคือการซื้อขายแลกเปลี่ยนมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับตัวผู้ซื้อหรือผู้ขาย ถึงแม้ว่าจะได้มีการบันทึกการซื้อขายโดยผ่านบริษัทตัวแทนเอาไว้ (Broker) และรายงานตลาดหลักทรัพย์ก็ตาม แต่เนื่องจากในแต่ละนาที่มีการซื้อขายเปลี่ยนมือกันจำนวนมากและมีความรวดเร็ว จึงทำให้ข้อมูลที่ถูกบันทึกมีจำนวนมาก ยากต่อการตรวจสอบและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเศรษฐกิจดี ตลาดหลักทรัพย์มีปริมาณการซื้อขายค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้เกิดจุดอ่อนต่อการฟอกเงินสามารถทำการฟอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมาก โดยไม่มีใครสงสัยอีกทั้งการเปิดเสรีทางการเงินที่ให้มีการเคลื่อนย้ายทุนค่อนข้างเสรีก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งของการฟอกเงินข้ามประเทศได้

(4) สำนักแลกเปลี่ยนเงินตรา (Bureau d' Exchange) ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้นทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบาก ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเงินเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้นและมีจำนวนเงินมากกว่าแต่ก่อน ส่งผลให้เกิดการฟอกเงินด้วยวิธีดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

2) แหล่งสำหรับการฟอกเงินนอกประเทศ โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นสถานที่ที่ตั้งขึ้นอยู่ในประเทศเล็ก ๆ ซึ่งมีกฎหมายทางการเงินที่ไม่เข้มงวด ส่งผลให้สะดวกต่อการใช้เป็นแหล่งแปรสภาพเงินอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย แหล่งสำหรับฟอกเงินนอกประเทศที่สำคัญได้แก่

(1) ธนาคารในบางประเทศ ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า เช่น ธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของลูกค้าจะกระทำได้ยากมาก เว้นแต่จะได้รับการร้องขอจากรัฐบาลของประเทศอันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่นำมาฝากในธนาคารนั้น

(2) สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน ประเทศในหมู่เกาะเหล่านี้เป็นแหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของการฟอกเงินเพราะอยู่ใกล้กับศูนย์กลางการเงินของโลก อันได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา

(3) ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักที่แน่นอน ประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นได้อย่างเพียงพอเพื่อนำมาบำรุงประเทศได้ จึงต้องพึ่งรายได้จากการให้เป็นแหล่งฟอกเงินไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

⁵⁴ไชยยศ เหมะรัชตะ, *เรื่องเดิม*, 2542, หน้า 13.

ทางอ้อม เช่น บ่อนคาสีโน และรับจดทะเบียนตั้งบริษัทต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้ประกอบกิจการอย่างจริงจัง เป็นต้น

(4) ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน (Financial Offshore Centre) ซึ่งทำให้สะดวกในการยกย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง เช่น ประเทศในแถบแปซิฟิกตอนใต้ เกาะไอร์แลนด์ออกซ์ฟอร์ด เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เกาะเคย์แมน เป็นต้น ปัจจุบันประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก รัสเซีย โคลัมเบีย ปานามา อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เวเนซุเอล่า ฮองกง สิงคโปร์ ไทย

2.2.1.7 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา⁵⁵

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

ในอนุสัญญาเวียนนา 1988 ได้กำหนดให้ประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกต้องกำหนดให้การกระทำความผิดฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายของแต่ละประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาดังกล่าวด้วย เป็นเหตุให้ประเทศไทยมีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานโดยโอน แปรสภาพ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการปกปิด อำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยประเทศไทยได้กำหนดให้มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

สืบเนื่องมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ได้กำหนดหลักการสำคัญให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งเดิมทีการกระทำนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญา ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่อาชญากรใช้เป็นเครื่องมือในการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินการตามกฎหมาย ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงปัญหาการฟอกเงินจากอาชญากรรมจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และบัญญัติความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 5 ว่า

⁵⁵ปวิช พันวิไล, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542: ศึกษากรณีการเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงินข้อมูลการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), หน้า 60.

“ผู้ใด

- (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ
- (2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

โดยสามารถแยกองค์ประกอบความผิดในมาตรา 5 ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ การโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กล่าวคือ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่กล่าวมา หมายความว่า รวมถึงดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวด้วยซึ่งไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน เปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม หรือกระทำด้วยประการใด ๆ

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาและเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือ หลังการกระทำความผิดเพื่อมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือเพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงของการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) การกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

เนื่องจากอาชญากรต้องการทำการหลบเลี่ยงการตรวจสอบและจับกุม จึงใช้วิธีการฟอกเงินโดยการแบ่งหน้าที่กันระหว่างผู้ได้รับผลประโยชน์หรือการประสานกับบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ส่งผลให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบุคคลมากกว่า 1 คน อีกทั้งรูปแบบและวิธีการของการฟอกเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นเหตุให้มีความจำเป็นต้องมีการกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รวมถึงการสมคบกันเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดบทลงโทษผู้ที่สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดไม่ว่าก่อน ขณะกระทำความผิด จัดหา ให้เงิน

ทรัพย์สิน ยาพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินและผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันไว้ให้ได้รับโทษ เช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนักพอสมควร เพราะการสนับสนุนการกระทำความผิดได้รับโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุน⁵⁶ การพยายามกระทำความผิดได้รับโทษสองในสามส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น⁵⁷ หรือในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วย ให้ผู้ที่เป็นตัวการได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวเท่านั้น⁵⁸

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นจึงได้มีการนำเอาหลักการสมคบกันกระทำความผิดมาบัญญัติไว้ในมาตรา 9 ที่ว่า “ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแต่ไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นคงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้”

โดยสามารถแยกองค์ประกอบความผิดในมาตรา 9 ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

(1) ผู้ใด หมายความว่า บุคคลที่มีสติสัมปชัญญะ มีอายุพอที่จะตกลงกระทำความผิดได้

(2) สมคบโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หมายความว่า ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยได้มีการตกลงร่วมกันในการกระทำความผิด องค์ประกอบภายใน ได้แก่

(1) เจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 คือ ผู้กระทำความผิดต้องรู้สำนึกในการกระทำและผู้กระทำต้องสมคบกัน

⁵⁶ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86

⁵⁷ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80

⁵⁸ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83

(2) เจตนาพิเศษเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ

(2.1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2.2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

มาตรการการสมคบกันกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ไม่ได้กำหนดว่าการตกลงกันนั้นจะต้องมีลักษณะเช่นใด จะกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ได้ และภายหลังที่ผู้สมคบกันกระทำความผิดได้ตกลงที่จะกระทำการอันเป็นความผิดฐานฟอกเงินก็ถือว่ามีความผิดสำเร็จทันที แม้ผู้สมคบกันกระทำความผิดจะยังไม่ลงมือกระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงร่วมกัน

บทบัญญัติวรรคสามเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าขัดขวางของผู้สมคบเพื่อให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด กล่าวคือ ในบทบัญญัติวรรคสามเป็นการนำหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในมาตรา 82 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้ โดยกำหนดว่าผู้สมคบได้ยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอดหรือกลับใจไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล กฎหมายถือว่าบุคคลนั้นมีความผิดและต้องได้รับโทษในฐานะความผิดสมคบกันกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น โดยไม่ต้องรับโทษในฐานะความผิดที่ได้มีการกระทำตามวัตถุประสงค์ในการสมคบกันเป็นความผิดอีกแต่อย่างใด

กฎหมายฉบับนี้ยังได้นำหลักการเพิ่มโทษแก่ผู้สนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้เช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3) กำหนดให้มีมาตรการการลงโทษที่หนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดเอง หรือกระทำในฐานะผู้สนับสนุน ผู้สมคบหรือพยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีอำนาจหรือมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ ที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการฟอกเงิน ส่งผลให้สามารถใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ของตนช่วยเหลือหรือทำให้การฟอกเงินง่ายขึ้น

2.2.1.8 การใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง⁵⁹

มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้นเป็นการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ได้แก่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาตามความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน โดยมีกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง โดยรัฐไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดทางอาญาของตัวบุคคล โดยรัฐมีภาระเพียงแต่แสดงเหตุอันควรสงสัยให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางอาญา ดังนั้น หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยที่ศาลไม่จำเป็นต้องพิสูจน์การกระทำความผิดของตัวบุคคลแต่อย่างใด

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ยังได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาใช้ควบคู่กับการดำเนินการตามกฎหมายอื่นไว้ในมาตรา 58 กล่าวคือ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผลหรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่าก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงเป็นการนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไปเสริมกับมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการริบทรัพย์สินในทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นได้ แม้จะไม่มีผู้ถูกลงโทษในการกระทำความผิดนั้นตามคำพิพากษาในคดีอาญาก็ตาม

มาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินตามกฎหมายนี้มีต้นกำเนิดจากระบบคอมมอนลอว์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะยับยั้งและปราบปรามการกระทำความผิดมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และเพื่อเป็นการตัดช่องทางไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำผลประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมหรือแสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ อีก อีกทั้งเป็นมาตรการเสริมในการลงโทษโดยวิธีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งวิธีการแต่เดิมมักจะไม่ค่อยได้ผลนัก เนื่องจากอาชญากร

⁵⁹ ปวิช พันธ์วิไล, *เรื่องเดิม*, หน้า 31.

มักหลุดพ้นหรือสามารถหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามกฎหมายโดยการอาศัยข้อจำกัดด้านพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของตนโดยภาครัฐ การฟ้องคดีริบทรัพย์สินถือว่าเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและเรียกว่าการริบทรัพย์สินทางแพ่งจึงไม่มีการนำหลักในทางอาญามาใช้ ซึ่งการดำเนินการและสาระสำคัญของการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมาย โดยสรุปดังนี้

เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานธุรกรรมจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือตรวจพบเองและเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นเพื่อตรวจสอบหรือกรณีจำเป็น หรือเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจมีคำสั่งเองก็ได้ ซึ่งในการตรวจสอบก็จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการและภายหลังการตรวจสอบแล้วหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ได้ไม่เกิน 90 วัน ซึ่งในกรณีจำเป็น หรือเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ได้ และภายในระยะเวลาการยึดหรืออายัดนี้หากปรากฏหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งของศาลนั้น จะมีการเปิดโอกาสให้เจ้าของ หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาพิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น หากพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลก็จะมียกเลิกคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมากฎหมายกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม โดยศาลจะใช้หลักการชั่งน้ำหนักพยานความน่าเชื่อถือของทั้งสองฝ่ายและจะเชื่อฝ่ายที่มีน้ำหนักมากกว่า โดยมิได้ใช้หลักการพิสูจน์โดยปราศจากเหตุสงสัย (Principle of Proof Beyond a Reasonable Doubt) เช่นเดียวกับการริบทรัพย์สินในทางอาญา

2.2.1.9 มาตรการอื่น ๆ⁶⁰

- 1) กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในทุก ๆ ขั้นตอน

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการดำเนินงานเหล่านั้นที่ไม่มีความโปร่งใส ถูกต้องและเป็นธรรม อีกทั้งยังมีการเปิดช่องให้สิทธิแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน ขอคืนทรัพย์สิน หรือให้ผู้รับประโยชน์อื่นขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการคืน การชดใช้ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย

2) การให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า สถาบันการเงินถือเป็นช่องทางหนึ่งที่เหล่าอาชญากรใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินจึงถือว่าสถาบันการเงินจัดว่าเป็นเป้าหมายหลักและเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การฟอกเงินในแทบทุกลักษณะจะต้องมีขั้นตอนที่นำเงินไปผ่านสถาบันการเงิน เนื่องจากสถาบันการเงินเป็นแหล่งที่ใช้เก็บทรัพย์สิน รวมไปถึงสามารถทำการยกย้ายถ่ายโอนสร้างความซับซ้อนในการตรวจสอบตลอดจนนำกลับมาใช้ได้สะดวกที่สุด

3) การให้ลูกค้าของสถาบันการเงินต้องแสดงตน

เป็นไปตามแนวทางของอนุสัญญากรุงเวียนนา 1988 (The Vienna Convention) และ Financial Action Task Force (FATF) ที่ต้องการให้สถาบันการเงินต้องรู้จักตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบธุรกรรมได้ง่าย ซึ่ง FATF และบรรดาประเทศในยุโรปที่ใช้บังคับกฎหมายฟอกเงินจึงเรียกแนวทางนี้ว่า หลัก “Known Your Customer”

4) กำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม

กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพที่กฎหมายกำหนดมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถพิสูจน์ถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่อาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่นำมาใช้ในการประกอบธุรกรรม ทำให้การตรวจสอบการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินตราภายในประเทศและเงินตราที่ไหลเวียนโดยการนำเข้าหรือส่งออกต่างประเทศอีกด้วย⁶¹

2.2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย

เมื่อได้ทราบถึงแนวคิด ความเป็นมาของการฟอกเงินแล้วจำเป็นต้องทราบถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มีการบัญญัติให้มีองค์กรและผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจแบ่งออกตามบทบาทได้เป็น 2 ด้าน คือ

⁶¹วิทยา นิติธรรม, *เรื่องเดิม*, หน้า 29-30.

1) องค์กรในระดับบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการและวางหลักเกณฑ์ (Regulatory) เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) องค์กรและผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายและมาตรการขององค์กรบริหารเพื่อสามารถบังคับผลในการปฏิบัติ (Law Enforcement Role) ได้แก่ คณะกรรมการธุรกรรมและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล วินิจฉัย และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและประสานงาน คณะกรรมการธุรกรรมมีภารกิจในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการในการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน ส่วนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรม ทำการรวบรวมพยานหลักฐานและร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต่อไป

2.2.2.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁶²

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีบทบาทหน้าที่ระดับนโยบาย หรือเรียกว่า ระดับบริหาร โดยลักษณะงานนั้นเป็นงานที่มีความหลากหลาย อีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานจากทั้งภาครัฐและเอกชน กฎหมายจึงได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประธานสมาคมธนาคารไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่ เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานโดยได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ เป็นกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นกรรมการและเลขานุการโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดอำนาจหน้าที่

⁶² ปวิช พันธ์วิไล, *เรื่องเดิม*, หน้า 45.

ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ใน มาตรา 25 ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- 2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- 3) วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งทรัพย์สินตามมาตรา 49 และมาตรา 51/1 การเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57 และวางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 59/1 มาตรา 59/4 มาตรา 59/5 และมาตรา 59/6
- 4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และวางระเบียบในการดำเนินการกับข้อมูลหรือเอกสารเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- 5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- 6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือระเบียบอื่นใดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

2.2.2.2 คณะกรรมการธุรกรรม⁶³

คณะกรรมการธุรกรรมเป็นคณะกรรมการระดับปฏิบัติการทำหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 32 กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการธุรกรรมประกอบด้วย กรรมการธุรกรรมจำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการ คณะละหนึ่งคน และให้กรรมการธุรกรรมที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้งคัดเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการธุรกรรมคนหนึ่ง โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกรรมการและเลขานุการโดยคณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกรรมในลักษณะของคณะกรรมการเพื่อไม่ให้อำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกรรมตกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในขณะที่เดียวกัน เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพื่อให้

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ต้องการความวางใจได้ในการใช้อำนาจหน้าที่ด้วย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นผลเสียหายต่อการประกอบธุรกิจ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมดังต่อไปนี้

1) อำนาจหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งที่ได้กระทำและไม่ได้กระทำกับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพที่กฎหมายกำหนด

2) อำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ 3 วันทำการในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย และมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 35 และมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ไม่เกิน 10 วันทำการในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้ธุรกรรมใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 36 การสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมดังกล่าวเป็นการสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมระงับยับยั้งการทำธุรกรรมได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ไม่ใช่เรื่องของการริบทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามหากมีกรณีที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินคณะกรรมการธุรกรรมจะต้องใช้อำนาจตามมาตรา 48 ซึ่งจะมีบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ เกี่ยวข้องต่อเนื่องเพื่อให้กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย

3) อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามมาตรา 48 อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 48 นั้น จะใช้ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยทั่วไป ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินหรือผู้ประกอบการอาชีพที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น คณะกรรมการธุรกรรมอาจใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลทางธุรกรรมที่อาจได้มาโดยทางอื่นได้ด้วย หากมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกฎหมายได้กำหนดให้การตรวจสอบรายงานและธุรกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) คณะกรรมการธุรกรรมยังมีหน้าที่เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

5) กำกับดูแลความเป็นอิสระและเป็นกลางของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

2.2.2.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁶⁴

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น ๆ รับรายงานการทำธุรกรรมจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ดังนี้

- 1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ คณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
- 2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน รวมทั้งการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น
- 3) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือกฎหมายอื่น
- 4) เก็บ รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา ประมวลผล และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- 5) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- 6) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
- 7) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือตามกฎหมายอื่น

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยอิสระและเป็นกลางขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการ

⁶⁴ เรืองเดียวกัน, หน้า 48.

นั้น ต้องแต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวและเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้ และเพื่อป้องกันการใช้อำนาจทางฝ่ายการเมืองมาแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กฎหมายจึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา 45 ว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ 4 ปี แล้ว เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะพ้นตำแหน่งเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 43
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกตามคำแนะนำของรัฐมนตรีหรือการเสนอ

ของรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการธุรกรรม เพราะบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถ หรือมีพฤติการณ์เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สุจริตไม่อิสระ หรือไม่เป็นกลาง โดยมติดังกล่าวต้องแสดงผลในการให้ออกอย่างชัดแจ้ง โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ อีกทั้งกฎหมายยังได้บัญญัติให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องรับโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้หากเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเสียเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ใช้อำนาจทางกฎหมายไปในทางที่มีชอบ

นอกจากนี้ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นอกจากการใช้อำนาจในฐานะของกรรมการธุรกรรม ดังนี้

- 1) อำนาจตามมาตรา 38 ดำเนินการหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการชุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2) อำนาจตามมาตรา 46 มอบหมายเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งให้เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีพยานหลักฐานสมควรว่าถูกใช้ หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2.2.3 ทฤษฎีอื่น ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากมีการที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา นักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎีมาประกอบแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.2.3.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)⁶⁵

ทฤษฎีนี้เป็นไปตามหลักความคิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำความผิดอาญาที่ว่า สมาชิกที่ทำการสมคบกันกระทำความผิดจะต้องมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมในการสมคบกันซึ่งได้มีการวางหลักไว้ว่า ผู้ร่วมสมคบกันจะต้องถือว่าร่วมกันกระทำความผิด โดยการกระทำของผู้ร่วมสมคบกัน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิด

สำหรับแนวความคิดเรื่องความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนี้ ยังมีแนวความคิดเพิ่มเติมอีกว่าการกระทำความผิดจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันเพื่อกระทำความผิดหรือฉ้อฉลต่อประเทศสหรัฐอเมริกา โดยถือว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เสียหายและเพื่อพิสูจน์ความผิดนั้น ๆ ต้องแสดงให้เห็นว่า

- 1) บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกัน หรือตกลงกระทำความผิดหรือฉ้อฉลต่อประเทศสหรัฐอเมริกา และ
- 2) อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ได้สมคบกันมีการกระทำที่แสดงออกเพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน

การสมคบกระทำความผิดเป็นการกระทำความผิดลักษณะที่มีบุคคลหลายคนเกี่ยวข้อง ซึ่งในการเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ผู้กระทำความผิดอาจร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว หรือได้ตกลงเพื่อกระทำความผิดด้วยหรือเป็นเพียงแต่การให้ความช่วยเหลือให้ความสะดวกในการสมคบกันกระทำความผิดก็ได้ ซึ่งความรับผิดชอบของผู้ร่วมสมคบกระทำความผิดตามกฎหมายไทยในลักษณะดังกล่าวแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

1) กรณีเข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิดและได้กระทำความผิดตามที่ได้ตกลงนั้นด้วย เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมตกลงกับบุคคลอื่นเพื่อกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ บุคคลนั้นต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบ และเมื่อได้กระทำความผิดบรรลุวัตถุประสงค์ของการตกลงกันย่อมรับผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงเป็นอีกกระทงหนึ่ง

2) กรณีเข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิด แต่ไม่ได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงนั้น เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิดจึงมีความผิดฐานสมคบ และแม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ได้กระทำความผิดตามที่ตกลงกันนั้นก็ตามกฎหมายบัญญัติเป็นพิเศษให้บุคคลนั้นต้องรับผิดในทางอาญา เนื่องจากการกระทำของผู้อื่นซึ่งความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้แตกต่างจากความรับผิดทางอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ บุคคลผู้ต้องรับผิดมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือละเว้นการกระทำความผิด แต่ต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำของบุคคลอื่นซึ่งได้ก่อให้เกิดผลร้ายขึ้น ความรับผิดดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย โดยบุคคลจะต้องรับโทษเมื่อมีผลอันหนึ่งอันใดเกิดขึ้นตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

หลักความรับผิดจากการกระทำของผู้อื่นนี้ไม่ใช่หลักของกฎหมายอาญาโดยตรง แต่เป็นการนำหลักกฎหมายแพ่ง เรื่องตัวการตัวแทนมาใช้ในกฎหมายอาญา โดยอาศัยหลักอย่างเดียวกับกรณีนิติบุคคล หรือผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ผู้ทำการแทนนิติบุคคลนั้นได้กระทำไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้สมคบกระทำความผิดจึงต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในความผิด ซึ่งผู้สมคบอื่นได้กระทำตามวัตถุประสงค์ของการสมคบนั้น

หลักเกณฑ์การสมคบโดยการตกลงกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 9 ได้บัญญัติว่า

“ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้”

การสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือการเตรียมการเพื่อลงมือกระทำความผิด ซึ่งยังไม่ถึงขั้นพยายามกระทำความผิด ซึ่งโดยปกติการสมคบหรือการเตรียมการ

เพื่อกระทำความผิดนั้นกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการลงมือกระทำความผิด ไม่มีโทษ เว้นแต่ความผิดบางประเภทซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ การเตรียมการกระทำความผิดถือว่าเป็นความผิดและมีโทษ เช่น ผู้เตรียมการเพื่อกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ถือว่าเป็นความผิดและมีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 114 ที่สมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 9 ให้ถือว่ามีความผิดและต้องลงโทษกึ่งหนึ่งของความผิดสำเร็จและถ้าต่อมาได้มีการกระทำความผิดตามที่สมคบกันก็ต้องรับโทษเต็มตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามมาตรา 9 วรรคสอง

กรณีตามมาตรา 9 วรรคสอง หมายความว่า เมื่อได้สมคบกันโดยการตกลงเพื่อที่จะกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งมีความผิดฐานสมคบแล้ว ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินขึ้น ซึ่งเป็นความผิดอีกต่างหาก ดังนั้น ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น กล่าวคือ โดยหลักทั่วไปเมื่อบุคคลใดเข้าสมคบโดยการตกลงกับบุคคลอื่นเพื่อจะกระทำความผิดฐานฟอกเงินบุคคลนั้นก็มีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 9 วรรคแรก และต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และถ้าผู้สมคบนั้นได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย ผู้สมคบนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกระทงหนึ่ง ซึ่งเป็นความรับผิดจากการกระทำของตนเองกรณีตามมาตรา 9 วรรคสอง คือเมื่อบุคคลนั้นได้เข้าสมคบโดยการตกลงกับบุคคลอื่น ซึ่งมีความผิดตามมาตรา 9 วรรคแรกแล้ว และบุคคลอื่นซึ่งเข้าร่วมสมคบกันได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินขึ้น เพราะเหตุที่ได้สมคบกัน โดยที่บุคคลนั้นไม่ได้ลงมือกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพียงแต่เข้าร่วมสมคบโดยการตกลงกันเท่านั้น ผลก็คือ บุคคลนั้นต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นที่ผู้เข้าร่วมสมคบอื่นได้กระทำด้วย การที่ผู้ร่วมสมคบนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกัน ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยถือเป็นความรับผิดเด็ดขาดด้วย

ถ้าผู้สมคบลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่ผู้สมคบด้วยกันเองได้ขัดขวางมิให้การกระทำนั้นกระทำไปโดยตลอดหรือขัดขวางมิให้การกระทำนั้นบรรลุผลผู้สมคบที่ทำการขัดขวางนั้นก็รับโทษเพียงกึ่งหนึ่งของความผิดสำเร็จนั้นเท่านั้น หรือกรณีผู้สมคบกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนที่จะได้มีการกระทำความผิดที่ได้สมคบกัน ดังนี้ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ มาตรา 9 จึงเป็นบทบัญญัติพิเศษแตกต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากถือว่าการสมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดที่ร้ายแรงที่กล่าวมาข้างต้น

ดังนั้น ในกรณีที่มิบุคคลที่เข้าร่วมกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ตามมาตรา 48 หากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือทำการซ่อน

เร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด บุคคลที่สมคบกันกระทำความผิดตามมาตรา 48 ต้องร่วมรับผิดชอบด้วย⁶⁶

2.2.3.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)⁶⁷

การนำทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนมาใช้ประกอบกับการฟอกเงิน เนื่องจากผู้ที่ให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกระทำความผิดได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนเปรียบเสมือนผู้สืบทอดอาชญากรรม

กฎหมายไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือการสมคบกันกระทำความผิดไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการขัดขวางไม่ให้การรวมตัวกันของบุคคลเพื่อกระทำความผิด และดำเนินการต่อไปไม่สะดวก ทั้งนี้เพราะหากสมคบกระทำความผิดไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก ย่อมมีผลต่อการสมคบกระทำความผิดได้ ดังนั้นกฎหมายไทยจึงได้บัญญัติเป็นความผิดโดยวางหลักความผิดฐานช่วยเหลือการสมคบกันกระทำความผิดไว้ดังนี้ คือ

- 1) จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ช่องโจร
- 2) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นพรรคพวกช่องโจร
- 3) อุปการะช่องโจรด้วยให้ทรัพย์สินหรือโดยประการอื่น
- 4) ช่วยจำหน่ายทรัพย์สินที่ช่องโจรได้มาจากการกระทำความผิด

จะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดเจนถึงการช่วยเหลือการสมคบกระทำความผิดให้เป็นความผิดฐานหนึ่งต่างหาก ซึ่งถ้าพิจารณาอีกแง่หนึ่งจะเห็นได้ว่า การช่วยเหลือการสมคบกันกระทำความผิด โดยที่บุคคลนั้นไม่ได้เข้าร่วมตกลงในการสมคบกระทำความผิดนั้นด้วย บุคคลนั้นตามกฎหมายไทยถือว่าไม่มีความผิดฐานสมคบ แต่มีความผิดช่วยเหลือการสมคบกระทำความผิด ซึ่งผลสุดท้ายก็ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานสมคบ ดังนั้นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 212 จึงเป็นการบัญญัติเน้นว่าบุคคลจะกระทำการใด ๆ ก็ตามย่อมไม่มีความผิดฐานสมคบ เว้นแต่จะเข้าร่วมสมคบหรือร่วมตกลงในการกระทำความผิดจึงต่างจากของประเทศคอมมอนลอว์ ซึ่งรวมเอาลักษณะการร่วมกันวางแผนช่วยเหลือเป็นการกระทำความผิดฐานสมคบด้วย

⁶⁶ ชำนาญ ชาติษฐ์, การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ศึกษากรณีมาตรา 48 (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), หน้า 19-23.

⁶⁷ ปวิช พันธ์วิไล, *เรื่องเดิม*, หน้า 39.

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงินของไทย โดยที่มีผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือ ให้มีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 48 ผู้ที่ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยระวางโทษ เช่นเดียวกับตัวการ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติที่ว่า การที่บุคคลใดให้ความสนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิดก็ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะกฎหมายเห็นว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นเป็นเรื่องร้ายแรง เนื่องจากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดผิดมูลฐานนั้น จะนำความเสียหายและภัยร้ายแรงแก่ประชาชน เช่น ผู้ที่กระทำความผิดขอหาจำหน่ายยาเสพติด เมื่อนำเงินมาแล้วหากสามารถฟอกเงินสำเร็จก็จะนำเงินจำนวนนั้นไปซื้อขายยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีกเป็นวงจรที่ไม่จบสิ้น และส่งผลให้ยากแก่การตรวจสอบ จับกุมอีกด้วย ดังนั้นกฎหมายจึงบัญญัติเป็นพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนในความผิดขอหาฟอกเงินต้องรับโทษเท่ากับตัวการ

อย่างไรก็ตามปัญหาการกระทำความผิดของอาชญากร ทั้งอาชญากรธรรมดา อาชญากรที่ทำในรูปแบบองค์กร องค์กรอาชญากรรม อาชญากรรมข้ามชาติ หรืออาชญากรรมสากล ต่างก็กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ จึงได้มีการคิดค้นแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปกกันอาชญากร มาตรการพื้นฐานหลัก 3 ประการ ที่จะใช้ในการดำเนินการกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่

- 1) การนำตัวการผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดต่าง ๆ มาลงโทษโดยนำมาตราการสมคบมาใช้
- 2) การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ได้แก่ มาตรการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการแปรสภาพหรือไม่ และการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับโทษปรับให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด
- 3) กระบวนการที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพราะว่าการดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งฟ้องตัวบุคคลและริบทรัพย์สิน ซึ่งทั้งผู้กระทำความผิดและตัวทรัพย์สินอาจอยู่ในหลายประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศจะต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน⁶⁸

⁶⁸ ชำนาญ ชาดิษฐ์, *เรื่องเดิม*, หน้า 23-25.

2.2.3.3 ทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ (Parton-Client System Theory)

ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 สถานภาพ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยฝ่ายที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงกว่าจะใช้อำนาจให้ความคุ้มครองอีกฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะต่ำกว่า ซึ่งจะตอบแทนโดยช่วยเหลือในเรื่องทั่ว ๆ ไป

องค์ประกอบของระบบอุปถัมภ์

- 1) เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะค่อนข้างถาวร
- 2) เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะต่างตอบแทน
- 3) เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างหวังผลประโยชน์จากกันและกัน
- 4) ผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะให้ทางด้านวัตถุแก่ฝ่ายผู้รับบริการซึ่งมีฐานะด้อยกว่า
- 5) ผู้รับบริการจะตอบแทนด้วยความจงรักภักดีหรือบริการอื่น ๆ ที่ตนสามารถทำได้

ลักษณะเฉพาะของความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ ได้แก่

- 1) มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินร่วมกัน
- 2) ผลประโยชน์เฉพาะเจาะจงเป็นการส่วนตัว
- 3) มีการให้ประโยชน์พิเศษต่อบุคคลบางคนมากกว่าคนอื่น ๆ เพราะลักษณะและระดับของปฏิสัมพันธ์ของแต่ละคู่สัมพันธ์นั้นมีความแตกต่างกัน
- 4) เนื่องจากความสัมพันธ์ในระบบนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่าหลักการความสัมพันธ์จึงมีลักษณะเปราะบาง ดังนั้นการที่จะรักษาเสถียรภาพของความสัมพันธ์ไว้ได้ต้องมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกันอย่างต่อเนื่อง โดยที่แต่ละฝ่ายต่างมีของที่ฝ่ายหนึ่งไม่มีและของทั้งสองฝ่ายมีนั้นเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะได้

เนื่องด้วยในปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้โลกนั้นไร้พรมแดน ส่งผลให้การก่ออาชญากรรมมีมากขึ้น และทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยที่อาชญากรรมต่าง ๆ นั้นจะเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับเงินและทรัพย์สินที่มีผลประโยชน์มหาศาล ซึ่งเงินและทรัพย์สินดังกล่าวนี้ จะถูกนำไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพในหลากหลายรูปแบบ เพื่ออำพรางแหล่งที่มาของเงินที่ได้มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเรียกว่าการฟอกเงิน ในที่สุดเงินและทรัพย์สินเหล่านั้นก็จะย้อนกลับไปเป็นเงินทุนให้กับอาชญากรเหล่านั้นนำมาประกอบอาชญากรรมซ้ำอีก และยากต่อการจับกุมและปราบปราม อีกทั้งการฟอกเงินยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งประเทศไทยและต่างประเทศได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในปัญหาเรื่องการฟอกเงิน จึงได้มีการทำอนุสัญญาร่วมกัน และบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์

ในการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ เมื่อได้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และระบบบิทคอยน์ ในบทที่ผ่านมาแล้ว จำเป็นต้องศึกษาถึงกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ เพื่อเป็นแนวทางให้ทราบและนำมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบในทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบบิทคอยน์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และใช้เป็นแนวคิดในการแสวงหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศไทย

3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตราและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

3.1.1.1 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485⁶⁹

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ.2485 บัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้⁷⁰ คือสมควรให้มีกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยให้รัฐมนตรีว่าการ

---

⁶⁹ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ตอนที่ 7 ลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2485 มี 9 มาตรา มีค่านियาม ให้อำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศ และคำสั่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการ มีการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา แก้ไขโดยพระราชกำหนด พ.ศ.2486, ที่ 2 พ.ศ.2527

⁷⁰ชาติ ชัยเดชสุริยะ, *บทคัดย่อกฎหมายไทยจากพระราชบัญญัติ 626 ฉบับ* (กรุงเทพมหานคร: วิชาษา, 2552), หน้า 148.

กระทรวงการคลังมีอำนาจ⁷¹ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศไว้ในแหล่งกลาง เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อป้องกันการโอนทุนออกนอกประเทศ และเพื่อรักษาค่าภายนอกของเงินบาท หรืออัตราแลกเปลี่ยนให้มั่นคง

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 มีการบัญญัติถึงความหมายของคำว่า เงินตรา และเงินตราต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

“เงินตรา” หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศไทย

“เงินตราต่างประเทศ” หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศอื่นใด นอกจากประเทศไทย และหมายความรวมถึงค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ⁷²

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ยังมีการบัญญัติถึงการให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงควบคุม กำจัดหรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินหรือการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่ารูปแบบใด และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้⁷³

- 1) การซื้อ การขาย การให้กู้ยืมเงินตราต่างประเทศหรือทองคำ
- 2) การส่งเงินตรา ธนาคารบัตร ธนาณัติ หลักทรัพย์ เงินตราต่างประเทศ หรือ ทองคำออกไปนอกประเทศ
- 3) การโอนหลักทรัพย์จากประเทศไทยไปที่อื่น
- 4) การออกตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงิน การทำให้ตั๋วแลกเงิน หรือตั๋วสัญญาใช้เงินเปลี่ยนมือ การโอนหลักทรัพย์ หรือการรับสภาพหนี้ อันเป็นการก่อให้เกิดหรือโอนไป ซึ่งสิทธิที่จะ ได้รับชำระเงินในประเทศไทยเป็นการตอบแทน
- 5) การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงิน โดยเฉพาะการนี้ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้กระทำ โดยประกาศได้
- 6) การอนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นใดทำการแลกเปลี่ยนเงิน

⁷¹ ออกกฎกระทรวงควบคุม กำจัดหรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินหรือการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าในรูปแบบใด และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงในข้อต่อไปนี้ด้วย ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485

⁷² พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 มาตรา 3

⁷³ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 มาตรา 4

- 7) สั่งให้ขายของขาออกเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือชำระเงินค่าของขาเข้าเป็นเงินตรา ต่างประเทศ ทั้งนี้ จะระบุชื่อเงินตราต่างประเทศนั้นด้วยก็ได้
- 8) สั่งให้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากของขาออก หรือซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าของขาเข้า ให้แก่หรือจากบุคคลที่รัฐมนตรีกำหนดและกำหนดระยะเวลา วิธีการ และเงื่อนไขแห่งการขายและซื้อดังกล่าวนั้น
- 9) กัก กำกัณฑ์หรือห้ามการส่งออกซึ่งของ เมื่อมิได้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากของนั้น หรือการนำเข้าซึ่งของ เมื่อมิได้ซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าของนั้นตามระยะเวลา วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้
- 10) กำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการรับหรือการใช้จ่ายเงินที่ส่งมาจากเมืองต่างประเทศ
- 11) กำหนดให้ผู้ส่งของออกหรือผู้นำของเข้าแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินที่ได้รับหรือได้ชำระเป็น ค่าของที่ส่งออกหรือที่นำเข้า พร้อมทั้งแจ้งรายการแห่งของนั้น

โดยหลักเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ของรัฐมนตรีที่ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงควบคุม กำจัดหรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินหรือการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่ารูปแบบใด มีการออกเป็นกฎกระทรวงฉบับที่ 13 พ.ศ.2497 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2475 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2475

บริษัท บิทคอยน์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการในการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ได้ทำหนังสือถึงธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อหารือเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบริการบิทคอยน์ของบริษัท บิทคอยน์ จำกัด ว่าเป็นธุรกิจบริการแลกเปลี่ยนเงินที่ต้องมีใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจหรือไม่ ได้ความว่า เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ธุรกิจบริการแลกเปลี่ยนเงินที่มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเสียก่อน เมื่อธุรกิจบริการแลกเปลี่ยนเงินของบริษัท บิทคอยน์ จำกัด ไม่ได้มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานของบริษัท บิทคอยน์ จำกัดไม่ใช่ธุรกิจบริการแลกเปลี่ยนเงินที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีก่อน⁷⁴

ตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการณื อีกทั้งมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการแทนได้ และให้ผู้ว่าการธนาคารแห่ง

⁷⁴หนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ผกง.(23) 129/2556 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2556 เรื่อง การประกอบธุรกิจบิทคอยน์ของบริษัท บิทคอยน์ จำกัด

ประเทศไทยมีอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานของธนาคารเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้อีกด้วย⁷⁵

3.1.1.2 พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485⁷⁶

พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 บัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้⁷⁷ คือโดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นในราชอาณาจักร โดยให้มีธนาคารกลางเรียกว่า “ธนาคารแห่งประเทศไทย” (ธปท.) เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน และระบบการชำระเงิน โดยต้องคำนึงถึงที่ดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลด้วย

ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่โดยทั่วไปในการกำกับดูแลกิจการต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย⁷⁸ โดยในส่วนของการควบคุมและดูแลโดยทั่วไปในกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการอีกสามคน⁷⁹ หากเกิดกรณีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยไม่เห็นพ้องกับคำวินิจฉัยของกรรมการฝ่ายข้างมาก ให้เสนอประเด็นไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อชี้ขาดในประเด็นนั้น ๆ⁸⁰

⁷⁵พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 มาตรา 7ทวิ

⁷⁶ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ตอนที่ 30 ลงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2485 หน้าที่ 971 มี 44 มาตรา แบ่งเป็น 10 หมวด มีคำนิยาม ให้อำนาจออกกฎกระทรวง และประกาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการ มีกำหนดความผิดและโทษทางอาญา แก้ไขโดย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2487, ที่ 3 พ.ศ. 2505, ที่ 4 พ.ศ.2551, พระราชกำหนด พ.ศ.2528, ที่ 2 พ.ศ.2540, พ.ศ.2541

⁷⁷ชาติ ชัยเดชสุริยะ, *เรื่องเดิม*, หน้า 149.

⁷⁸พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 มาตรา 14

⁷⁹พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 มาตรา 15

⁸⁰พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 มาตรา 17

3.1.1.3 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501⁸¹

พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 บัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้⁸² คือเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยเงินตราเท่าที่ใช้กันมาในระยะเวลา 30 ปีเศษนั้น มีจำนวนมากมายหลายฉบับ ตัวบทในพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง มีทั้งหลักจัดการเงินตราแบบถาวรอันเป็นอยู่แต่ดั้งเดิม แต่ถูกระงับการใช้บังคับไปโดยปริยายและมีหลักการจัดการเงินตราในระบบชั่วคราวมาใช้บังคับแทน และมีความกระจัดกระจายไม่เป็นหมวดหมู่ ประกอบกับหลักจัดการเงินตราเป็นระบบชั่วคราวซึ่งมีการต่ออายุเป็นคราว ๆ นั้น สมควรใช้เป็นถาวรโดยไม่ต้องต่ออายุเป็นคราว ๆ อีก กล่าวคือ พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 เป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2471 และพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว ฉบับที่ 7 พ.ศ.2501 และให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 ได้ให้ความหมายของคำว่าเงินตราเอาไว้ ซึ่งมีความหมาย ดังต่อไปนี้

เงินตรา ได้แก่เหรียญกษาปณ์และธนบัตร⁸³

อีกทั้งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใด ๆ แทนเงินตราเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี⁸⁴
- 2) ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์⁸⁵
- 3) ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำ จัดการ และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ต่อไป ให้รัฐมนตรีประกาศ ชนิด

⁸¹ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 75 ตอนที่ 65 ลงวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2501 หน้า 1 มี 36 มาตรา แบ่งเป็น 4 หมวด มีคำนิยาม ให้อำนาจตราพระราชกฤษฎีกา และออกกฎกระทรวง และประกาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการ มีการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา แก้ไข โดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2510, ที่ 3 พ.ศ.2514, ที่ 4 พ.ศ.2516, ที่ 5 พ.ศ.2536, พระราชกำหนด พ.ศ. 2521, ที่ 2 พ.ศ.2545

⁸²ชาติ ชัยเดชสุริยะ, *เรื่องเดิม*, หน้า 165.

⁸³พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 6

⁸⁴พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 9

⁸⁵พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 10

ราคา สี ขนาด และลักษณะอื่น ๆ ของธนบัตรที่จะออกใช้ในราชอาณาจักรนุเบกษาเว้นแต่กรณีที่จะนำออกใช้ซึ่งธนบัตรถอนคืน⁸⁶

4) รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราขึ้นสูงและอัตราขั้นต่ำสำหรับการซื้อหรือขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศโดยธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นได้ และเมื่อมีประกาศของรัฐมนตริดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นที่ซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศต้องซื้อหรือขายในอัตราที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าอัตราที่กำหนดนั้น ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นรับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดเนื่องในการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศนอกจากค่าโทรเลข ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีประกาศตามวรรคหนึ่งหรือไม่⁸⁷

5) เงินตราจำต้องมีเงินทุนสำรอง โดยทรัพย์สินดังต่อไปนี้ เป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นเงินทุนสำรองเงินตรา คือ

- (1) ทองคำ
- (2) เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนแปลง หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ
- (3) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน 4.2
- (4) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน
- (5) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง
- (6) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน
- (7) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน 4.2 หรือเป็นบาท
- (8) ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่าธรรมเนียมไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้สินทรัพย์ตาม 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5 และ 4.6 นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้ให้มีค่าธรรมเนียมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้⁸⁸

⁸⁶พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 14

⁸⁷พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 25

⁸⁸พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 30

เมื่อพิจารณาตามอำนาจและหน้าที่ที่จะเห็นได้ว่ามีหน่วยงาน 2 หน่วยงานด้วยกันที่มีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ 1.กระทรวงการคลัง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ⁸⁹ และ 2. ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถจำแนกอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1) กระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ อีกทั้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สามารถมีคำสั่งอนุญาตให้บุคคลใด ๆ ทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใด ๆ แทนเงินตรา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจในการประกาศกำหนดอัตราขึ้นสูงและขั้นต่ำสำหรับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

2) ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำจัดการ และนำออกใช้ธนบัตรของรัฐบาล โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศ ชนิด ราคา สี ขนาด และลักษณะอื่น ๆ ของธนบัตรที่จะนำออกใช้ในราชกิจจานุเบกษา

3.1.1.4 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551⁹⁰

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 บัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้คือ⁹¹ โดยที่ปัจจุบันเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์มีความก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย และเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าโดยรวมทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงและมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ผู้ให้บริการในธุรกิจการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในขณะนี้มิได้มีเพียงสถาบันการเงินเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้ให้บริการที่มีได้มีกฎหมายควบคุมดูแล จึงอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและพาณิชย์ ความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ประกอบกับเพื่อบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทาง

⁸⁹พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 5

⁹⁰ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 99 ก ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2551 หน้า 1 มี 25 มาตรา แบ่งเป็น 3 หมวด มีค่านิยาม การประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การห้ามประกอบธุรกิจ การพักใช้ และเพิกถอนใบอนุญาต

⁹¹ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 99 ก ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2551 หน้า 12

อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นฉบับเดียวกัน อันจะช่วยก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของภาคธุรกิจหรือการให้บริการภาครัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มีการบัญญัติถึงความหมายของคำว่า การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

“การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การโอนสิทธิการถือครองเงินหรือการโอนสิทธิการถอนเงินหรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใช้บริการที่เปิดไว้กับผู้ให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วน

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้บริการซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตามโดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ให้บริการไว้ล่วงหน้าเพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้าค่าบริการหรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดและได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้⁹²

---

⁹²บัญชี ธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ

การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียวทั้งนี้เว้นแต่การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคโดยมิได้แสวงหากำไรจากการออกบัตรตามที่ ธ.พ. ประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

บัญชี ธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ

การให้บริการเครือข่ายบัตรเครดิต การให้บริการเครือข่ายอีดีซี การให้บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงินระบบหนึ่งระบบใด

การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าและหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายรายณสถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

บัญชี ธุรกิจบริการที่ต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ การให้บริการหักบัญชี การให้บริการชำระดุล การให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือผ่านทางเครือข่าย การให้บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงินหลายระบบ การให้บริการรับชำระเงินแทน การ

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) ธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ใดที่ผู้ให้บริการจะต้องแจ้งให้ทราบ ต้องมีการขึ้นทะเบียน หรือได้รับอนุญาตก่อนนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบแจ้งให้ทราบ การขึ้นทะเบียน และการขอรับใบอนุญาตนั้นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด⁹³

2) ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ก จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ แต่ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ข และค ต้องเป็นนิติบุคคล ซึ่งต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

กรณีบุคคลธรรมดา ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ไม่อยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายและยังไม่พ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายหรือปลดจากล้มละลาย ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ลักทรัพย์ วิวาททรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก หรือรับของโจร หรือความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ไม่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบ ไม่เป็นกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคลที่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเพิกถอนใบอนุญาตและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบวันขอขึ้นทะเบียนหรือวันขอรับใบอนุญาตแล้วแต่กรณี

กรณีนิติบุคคลเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดและมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ในการนี้คณะกรรมการจะประกาศกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วด้วยก็ได้ทั้งนี้ในกรณีผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชีต้องมีชื่อนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด กรรมการหรือผู้ซึ่ง

ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าและหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายรายโดยไม่จำกัดสถานที่และไม่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

⁹³ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 7

มีอำนาจจัดการของนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามหลักเกณฑ์ของบุคคลธรรมดา ไม่อยู่ในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต ไม่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเพิกถอนใบอนุญาตและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบวันยื่นขอจดทะเบียนหรือวันขอรับใบอนุญาตแล้วแต่กรณี⁹⁴

3) ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์⁹⁵

4) ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจของผู้ให้บริการแต่ละประเภท ธนาคารแห่งประเทศไทย จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บริการเพิ่มเติมที่จำเป็นได้ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย⁹⁶

5) คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับประเภทธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แต่ละบัญชี⁹⁷

ตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังมีธนาคารแห่งประเทศไทยยังสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพิ่มเติมได้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจของผู้ให้บริการ และมีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามความจำเป็นและเหมาะสมได้

---

⁹⁴ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 9

⁹⁵ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 4

⁹⁶ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 17

⁹⁷ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 16

3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542⁹⁸

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้⁹⁹ คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน เพื่อที่จะได้นำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดในครั้งต่อ ๆ ไปอีก เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้ยากต่อการปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น และกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้นก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว จึงได้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น เพื่อที่จะมีมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มีการบัญญัติถึงความผิดมูลฐานเอาไว้ ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นลักษณะการกระทำความผิดที่เข้ากับความผิดมูลฐานจะถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยความผิดมูลฐานมีทั้งหมด 21 มูลฐาน¹⁰⁰ ดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิด

⁹⁸ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 29ก ลงวันที่ 21 เมษายน 2542 หน้า 45 มี 66 มาตรา แบ่งเป็น 7 หมวด มีคำนิยามให้อำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ นายกรัฐมนตรี รักษาการ มีการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา แก้ไขโดย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551, พระราชกำหนด พ.ศ.2546

⁹⁹ชาติ ชัยเดชสุริยะ, *เรื่องเดิม*, หน้า 659.

¹⁰⁰พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3

เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป

10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจํา นำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

- 14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า
- 15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า
- 16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน
- 17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง
- 18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ
- 19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด
- 20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- 21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรืออาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทโธปกรณ์

ในพระราชบัญญัตินี้ยังได้บัญญัติถึงความหมายของคำว่า ทุจริต ทุจริตที่มีเหตุอันควรสงสัย และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเอาไว้ เพื่อให้ทราบว่า ทุจริตใด หรือทรัพย์สินใดที่มีลักษณะเป็นการเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีความหมายดังต่อไปนี้¹⁰¹

“ทุจริต” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“ทุจริตที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ทุจริตที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” แยกออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

¹⁰¹พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3

1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการทำความผิดมูลฐานตาม (8) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ด้วย

2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามประเภทที่ 1 ด้วย

3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามประเภทที่ 1 หรือ 2 และไม่ว่าทรัพย์สินตามประเภทที่ 12 หรือ 3 จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ก็ยังถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการทำความผิดเช่นกัน

อีกทั้งในพระราชบัญญัตินี้ยังได้บัญญัติถึงความหมายของคำว่า สถาบันการเงิน โดยมีความหมายดังต่อไปนี้¹⁰²

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

5) สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ

6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁰³

¹⁰²พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3

¹⁰³กฎกระทรวง (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้นิติบุคคลดังต่อไปนี้เป็นสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

เมื่อได้ทราบถึงลักษณะของความผิดมูลฐาน ลักษณะของธุรกรรม ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และลักษณะของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว การที่จะถือว่าเป็นความผิดฐานพอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องประกอบไปด้วยการกระทำ ดังต่อไปนี้

1) มีการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด¹⁰⁴

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มีขอบเขตในการบังคับใช้ดังต่อไปนี้

ผู้ใดกระทำความผิดฐานพอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยมีหลักเกณฑ์คือต้องเป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(1) นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

(2) นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

(3) บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน

(4) บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

(5) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

(6) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

¹⁰⁴พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 5

3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน¹⁰⁵

โดยขอขเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 10¹⁰⁶ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ไม่เพียงแต่ตัวการเท่านั้นที่มีความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ ยังมีการบัญญัติถึงการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ที่ถือว่ามี ความผิดฐานฟอกเงินด้วยเช่นกัน โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดาบุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้หนึ่งหรือลงโทษผู้หนึ่งน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้¹⁰⁷

3) ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ¹⁰⁸

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 6

¹⁰⁶ มาตรา 10 ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักร ซึ่งเป็นความผิดตาม มาตรา ต่าง ๆ ที่ระบุไว้ใน มาตรา 7 (2) และ (3) มาตรา 8 และ มาตรา 9 ห้ามมิให้ลงโทษผู้หนึ่ง ในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(1) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัว ผู้หนึ่งหรือ

(2) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้หนึ่งได้พ้นโทษแล้วถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้น ตามคำพิพากษา ของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษ เลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้หนึ่งได้รับมาแล้ว

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 7

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 8

4) ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้¹⁰⁹

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีมาตรการสำคัญที่ทำให้สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ กล่าวคือ มีการบัญญัติให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง¹¹⁰ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง¹¹¹ หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ นธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือทรัพย์สินมีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ตาม¹¹²

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 9

¹¹⁰ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 3 การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานในกรณีที่เป็ นธุรกรรมมาตรา 13 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็ นธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(1) ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) มีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ตาม (2) ด้วย ให้รายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป

¹¹¹ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 3 การรายงานการทำธุรกรรมของ

2) ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันไม่ได้เป็นคู่กรณี และเมื่อเป็นการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง¹¹³ เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง¹¹⁴ เว้นแต่จะเป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

สถาบันการเงินต่อสำนักงานในกรณีที่ เป็นธุรกรรมมาตรา 13 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(1) ...

(2) ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (2) มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้รายงานเมื่อมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป

¹¹² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 13

¹¹³ กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ข้อ 1 การรายงานของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 15 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่มีการชำระด้วยเงินสดหรือมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ดังนี้

(1) การชำระด้วยเงินสดตามมาตรา 15 (1) เป็นจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

¹¹⁴ กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ข้อ 1 การรายงานของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 15 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่มีการชำระด้วยเงินสดหรือมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ดังนี้

(1) ...

(2) อสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตามมาตรา 15 (2) ตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

3) ให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในต่างประเทศ

แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของความผิดฐานฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ นั้น จะมีความแตกต่างกันสืบเนื่องมาจากบทบาทของอาชญากรรมทางการเงินโดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป และนำรายได้กลับเข้ามากระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฟอกเงิน ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวคิดที่จะยับยั้งการกระทำดังกล่าว โดยนำวิธีการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือการทำให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หรือการให้อำนาจรัฐในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น อย่างไรก็ตามยิ่งเทคโนโลยีต่าง ๆ พัฒนาไปไกลเท่าไร และรายได้ที่เกิดจากการกระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นเท่าไร ความสลับซับซ้อนของกระบวนการฟอกเงินก็ยิ่งมีมากขึ้นส่งผลให้การสืบหาแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็ยิ่งสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นอีกเช่นกัน จึงทำให้รัฐจำเป็นต้องออกบทบัญญัติที่เป็นความผิดมูลฐานขึ้นใช้บังคับในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของอาชญากรรมแต่ละประเภท

ด้วยเหตุนี้ทำให้นานาประเทศตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบของอาชญากรรมที่ร้ายแรงและการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมเหล่านั้นทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความร่วมมือกันพัฒนาวิธีการเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน ทำให้พัฒนาการในการต่อสู้กับอาชญากรรมประเภทนี้ก้าวหน้าไปรวดเร็วเช่นกัน¹¹⁵

การนำความรู้และประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ ที่ได้จากการปราบปรามการฟอกเงินมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมของประเทศไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากอาชญากรรมการฟอกเงินมีลักษณะพิเศษที่ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกับต่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการยกพระราชบัญญัติ

¹¹⁵นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมายและแนวทางปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: Translators-at-Law.Com, 2548), หน้า 57.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยในเรื่องนี้ ได้มีการอ้างอิงหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับกันของต่างประเทศด้วย¹¹⁶

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากความก้าวหน้าขององค์กรอาชญากรรม ส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการกระทำอาชญากรรม และองค์กรอาชญากรรม มีการก่ออาชญากรรมหลากหลายรูปแบบที่สำคัญ เช่น ขบวนการยาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย การก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และผลสืบเนื่องมาจากการกระทำ ความผิดนั้น อาชญากร หรือองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ จะนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด เข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดนั้น กลายเป็นเงินที่สะอาด หรือเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย และนำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้น ไปใช้ในการ ประกอบอาชญากรรมซ้ำอีก ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามยึดหรืออายัดเงินหรือ ทรัพย์สินนั้นได้ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายกับเงินดังกล่าวก็ทำได้ยากซึ่งการฟอกเงินเป็นปัญหาที่ ร้ายแรงมากในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ทำการต่อสู้กับปัญหาการ ฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างจริงจัง อีกทั้งยังได้พัฒนาแผนการมาตรการและยุทธวิธีใน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรวมถึงการตรวจสอบการฟอกเงินโดยตลอดเพื่อไม่ให้ธนาคาร และสถาบันการเงินรวมทั้งธุรกิจต่าง ๆ ตกเป็นเครื่องมือของอาชญากร อีกทั้งยังมีการดำเนินการอย่าง จริงจังเกี่ยวกับคดีฟอกเงินทั้งในการตรวจสอบยึดหรืออายัดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ¹¹⁷ ด้วย กฎหมาย ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ สหรัฐอเมริกามีหลายฉบับซึ่งแต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์และวิธีบังคับใช้ที่ประสานสอดคล้องกัน¹¹⁸ โดย กฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับระบบเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Stamp Payment Act of 1862 The Securities and Exchange Act of 1934 Electronic Fund Transfer Act of 1978

¹¹⁶วีระพงษ์ บุญโญภาส, จำเป็นเพียงใดที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน, ใน *รวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: กองนิติ การ สำนักงาน ป.ป.ส. (ผู้รวบรวม), 2548, หน้า 32.

¹¹⁷นิกร เกรีกุล, *เรื่องเดิม*, 2543, หน้า 92.

¹¹⁸สุรพล ไตรเวทย์, *ความผิดมูลฐาน ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542* (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), หน้า 36.

และ Uniform Commercial Code และกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยกฎหมายหลัก 3 ฉบับ คือ Federal Crimes and Criminal Procedure Bank Secrecy Act of 1970¹¹⁹ และ Money Laundering Control Act 1986 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตราและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

FinCEN เป็นหน่วยงานหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเงินตราว่า คือ เงินเหรียญ หรือธนบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือของประเทศอื่น ๆ ซึ่งถูกต้องตามกฎหมาย และถูกนำมาใช้เป็นปกติอย่างแพร่หลาย โดยได้รับการยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของประเทศนั้น ๆ ด้วย ในทางตรงกันข้ามเงินตราเสมือนจริง คือ สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการทำธุรกรรมของกลุ่มคนบางกลุ่ม แต่ไม่ได้มีลักษณะทั้งหมดเหมือนเงินตราที่แท้จริง ซึ่งมีข้อแตกต่างที่สำคัญคือ เงินตราเสมือนจริงไม่ได้มีสถานะทางกฎหมาย และไม่มีหน่วยงานใดควบคุม อีกทั้งไม่ได้มีการออกเงินตราเสมือนจริงโดยรัฐบาลอีกด้วย

1) Stamps Payment Act of 1862¹²⁰

The Stamps Payment Act (SPA) ถูกตราขึ้นในปี ค.ศ. 1862 ซึ่งบัญญัติห้ามตีพิมพ์ หรือจำหน่ายเหรียญ หรือธนบัตรใด ๆ ที่มีมูลค่าน้อยกว่า 1 เหรียญสหรัฐ ที่มีจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้เป็นเงิน หรือใช้แทนสิ่งใด ๆ ที่ได้รับการยอมรับอยู่แล้ว หรือใช้แทนเงินตราของสหรัฐอเมริกา โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมูลค่าของเงินตรา และป้องกันการใช้จ่ายเงินตราที่ไม่ถูกต้องกฎหมาย ก่อนหน้านี้นักค้าได้ตัดสินใจว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถนำไปบังคับใช้กับสิ่งใด ๆ ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ 1. มีการหมุนเวียนเงินที่จำกัด 2. สิ่งที่แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของได้เท่านั้น 3. สิ่งที่ไม่ได้มีลักษณะคล้ายเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเหตุผลที่ไม่นำมาใช้บังคับก็เพราะว่าสิ่งเหล่านั้นไม่น่าจะสามารถแข่งขันกับสกุลเงินขนาดย่อยของประเทศสหรัฐอเมริกาได้

ในปัจจุบันการนำบิทคอยน์มาใช้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อค่าเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีเพียงแค่น้อยเท่านั้นที่ใช้บิทคอยน์แทนเงินตรา แม้ว่ารัฐบาลจะตัดสินใจว่าบิทคอยน์อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม ใ้ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากไม่ทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของผู้สร้างบิทคอยน์ และยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการบิทคอยน์ อีกทั้งบิทคอยน์นั้นผู้ใช้ไม่ต้องทำการยืนยันตัวตน ส่งผลให้ยากที่รัฐบาลจะดำเนินคดีกับผู้ใช้บิทคอยน์ได้

¹¹⁹ Chris Howard, Comparative Analysis: The United States, In **Butterworths Money Laundering Law issue 10** (London: Antony Rowe Ltd., 2003), p.6.

¹²⁰ Cornell University Law School, **Stamps Payment Act of 1862**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/336>

ดังนั้น ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันไม่เพียงแต่บิตคอยน์จะไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้แล้ว การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้กับบิตคอยน์ก็ไม่สามารถทำได้อีกด้วย

2) The Securities and Exchange Act of 1934¹²¹

The Securities and Exchange Act of 1934 (SEA) ถูกตราขึ้นในปี ค.ศ. 1934 เป็นกฎหมายที่ควบคุมการแลกเปลี่ยนทรัพย์สิน และสิ่งใด ๆ ควบคุมการจดทะเบียน ควบคุมการเปิดเผยข้อมูล และการกระทำผิดเฉพาะอย่างที่กฎหมายฉบับนี้สามารถบังคับได้ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้อาจจะนำมาใช้กับการควบคุมการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์ หรือธุรกิจใด ๆ ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์ได้

ทรัพย์สินนั้นถูกนิยามไว้อย่างกว้าง ๆ ในกฎหมายฉบับนี้ว่า คือ ตราสาร หุ้น สัญญาการลงทุน ข้อที่ควรพิจารณาก็คือ บิตคอยน์นั้นอยู่ในนิยามของคำว่าทรัพย์สินอย่างที่กล่าวมาหรือไม่ ซึ่งตามขอบเขตคำนิยามของกฎหมายฉบับนี้ เงินตราไม่ใช่ทรัพย์สิน

คำตอบก็คือ บิตคอยน์ไม่ได้รับการคุ้มครองตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากบิตคอยน์ขาดลักษณะทั่ว ๆ ไปที่ควรจะเป็นตามนิยามคำว่าทรัพย์สินของกฎหมายฉบับนี้ ประการแรก บิตคอยน์ไม่ได้มีลักษณะเป็นตราสาร และบิตคอยน์ไม่ได้มีเครื่องมือในการผลิต อีกทั้งยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าบิตคอยน์ถูกผลิตเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของบุคคลทั่วไป ประการที่สอง บิตคอยน์ไม่ใช่หุ้น เนื่องจากบิตคอยน์ไม่ได้ให้สิทธิใด ๆ แก่ผู้ใช้บิตคอยน์ เช่น สิทธิในการรับเงินปันผล หรือสิทธิในการลงคะแนนเสียงเช่นเดียวกับการถือหุ้น ประการสุดท้าย บิตคอยน์ไม่ใช่สัญญาการลงทุน ซึ่งศาลสูงของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางหลักเกี่ยวกับสัญญาการลงทุนตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ว่าต้องประกอบไปด้วยลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้ คือ 1. มีคนนำเงินมาลงทุน 2. เงินที่นำมาลงทุนต้องลงทุนกับบริษัทที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป 3. ผลประโยชน์ที่ได้รับคาดการณ์ได้จากเงินที่ลงทุนไป 4. ผลกำไรที่จะได้รับต้องมาจากผู้ก่อการ หรือบุคคลที่สามเท่านั้น

---

¹²¹ Cornell University Law School, **The Securities and Exchange Act of 1934**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/chapter-2B>

3) Electronic Fund Transfer Act 1978¹²²

The Electronic Fund Transfer Act (EFTA) ถูกตราขึ้นในปีค.ศ.1978 และได้มีการบัญญัติถึงกรอบการสร้างสิทธิ ความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมในกองทุนอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการโอนเงิน เนื่องจากบิทคอยน์มีลักษณะเป็นสิ่งอิเล็กทรอนิกส์ และการโอนเงินระหว่างผู้ใช้บิทคอยน์นั้นกระทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้สามารถบังคับใช้กับบิทคอยน์ได้แค่ผิวเผินเท่านั้น

ผู้ตรวจสอบเชิงลึกได้ให้คำแนะนำว่าบิทคอยน์ไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ เพราะกฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้นำมาใช้กับสถาบันการเงินที่มีส่วนร่วมในการให้บริการการโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ การที่กฎหมายฉบับนี้จะบังคับใช้กับบิทคอยน์ได้นั้นขึ้นอยู่กับว่าบิทคอยน์เป็นสถาบันการเงิน และบิทคอยน์เป็นการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าบิทคอยน์เป็นระบบซอฟต์แวร์ที่ทำงานบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมาย ดังนั้น บิทคอยน์จึงไม่ใช่สถาบันการเงินตามกฎหมายฉบับนี้ ยิ่งไปกว่านั้นบิทคอยน์ไม่ได้รับการอนุญาตให้เป็นสถาบันการเงินในการโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ และการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นการดำเนินการแบบ peer-to-peer เท่านั้น ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมโดยปราศจากคนกลาง

4) Uniform Commercial Code¹²³

แม้ Uniform Commercial Code (UCC) จะไม่ได้มีผลผูกพันตามกฎหมาย แต่ก็ได้รับการยอมรับในหลาย ๆ รัฐ ซึ่ง UCC ได้กำหนดกรอบการบังคับกับสัญญาการขายและสัญญาเกี่ยวกับธุรกรรมต่าง ๆ เมื่อทำการวิเคราะห์จะเห็นว่า UCC สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ได้ค่อนข้างมีขีดจำกัด ไม่ว่าจะเป็นปัญหาว่าบิทคอยน์เป็นเงินตรา หรือทรัพย์สิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้บิทคอยน์ ซึ่งหาก UCC ตัดสินว่าบิทคอยน์เป็นเงินตรา บิทคอยน์ก็จะได้รับการบังคับเช่นเดียวกับเงินตราต่างประเทศภายใต้ขอบเขตของ UCC โดยที่ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศนั้นจะได้รับการยอมรับ แต่ในทางกลับกันหากตัดสินว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับบิทคอยน์ในการแลกเปลี่ยนสินค้าจะได้รับการ

¹²² Cornell University Law School, **Electronic Fund Transfer Act of 1978**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/chapter-41/subchapter-VI>

¹²³ Cornell University Law School, **Uniform Commercial Code**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/ucc>

บังคับตามรูปแบบการแลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะจะเป็นไปตามกรณีใดก็ตาม UCC จะสามารถทำการตรวจสอบการทำธุรกรรมของบิตคอยน์ได้

ในรัฐต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริง โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

นิวยอร์กเป็นรัฐแรกที่ได้ออกหลักเกณฑ์ในการควบคุมธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริง โดยที่ New York State Department of Financial Services ได้เสนอร่างแผนงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2557 โดยในร่างแผนงานดังกล่าวประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ สำหรับธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริง เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การฟอกเงิน รวมถึงมาตรการความปลอดภัยทางไซเบอร์ และได้มีการกำหนดคำนิยามของเงินตราเสมือนจริงว่าหมายถึงหน่วยข้อมูลดิจิทัลชนิดใด ๆ ซึ่งถูกใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน หรือการบันทึกข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล หรือเทคโนโลยีใด ๆ ที่เกี่ยวกับการชำระราคา ซึ่งหมายความรวมถึง เงินตราเสมือนจริงที่มีตัวกลางในการควบคุม เงินตราเสมือนจริงที่ไม่มีตัวกลางในการควบคุม หรือเงินตราเสมือนจริงที่ถูกสร้างขึ้นหรือได้มาโดยกระบวนการทางคอมพิวเตอร์ ยกเว้นหน่วยข้อมูลดิจิทัลที่ใช้ภายในระบบเกมออนไลน์เท่านั้น หรือหน่วยข้อมูลดิจิทัลที่ถูกใช้เพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อชำระราคากับผู้ออกใช้หรือผู้ค้ารายอื่นได้ แต่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินของรัฐได้¹²⁴

---

¹²⁴ Drafted Bitlicense Section 200.2 Definitions

For purposes of this Part only, the following definitions shall apply:

(m) Virtual Currency means any type of digital unit that is used as a medium of exchange or a form of digitally stored value or that is incorporated into payment system technology. Virtual Currency shall be broadly construed to include digital units of exchange that (i) have a centralized repository or administrator; (ii) are decentralized and have no centralized repository or administrator; or (iii) may be created or obtained by computing or manufacturing effort. Virtual Currency shall not be construed to include digital units that are used solely within online gaming platforms with no market or application outside of those gaming platforms, nor shall Virtual Currency be construed to include digital units that are used exclusively as part of a customer affinity or rewards program, and can be applied solely as payment for purchases with the issuer and/or other designated merchants, but cannot be converted into, or redeemed for, Fiat Currency;

ธุรกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมของร่างแผนงานดังกล่าว ได้แก่ ธุรกิจที่ออกใช้เงินตราเสมือนจริง รับและส่งต่อเงินตราเสมือนจริง รักษาความปลอดภัย เก็บรักษา ถือครอง หรือทำการควบคุมดูแลเงินตราเสมือนจริงแทนผู้อื่น การซื้อหรือขายเงินตราเสมือนจริงแทนผู้ใช้บริการ การให้บริการรับแลกเปลี่ยนเงินตราเสมือนจริงกับเงินของรัฐหรือแลกเปลี่ยนเงินของรัฐเป็นเงินตราเสมือนจริง รวมถึงการรับแลกเปลี่ยนเงินตราเสมือนจริงสกุลหนึ่งเป็นเงินตราเสมือนจริงอีกสกุลหนึ่งก็อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของร่างแผนงานนี้ด้วย¹²⁵ อีกทั้งผู้ประกอบการเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงยังมีหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ร่างแผนงานฉบับนี้กำหนดไว้อีกหลายประการด้วยกัน¹²⁶

ต่อมาได้ทำการออกกฎในการกำกับดูแลการให้บริการของเงินตราเสมือนจริง¹²⁷ อีกทั้งยังทำการออกใบอนุญาต “Bitlicense” ในการให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราเสมือนจริงเป็นครั้งแรกให้กับบริษัท itBit โดยกฎที่สำคัญของ New York State Department of Financial Services คือธุรกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเงิน การเก็บรักษาเงิน การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ออกเงินเสมือนจริง หรือการจัดการกับเงินตราเสมือนจริงต้องได้รับใบอนุญาตในการดำเนินการนั้น ๆ จาก New York

¹²⁵ Drafted Bitlicense Section 200.2 Definitions

For purposes of this Part only, the following definitions shall apply:

(n) Virtual Currency Business Activity means the conduct of any one of the following types of activities involving New York or a New York Resident:

- (1) receiving Virtual Currency for transmission or transmitting the same;
- (2) securing, storing, holding, or maintaining custody or control of Virtual Currency on behalf of others;
- (3) buying and selling Virtual Currency as a customer business;
- (4) performing retail conversion services, including the conversion or exchange of Fiat Currency or other value into Virtual Currency, the conversion or exchange of Virtual Currency into Fiat Currency or other value, or the conversion or exchange of one form of Virtual Currency into another form of Virtual Currency; or
- (5) controlling, administering, or issuing a Virtual Currency

¹²⁶ ฤดูกาลผนวก ค ร่างแผนงานกำกับดูแลเงินตราเสมือนจริง “Bitlicense” ของรัฐนิวยอร์ก

¹²⁷ New York Department of Financial Services, Superintendent Benjamin A. Lawsky, “NYDFS Announces Final Bitlicense Framework for Regulation Digital Currency Firms,” Retrieved June 3 2015 from <http://www.dfs.ny.gov/about/speeches/sp1506031.htm>

State Department of Financial Services ก่อน อย่างไรก็ตามสำหรับธุรกิจเงินดิจิทัลที่ใช้เฉพาะในเกมออนไลน์ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ ที่ไม่สามารถนำเงินดิจิทัลนั้นแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริงได้ ไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตจาก New York State Department of Financial Services รวมถึงนักพัฒนาซอฟต์แวร์ หรือผู้ลงทุนในเงินตราเสมือนจริงหรือใช้เงินตราเสมือนจริงนั้น เพื่อซื้อขายสินค้าและบริการก็ไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจเงินตราเสมือนจริง

รัฐแคลิฟอร์เนียได้ตรากฎหมายเพื่อเปิดทางให้เงินตราเสมือนจริงสามารถใช้ในการซื้อขายสินค้าและบริการได้ คือ California Assembly bill no.129 ลงนามโดย Jerry Brown ผู้ว่าการรัฐแคลิฟอร์เนีย อีกทั้งยังได้ทำการยกเลิกบทบัญญัติที่ว่า “สิ่งใดก็ตามที่มีการใช้แทนเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาสิ่งนั้นถือว่าเป็นผิดกฎหมาย” และยังเป็นที่ยืนยันว่าคณะกรรมการด้านธุรกิจของรัฐแคลิฟอร์เนียกำลังพิจารณาถึงการควบคุมธุรกิจเงินตราเสมือนจริง

รัฐคอนเนคติกัตได้ตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม คือ The Connecticut Money Transmission Act ว่าการดำเนินธุรกิจเงินตราเสมือนจริงในรัฐคอนเนคติกัตจะต้องมีใบอนุญาตในการดำเนินการเสียก่อน และมีการกำหนดคำนิยามเอาไว้ว่า “ธุรกิจเสมือนจริง” หมายถึง หน่วยข้อมูลดิจิทัลที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หรือมีการเก็บรักษามูลค่าไว้ในรูปแบบดิจิทัล หรือที่ใช้เทคโนโลยีระบบการชำระเงิน อย่างไรก็ตามเงินตราเสมือนจริงที่ใช้ในเกมออนไลน์ หรือเงินตราเสมือนจริงที่เป็นรางวัลสำหรับผู้ใช้บริการที่เงินเสมือนจริงนั้นไม่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริงได้จะไม่อยู่ภายใต้คำนิยามตามกฎหมายนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตรา คือ Federal Reserve System¹²⁸

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มก่อตั้งและมีธนาคารกลางตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.1800 คือ The first Bank of the United States แต่เมื่อก่อตั้งขึ้นมาได้ไม่นานนักก็ได้ล้มเลิกไปในปี ค.ศ.1811 และต่อมาก็ได้ทำการก่อตั้งธนาคารกลางแห่งที่สอง คือ The second Bank of the United States แต่ก็ล้มเลิกไปเช่นเดียวกันในปี ค.ศ.1836 โดยผ่านการเห็นชอบจากประธานาธิบดีแอนดรูว์ แจ็กสัน

สาเหตุที่ทำให้การก่อตั้งธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ประสบความสำเร็จอีกทั้งยังต้องล้มเลิกไปถึงสองครั้งก็เนื่องมาจากประชาชนชาวอเมริกาไม่ไว้วางใจระบบการรวมศูนย์อำนาจมาไว้ที่ธนาคารกลางแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจะส่งผลให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกามีอำนาจเด็ดขาด และขาดการถ่วงดุลอำนาจ และประชาชนชาวอเมริกาก็ไม่ต้องการให้มีธนาคารกลางในรูปแบบเดียวกับธนาคารกลางของประเทศอังกฤษ (Bank of England) เพราะมีความ

¹²⁸ FRB, **About the Fed**, Retrieved December 15, 2015 from <http://www.federalreserve.gov/aboutthefed/default.htm>

กังวลว่าเศรษฐกิจภายในจะถูกแทรกแซงมากจนเกินไป อีกทั้งยังเกรงว่าเศรษฐกิจภายในประเทศอาจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ Wall Street และบริษัทยักษ์ใหญ่ต่าง ๆ อีกด้วย

จากเหตุดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเสียหายเนื่องจากไม่มีธนาคารกลาง และไม่มีองค์กรใดที่ทำหน้าที่ในการดูแลนโยบายทางการเงิน และแก้ไขวิกฤติการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้นำของประเทศสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นตกลงหลักการที่จะทำการก่อตั้งธนาคารกลางขึ้นแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของธนาคารกลางใหม่จากเดิมที่ใช้รูปแบบการรวมศูนย์อำนาจมาเป็นการก่อตั้งธนาคารกลางขึ้นในรูปแบบการกระจายอำนาจ และมีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ¹²⁹

ต่อมาประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีกฎหมาย Federal Reserve System Act of 1913¹³⁰ ขึ้น โดยประธานาธิบดีวูดโร วิลสัน ได้ทำการลงนามเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม ค.ศ.1913 เนื่องจากธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกายึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้มีการจำแนกภาคเศรษฐกิจการเงินออกเป็น 12 เขตด้วยกันโดยเรียกว่า Federal Reserve District และมีธนาคารกลาง หรือ Federal Reserve System จำนวน 12 ธนาคารทำหน้าที่ในการดูแลเขตเศรษฐกิจในแต่ละเขต ซึ่งประกอบไปด้วย¹³¹ นครนิวยอร์ก เมืองบอสตัน เมืองฟิลาเดลเฟีย เมืองคลีฟแลนด์ เมืองริชมอนด์ เมืองแอตแลนตา เมืองเซนต์หลุยส์ เมืองชิคาโก เมืองมินนีอาโพลิส เมืองแคนซัสซิตี เมืองดัลลัส และเมืองฟรานซิสโก

ธนาคารกลางระดับเขต หรือ Federal Reserve District มีคณะผู้อำนวยการ (Directors) เป็นผู้บริหารซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ ผู้อำนวยการประเภท A จำนวน 3 คน มาจากธนาคารที่เป็นสมาชิกทำการเลือกจากผู้มีอาชีพการธนาคาร ผู้อำนวยการประเภท B จำนวน 3 คน มาจากธนาคารที่เป็นสมาชิกทำการเลือกจากนักธุรกิจ ในภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม และภาคเกษตรกรรม และผู้อำนวยการประเภท C จำนวน 3

¹²⁹ รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, หอคอยส่องโลก Federal Reserve System, **Financial Day** (กรกฎาคม 2539): 31.

¹³⁰ **เดลินิวส์**, สารานุกรมเกี่ยวกับธนาคารกลางสหรัฐ, ค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.dailynews.co.th/foreign/204125>

¹³¹ ทัศนะจากผู้อ่าน, **Federal Reserve System ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา**, ค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634856>

คน มาจากสภาผู้ว่าการของ Federal Reserve System เป็นผู้แต่งตั้ง และคณะผู้ว่าการของธนาคารกลางในแต่ละเขตจะทำการเลือกผู้ทำหน้าที่เป็นประธานต่อไป¹³²

ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาทำหน้าที่ดังต่อไปนี้¹³³

1) ทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา
 2) ดูแลและควบคุมสถาบันการเงิน
 3) จัดการกับปริมาณเงินของประเทศผ่านทางนโยบายทางการเงินเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย

4) ทำให้ราคามีเสถียรภาพ รวมถึงควบคุมภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืด
 5) ทำให้เกิดสภาพคล่องภายในประเทศ
 6) เสริมสร้างจุดยืนของประเทศสหรัฐอเมริกาในเศรษฐกิจโลก

3.2.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

1) Federal Crimes and Criminal Procedure¹³⁴

กฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายเบื้องต้นของประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือพยายามกระทำความผิดในลักษณะสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิด ปกปิดหรือซ่อนเร้นในการกระทำความผิด หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน ตลอดจนการกระทำหรือพยายามนำเข้าหรือนำออกไปซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงิน (Money Instrument)¹³⁵ โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะได้รับโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง¹³⁶

¹³²Forex4you, โครงสร้างของระบบธนาคารกลางสหรัฐ, ค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.forex4you.com/th/forex/banks/federal-reserve/structure>

¹³³Forextribe, **Central Banks**, Retrieved December 15, 2015 from <http://www.forex-tribe.com/Learn-About-Central-Banks.php>

¹³⁴Cornell University Law School, **Federal Crimes and Criminal Procedure**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18>

¹³⁵ตราสารหรือเอกสารทางการเงิน (Money Instrument) เช่น เงินตราของทุกประเทศ เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร ตั๋วเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น

¹³⁶การรับโทษในทางแพ่ง คือต้องรับผิดไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น หรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

Federal Crimes and Criminal Procedure มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) การกระทำหรือพยายามกระทำการ

- (1.1) สนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเงิน
- (1.2) ปกปิด ซ่อนเร้นในการกระทำความผิด
- (1.3) หลีกเลี่ยง ไม่รายงานการโอนเงิน

โดยใน Federal Crimes and Criminal Procedure ได้บัญญัติถึงโทษในการกระทำหรือพยายามกระทำการดังกล่าวไว้ โดยมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ หรือพยายามกระทำการ ซึ่งจะมีโทษปรับตามจำนวนใดนั้น จะพิจารณาจากจำนวนเงินทั้งสองจำนวนคือ จำนวนเงินไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐ กับสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ หรือพยายามกระทำการ โดยพิจารณาว่าจำนวนเงินใดมากกว่า ก็จะลงโทษปรับตามจำนวนเงินที่มากกว่านั้น

(2) การกระทำหรือพยายามกระทำการ

- (2.1) นำเข้าซึ่งเหรียญหรือเงินตราของสหรัฐอเมริกาหรือของประเทศอื่น เช็คเดินทาง เช็คส่วนตัว เช็คธนาคาร ตัวเงิน
- (2.2) นำออกซึ่งเหรียญหรือเงินตราของสหรัฐอเมริกาหรือของประเทศอื่น เช็คเดินทาง เช็คส่วนตัว เช็คธนาคาร ตัวเงิน

โดยในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาและอาชญากรรมแห่งรัฐ ได้บัญญัติถึงโทษในการกระทำหรือพยายามกระทำการดังกล่าวไว้ โดยมีโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของการกระทำหรือพยายามกระทำการนั้น หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจะมีโทษปรับตามจำนวนใดนั้น จะพิจารณาจากจำนวนเงินทั้งสองจำนวนคือจำนวนเงินไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ กับสองเท่าของมูลค่าของการกระทำ หรือพยายามกระทำการ โดยพิจารณาว่าจำนวนเงินใดมากกว่า ก็จะลงโทษปรับตามจำนวนเงินที่มากกว่านั้น

กล่าวโดยสรุป สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษ เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด หรือผู้พยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการนำเข้า หรือนำออกเงิน หรือตัวเงินชนิดต่าง ๆ

2) Bank Secrecy Act of 1970¹³⁷

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการก่ออาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาในอัตราที่สูงขึ้น เมื่ออาชญากรได้เงินมาจากการกระทำความผิดจึงทำการฟอกเงินเพื่อกลบเกลื่อนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถติดตามและยึดเงินดังกล่าวได้ ซึ่งในขณะนั้น แหล่งฟอกเงินที่อาชญากรนิยมใช้กันมาก คือ สถาบันการเงิน เมื่อมีการฟอกเงินในสถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ออกกฎหมาย Bank Secrecy Act of 1970 เพื่อที่จะพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของจำนวนเงินและความเคลื่อนไหวของกระแสเงินที่นำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ หรือฝากไว้ในธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา กฎหมายอื่น ๆ ได้¹³⁸ ทั้งนี้ เนื่องจากมีบางประเทศได้ออกกฎหมายคุ้มครองความลับของสถาบันการเงิน โดยถือว่าข้อมูลของสถาบันการเงินเป็นความลับ สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าได้ การเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นความผิดอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินในต่างประเทศในการสืบสวนพฤติกรรมผู้ฝ่าฝืนกฎหมายโดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงภาษี และการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม และสภาพเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก โดยผู้กระทำความผิดได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปฝากไว้ในบัญชีของสถาบันการเงินต่างประเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาจำต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว¹³⁹ โดยเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1969 เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1970 และประกาศใช้กฎหมายนี้ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ.1970 นอกจากนี้ ในปี ค.ศ.1982 สภาครองเกสได้ปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ การรายงานธุรกรรมต่างประเทศและกระแสเงินตรา (Currency and Foreign Transaction Reporting Act) โดยกำหนดให้ เอกชน ธนาคาร และสถาบันการเงินอื่น ๆ ต้องรายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน ทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหากเอกชน ธนาคาร หรือสถาบันการเงินใด ไม่ปฏิบัติตามต่อ

¹³⁷ Cornell University Law School, **Bank Secrecy Act of 1970**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/subtitle-IV/chapter-53/subchapter-II>

¹³⁸ วีระพงษ์ บุญญเฏาะส, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย,” **วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** 20, 3 (กรกฎาคม 2544): 67-82.

¹³⁹ นิกร เกรีกูล, *เรื่องเดิม*, 2548, หน้า 59-60.

บทบัญญัติดังกล่าว กฎหมาย Bank Secrecy Act of 1970 ได้กำหนดมาตรการติดตามการฝากเงินผ่านทางสถาบันการเงินไว้

Bank Secrecy Act of 1970 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้¹⁴⁰

1) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อที่มาติดต่อธุรกรรมกับหรือผ่านสถาบันการเงิน โดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง

2) กำหนดให้สถาบันการเงิน จัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูล บันทึกทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ซึ่งมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เป็นไปตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนด (31 U.S.C มาตรา 5218(2))

3) กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ

(1) กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป (31 U.S.C มาตรา 5313(a))

(2) กำหนดให้บุคคลใดหรือตัวแทนนำเงิน หรือตราสารทางการเงิน ซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป เข้ามาหรือนำออกนอกประเทศสหรัฐ (31 U.S.C มาตรา 5316)

(3) กำหนดให้บุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกา¹⁴¹ รายงานธุรกรรม หรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินในต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (31 U.S.C มาตรา 5314 และ 31 U.S.C มาตรา 5314(a))¹⁴²

(4) กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงินโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการกระจายข้อมูลรายงานประเภทต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีอาญา และคดีภาษีอากร ข้อมูลที่ได้รับนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ แต่

¹⁴⁰ เมธี กุศลสร้าง, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน, *เรื่องเดิม*, หน้า 85-94.

¹⁴¹ ประชาชนชาวสหรัฐอเมริกา หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือผู้ที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประกอบธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา

¹⁴² เมธี กุศลสร้าง, *เรื่องเดิม*, หน้า 89.

จะเปิดเผยให้กับบุคคลที่นำไปใช้ประโยชน์ทางราชการที่เกี่ยวกับการสืบสวนดำเนินคดี (31 U.S.C มาตรา 5319)¹⁴³

(5) กำหนดให้ทางธนาคาร หรือสถาบันการเงิน จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึก การรายงานข้อมูลทางการเงินรวมทั้งการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ¹⁴⁴

(6) มีการกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่ง¹⁴⁵ และทางอาญา¹⁴⁶

(7) ในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ The Secretary of The Treasury มีอำนาจที่จะตรวจสอบสมุดบันทึก เอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลของสถาบันการเงินในประเทศ หรือการค้า หรือธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเงิน ที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสาร และมีอำนาจในการออกหมายเรียกสถาบันการเงินหรือการค้า ธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับการเงินรวมถึงเจ้าหน้าที่พนักงานของสถาบันการเงินดังกล่าว หรือบุคคลที่ครอบครองดูแลรักษา ซึ่งรายงานหรือเอกสารให้มาพบและมีอำนาจที่จะให้บุคคลเหล่านั้นยื่นสมุดบันทึก เอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ หรือให้เข้ามาพบเพื่อให้การในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวน (31 U.S.C. มาตรา 5318(a)(4))

ในส่วนที่เกี่ยวกับรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย The Secretary of The Treasury สามารถที่จะเรียกให้สถาบันการเงินใด ๆ ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ พนักงานหรือตัวแทนของสถาบันการเงินให้รายงานถึงธุรกรรมที่น่าสงสัย โดยกฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้มีการแจ้งการรายงานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมดังกล่าวทราบว่าธุรกรรมนั้นได้ถูกรายงานรวมทั้งการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งล่วงรู้ถึงการรายงานดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลต่อบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการธุรกรรมที่ถูกรายงาน (31 U.S.C. มาตรา 5318(g))

¹⁴³ ปารีชาติ มุสิกะปาน, **มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 80.

¹⁴⁴ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 80.

¹⁴⁵ กรณีสถาบันการเงินภายในประเทศรวมทั้งหุ้นส่วนผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการเงินจงใจฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบที่ออกภายใต้กฎหมายนี้ จะถูกปรับมากกว่าจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม หรือปรับ 25,000 เหรียญสหรัฐ

¹⁴⁶ ผู้ใดเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบที่ออกภายใต้กฎหมายนี้ จะถูกปรับไม่เกิน 250,000 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

กล่าวโดยสรุป สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เอาไว้ให้เอกชน ธนาคาร และสถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของเงิน การเคลื่อนไหวของเงิน รวมทั้งการตรวจสอบตัวตนและที่อยู่ของผู้ที่มาติดต่อธุรกรรมกับธนาคารหรือสถาบันการเงินซึ่งกฎหมายนี้จะมีประโยชน์ต่อการสืบสวนการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางภาษี และกฎระเบียบต่าง ๆ

กฎหมายฉบับนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับการกำตบดูแลธุรกิจจะเป็นส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับการทำธุรกรรมด้วยบิทคอยน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ ซึ่งที่กล่าวมานั้นจะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ได้ หากกฎหมายฉบับนี้สามารถนำไปปรับใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ ธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบิทคอยน์จะต้องมีการจดทะเบียนกับรัฐบาล และต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงต้องปฏิบัติตามกระบวนการการรายงานธุรกรรมที่เข้มงวดอีกด้วย ซึ่งหากกฎหมายฉบับนี้นำมาบังคับใช้ได้จริงจะเป็นการทำให้ความไม่มีลักษณะเฉพาะของบิทคอยน์ถูกทำลายลง เพราะเมื่อมีการจดทะเบียนกับรัฐบาล และต้องมีการรายงานธุรกรรม สามารถทำให้เข้าถึงผู้ใช้บิทคอยน์ได้โดยง่าย

3) Money Laundering Control Act of 1986¹⁴⁷

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นต้นแบบของการนำมาตรการทางกฎหมายที่สามารถยับยั้งอิทธิพลขององค์กรอาชญากรรมเพื่อที่จะให้อาชญากรไม่สามารถนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไปได้ ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายควบคุมการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ.1986 ประธานาธิบดี Reagan ได้ประกาศใช้กฎหมาย The Anti-Abuse Act of 1986 ส่วน H ตอน 1 ที่เรียกว่า Money Laundering Control Act of 1986 ซึ่งในตอนแรกได้มุ่งหมายเพื่อต่อต้านการฟอกเงินที่ได้มาจากการอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้น¹⁴⁸ แต่ต่อมามีการปรับปรุงให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาของรัฐ ซึ่งกฎหมายฟอกเงินที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ Money Laundering Control Act 1986 บัญญัติไว้ใน 18 U.S.C. (18 United State Code) มาตรา 1956

¹⁴⁷Cornell University Law School, **Money Laundering Control Act of 1986**, Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1956>

¹⁴⁸ชัยนันท์ แสงปุตตะ, **กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 40.

(9)(1) โดยในกฎหมายนี้ได้บัญญัติไว้ว่ามีมูลฐานความผิดมากกว่า 200 มูลฐานความผิดเป็นความผิดทางอาญาแยกออกมาโดยเฉพาะ (Specific Crime) และให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายตามที่ระบุเฉพาะหรือความผิดมูลฐาน (Predicate Crime) โดยการฟอกเงินต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลใดก็ตามดำเนินการ หรือพยายามที่จะดำเนินธุรกรรมทางการเงินอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยรู้ถึงที่มาของเงินในการดำเนินธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าธุรกรรมทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งกระทำเพื่อ ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐหรือกฎหมายของสหรัฐ¹⁴⁹

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สิน ซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรมแล้วแต่จำนวนใดมากกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) บุคคลใดก็ตามทำการส่ง หรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน¹⁵⁰ หรือเงินทุนภายในประเทศสหรัฐอเมริกาออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา หรือนำเข้าซึ่งตราสารทุนใด ๆ ยังประเทศสหรัฐอเมริกาหรือผ่านสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าตราสารทางการเงิน หรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเงิน ซึ่งได้มาจากการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวนั้นเพื่อ ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ

¹⁴⁹Whoever, knowing that the property involved in a financial transaction represents the proceeds of some form of unlawful activity, conducts or attempts to conduct such a financial transaction which in fact involves the proceeds of specified unlawful activity.

¹⁵⁰the term “monetary instruments” means

(i) coin or currency of the United States or of any other country, travelers’ checks, personal checks, bank checks, and money orders, or

(ii) investment securities or negotiable instruments, in bearer form or otherwise in such form that title thereto passes upon delivery.

หลีกเลี่ยงการรายงานการส่ง หรือการนำเข้าเงิน ซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของสหรัฐ¹⁵¹

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าตราสารทางการเงิน หรือเงินทุนในการกระทำความผิดนั้น แล้วแต่จำนวนใดมากกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) บุคคลใดก็ตาม ดำเนินการ หรือพยายามดำเนินธุรกรรมดังกล่าวมาในข้อ 1 หรือส่ง หรือนำเข้า หรือพยายามส่ง หรือนำเข้าดังที่กล่าวมาในข้อ 2 ต้องรับผิดชอบทางแพ่งต่อสหรัฐเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สินหรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม หรือเป็นเงิน 10,000 เหรียญสหรัฐ¹⁵²

ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนา หรือรู้ว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งการรู้หรือเจตนาในที่นี้หมายรวมถึงการจงใจละเลยหรือไม่กระทำการด้วย

กล่าวโดยสรุป Money Laundering Control Act of 1986 ไม่ได้กำหนดประเภทของการกระทำความผิดมูลฐานเอาไว้ โดยกำหนดเพียงว่าหากมีการใช้เงินในลักษณะกระทำธุรกิจทางด้านเงินตราที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย โดยรู้ว่าเป็นเงินนั้นเกี่ยวพันและเป็นดอกผลมาจากการกระทำความผิด ผ่านสถาบันการเงิน หรือมีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการกระทำความผิดนั้น หรือซ่อนเร้นแหล่งที่มาของเงินก็เป็นความผิดฐานฟอกเงินแล้ว

ดังนั้น ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้จึงใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป และสถาบันการเงินสำหรับรายได้อันไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยพิจารณาจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ ความผิดทางเศรษฐกิจ และผลร้ายของความผิดดังกล่าวจะมีส่วนทำลายสังคมเศรษฐกิจ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) ความผิดมูลฐานซึ่งกำหนดใน 18 U.S.C มาตรา 1961 (1) คือ การกระทำตามมาตรา 1961 (1) (RICO) ยกเว้นบทที่ 31 เรื่องการไม่รายงานการโอนเงินไปต่างประเทศ

¹⁵¹Whoever transports, transmits, or transfers, or attempts to transport, transmit, or transfer a monetary instrument or funds from a place in the United States to or through a place outside the United States or to a place in the United States from or through a place outside the United States.

¹⁵²วีระพงษ์ บุญญเษิต, *เรื่องเดิม*, หน้า 67-82.

ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับสินบน ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์การขนส่งระหว่างมลรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ยานพาหนะ ความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ายาเสพติด รวมทั้งความผิดเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง

2) ความผิดลักษณะเฉพาะซึ่งได้กำหนดใน 18 U.S.C. มาตรา 1956 (1996) กำหนดความผิดอาญาสำหรับการปิดบังแหล่งที่มา หรือปิดบังเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการแสดงข้อความเท็จ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอกขนสินค้าหนีภาษี ความผิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าจากเขตศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอาญา ความผิดเกี่ยวกับการลักลอกขนส่งสินค้าทางอากาศ ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายควบคุมการส่งออก การนำเข้า ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายควบคุมการส่งออกอาวุธ ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายการจัดการส่งออก ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายกับอำนาจในภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และความผิดเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมการค้ากับชนชาติศัตรู

3) ความผิดซึ่งมีลักษณะเฉพาะซึ่งได้กำหนดใน 18 U.S.C. มาตรา 1957 (1996) กำหนดให้การรับทรัพย์สินโดยรู้ว่าทรัพย์สินที่ได้จากธุรกรรมที่มีขอบด้วยกฎหมายเป็นความผิด และกำหนดให้การทำธุรกรรมโดยรู้ว่าทรัพย์สินที่ทำธุรกรรมนั้นได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐเป็นความผิด ซึ่งเป็นการโอนเงิน หรือทรัพย์สินอันมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงมาแล้วหรือไม่ก็ตาม โดยไม่ต้องมีเจตนาในการสนับสนุนหรือรู้ว่าการโอนนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงข้อกำหนดเรื่องการโอนเงิน

4) การฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ได้ระบุไว้เฉพาะเจาะจงเป็นประการอื่น ความผิดบางประเภทที่ไม่ได้ระบุและถือได้ว่าเป็นความผิดมูลฐาน ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเข้าที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ภายใต้ 18 U.S.C. ในมาตรา 545 (1966) เช่น การจำหน่ายสินค้า ปลอมแปลง กฎหมายห้ามนำเข้าสัตว์ การขนส่งระหว่างมลรัฐ ซึ่งทรัพย์สินที่ถูกลักมา

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เรียกว่า RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organization) ซึ่งบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1970 โดยบัญญัติไว้ใน 18 U.S.C. 1961-1964 เพื่อป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม (Racketeering Pattern Activities) และมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น ๆ ประกอบกิจการอันสุจริตอื่น ๆ ซึ่งทำให้การดำเนินคดีในลักษณะนี้จะกว้างขวางครอบคลุมการกระทำความผิดอื่นอย่างกว้างขวางมาก ดังนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีมาตรการที่ช่วยป้องกันและปราบปรามในการฟอกเงินโดยที่มีกฎหมายอื่นรองรับอยู่ และมีหน่วยงานที่เข้มแข็งคอยสกัดกั้นการกระทำความผิด

โดยสรุปความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตามกฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

1) การฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) เป็นการทำธุรกรรมโดยใช้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเรียกว่า Specified Unlawful Activity ซึ่งมีประมาณ 200 มูลฐานความผิด¹⁵³

2) การพยายามเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานข้ามเขตแดนประเทศสหรัฐอเมริกา

3) การฟอกเงินที่ไม่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานจริง ๆ แต่เป็นเงินที่เจ้าหน้าที่ใช้ล่อนักฟอกเงิน หรือเรียกว่า Sting Operation

ประเทศสหรัฐอเมริกามีหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่ 3 หน่วยงานด้วยกัน คือ

1) Financial Enforcement Network (FinCEN)

เป็นหน่วยงานของประเทศสหรัฐอเมริกา จัดตั้งขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ.1990 เป็นหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยตรง อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ในการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน โดยรับข้อมูลทางการเงินจากหน่วยของรัฐและภาคเอกชนแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ ซึ่งจะเน้นการสืบเสาะข้อมูลทางการเงินจากหลายหน่วยงานที่ไม่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนแต่อย่างใด เมื่อได้รับข้อมูลแล้วจะทำการวิเคราะห์หาความผิดปกติของธุรกรรม ในกรณีเป็นข้อมูลที่น่าสงสัยหรือมีความผิดปกติในธุรกรรม FinCEN จะเริ่มทำการวินิจฉัยรูปแบบการกระทำความผิดที่เป็นต้นเหตุของความผิดปกติของธุรกรรมแล้วจะส่งผลการวินิจฉัยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป เช่นข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดก็จะส่งไปยังหน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) ข้อมูลการเงินเกี่ยวกับการหลบเลี่ยงภาษีก็จะส่งไปยังกรมสรรพากร ข้อมูลที่เกี่ยวกับการก่อการร้ายก็จะส่งไปยังตำรวจสอบสวนกลาง (FBI)

FinCEN มีวัตถุประสงค์หลักคือการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินถึงความผิดปกติจากธุรกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย FinCEN มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 200 คน โดยในส่วนของพนักงานสอบสวน (Criminal Investigators) และนักวิเคราะห์ข้อมูล (Intelligence Analysis) ส่วนใหญ่จะมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยศุลกากร ตำรวจสอบสวนกลาง (FBI) หน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) เป็นต้น

การใช้มาตรการหลายอย่างประสานกันจากการวิเคราะห์ตรวจสอบและสอบสวน โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ FinCEN สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลที่ FinCEN จะทำการวิเคราะห์นั้นมาจาก 3 หน่วยงาน คือ

¹⁵³ นิกอร์ เกร็กรูล, *เรื่องเดิม*, 2548, หน้า 61.

1) Law Enforcement Data Base เป็นข้อมูลที่ได้มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจสอบสวนกลาง(FBI) หน่วยปราบปรามยาเสพติด(DEA) เป็นต้น การประสานข้อมูลระหว่างกันจะใช้ระบบ Memorandum of Understanding (MOU)

2) Financial Data Base เป็นข้อมูลที่สำคัญตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินได้มาจาก 2 หน่วยงานหลัก คือ หน่วยงานศุลกากร และกรมสรรพากร(IRS)

3) Commercial Data Base เป็นข้อมูลจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ธุรกิจต่าง ๆ ในเชิงพาณิชย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้เปิดเผยต่อสาธารณะไว้แล้ว(National Automatic Telephone Directory)

ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จาก FinCEN มี 3 ประเภทคือ

1) ใช้เพื่อสนับสนุนหน่วยงานผู้ปฏิบัติการโดยตรง (Practical Support Protect) รวมทั้งเป็นข้อมูลที่ทำให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติได้ศึกษาต่อไป

2) ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ ยึด หรืออายัด ทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงิน

3) ใช้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ เพื่อที่จะสามารถวางแผนในการแก้การทำธุรกรรมที่มีความผิดปกติหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งปัญหาการฟอกเงิน

กล่าวโดยสรุป หน้าที่หลักของ FinCEN คือเป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้ปฏิบัติการโดยตรง เนื่องจาก FinCEN ไม่มีอำนาจโดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย

2) Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS)

เมื่อ FinCEN ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางการเงินและนำมาวิเคราะห์แล้วส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมข้อมูลมา หน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการนำข้อมูลของ FinCEN มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนต่อ คือ Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS) โดยบทบาทหน้าที่ของ AFMLS คือ มีอำนาจตาม Money Laundering control Act 1986 ในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินทั้งในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และทางอาญา (Criminal Forfeiture) โดยให้ความสำคัญกับการทำธุรกรรม และติดตามอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการริบทรัพย์สินและการแบ่งทรัพย์สิน

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ AFMLS ได้แก่ ควบคุมการริบทรัพย์สิน การกระทำการฟอกเงิน มีหน้าที่ประสานงานโดยทำงานร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย ให้ความช่วยเหลือและชี้แนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน สืบสวนสอบสวน และ

การยื่นฟ้องการฟอกเงิน รวมทั้งเสนอนโยบายอันดีต่อระเบียบการริบทรัพย์สินและหน่วยงานด้านการฟอกเงิน

3) The Office of Financial Enforcement

เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของลูกค้าธนาคาร (The Bank Secrecy Act of 1970) ซึ่ง The Office of Financial Enforcement จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลทางการเงิน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดตาม The Bank Secrecy Act of 1970 วางข้อกำหนดให้สถาบันการเงินในเรื่องวิธีการปฏิบัติการจัดทำรายงานลูกค้า รวมทั้งการพิจารณากรณีที่น่าสงสัย หรือสถาบันการเงินกระทำการฝ่าฝืน ซึ่งจะมีความสำคัญตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม The Office of Financial Enforcement จะทำหน้าที่ในการเน้นการทำความเข้าใจกับสถาบันการเงินเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ The Office of Financial Enforcement คือการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดตาม The Bank Secrecy Act of 1970 ด้วย ซึ่งโดยปกติจะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ และทำการประสานงานให้ความร่วมมือกับสถาบันการเงิน

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

โดยใช้ระบบบิทคอยน์ในประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางการเงินประเทศหนึ่งของโลก¹⁵⁴ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศออสเตรเลียนีมีโครงสร้างขอบเขตทางการเงิน และสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหล่าอาชญากรรมจะกระทำความผิดได้ อีกทั้งด้วยระบบโครงสร้างขอบเขตทางการเงินยังเอื้ออำนวยต่อการที่เหล่าอาชญากรรมจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปกระทำการใด ๆ เพื่อแปลงสภาพ หรือเพื่อปกปิดการกระทำความผิด เพื่อนำเงินที่ทำการฟอกเงินแล้วไปประกอบอาชญากรรม หรือแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มเติมอีก

การฟอกเงินในประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดตามกฎหมายเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1987¹⁵⁵ โดยสำนักงานต่อต้านอาชญากรรมแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Crime

¹⁵⁴ไซยยศ เหมระรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” วารสารราชบัณฑิตสถาน 20, 3 (เมษายน-มิถุนายน 2538): 43-67.

¹⁵⁵สุรพล ไตรเวทย์, ความผิดมูลฐาน ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), หน้า 36.

Authority) ระบุว่าเงินที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติดมีจำนวนมากที่สุดในจำนวนอาชญากรรมต่าง ๆ¹⁵⁶ ซึ่งเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดนั้นเหล่าอาชญากรรมจะนำเงินดังกล่าวมาทำการฟอกเงินเพื่อให้เงินนั้นกลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย และจากข้อมูลสถิติของสำนักงานต่อต้านอาชญากรรมแห่งชาติของประเทศออสเตรเลียพบว่าอาชิวหรือกิจการที่ถูกใช้เป็นช่องทางหรือเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ สถาบันการเงิน อสังหาริมทรัพย์ บริษัทบัญชี รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินสด นักบัญชี นักกฎหมาย เป็นต้น และจากสถิติดังกล่าวพบว่าวิธีการที่นิยมใช้กันมากในการฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ การซื้อที่ดิน หรืออาคารโดยปกปิดอำพรางชื่อเจ้าของทรัพย์ ปกปิดตัวตนหรือใช้นามแฝงในการเปิดสมุดบัญชีธนาคาร ส่งเงินทุนออกนอกประเทศ การแสดงรายการเท็จ และการนำเงินที่ผิดกฎหมายไปรวมกับเงินที่ถูกกฎหมายทำให้ยากแก่การตรวจสอบ

ด้วยเหตุข้างต้นทำให้ประเทศออสเตรเลียทำการออกกฎหมายภายในประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยผ่านทางรัฐบาลของประเทศออสเตรเลีย อีกทั้งประเทศออสเตรเลียยังได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กร Financial Action Task Force (FATF) และให้สัตยาบันต่อการประชุมยาเสพติดขององค์กรสหประชาชาติ (UN Narcotics Convention) ในปี ค.ศ.1992 อีกด้วย¹⁵⁷ โดยกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับระบบเงินตราของประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ Currency Act of 1965 และ Crime (Currency) Act of 1981 และกฎหมายที่สำคัญที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ Custom Act of 1901 Mutual Assistance in Crime Matter Act of 1987 Proceed of Crime Act 1987 Financial Transaction Report Act of 1988 และ Telecommunication Act of 1991 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตราและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

1) Currency Act of 1965¹⁵⁸

กฎหมายฉบับนี้มีการบัญญัติถึงการออกใช้เงินตราของประเทศออสเตรเลียว่าต้องทำอะไรบ้าง และเงินตรานั้นต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง มีลักษณะ รูปแบบ น้ำหนัก ขนาดอย่างไร อีกทั้งยังมีการกล่าวถึงสกุลเงินและเงินตราของประเทศออสเตรเลีย และการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำธุรกรรมภายใต้สกุลเงินออสเตรเลียเท่านั้น ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

¹⁵⁶นิกร เกรีกุล, *เรื่องเดิม*, 2543, หน้า 58-89.

¹⁵⁷ชัยนันท์ แสงปุตตะ, *กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 41.

¹⁵⁸Australian Government, *Currency Act 1965*, Retrieved December 22, 2015 from <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2007C00565>

มาตรา 8¹⁵⁹ “สกุลเงินและเงินตรา

- (1) สกุลเงินหรือเงินตราของประเทศออสเตรเลีย เรียกว่า ดอลลาร์
- (2) เงินตราของประเทศออสเตรเลียมีหน่วยเป็นเซ็นต์หรือดอลลาร์
- (3) 100เซ็นต์ = 1 ดอลลาร์
- (4) การกำหนดมูลค่าเทียบเท่าในสกุลเงินตามกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้เงินปอนด์เป็นค่าสูงสุดแทนที่กฎหมายเก่าที่กำหนดมูลค่าสูงสุดคือ 2 ดอลลาร์ และ 1 ชิลลิง มีค่าเท่ากับ 10 เซนต์ และ 1 เพนนี มีค่าเท่ากับ 5/6 เซนต์”

มาตรา 9¹⁶⁰ “การทำธุรกรรมที่ต้องทำภายใต้สกุลเงินออสเตรเลีย

(1) ภายใต้มาตรานี้ทุกการขาย ทุกบิลของการแลกเปลี่ยน ทุกหลักประกันของเงิน ทุกสัญญาข้อตกลง การโอน การทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงิน รวมไปถึงการชำระเงิน และการเกี่ยวพันรวมถึงการก่อภาระผูกพันในการมีหน้าที่ต้องชำระเงินเป็นสกุลเงินอื่นนอกจากสกุลเงินออสเตรเลีย ก่อนจะกระทำการต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ต้องทำการแปลงสกุลเงินอื่น ๆ นั้น เป็นสกุลเงินออสเตรเลียเสียก่อน

(2) ภายใต้มาตรานี้ไม่บังคับรวมถึงพินัยกรรมหรือตราสารอื่น ๆ”

มาตรา 22¹⁶¹ “ห้ามจัดทำสิ่งใด ๆ ขึ้นใช้แทนเงินตราออสเตรเลีย

ห้ามบุคคลใดทำการจัดทำทอง เงิน ทองแดง นิกเกิล สัมฤทธิ์ หรือวัตถุใด ๆ ที่มีมูลค่าในตัวเอง เพื่อใช้แทนเงินตราที่ออกภายใต้กฎหมายนี้ และห้ามทำการจัดทำวัตถุใด ๆ เพื่อใช้แทนเงิน และทำการอ้างสิทธิในมูลค่าของวัตถุนั้น ๆ”

2) Crime (Currency) Act of 1981¹⁶²

กฎหมายฉบับนี้มีการบัญญัติถึงการปลอมเงิน การนำเข้าหรือส่งออกเงินปลอม ลักษณะของการปลอมเงิน เครื่องมือหรือวัสดุที่ใช้ในการปลอมเงิน รวมถึงข้อห้ามต่าง ๆ ในการจัดทำออกแบบสิ่งพิมพ์หรือวัสดุใด ๆ ที่มีลักษณะคล้ายเงิน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 19¹⁶³ “ห้ามบุคคลใดกระทำการออกแบบ พิมพ์ จำหน่ายสิ่งต่อไปนี้

¹⁵⁹ Currency Act of 1965 Section 8

¹⁶⁰ Currency Act of 1965 มาตรา 9

¹⁶¹ Currency Act of 1965 มาตรา 22

¹⁶² Australian Government, **Crime (Currency) Act 1981**, Retrieved December

20, 2015 from <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00417>

¹⁶³ Crime (Currency) Act of 1981 Section 19

(1) ห้ามบุคคลใดกระทำการออกแบบ พิมพ์ หรือจำหน่าย เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานที่มีอำนาจดังนี้

ก. ใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ หรือวิชาชีพ ประกาศเตือนป้ายประกาศ ป้ายวงกลม ใบปิดโปสเตอร์ หรือสิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่มีความเหมือนหรือคล้ายกับเงินที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศออสเตรเลีย จนทำให้ประชาชนทั่วไปหลงผิดเข้าใจว่านั่นเป็นเงินที่ใช้อยู่

ข. หนังสือพิมพ์ วารสาร แม็กกาซีน ใบประกาศ ใบปลิว โปสเตอร์ หรือวัสดุใด ๆ ที่ใช้แทนเงิน ที่เมื่อตัดออกไปแล้วจะทำให้ประชาชนทั่วไปหลงผิดคิดว่าเป็นเงิน

โทษ

ก. บุคคลธรรมดา มีโทษปรับ 5,000 จำคุก 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข. นิติบุคคล มีโทษปรับ 10,000 บาท

(2) กรณีได้รับอนุญาตให้พิมพ์ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้อนุญาต

(3) ข้อกำหนดนี้ไม่ได้บังคับถึงการออกหุ้น หุ้นกู้ หุ้นสามัญ ใบหุ้น บิลเงินสด คูปอง ใบแสดงสิทธิในหุ้น หรือเอกสารแสดงการรับชำระเงินที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบาลประเทศออสเตรเลีย”

ในการประชุมระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการปลอมแปลงเงินตรา นั้น ในอนุสัญญาข้อที่ 2 ในอนุสัญญาฉบับนี้ เงินตรา หมายถึง เงินหรือเหรียญที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย¹⁶⁴

ประเทศออสเตรเลียมีหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเงินตรา คือ Reserve Bank of Australia¹⁶⁵

ในปี ค.ศ.1911 ได้มีการออกกฎหมายจัดตั้งธนาคารของเครือจักรภพออสเตรเลียขึ้น ต่อมาในปี ค.ศ.1959 ธนาคารของเครือจักรภพออสเตรเลียได้กลายมาเป็นธนาคารกลางของประเทศออสเตรเลีย (Reserve Bank of Australia) และมีการออกกฎหมายขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้ธนาคารกลางของประเทศออสเตรเลียสามารถดำเนินการต่าง ๆ อันเป็นภารกิจของธนาคารกลางได้

ในปี ค.ศ.1911 เครือจักรภพออสเตรเลียได้ออกกฎหมายจัดตั้งธนาคารขึ้นโดยธนาคารมีหน้าที่เพียงแค่รับทำธุรกรรมต่าง ๆ และรับฝากเงินเท่านั้น ซึ่งยังไม่ได้ทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางของ

¹⁶⁴ Schedule-International Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency Part I Article 2

¹⁶⁵ Reserve Bank of Australia, **A Brief History**, Retrieved December 20, 2015 from <http://www.rba.gov.au/about-rba/history>

ประเทศ และยังไม่มีอำนาจในการรับผิดชอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการบริหารจัดการของธนาคารนี้เป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด

ในปี ค.ศ.1920 หน้าที่ความรับผิดชอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งแต่เดิมเป็นหน้าที่ของกระทรวงการคลังได้ทำการโยกย้ายหน้าที่ดังกล่าวไปยังคณะกรรมการจดหมายเหตุ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล

ในปี ค.ศ.1924 กฎหมายธนาคารของเครือจักรภพออสเตรเลียได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมให้สามารถมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยอำนาจในการบริหารจัดการเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ 8 คน อดีตผู้ว่าการ และเลขานุการกรมธนาคาร จวบจนปี ค.ศ.1945 ธนาคารค่อย ๆ มีวิวัฒนาการตัวเองกลายเป็นธนาคารกลางเป็นครั้งแรกโดยมีการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ในช่วงต้นปี ค.ศ.1930 และต่อมาก็ได้มีการขยายอำนาจเพิ่มขึ้นแม้จะอยู่ในภาวะสงคราม รวมถึงมีอำนาจในการควบคุมการแลกเปลี่ยน และกำกับดูแลธนาคารต่าง ๆ ด้วย

ธนาคารกลางของประเทศออสเตรเลียมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองซิดนีย์ โดยธนาคารกลางนี้จะประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการการธนาคาร ทำหน้าที่ในการบริหารนโยบายทางการเงินและทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการของธนาคาร และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน ทำหน้าที่จัดการกับนโยบายระบบการชำระเงิน

คณะกรรมการธนาคารมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายทางการเงิน และทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของธนาคาร โดยจะมีผู้ว่าการธนาคารเป็นประธานและรองผู้ว่าการทำหน้าที่เป็นรองประธานกรรมการของคณะกรรมการชุดนี้ คณะกรรมการระบบการชำระเงินมีหน้าที่กำหนดนโยบายการชำระเงินของธนาคาร โดยจะมีคณะกรรมการชุดอื่น ๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่ทำให้โครงสร้างของการบริหารงานของคณะกรรมการระบบการชำระเงินสมบูรณ์ เช่น คณะกรรมการการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน คณะกรรมการการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการฝ่ายบริหาร เป็นต้น

ธนาคารกลางของประเทศออสเตรเลียมีหน้าที่ดังต่อไปนี้¹⁶⁶

- 1) รักษาเสถียรภาพของค่าเงินดอลลาร์ออสเตรเลีย
- 2) กระตุ้นอัตราการจ้างงาน
- 3) ทำให้เศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลียรุ่งเรือง
- 4) ควบคุมการพิมพ์ การออกจำหน่าย และอุปทานของเงินในประเทศ
- 5) ให้คำปรึกษากับรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการธนาคาร

¹⁶⁶ Reserve Bank of Australia, **Our Role**, Retrieved December 20, 2015 from <http://www.rba.gov.au/about-rba/our-role.html>

6) เป็นนายธนาคารของรัฐบาล

7) ทำหน้าที่เก็บรักษาเงินสำรองต่างประเทศ และสินทรัพย์ของรัฐบาล

3.2.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

1) Custom Act of 1901¹⁶⁷

กฎหมายฉบับนี้แม้จะไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเอาไว้ ซึ่งจากการที่กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดเอาไว้ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับคดียาเสพติดโดยตรง โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ มีการบัญญัติให้อำนาจรัฐในการยึดเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด โดยไม่คำนึงว่าเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดนั้น จะเป็นเงินสด เช็ค หรือทรัพย์สินใด ๆ รวมถึงให้อำนาจศาลในการสั่งปรับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้สูงเท่ากับจำนวนผลประโยชน์ใด ๆ ก็ตามที่ได้รับมาจากการค้ายาเสพติด โดยมีการบัญญัติเอาไว้ ดังนี้¹⁶⁸

มาตรา 229 A “รายได้ที่มาจาก การซื้อขายยาเสพติดให้ยึดได้ (รายได้ หมายความว่ารวมถึง เงินสด เช็ค และทรัพย์สินที่ได้มาจากการซื้อขายยาเสพติด เป็นต้น)”

มาตรา 243 “ให้ศาลมีอำนาจสั่งปรับสูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการซื้อขายยาเสพติด”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวทั้งสองมาตรา จะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้เปรียบเสมือนกลไกหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ ในมาตรา 229 A และมาตรา 243 ถือเป็นการตัดวงจรของผู้ค้ายาเสพติดในการที่ผู้ค้ายาเสพติดจะนำเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดไปกระทำการต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน และนำเงินที่ถูกกฎหมายแล้วมาใช้ในการประกอบอาชญากรรมอื่น เนื่องจากมาตรการดังกล่าวทำให้รัฐสามารถยึดเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดได้ โดยไม่คำนึงว่าเงินนั้นจะอยู่ในลักษณะใดก็ตาม อีกทั้งยังให้ศาล

¹⁶⁷ Australian Government, **Custom Act of 1901**, Retrieved December 19, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00452>

¹⁶⁸ ศุภร์สุดา ปิ่นเฟื่อง, ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษารณณ์แก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีภาษีศุลกากร (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 111.

สามารถปรับเงินได้สูงเท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด ทำให้ผู้ค้ายาเสพติดไม่สามารถนำเงินไปฟอกเงินได้นั่นเอง

อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดถึงความผิดมูลฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดเอาไว้โดยตรง แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ถือเสมือนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในคดียาเสพติดได้

2) Mutual Assistance in Crime Matter Act of 1987¹⁶⁹

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา ซึ่งมีความตกลงร่วมกันในหลายลักษณะด้วยกันไม่ว่าจะเป็น ความตกลงร่วมกันของสองฝ่าย หรือความตกลงร่วมกันของหลายฝ่าย โดยกฎหมายฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่กรณีอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเดิมทีแต่ละประเทศไม่อาจก้าวล่วงเขตอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกันได้ แต่พอมีกฎหมายฉบับนี้ซึ่งมีการทำความตกลงร่วมกันในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งผลให้สามารถก้าวล่วงเขตอำนาจอธิปไตยได้ เพื่อให้แต่ละฝ่ายที่ได้ทำความตกลงร่วมกันสามารถดำเนินคดีอาญาตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ร่วมกันได้¹⁷⁰

กฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถึงหลักการพื้นฐานด้านกฎหมายของประเทศออสเตรเลียในการเข้าทำความตกลงร่วมกันกับประเทศต่าง ๆ โดยแต่ละประเทศที่เข้าทำความตกลงร่วมกันสามารถทำการร้องขอความช่วยเหลือกับประเทศที่ทำความตกลงร่วมกันในการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดีรวมถึงการดำเนินคดีในทางอาญา ทำให้การมีคำสั่งยึดอายัดและริบทรัพย์สินของประเทศอื่น ๆ ที่ทำความตกลงร่วมกันสามารถดำเนินการบังคับได้ในประเทศออสเตรเลีย ในทางกลับกันประเทศอื่น ๆ ที่ทำความตกลงกับประเทศออสเตรเลียก็สามารถดำเนินคดีในทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับประเทศออสเตรเลียได้เช่นกัน ส่งผลให้การโอนเงินหรือทรัพย์สินข้ามชาติทำได้ยากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทางหนึ่ง กล่าวคือ ทำให้เหล่าอาชญากรไม่สามารถโอนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดออกนอกประเทศได้ ซึ่งการโอนเงิน หรือทรัพย์สินออกนอกประเทศถือเป็นช่องทางหนึ่งที่เหล่าอาชญากรใช้ในการฟอกเงิน

¹⁶⁹ Australian Government, **Mutual Assistance in Crime Matter Act of 1987**, Retrieved December 4, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00594>

¹⁷⁰ สุรพล ไตรเวทย์, **คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), หน้า 51.

3) Proceeds of Crime Act of 1987¹⁷¹

กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติถึงมาตรการยึดอายัด และริบทรัพย์สินที่ใช้หรือได้รับมาจากการกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้¹⁷² โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเอาไว้โดยเฉพาะในมาตรา 81 และมาตรา 82 อีกทั้งกฎหมายฉบับนี้ยังมีการบัญญัติให้สถาบันการเงินจะต้องเก็บรักษาหลักฐานทางการเงิน และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นเวลา 7 ปี และมีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้¹⁷³

(1) ให้ศาลมีอำนาจในการสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(2) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือเป็นที่เชื่อว่าข้อมูลที่อยู่กับสถาบันการเงินนั้น เป็นที่ปรากฏว่าบุคคลใดกำลังจะกระทำ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในข้อหาขั้นรุนแรง ได้แก่ การค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน และการร่วมกันฉ้อโกง หรือเป็นที่ปรากฏว่าบุคคลได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่มาจากการกระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาลในการสั่งให้สถาบันการเงินทำการส่งข้อมูลของบุคคลนั้น ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

(3) ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่เก็บหลักฐานทางการเงินหรือเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้อย่างน้อย 7 ปี และเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาลสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้

(4) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือให้ขอหมายค้นจากศาลโดยทางโทรศัพท์ได้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น เพื่อเป็นการป้องกันการปกปิดซ่อนเร้น สูญหาย หรือทำลายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดไว้ในครอบครอง

(5) บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา มีโทษปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือ

¹⁷¹ Australian Government, **Proceeds of Crime Act of 1987**, Retrieved December 13, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00598>

¹⁷² นิกร เกร็กุล, *เรื่องเดิม*, 2543, หน้า 63.

¹⁷³ สุรพล ไตรเวทย์, *คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, เรื่องเดิม*, หน้า 48-51.

จำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลมีโทษปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย¹⁷⁴

(6) บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในลักษณะที่ไม่ร้ายแรง ในการรับหรือครอบครองเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด อาญา ในกรณีบุคคลธรรมดา มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี และในกรณีนิติบุคคลมีโทษปรับไม่เกิน 15,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย¹⁷⁵ และความผิดฐาน สมคบ พยายามกระทำความผิด ยุยง ช่วยเหลือ จัดหา ยักยักย ถ่ายเททรัพย์สินเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกลงโทษ

จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ แม้จะไม่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับความผิดมูลฐานฟอกเงินไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ ศาล ในการเข้าตรวจค้น เรียกข้อมูล หรือแม้กระทั่งอำนาจในการยึดเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ และยังมีการบัญญัติถึงบทลงโทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงบุคคลที่พยายามกระทำความผิด ช่วยเหลือ ยุยง จัดหา ยักยักย ถ่ายเททรัพย์สิน เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกลงโทษไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ตาม

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิดขั้นรุนแรงเอาไว้ โดยมีการให้คำนิยามไว้ในมาตรา 7 ว่าหมายความถึง การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การหลบเลี่ยงภาษี และการฟอกเงิน ซึ่งจากการบัญญัตินี้ทำให้การกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นเคลื่อนกลับไปกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4) Financial Transaction Report Act of 1988¹⁷⁶

กฎหมายฉบับนี้เดิมที่มีชื่อว่า The Cash Transaction Report Act of 1988 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายนค.ศ. 1988 และกำหนดให้มีหน่วยงานชื่อ Cash Transaction Report Agency (CTRA) ทำหน้าที่ดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1992 กฎหมายฉบับนี้ได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็น Financial Transaction Report Act of 1988 เพื่อให้เป็นที่เข้าใจว่ากฎหมายฉบับนี้มีหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมซึ่งเกี่ยวกับเงินทุก ๆ ประเภท

¹⁷⁴ Proceeds of Crime Act of 1984 Section 81

¹⁷⁵ Proceeds of Crime Act of 1984 Section 82

¹⁷⁶ Australian Government, **Financial Transaction Report Act of 1988**,

Retrieved December 15, 2015 from

<https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00584>

ไม่ได้จำกัดเฉพาะธุรกรรมที่เป็นเงินสดเท่านั้น¹⁷⁷ อีกทั้งยังได้ทำการเปลี่ยนหน่วยงานในการดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายใหม่เป็น Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) แทนที่ Cash Transaction Reports Act โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวน สอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น ที่นำเงินรายได้จากการกระทำผิดกฎหมายมาเข้าระบบการเงิน อีกทั้งยังสนับสนุนในการสืบสวนติดตามแหล่งที่มาของรายได้จากการกระทำผิด และกำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ธุรกรรมที่มีเงินสดจำนวนมาก (Significant Cash Transaction Reports - SCTRs) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspect Transaction Reports - SUSTRs) ธุรกรรมโอนเงินตราต่างประเทศ (International Currency Transfer Reports - ICTRs) และธุรกรรมโอนเงินระหว่างประเทศ (International Funds Transfer Instructions - IFTIs)¹⁷⁸ โดยมีการกำหนดมาตรการและลักษณะของธุรกรรมและวิธีปฏิบัติของผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อ AUSTRAC ไว้ดังนี้¹⁷⁹

(1) การแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรม ตามหลัก Know Your Customers (KYC) โดยผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ที่อยู่แท้จริง ซึ่งลูกค้าจำเป็นต้องแสดงหลักฐานทางทะเบียนต่อผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน และลูกค้าจะต้องกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวที่จำเป็นอื่น ๆ อีกด้วยโดยผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชีของลูกค้า¹⁸⁰ นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินและลูกค้าใช้ชื่อปลอมในการเปิดบัญชี หรือทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้ชื่อปลอม ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะมีความผิดทางอาญา¹⁸¹

(2) การจัดทำและเก็บรักษา กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อธุรกรรมกับลูกค้า และกำหนดให้ผู้ประกอบ

¹⁷⁷ AUSTRAC 1992 Section 6

¹⁷⁸ นิกร เกริกกุล, *เรื่องเดิม*, 2543, หน้า 63.

¹⁷⁹ ปาริชาติ มุสิกะปาน, *มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษารณิเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 67-70.

¹⁸⁰ Financial Transaction Reports Act of 1988 Section 20-21

¹⁸¹ Financial Transaction Reports Act of 1988 Section 24

ธุรกิจเกี่ยวกับการเงินเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงิน และหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนสำเนาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ไว้เป็นเวลา 7 ปี¹⁸² และในกรณีที่ถูกค่าใช้ชื่อเฉพาะ ในการติดต่อกับผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินว่ายังมีชื่ออื่นอีก หรือชื่อที่รู้จักกันโดยทั่วไป กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับการเปิดเผยดังกล่าว และต้องส่งสำเนาทันทีนั้นให้หน่วยงานของรัฐ¹⁸³

(3) การรายงาน

(3.1) รายงานธุรกรรมที่มีการใช้เงินสดจำนวนมาก (Significant Cash Transaction Reports - SCTRs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมเงินสดทั้งในและนอกสถาบันการเงินที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป¹⁸⁴

(3.2) รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspect Transaction Reports - SUSTRs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่ AUSTRAC ซึ่งเหตุอันควรสงสัยนั้นคือ ธุรกรรมนั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับ การหลีกเลี่ยงภาษี หรือการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ¹⁸⁵

(3.3) รายงานธุรกรรมโอนเงินตราต่างประเทศ (International Currency Transfer Reports - ICTRs) โดยกำหนดให้บุคคลใด ๆ ต้องรายงานการโอนเงินเข้าหรือออกนอกประเทศที่มีจำนวนตั้งแต่ 5,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป¹⁸⁶

(3.4) รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ (International Funds Transfer Instructions - IFTIs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องรายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศเข้าหรือออกนอกประเทศ¹⁸⁷

(3.5) รายงานเกี่ยวกับผู้เปิดบัญชีเงินฝากใหม่ ซึ่งมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเงินห้ามไม่ให้มีการเปิดบัญชีโดยใช้นามแฝงหรือชื่อปลอม อีกทั้งยัง

¹⁸² Financial Transaction Reports Act of 1988 Section 23

¹⁸³ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 24(5)

¹⁸⁴ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 7

¹⁸⁵ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 16

¹⁸⁶ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 15

¹⁸⁷ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 17 B

กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ความถูกต้องในการเปิดบัญชีหรือในการเพิ่มชื่อ หรือลายมือในบัญชี และการดำเนินการต่าง ๆ ของบัญชีนั้น¹⁸⁸

(4) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีหน้าที่ต้องทำการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบความถูกต้องของการเปิดบัญชีของลูกค้า และฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในข้อปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเพื่อทำการรายงานให้ AUSTRAC โดย AUSTRAC ได้จัดทำระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินโดยได้จัดทำระบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในด้านการจัดส่งข้อมูลการรายงานธุรกรรมได้แก่ ระบบ Electronic Data Delivery System (EDDS) และใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูล คือ Compliance Assistance (COMPASS) ซึ่งระบบการเก็บข้อมูลทั้งสองระบบนี้ใช้ในการจัดระบบฐานข้อมูลที่ได้จากการรายงานธุรกรรมเพื่อนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์ และประเมินผลธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งหากเป็นธุรกรรมที่เข้าข่ายว่าอาจมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินก็จะสามารถใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการเพื่อดำเนินการต่อไป

กฎหมายฉบับนี้แม้จะไม่ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานของการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เพราะกฎหมายฉบับนี้มีการบัญญัติถึงมาตรการต่าง ๆ เช่น ให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องให้ลูกค้าแสดงตน หรือให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมแก่ AUSTRAC ซึ่งจากมาตรการนี้เองทำให้สามารถทำการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการทำธุรกรรมที่ผิดปกติได้ ทำให้เหล่าอาชญากรทำการฟอกเงินได้ยากยิ่งขึ้น

5) Telecommunication Act of 1997¹⁸⁹

กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับการเงินทุกประเภท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถทำการสอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ จึงมีการบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถทำการขอหมายศาลเพื่อทำการดักฟังทางโทรศัพท์ได้ในคดีที่มีความสำคัญหรือคดีที่มีความร้ายแรง เช่น คดียาเสพติด คดีฆาตกรรม การหลบเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงิน เป็นต้น

กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานของการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามเหล่าอาชญากรเนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีการนำมาตรการการดักฟังทางโทรศัพท์ในคดีที่สำคัญ ๆ มาใช้ ซึ่งถือเป็น

¹⁸⁸ Financial Transaction Reports Act of 1988 มาตรา 24

¹⁸⁹ Australian Government, **Telecommunication Act of 1997**, Retrieved

มาตรการหนึ่งที่จะเพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้ก็ถือเป็นการตัดทอนสิทธิเสรีภาพบางส่วนของคน แต่ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการปราบปรามอาชญากรรม เพราะเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตรวจสอบหาข้อมูล และได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการฟอกเงิน

ประเทศออสเตรเลียมีหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่ 6 หน่วยงานด้วยกัน คือ

1) The Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐบาลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1991 ตามกฎหมาย Financial Transaction Reports Act of 1988 (FTRA) ที่ได้มีการบัญญัติให้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด¹⁹⁰ โดยหน่วยงานนี้ขึ้นตรงอยู่กับสำนักงานอัยการสูงสุดของรัฐบาลกลาง (The Commonwealth Attorney General)¹⁹¹ และมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย

The Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) มีหน้าที่ตาม Financial Transaction Reports Act of 1988 อยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

- (1) ตรวจสอบและวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินจากสถาบันการเงิน
- (2) กำกับดูแลให้เกิดความโปร่งใสในระบบการเงิน สกัดกั้นการแสวงหาผลประโยชน์ขององค์กรอาชญากรรม อีกทั้งสนับสนุนและแนะนำสถาบันการเงินไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด
- (3) เผยแพร่ และจัดเตรียมการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ

AUSTRAC ยังมีหน้าที่ในการเผยแพร่ ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการของ AUSTRAC และเพื่อให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามเหล่าอาชญากรรม และเป็นการตัดวงจรในการฟอกเงินของเหล่าอาชญากรอีกด้วย อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

¹⁹⁰ Australian Government Australian Taxation Office, **Tax havens & Tax Administration**, Retrieved December 3, 2015 from <http://www.ato.gov.au>

¹⁹¹ Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC), **About AUSTRAC**, Retrieved December 5, 2015 from <http://www.austrac.gov.au>

2) Australian Federal Police (AFP) ก่อตั้งในปี ค.ศ.1979 ภายใต้กฎหมาย The Australian Federal Police Act of 1979 มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงแคนเบอร์รา มีสำนักงานกระจายทั่วทุกรัฐ ทำหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท และทำหน้าที่ในการสืบสวนติดตามธุรกรรมที่มีแนวโน้มหรือมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

3) Regional AUSTRAC Teams (RATs) เป็นกลุ่มปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง AFP และ AUSTRAC โดยจะรับข้อมูลมาจาก AUSTRAC ที่มีสำนักงานกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับอยู่เสมอ ๆ

4) Agio Task Force (ATF) เป็นกลุ่มปฏิบัติงานในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยจะมีตัวแทนจาก AFP มาร่วมปฏิบัติการด้วย โดยจะมีการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ในการตรวจสอบจับกุมธุรกรรมที่น่าสงสัยที่เรียกว่า Scene IT Program เพื่อให้สามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อไปได้

5) The National Crime Authority (NCA) ก่อตั้งในปี ค.ศ.1984 ภายใต้กฎหมาย The Commonwealth National Crime Authority Act of 1984 ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะดำเนินการในด้านการกำกับดูแล ควบคุมการก่ออาชญากรรมของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดย NCA มีหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การรวบรวม วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสารอาชญากรรม สืบสวนการดำเนินการของเหล่าองค์กรอาชญากรรม และมีหน้าที่ในการประสานงานระหว่างรัฐต่าง ๆ อีกทั้งยังให้มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำในการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6) Asia/Pacific Group On Money Laundering (APG) ก่อตั้งในปี ค.ศ.1997 มีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ และประสานงานกับหน่วยงานระดับภูมิภาคในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของการฟอกเงิน รวมถึงรูปแบบวิธีการดำเนินการของกลุ่มอาชญากรในการฟอกเงิน และมีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนภูมิภาคในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้การสนับสนุนในการใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อแตกต่างระหว่างเงินตราที่แท้จริงกับบิทคอยน์

1) ปราศจากการควบคุมจากศูนย์กลาง บิทคอยน์ใช้ระบบเครือข่ายแบบ Peer-to-Peer ซึ่งไม่มีศูนย์กลาง หรือหน่วยงานใด ๆ ทำการควบคุม และไม่มีสถาบันการเงินทำการควบคุมบิทคอยน์อย่างเช่นธนาคารกลางทำการควบคุมเงินตราที่แท้จริง อีกทั้งเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำเหมืองบิทคอยน์ และการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของบิทคอยน์ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบเครือข่ายเท่านั้น

2) มีจำนวนที่จำกัด เงินตราที่แท้จริงสามารถตีพิมพ์ได้ตามความต้องการ แต่บิทคอยน์ถูกออกแบบมาให้มีจำนวนมากที่สุดอยู่ที่ 21 ล้านบิทคอยน์เท่านั้น

3) ไม่มีการระบุตัวตน ผู้ใช้บิทคอยน์สามารถมีแอดเดรสได้หลายแอดเดรส แต่แอดเดรสเหล่านั้นจะไม่เชื่อมโยงกับชื่อจริง นามสกุลจริง รวมถึงที่อยู่ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ยากต่อการตามหาผู้ใช้บิทคอยน์ รวมถึงการตรวจสอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของบิทคอยน์ว่ามาจากผู้ใช้คนใด

4) มีความโปร่งใส แม้ว่าบิทคอยน์จะไม่มีการระบุตัวตนของผู้ใช้ แต่การทำธุรกรรมของบิทคอยน์ก็มีความโปร่งใส เนื่องจากการทำธุรกรรมต่าง ๆ ระหว่างผู้ใช้บิทคอยน์จะถูกบันทึกลงในบล็อกเชน ซึ่งผู้ใช้บิทคอยน์ทุกคนสามารถทำการตรวจสอบได้

5) เป็นการธุรกรรมทางเดียว เมื่อมีการทำธุรกรรมบิทคอยน์แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนกันแล้ว จะไม่สามารถทำธุรกรรมย้อนกลับได้ เว้นแต่ว่าผู้ได้รับบิทคอยน์ จะทำการโอนกลับให้ผู้ที่ทำการโอนบิทคอยน์มาเท่านั้น

ข้อแตกต่างระหว่างเงินอิเล็กทรอนิกส์กับบิทคอยน์¹⁹²

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบเงินอิเล็กทรอนิกส์กับบิทคอยน์

ชนิดของเงิน	เงินอิเล็กทรอนิกส์	บิทคอยน์
1. หน่วยของเงิน	เช่น ดอลลาร์ (USD) ยูโร (EUR)	บิทคอยน์ (BTC)
2. รูปแบบ	ดิจิทัล	ดิจิทัล
3. การระบุตัวตน	เป็นไปตามมาตรการของ Financial Action Task Force	ไม่มีการระบุตัวตน
4. ที่มาของเงิน	จากคำสั่งของรัฐบาล	จากการทำเหมืองบิทคอยน์
5. ผู้ออกเงิน	สถาบันการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ ถูกต้องตามกฎหมาย	กลุ่มคนผู้ใช้บิทคอยน์ หรือผู้ทำ เหมืองบิทคอยน์
6. ศูนย์กลางการจัดการ	มี	ไม่มี
7. การกำกับดูแล	มี	ไม่มี

¹⁹²The European Commission Electronic Money Directive (2009/110/EC)

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์

4.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมาย โดยใช้ระบบบิทคอยน์

มนุษย์เป็นสัตว์ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งก่อให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์ต่อกันส่งผลให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมแล้วจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แม้มนุษย์จะสามารถทำอะไรต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง แต่มนุษย์ก็ไม่ได้มีความถนัดไปซะทุกอย่าง หรือแม้แต่สภาพภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้จึงเกิดการแลกเปลี่ยนขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ การแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะได้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นในบางครั้งก็เกิดอุปสรรคหลายอย่าง เช่น เป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถตัดแบ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกันเฉพาะบางส่วนได้ เป็นสิ่งของขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถหยิบเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนได้ เป็นต้น เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเป็นไปได้โดยง่าย มนุษย์จึงมีการนำวัตถุที่มีค่าบางอย่างเพื่อนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

วัตถุที่มีค่าที่นำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในแต่ละสังคมก็มีรูปแบบ ลักษณะที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าในสังคมนั้น ๆ ยอมรับสิ่ง ๆ ใดเป็นวัตถุที่มีค่า อีกทั้งวัตถุที่นำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนก็มีการเปลี่ยนแปลง และมีวิวัฒนาการไปตามยุคตามสมัยอีกด้วย

สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของประเทศไทยในอดีตก็มีรูปแบบและลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่เป็นที่นิยมและใช้กันมาอย่างยาวนานในอดีตก็คือเงินพดด้วง ซึ่งเงินพดด้วงเป็นเงินที่ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 600 ปี นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยตลอดจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ และยกเลิกการใช้ไปในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เนื่องจากเงินพดด้วงผลิตไม่เพียงพอต่อระบบหมุนเวียนของการเงิน อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายในสมัยสุโขทัยพบว่ากฎหมายทั้งหมด 3 ฉบับด้วยกันประกอบด้วย กฎหมายพ่อขุนรามคำแหง¹⁹³ กฎหมายลักษณะโจร

¹⁹³ กฎหมายพ่อขุนรามคำแหงฉบับที่อยู่ที่ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าศิลาจารึกดังกล่าวนี้ไม่ใช่เป็นการจารึกตัวบทกฎหมายแต่อย่างใด แต่เป็นเพียงหลักฐานที่ทำให้ทราบถึงสภาพสังคม วิถีชีวิตและกฎเกณฑ์บางประการที่ประชาชนถือปฏิบัติในสมัยนั้น โดยใน

สมัยสุโขทัย¹⁹⁴ กฎหมายพระเจ้ามังรายหรือมังรายศาสตร์¹⁹⁵ ซึ่งเมื่อผู้เขียนทำการศึกษาค้นคว้ากฎหมายทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวไม่ปรากฏเนื้อความที่บัญญัติถึงเรื่องของเงินพดด้วงที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในสมัยนั้นเลย อย่างไรก็ตามก็ตีกลับปรากฏว่าการผลิตเงินพดด้วงในสมัยสุโขทัยนั้นทางราชการเปิดโอกาสให้เจ้าเมือง พ่อค้า หรือแม้แต่ประชาชนสามารถผลิตเงินพดด้วงขึ้นใช้เองได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการค้าขาย ทำให้พบเงินพดด้วงที่มีลักษณะตราประทับแตกต่างกันออกไป¹⁹⁶ เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของเงินพดด้วงผู้เขียนมีความเห็นว่าแม้จะไม่ปรากฏชัดกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในกฎหมายทั้ง 3 ฉบับที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามทางราชการกลับให้สิทธิเจ้าเมือง พ่อค้า หรือแม้แต่ประชาชนก็สามารถผลิตเงินพดด้วงขึ้นใช้เองได้ ซึ่งในจุดนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าทางราชการได้ทำการรับรองสถานะทางกฎหมายว่าเงินพดด้วงสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และสามารถนำมาใช้เพื่อชำระหนี้ได้ตามกฎหมายแล้ว

ศิลาจารึกปรากฏข้อความที่เกี่ยวกับกฎหมายได้แก่ กฎหมายภาษี กฎหมายซื้อขาย กฎหมายลักษณะมรดก กฎหมายวิธีพิจารณาความ กฎหมายเกี่ยวกับการร้องทุกข์ กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กฎหมายมนุษยธรรม กฎหมายเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย

¹⁹⁴ กฎหมายลักษณะโจรสมัยสุโขทัยเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎหมายอย่างแท้จริง เพราะเป็นบทบัญญัติที่มาจากองค์อธิปัตย์ กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่พระเจ้าแผ่นดินทรงมีพระบรมราชโองการให้บัญญัติขึ้นมา โดยกฎหมายลักษณะโจรสมัยสุโขทัยนั้นเป็นบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา เช่น การให้รางวัลแก่ผู้จับขโมย การไม่ช่วยจับโจร การจับโจรได้แล้วแต่ปล่อยให้ถือว่ามีความผิดต้องถูกปรับไหม เป็นต้น

¹⁹⁵ กฎหมายพระเจ้ามังรายหรือมังรายศาสตร์เป็นกฎหมายที่พระเจ้ามังรายกษัตริย์ผู้ทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ทรงบัญญัติขึ้นเพื่อใช้ปกครองประชาชนในอาณาจักรล้านนาไทย ซึ่งแม้กฎหมายฉบับนี้จะไม่ได้อ้างอิงบัญญัติขึ้นโดยพ่อขุนรามคำแหงกษัตริย์ผู้ครองกรุงสุโขทัยในสมัยนั้น แต่กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นมาในสมัยสุโขทัยเช่นกัน ผู้เขียนจึงนำกฎหมายฉบับนี้มาศึกษาจึงพบว่ากฎหมายฉบับนี้มีลักษณะเป็นการนำเอาคำพิพากษาในคดีต่าง ๆ มารวบรวมและเรียบเรียงใหม่จัดเป็นหมวดหมู่โดยแบ่งออกเป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดรูปแบบกองทัพ การลงโทษ การปูนบำเหน็จทหาร เป็นต้น และมีการนำเอามูลคดีที่วิวาทกันในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาเป็นหลักในการบัญญัติกฎหมาย โดยในกฎหมายฉบับนี้มีการบัญญัติกฎหมาย เช่น การกระทำความผิด กฎหมายลักษณะทรัพย์ การพบขุมทรัพย์ ของตกของหาย ความรับผิดชอบของผู้เสพสุราด้วยกัน กฎหมายครอบครัว กฎหมายลักษณะมรดก เป็นต้น

¹⁹⁶ วาทีน ศานต์ สันติ, **เงินตราสมัยสุโขทัย**, ค้นวันที่ 22 ธันวาคม 2558 จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/334463>

ต่อมาในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยาทางการทำการห้ามไม่ให้ราษฎรผลิตเงินพดด้วงขึ้นเอง เงินพดด้วงที่มีตราประทับที่มีความหลากหลายแต่เดิมจึงหมดไป เหลือเพียงเงินพดด้วงตราประทับ 2 ดวงคือตราประจำแผ่นดิน และตราประจำรัชกาล¹⁹⁷ อีกทั้งในสมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มมีการค้าขายกับชาวต่างชาติมากขึ้น ทำให้เงินพดด้วงที่ใช้กันอยู่ในขณะนั้นเริ่มไม่จำนวนไม่เพียงพอต่อระบบการหมุนเวียนของเงินตราของประเทศ เนื่องจากการผลิตเงินพดด้วงมีความล่าช้า ไม่เพียงพอ ไม่ทันต่อความต้องการ ซึ่งสาเหตุหนึ่งก็มาจากการที่ทางการห้ามไม่ให้ประชาชนสามารถผลิตเงินพดด้วงขึ้นใช้เองได้ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าให้สร้างโรงกษาปณ์สิทธิการขึ้นเพื่อผลิตเงินด้วยเครื่องจักร หลังจากนั้นจึงทำการยกเลิกเงินพดด้วงและเปลี่ยนมาใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนก็คือเหรียญกษาปณ์¹⁹⁸ และในสมัยรัชกาลที่ 4 ยังได้มีการริเริ่มนำกระดาษมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หรือที่เรียกว่าหมาย¹⁹⁹ หลังจากผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยาและในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งก็คือสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พบว่ากฎหมายที่ใช้บังคับในสมัยนี้ก็คือกฎหมายตราสามดวง²⁰⁰ เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของเหรียญกษาปณ์และหมายผู้เขียนมี

¹⁹⁷ สำนักกษาปณ์, เงินตรา, คำนวนที่ 23 ธันวาคม 2558 จาก

http://www.royalthaimint.net/index.php?option=com_content&view=article&id=158%3A2010-01-28-15-37-32&catid=44%3A2010-03-27-17-09-13&lang=th

¹⁹⁸ ในปี พ.ศ.2400 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้คณะชุดไทยไปเจริญสัมพันธไมตรีกับสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียแห่งประเทศอังกฤษ โดยสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย ได้จัดส่งเครื่องทำเหรียญเงินมาถวายเป็นราชบรรณาการ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าให้จัดทำเหรียญกษาปณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกเรียกว่า “เหรียญเงินบรรณาการ” และยังโปรดเกล้าให้จัดซื้อเครื่องจักรทำเงินจากบริษัท เทเลอร์ เข้ามาอีก และโปรดเกล้าให้สร้างโรงงานผลิตเหรียญกษาปณ์ขึ้นโดยพระราชทานนามว่า “โรงกระสาปณ์สิทธิการ”

¹⁹⁹ เป็นกระดาษสีขาวพิมพ์ตัวอักษรและลวดลายด้วยหมึกสีดำ ประทับตราพระราชสัญลักษณ์ประจำพระราชวงศ์จักรีรูปพระแสงจักร และพระราชลัญจกรประจำพระองค์รูปพระมหาพิชัยมงกุฎด้วยสีแดงชาด เพื่อป้องกันการปลอมแปลง หมายถึงโปรดให้จัดทำมี 3 ประเภท ได้แก่ หมายราคาต่ำ หมายราคาต่ำลึง และหมายราคาสูง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหมายเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ ในขณะที่ประชาชนยังคุ้นเคยกับเงินพดด้วง จึงไม่มีการใช้หมายกันอย่างแพร่หลายตามพระราชประสงค์

²⁰⁰ กฎหมายตราสามดวงประกอบด้วยกฎหมายลักษณะต่าง ๆ รวม 29 ลักษณะ ได้แก่ พระธรรมนูญศาสตร์ หลักอินทภาษ กฎมณเฑียรบาล พระธรรมนูญ พระอัยการกรมศัคดี พระอัยการตำแหน่งนาพลเรือน พระอัยการตำแหน่งนาหัวเมือง พระอัยการบานแผนก พระอัยการลักษณะรับฟ้อง พระ

ความเห็นที่ไม่ปรากฏชัดกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในกฎหมายตราสามดวงเลย อย่างไรก็ตามก็ผู้เขียนมีความเห็นว่าแม้จะไม่มีกฎหมายส่วนใดที่บัญญัติถึงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในขณะนั้น แต่เหรียญกษาปณ์และหมายถูกออกให้ใช้โดยองค์รัฐาธิปัตย์ในขณะนั้นซึ่งก็คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่ากฎหมายก็คือคำสั่งขององค์รัฐาธิปัตย์²⁰¹ ดังนั้นเหรียญกษาปณ์และหมายมีสถานะทางกฎหมายแล้วเพราะถูกนำออกใช้โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 หรือองค์รัฐาธิปัตย์ในขณะนั้นนั่นเอง

ต่อมาในช่วงปลายปี พ.ศ.2433 สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูประบบการเงินการคลังของประเทศไทยให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้ทำการจัดพิมพ์เงินกระดาษหลวงออกใช้ และกระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้ทำออกพระราชบัญญัติเงินกระดาษหลวง ร.ศ.112 จะเห็นได้มาว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 การออกใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หรือเงินกระดาษหลวงนั้นมีกฎหมายรองรับสถานะทางกฎหมายเอาไว้ชัดเจน อีกทั้งยังมีการบัญญัติรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับเงินกระดาษหลวงเอาไว้หลายประการ เช่น ผู้ที่มีอำนาจในการออกเงินกระดาษหลวง²⁰² การห้ามใช้เงินกระดาษหลวงปลอม²⁰³ เป็นต้น และมีการกำหนดข้อบังคับสำหรับการใช้เงินกระดาษหลวงเอาไว้อีกด้วย²⁰⁴

อัยการลักษณะพยาน ลักษณะพิสูจน์ค่าน้ำลุยเพลิง พระอัยการลักษณะตระลาการ พระอัยการลักษณะอุทธรณ์ พระอัยการลักษณะผู้เมีย พระอัยการลักษณะทนาย พระอัยการลักษณะลักพา พระอัยการลักษณะมรดก พระอัยการลักษณะกู้หนี้ พระอัยการลักษณะเบ็ดเสร็จ พระอัยการลักษณะวิวาท่าตีกัน พระอัยการลักษณะโจร พระอัยการลักษณะอาญาหลวง พระอัยการลักษณะอาญาราชฎูร์ พระอัยการลักษณะชบถศึก กฎพระสงฆ์ กฎ 36 ข้อ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดเก่า พระราชกำหนดใหม่

²⁰¹ จรัญ โฆษณานันท์, **นิติปรัชญา LEGAL PHILOSOPHY** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552), หน้า 50.

²⁰² พระราชบัญญัติเงินกระดาษหลวง ร.ศ. 112 มาตรา 2 “เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เปนเจ้าหน้าที่สร้างเงินกระดาษหลวง กะจำนวนราคาแลขนาด ลวดลายเครื่องหมายในใบสำคัญนั้น แลเปนผู้จัดสร้างทำ แต่เมื่อจะใช้เงินกระดาษอย่างใดต้องรับพระบรมราชโองการประกาศให้มหาชนทราบก่อน”

²⁰³ พระราชบัญญัติเงินกระดาษหลวง ร.ศ. 112 มาตรา 6 “ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำฎาใช้เงินกระดาษปลอม ที่มีได้รับพระราชทานพระบรมราชอนุญาตให้ทำ ถ้าขึ้นทำมีความผิดเสมอทำเงินแดงแลใช้ปุ้กระเบื้อง”

²⁰⁴ กฎข้อบังคับสำหรับการใช้เงินกระดาษหลวงตั้งไว้โดยเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ในปัจจุบันสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ใช้กัน คือ เหรียญกษาปณ์และธนบัตร ซึ่งสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนดังกล่าวมีกฎหมายรองรับสถานะทางกฎหมายเอาไว้อย่างชัดเจน²⁰⁵ ทำให้สามารถนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถใช้จ่ายชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการพัฒนาทางวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้ามาก รวมถึงการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เกิดสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นที่เรียกว่า บิทคอยน์ พบว่าบิทคอยน์มีลักษณะเป็นเงินตราเสมือนจริง เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า รูปแบบของบิทคอยน์นั้นถูกสร้างมาในรูปแบบของดิจิทัล และวัตถุประสงค์หลักของการสร้างบิทคอยน์ขึ้นมานั้นก็เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และลักษณะของบิทคอยน์คือมีมูลค่าในตัวเอง และเป็นหน่วยของมูลค่า เมื่อผู้เขียนทำการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของบิทคอยน์และลักษณะของบิทคอยน์นั้นตรงกับวัตถุประสงค์และลักษณะของเงินตรา ซึ่งหากมองในแง่แล้วบิทคอยน์น่าจะเป็นเงินตรา อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ถูกสร้างมาในรูปแบบดิจิทัล อีกทั้งบิทคอยน์ไม่ได้ถูกออกใช้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย²⁰⁶ ทำให้บิทคอยน์มีลักษณะเป็นเพียงเงินตราเสมือนจริงเท่านั้น แม้บิทคอยน์จะเป็นเพียงเงินตราเสมือนจริง แต่บิทคอยน์ก็สามารถนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มบุคคลที่ใช้บิทคอยน์ด้วยกันได้ เพราะสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจะเป็นสิ่งใดก็ได้ที่กลุ่มบุคคล หรือสังคม ๆ หนึ่งยอมรับว่าสิ่ง ๆ นั้นมีค่า อย่างไรก็ตามแม้ว่าบิทคอยน์จะสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของกลุ่มบุคคลที่ยอมรับในตัวบิทคอยน์ได้ แต่บิทคอยน์ก็ไม่สามารถนำมาชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย²⁰⁷ เพราะบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราของประเทศไทย กล่าวคือ ไม่ใช่เหรียญกษาปณ์ หรือธนบัตร ซึ่งบิทคอยน์ไม่ได้ออกใช้โดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย แต่บิทคอยน์ได้มาจากการขายสินค้าหรือบริการ ได้มาจากการซื้อบิทคอยน์ที่บริษัท Bitcoin Exchange หรือได้มาจากการทำ Bitcoin Mining อีกทั้งบิทคอยน์ก็ไม่ใช่เงินตราต่างประเทศ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ได้ให้นิยามว่า เงินตราต่างประเทศ คือ เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศอื่นใด นอกจากประเทศไทย²⁰⁸ โดยในปัจจุบันยังไม่มีประเทศใดที่ยอมรับให้บิทคอยน์เป็นเงินตราของ

²⁰⁵ พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 6 “เงินตราได้แก่เหรียญกษาปณ์และธนบัตร”

²⁰⁶ พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาตรา 9 “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือ เครื่องหมายใด ๆ แทนเงินตราเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี”

²⁰⁷ ข่าวก. ธปท. ฉบับที่ 8/2557 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ลักษณะใกล้เคียง

²⁰⁸ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 มาตรา 3

ประเทศนั้น ๆ และสามารถใช้จ่ายบิทคอยน์ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายของประเทศอื่นใดแล้ว บิทคอยน์ย่อมไม่เป็นเงินตราต่างประเทศตามคำนิยามข้างต้น

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราและไม่ใช่เงินตราต่างประเทศแล้วบิทคอยน์ถือเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพบว่าบิทคอยน์นั้น แม้จะอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลซึ่งเหมือนกับเงินอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์ เพราะตามคำนิยามของเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความหมายว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตามโดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ให้บริการไว้ล่วงหน้าเพื่อนำไปใช้จ่ายชำระค่าสินค้าค่าบริการหรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดและได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า²⁰⁹ และผู้ให้บริการมีความหมายว่า ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา²¹⁰ จากคำนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่จะเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้นั้นที่มาของเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องมาจากผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ประกอบการนั้นจะต้องผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา²¹¹ โดยต้องได้รับอนุญาตและถูกต้องตามกฎหมายเมื่อบิทคอยน์ได้มาจากการทำ Bitcoin Mining และผู้ออกใช้บิทคอยน์เป็นเพียงโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ซึ่งไม่มีสถานะเป็นผู้ประกอบการตามกฎหมาย และบิทคอยน์ไม่มีการชำระเงินให้แก่ผู้ประกอบการไว้ล่วงหน้า อีกทั้งจุดแตกต่างที่สำคัญระหว่างบิทคอยน์กับเงินอิเล็กทรอนิกส์ก็คือ เงินอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถออกได้ก็ต่อเมื่อมีเงินจริงรับรองมูลค่าของเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น ๆ เอาไว้ แต่บิทคอยน์ไม่ได้ออกใช้โดยมีเงินจริงรับรองมูลค่า แต่เป็นเพียงการยอมรับของกลุ่มคนที่ใช้บิทคอยน์ที่ยอมรับและมองว่าบิทคอยน์มีมูลค่า จากเหตุนี้ทำให้บิทคอยน์ไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทหน้าที่ในการออกและจัดการธนบัตรของรัฐบาลและบัตรธนาคาร กำหนดและดำเนินนโยบายการเงิน บริหารจัดการสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นนายธนาคารและนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐบาล เป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน จัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน กำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน บริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายใต้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา รวมทั้งบริหารจัดการสินทรัพย์ในทุนเงิน

²⁰⁹ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 3

²¹⁰ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาตรา 3

²¹¹ บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 บัญชี ก บัญชี ข บัญชี ค

สำรองเงินตรา และควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการกำกับดูแลเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และเงินอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย ดังนั้นเมื่อบิทคอยน์ไม่ได้เป็นเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และเงินอิเล็กทรอนิกส์ จึงไม่อยู่ในการกำกับ ดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตรา ไม่ใช่เงินตราต่างประเทศและไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนจึงทำการศึกษาต่อว่าในประเทศไทยมองว่าบิทคอยน์เป็นอะไรจึงพบว่ายังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าบิทคอยน์คืออะไร แต่พบว่าบิทคอยน์ไม่ใช่ทรัพย์สิน²¹² เพราะว่าการที่จะเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นจะต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่าง แต่บิทคอยน์อยู่ในรูปแบบดิจิทัลซึ่งไม่มีรูปร่าง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาต่อไปผู้เขียนกลับพบว่าบิทคอยน์อาจจะมีลักษณะเป็นทรัพย์สิน²¹³ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะเมื่อพิจารณาจากกฎหมายดังกล่าวแล้วพบว่าทรัพย์สินคือ ทรัพย์สินและรวมถึงวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง ที่มีราคาและอาจถือเอาได้ จะเห็นได้ว่าบิทคอยน์เป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง อีกทั้งบิทคอยน์นั้นมีมูลค่าในตัวเองและถือเอาได้ อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ไม่ได้มีมูลค่าสำหรับทุกคน เพราะบิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ใช้กันเฉพาะกลุ่มคน ดังนั้นการที่จะพิจารณาว่าบิทคอยน์เป็นสิ่งที่มีความหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าบิทคอยน์นั้นถูกใช้โดยบุคคลใด หากเป็นบุคคลที่ยอมรับมูลค่าในตัวบิทคอยน์ก็จะทำให้บิทคอยน์เป็นสิ่งที่มีความค่าขึ้นมา ซึ่งจากจุดนี้เองจะทำให้บิทคอยน์มีลักษณะเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีประกาศเรื่อง ข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยในประกาศดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยมองว่าบิทคอยน์ คือ หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ถูกต้องตามกฎหมายและสามารถใช้ชำระหนี้ตามกฎหมายนั้นจะต้องเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนที่มาจากคำสั่งขององค์รัฐาธิปไตยซึ่งมีสถานะเท่ากับกฎหมายหรือเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนที่ออกใช้โดยผลของกฎหมายและเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ เมื่อบิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ออกใช้โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นการออกใช้โดยปราศจากคำสั่งขององค์รัฐาธิปไตยหรือออกใช้โดยผลของกฎหมาย ส่งผลให้บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย และทำให้บิทคอยน์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

Financial Crime Enforcement Network (Fincen) เป็นหน่วยงานหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเงินตราเอาไว้ว่าเงินตรา คือ²¹⁴ เหรียญ หรือธนบัตรของ

²¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137

²¹³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138

²¹⁴ Currency. The coin and paper money of the United States or of any other country that is designated as legal tender and that circulates and is customarily used

ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือของประเทศอื่น ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยได้รับการยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของประเทศนั้น ๆ ด้วย โดยเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการออกโดย Federal Reserve Bank²¹⁵

เมื่อนำบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาวิเคราะห์ผู้เขียนเห็นว่าบิทคอยน์มีลักษณะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัล ซึ่งไม่ตรงตามคำนิยามข้างต้นที่ให้คำนิยามไว้ว่าเงินตรา คือ เหรียญ หรือธนบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา จากจุดนี้เองทำให้บิทคอยน์ไม่เป็นเงินตราของสหรัฐอเมริกา อีกทั้งบิทคอยน์ก็ไม่ใช่เหรียญ หรือธนบัตรของประเทศอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันแม้จะมีการใช้บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกันอย่างแพร่หลายแต่ก็ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีการกระจายให้ใช้กันอย่างกว้างขวางเหมือนเงินตราจริง ๆ โดยยังไม่มีประเทศใดรับรองให้บิทคอยน์เป็นเงินตราของประเทศ และรับรองให้บิทคอยน์สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และเมื่อพิจารณาถึงที่มาของเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบว่าเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นต้องมาจาก Federal Reserve Bank ในทางตรงกันข้ามบิทคอยน์มีที่มาจากโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ จากจุดนี้เป็นที่เน้นย้ำว่าบิทคอยน์ไม่ได้เป็นเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาและไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วบิทคอยน์ถือเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพบว่าบิทคอยน์นั้น แม้จะอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลซึ่งเหมือนกับเงินอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องออกจากสถาบันการเงินที่ให้บริการการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะเป็นไปตาม Electronic Fund Transfer Act of 1978²¹⁶ มีผู้ให้ความเห็นไว้ว่าการที่จะบังคับบิทคอยน์ให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวได้นั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้ออกใช้บิทคอยน์เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการการโอนเงิน

---

and accepted as a medium of exchange in the country of issuance. Currency includes U.S. silver certificates, U.S. notes and Federal Reserve notes. Currency also includes official foreign bank notes that are customarily used and accepted as a medium of exchange in a foreign country.

²¹⁵Federal Reserve Bank act of 1913 Section 16

²¹⁶"financial institution" means a State or National bank, a State or Federal savings and loan association, a mutual savings bank, a State or Federal credit union, or any other person who, directly or indirectly, holds an account belonging to a consumer

ทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่²¹⁷ เมื่อพิจารณาพบว่าบิทคอยน์เป็นเพียงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีผู้สร้างขึ้นและปล่อยให้โปรแกรมทำงานโดยอัตโนมัติเท่านั้น อีกทั้งบิทคอยน์ยังปราศจากผู้ออกใช้หรือผู้ควบคุมอีกด้วย เมื่อบิทคอยน์เป็นเพียงโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ที่ปราศจากผู้ออกใช้หรือผู้ควบคุมทำให้บิทคอยน์ไม่มีลักษณะเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายดังกล่าว เมื่อไม่ได้เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ตัวบิทคอยน์เองจึงไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์เพราะไม่ได้ออกใช้โดยสถาบันการเงินที่ให้บริการการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราและไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนจึงทำการศึกษาว่าในประเทศสหรัฐอเมริกามองว่าบิทคอยน์เป็นอะไร พบว่าในปี ค.ศ. 2013 กระทรวงการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดให้บิทคอยน์เป็นเงินตราเสมือนจริงแบบไม่มีตัวกลางในการควบคุม เนื่องจากเงินตราเสมือนจริงแบบไม่มีตัวกลางในการควบคุมนั้นไม่มีการเก็บข้อมูลไว้ที่ส่วนกลางและไม่มีหน่วยงาน หรือองค์กรใดควบคุมดูแล แต่เป็นการเก็บข้อมูลไว้ในรูปแบบของดิจิทัล โดยสามารถโอนให้แก่กันได้โดยมีการกระจายข้อมูลการเข้ารหัสออกเป็นส่วนตัวย่อย ๆ หลาย ๆ ส่วนเพื่อป้องกันไม่ให้มีศูนย์กลางอยู่ที่ใดที่หนึ่งจึงไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาควบคุม การโอนให้แก่กันจึงไม่จำเป็นต้องผ่านตัวกลาง²¹⁸ เมื่อพิจารณาจากลักษณะที่กล่าวมาแล้วนั้นตรงกับลักษณะของบิทคอยน์ที่มีการเก็บมูลค่าของบิทคอยน์เอาไว้ในรูปแบบดิจิทัล และบิทคอยน์ถูกควบคุมโดยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ไม่ใช่หน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ อีกทั้งบิทคอยน์ยังสามารถโอนให้แก่กันได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านทางธนาคารหรือตัวกลางใด ๆ เลย ทำให้ทางกระทรวงการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกาจัดให้บิทคอยน์เป็นเงินตราเสมือนจริงแบบไม่มีตัวกลางในการควบคุม

ในปี ค.ศ.2013 The U.S. Government Accountability Office (GAO) ได้ให้คำแนะนำกับ The Internal Revenue Service (IRS) ให้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเก็บภาษีสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบิทคอยน์²¹⁹ ในช่วงสิ้นเดือนมีนาคม ค.ศ.2014 ซึ่งเป็นช่วงที่ต้องยื่นเสียภาษี IRS ได้ออกหลักเกณฑ์ใน

²¹⁷ Electronic Fund Transfer Act is designed to apply to financial institutions engaging in or facilitating electronic fund transfers. Whether the Electronic Fund Transfer Act is applicable to Bitcoin depends on whether Bitcoin is a financial institution and whether Bitcoin performs electronic fund transfers.

²¹⁸ Decentralized virtual currencies, on the other hand, and as the name suggests, have no central repository and no single administrator. Instead, value is electronically transmitted between parties without an intermediary

²¹⁹ US Government Accountability Office (May 2013), **Virtual Economies and currencies: Additional IRS guidance could reduce tax compliance risks**, GAO

การเก็บภาษีบิทคอยน์ โดยทาง IRS กำหนดให้เงินตราเสมือนจริงเป็นทรัพย์สิน²²⁰ เนื่องจากการได้มาของบิทคอยน์จากการทำ Bitcoin Mining ทำให้เกิดผลประโยชน์กับผู้ทำ Bitcoin Mining ทาง IRS จึงมองว่าต้องเสียภาษีในการจ้างงานตัวเอง

ในปีค.ศ.2013 ศาลได้มีคำพิพากษา²²¹ โดยมีเนื้อหา ดังนี้ จำเลยเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นผู้ประกอบการ Bitcoin Savings and Trust (BTCST) โดยจำเลยได้ทำการชักชวนให้ผู้อื่นเข้ามาร่วมลงทุนกับจำเลย โดยจำเลยจะให้ผลตอบแทน 1% ทุก ๆ วัน หลังจากนั้นทาง Securities and Exchange Commission (SEC) พบว่าจำเลยได้ทำการบิดเบือนตัวเลขจำนวนของการลงทุนและแจ้งผู้ร่วมลงทุนว่าขาดทุน อย่างไรก็ตามประเด็นที่ต้องพิจารณาก่อนว่าการลงทุนของ BTCST เป็นหลักทรัพย์ตามคำนิยามของกฎหมาย Federal Securities Law หรือไม่²²² ซึ่งจำเลยได้อ้างว่าการลงทุนของ BTCST นั้นไม่ใช่หลักทรัพย์ เนื่องจากบิทคอยน์ไม่ใช่เงิน ไม่มีสถานะทางกฎหมายใด ๆ และการทำธุรกรรมเกี่ยวกับบิทคอยน์ของจำเลยไม่เคยทำการแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริง โดย SEC กล่าวว่าการลงทุนของ BTCST นั้นเป็นการลงทุนในรูปแบบของสัญญาและเงิน ซึ่งทำให้เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ และศาลได้ทำการตัดสินว่าการลงทุนของ BTCST เป็นการลงทุนของเงิน โดยศาลเห็นว่าบิทคอยน์สามารถใช้แทนเงินได้ โดยสามารถนำบิทคอยน์ไปซื้อสินค้าหรือบริการได้²²³

Report GAO-13-516, Report to the Committee on Finance, U.S. Senate.

Retrieved February 3, 2016.

²²⁰IRS, **IRS Virtual Currency Guidance**, Notice 2014-21, Retrieved February 13, 2016 from <http://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>

²²¹United States District Court EASTERN DISTRICT OF TEXAS SHERMAN DIVISION
Securities and Exchange Commission V. Trendon T. Shavers and Bitcoin Saving and Trust

²²²“security” is defined as “any note, stock, treasury stock, security future, security-based swap, bond or investment contract...”. An investment contract is any contract, transaction, or scheme involving

(1) an investment of money, (2) in a common enterprise, (3) with the expectation that profits will be derived from the efforts of the promoter or a third party

²²³the Court must determine whether the BTCST investments constitute an investment of money. It is clear that Bitcoin can be used as money. It can be used to purchase goods or services

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเงินตราเอาไว้ใน Currency Act of 1965 โดยมีการกำหนดลักษณะ รูปแบบ น้ำหนัก ขนาด รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของเงินตราเอาไว้ และมีการบัญญัติถึงสกุลเงินและเงินตราของประเทศออสเตรเลียเอาไว้ว่า สกุลเงินและเงินตราของประเทศออสเตรเลียเรียกว่า ดอลลาร์ และเงินตราของประเทศออสเตรเลียมีหน่วยเป็นเซ็นต์หรือดอลลาร์ และ 100 เซนต์ มีมูลค่าเท่ากับ 1 ดอลลาร์²²⁴ จะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลียไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเงินตราเอาไว้ว่าเงินตราของประเทศออสเตรเลียจะต้องมีลักษณะเป็นเหรียญ หรือเป็นธนบัตรแต่อย่างใด แต่มีการบัญญัติองค์ประกอบของเงินตราเอาไว้ เช่น 5 เซนต์ ต้องประกอบด้วยทองแดงและนิกเกิล สิบดอลลาร์ต้องประกอบด้วยเงิน 92.5% และโลหะอื่น ๆ 7.5% เป็นต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าเหตุที่ประเทศออสเตรเลียไม่ได้มีการบัญญัติถึงลักษณะของเงินตราของประเทศออสเตรเลียเอาไว้อย่างชัดเจน แต่กลับบัญญัติถึงสกุลเงิน หน่วยของเงินตราและส่วนประกอบของเงินตราเอาไว้แทน เพราะในกฎหมาย Currency Act of 1965 มีการบัญญัติให้ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการขาย การแลกเปลี่ยน หลักประกัน สัญญาข้อตกลง การโอน การทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงิน รวมถึงการชำระเงินที่เกี่ยวข้องพัวพันรวมถึงการก่อภาระผูกพันในการมีหน้าที่ต้องชำระเป็นสกุลเงินอื่นนอกจากสกุลเงินออสเตรเลีย ก่อนกระทำการต่าง ๆ ดังข้างต้นต้องทำการแปลงสกุลเงินอื่น ๆ นั้นเป็นสกุลเงินออสเตรเลียเสียก่อน²²⁵ ดังนั้นหากจะกระทำการต่าง ๆ ดังข้างต้น แต่เป็นเงินตราสกุลอื่น ๆ จะไม่

---

²²⁴ Monetary unit and denominations of money

(1) The monetary unit, or unit of currency, of Australia is the dollar.

(2) The denominations of money in the currency of Australia are the dollar and the cent.

(3) A cent is one-hundredth part of a dollar.

(4) The equivalent in the currency provided for by this Act of One sovereign or pound in the currency provided for by the repealed Acts is Two dollars, the like equivalent of One shilling is Ten cents and the like equivalent of One penny is five-sixths of a cent

²²⁵ Transactions to be in Australian currency

(1) Subject to this section, every sale, every bill of exchange or promissory note, every security for money, and every other contract, agreement, deed, instrument, transaction, dealing, matter or thing relating to money, or involving the payment of, or a liability to pay, money, that is made, executed, entered into or done, shall, unless it is made, executed, entered into or done according to the

สามารถกระทำการได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหากเป็นการชำระเงินด้วยสกุลเงินอื่น ๆ จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายออสเตรเลีย เพราะฉะนั้นเงินตราที่จะสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายออสเตรเลียจึงต้องเป็นเงินดอลลาร์ออสเตรเลียและมีหน่วยตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนด จึงอาจกล่าวได้ประเทศออสเตรเลียไม่ได้คำนึงถึงว่าเงินตราที่ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องมีลักษณะอย่างไรขอให้ เป็นเงินตราที่มีสกุลเงิน และหน่วยเงินตามที่กฎหมาย Currency Act of 1965 กำหนดก็พอแล้ว และสกุลเงิน และหน่วยเงินของประเทศออสเตรเลียเป็นตัวกำหนดว่าจะจะเป็นเงินตราที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายหรือไม่

เมื่อนำบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าบิทคอยน์จะเป็นเงินตราของประเทศออสเตรเลียหรือไม่ จำเป็นต้องพิจารณาว่าบิทคอยน์มีสกุลเงินเป็นดอลลาร์หรือไม่ และบิทคอยน์มีหน่วยเป็นดอลลาร์หรือเซ็นต์หรือไม่ เมื่อผู้เขียนทำการศึกษาพบว่าบิทคอยน์มีลักษณะดังต่อไปนี้²²⁶

ตารางที่ 4.1 หน่วยของบิทคอยน์

จำนวนบิทคอยน์	มีค่าเท่ากับ
1 BTC	1 บิทคอยน์
0.01 BTC	1 เซนต์บิทคอยน์
0.001 BTC	1 มิลลิบิทคอยน์
0.000001 BTC	1 ไมโครบิทคอยน์
0.00000001 BTC	1 ซาโตชิ

เมื่อพิจารณาจากตารางข้างต้นพบว่าบิทคอยน์มีลักษณะเป็นสกุลเงินดิจิทัล เนื่องจากบิทคอยน์เป็นข้อมูลดิจิทัล และไม่ได้ออกจากผู้มีอำนาจในการออกเงินตราของประเทศใด ๆ เลย แต่ออกใช้โดยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ และบิทคอยน์มีหน่วยของสกุลเงินเป็นบิทคอยน์ เมื่อบิทคอยน์

---

currency of some country other than Australia, be made, executed, entered into or done according to the currency of Australia provided for by this Act.

(2) Nothing in this section operates so as to invalidate a will or other testamentary instrument.

²²⁶ จุฑารัตน์ ชวตนะช, ปัญหากฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย Legal Problem Concerning the Use of Bitcoin in Online Transactions in Thailand (สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2556), หน้า 9.

ไม่ใช่สกุลเงินดอลลาร์ออสเตรเลีย และไม่ได้มีหน่วยของเงินเป็นดอลลาร์ หรือเซนต์ตามที่ Currency Act of 1965 บัญญัติเอาไว้ ดังนั้นบิทคอยน์จึงไม่ใช่เงินตราของประเทศออสเตรเลีย เมื่อไม่ใช่เงินตราของประเทศออสเตรเลียทำให้บิทคอยน์ไม่มีสถานะทางกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย อีกทั้งยังไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายอีกด้วย เพราะ Currency Act of 1965 ได้บัญญัติให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขาย การแลกเปลี่ยน หลักประกัน สัญญาข้อตกลง การโอน การทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงิน รวมถึงการชำระเงินที่เกี่ยวข้องรวมถึงการก่อภาระผูกพันในการมีหน้าที่ต้องชำระเป็นสกุลเงินอื่นนอกจากสกุลเงินออสเตรเลีย ก่อภาระทำการต่าง ๆ ดังข้างต้นต้องทำการแปลงสกุลเงินอื่น ๆ นั้นเป็นสกุลเงินออสเตรเลียเสียก่อน เมื่อบิทคอยน์เป็นสกุลเงินอื่นนอกเหนือจากสกุลเงินออสเตรเลียจึงทำให้ไม่สามารถกระทำการต่าง ๆ ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามหากนำบิทคอยน์ไปแลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินออสเตรเลียก็จะสามารถกระทำการต่าง ๆ หรือชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราของประเทศออสเตรเลียแล้วบิทคอยน์ถือเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศออสเตรเลียหรือไม่ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศออสเตรเลีย กลับพบว่าประเทศออสเตรเลียยังไม่มีระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับเงินอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้

เมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตรา และเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศออสเตรเลีย ผู้เขียนจึงทำการศึกษาว่าในประเทศออสเตรเลียมองว่าบิทคอยน์เป็นอะไร พบว่าในปี ค.ศ.2013 นายเกล็น สตีเวนส์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้สัมภาษณ์กับ The Australian Financial Review เกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์เอาไว้ว่า “คุณสามารถถือเงินดอลลาร์สหรัฐหรือยูโรในประเทศออสเตรเลียได้ตามแต่คุณต้องการ และจะมีอะไรมาหยุดผู้คนในประเทศออสเตรเลียไม่ให้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ในสกุลเงินอื่น ๆ นอกจากสกุลเงินออสเตรเลียได้ หากพวกเขาเหล่านั้นต้องการจะทำเช่นนั้น และยังไม่มียกกฎหมายใดที่ห้ามการกระทำเช่นนั้น ดังนั้นประเทศออสเตรเลียจึงมีการแข่งขันของเงินตราสกุลต่าง ๆ”²²⁷ ซึ่งจากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่าประเทศออสเตรเลียไม่ได้ห้ามการใช้บิทคอยน์ เพราะการใช้บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้แลกเปลี่ยน อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้จัดให้บิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน จึงมองการซื้อขายหรือทำธุรกรรมบิทคอยน์เป็นการแลกเปลี่ยน โดยทาง Australian Tax Office ของประเทศออสเตรเลียมองว่าบิทคอยน์ไม่ได้เป็นทั้งเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศ และยังให้ความเห็นไว้ว่าการที่จะเก็บภาษี

---

²²⁷You can hold US dollars or euros or whatever in Australia completely freely if you want to and there would be nothing to stop people in this country deciding to transact in some other currency in a shop if they wanted to. There’s no law against that so we do have competing currencies.

จากบิทคอยน์ได้นั้นสามารถแยกออกเป็น 3 กรณี กล่าวคือ กรณีแรกหากใช้บิทคอยน์เพื่อการทำธุรกรรมซื้อขายแลกเปลี่ยนโดยส่วนตัวแล้วจะไม่มีรายได้ จึงไม่เกี่ยวข้องกับภาษีสินค้าหรือบริการ จึงไม่จำเป็นต้องเสียภาษีสินค้าหรือบริการ หากธุรกรรมนั้นมีมูลค่าน้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย²²⁸ กรณีที่สองหากใช้บิทคอยน์ในธุรกิจเมื่อได้รับบิทคอยน์มาจากการขายสินค้าหรือบริการถือว่าไม่มีรายได้จากการทำธุรกิจดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเสียภาษีสินค้าหรือบริการ²²⁹ กรณีที่สามเมื่อทำการ Bitcoin Mining จะถือว่าเงินได้เข้ามาทำให้ต้องเสียภาษีด้วย²³⁰

จากการที่ผู้เขียนนำบทบัญญัติทางกฎหมายของทั้งประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ดังตารางต่อไปนี้

---

²²⁸Generally, there will be no income tax or GST implications if you are not in business or carrying on an enterprise and you simply pay for goods or services in bitcoin (for example, acquiring personal goods or services on the internet using Bitcoin). Where you use bitcoin to purchase goods or services for personal use or consumption, any capital gain or loss from disposal of the bitcoin will be disregarded (as a personal use asset) provided the cost of the bitcoin is \$10,000 or less.

²²⁹If you receive bitcoin for goods or services you provide as part of your business, you will need to record the value in Australian dollars as part of your ordinary income. When receiving bitcoin in return for goods and services, a business may be charged GST on that bitcoin.

²³⁰Where you are in the business of mining bitcoin, any income that you derive from the transfer of the mined bitcoin to a third party would be included in your assessable income. Bitcoin held by a taxpayer carrying on a business of mining and selling bitcoin, will be considered to be trading stock. You are required to bring to account any bitcoin on hand at the end of each income year.

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบคำนิยามเงินตราและเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย

นิยาม	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย
เงินตรา	เหรียญกษาปณ์หรือธนบัตร	เหรียญหรือธนบัตรของ ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ ของประเทศอื่น ๆ ที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย	ดอลลาร์ออสเตรเลีย
เงินอิเล็กทรอนิกส์	บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ ให้บริการออกให้แก่ ผู้ใช้บริการ โดยมีการชำระเงิน ให้แก่ผู้ให้บริการไว้ล่วงหน้า	เงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดย สถาบันการเงิน	ไม่มีกฎหมายบัญญัติ เกี่ยวกับเงิน อิเล็กทรอนิกส์

และจากความเห็นรวมถึงมุมมองของบิตคอยน์ของทั้งประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบมุมมองที่มีต่อบิตคอยน์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย

	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย
บิตคอยน์	หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์	เงินตราเสมือนจริง	
	ไม่ใช่ทรัพย์สิน	ทรัพย์สิน	ทรัพย์สิน
	ทรัพย์สิน	เงินตรา	

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบิตคอยน์ไม่ได้เป็นเงินตรา รวมถึงไม่ได้เป็นเงินตราต่างประเทศและเงินอิเล็กทรอนิกส์กฎหมายของทั้งสามประเทศที่กล่าวมา แต่เนื่องจากลักษณะของบิตคอยน์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงมีลักษณะอีกหลายประการที่เหมือนกับเงินตรา กล่าวคือ เป็นหน่วยวัดมูลค่าและมีมูลค่าในตัวเอง ดังนั้นเมื่อบิตคอยน์ไม่ใช่เงินตรา เพราะไม่ได้มี

ลักษณะเป็นเงินตราตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ได้มีการออกใช้โดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย และไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และไม่ใช้เงินตราต่างประเทศเพราะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายของประเทศอื่น ๆ รวมถึงไม่ใช่เงินอิเล็กทรอนิกส์ เพราะไม่ได้ออกจากผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งคำนิยามทั้ง 3 คำนิยามนี้มีลักษณะใกล้เคียงบิทคอยน์ที่สุด แต่กลับให้คำนิยามบิทคอยน์เป็นสิ่งที่อื่น ๆ นอกเหนือจากเงินตรา เช่น ประเทศอเมริกามองว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน หรือประเทศออสเตรเลียมองว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน เป็นต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อบิทคอยน์เป็นสิ่งที่มิใช่เงินตราแล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เป็นไปตามลักษณะที่แท้จริงของบิทคอยน์ กล่าวคือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยวัดมูลค่า และมีมูลค่าในตัวเอง ควรจะมีคำนิยามหรือมีคำจำกัดความสำหรับบิทคอยน์ว่าแท้จริงแล้วบิทคอยน์นั้นคืออะไร เพราะหากให้คำจำกัดความว่าบิทคอยน์เป็นเพียงทรัพย์สินย่อมบังคับบิทคอยน์ในลักษณะการแลกเปลี่ยนเท่านั้น และจะไม่ถือเป็นการชำระหนี้ตามกฎหมาย เพราะในมุมมองทางนิติศาสตร์มองว่าเงินคือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ในทางกฎหมายจึงมีการแยกหลักกฎหมายเรื่องซื้อขายกับแลกเปลี่ยนออกจากกัน ดังนั้นเงินจึงถูกชำระหนี้ด้วยเงินไปโดยปริยาย โดยที่หนี้เงินนั้นไม่สามารถระงับไปได้ นอกเหนือจากการชำระหนี้จากสิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ เว้นแต่เจ้าหนี้จะยินยอมให้ชำระหนี้ด้วยสิ่งอื่น²³¹ ซึ่งจะขัดกับลักษณะเฉพาะของบิทคอยน์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสกุลเงินหนึ่งในการใช้ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นคำนิยามที่ตรงตามลักษณะของบิทคอยน์ที่สุดก็คือ เงินตราเสมือนจริง²³²

4.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้ระบบบิทคอยน์

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอและมีระยะเวลาในการเป็นทารกยาวนาน ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในระยะแรกของชีวิตจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการดำรงชีพ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันป้องกันภัยจากมนุษย์ด้วยกัน ช่วยกันป้องกันภัยจากภัยธรรมชาติ ช่วยกันหาอาหาร ช่วยกันสร้างที่อยู่อาศัย ช่วยกันสร้างเครื่องมือหรืออาวุธ หรือเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

²³¹ พงศ์บวร คุวะชาติ, **สกุลเงินเสมือนจริงปลอดภัยการควบคุมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), หน้า 44.

²³² A virtual currency is a digital representation of value that can be digitally traded and functions as (1) a medium of exchange (2) a unit of account and/or (3) a store of value, but does not have legal tender status in any jurisdiction.

ของตัวเอง หรือเพื่อให้เกิดการแบ่งแรงงานกันระหว่างสมาชิก เป็นต้น ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และจากสาเหตุที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้มนุษย์จำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มนุษย์จึงเป็นสัตว์สังคม²³³ โดยอริสโตเติล นักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะมนุษย์มีการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเป็นหมวดหมู่ ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง เนื่องจากมนุษย์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และแต่ละชีวิตต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความปลอดภัยให้กับตัวเอง

เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม กล่าวคือ มีชีวิตหลายชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ จึงจำเป็นต้องดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มของมนุษย์มีลักษณะเป็นระบบระเบียบแบบแผน มีความสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อนมากกว่าสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ดังนั้นการรวมกลุ่มของมนุษย์อย่างมีระบบ ระเบียบ แบบแผน ทำให้มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีวัฒนธรรม เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันแล้วจึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบ ระเบียบของสังคม มีการแบ่งหน้าที่กัน มีอาชีพ มีบทบาทต่าง ๆ มีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ มีการปกครองกันเกิดขึ้นเพื่อควบคุมมนุษย์ในสังคม สังคมจึงเปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังหลอมมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยสังคมจะเป็นตัวกำหนดขนบธรรมเนียม ประเพณี ระเบียบแบบแผน จารีต กฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้ปฏิบัติตาม หรือละเว้นการกระทำบางอย่าง เพื่อให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกันหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางชีววิทยา²³⁴ ความแตกต่างทางจิตใจ²³⁵ ความแตกต่างทางสังคม²³⁶ รวมถึงปัญหาต่าง ๆ

---

²³³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เอกสารประกอบวิชาปรัชญาการเมือง ตะวันออก, 2555, คำนวนที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://www.mcu.ac.th/site/article/content_desc.php?article_id=548&articlegroup_id=129

²³⁴ สาเหตุของการก่ออาชญากรรมทางชีววิทยา ประกอบด้วย ทฤษฎีความด้อยทางชีววิทยา ทฤษฎีรูปแบบของรูปร่างทางชีววิทยา ทฤษฎีความแตกต่างและความผิดปกติของร่างกาย และทฤษฎีโภชนาการและไวตามิน

²³⁵ สาเหตุของการก่ออาชญากรรมทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ทฤษฎีความผิดปกติทางจิต ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีปมด้อย

²³⁶ สาเหตุของการก่ออาชญากรรมทางสังคมวิทยา ประกอบด้วย ทฤษฎีเศรษฐกิจ ทฤษฎีสภาพไร้บรรทัดฐาน ทฤษฎีความกดดัน ทฤษฎีกฎการเลียนแบบ ทฤษฎีคบหาสมาคมที่แตกต่าง ทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ทฤษฎีวิวัฒธรรมรอง ทฤษฎีวิวัฒธรรมของชนชั้นต่ำ ทฤษฎีตราบาป

ภายในสังคม²³⁷ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาการพนัน ปัญหาการจรจัดและขอทาน ปัญหาการติดสุรา เป็นต้น ทำให้มีมนุษย์ทั้งดีและชั่วปะปนกันในสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ระเบียบแบบแผน จารีต กฎหมายในสังคมจึงไม่สามารถบังคับได้กับมนุษย์ทุกคน ด้วยเหตุนี้ทำให้มีมนุษย์บางคนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของสังคมและกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมขึ้น²³⁸

การกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมมีหลากหลายรูปแบบ²³⁹ กล่าวคือ อาชญากรรมพื้นฐาน เป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์และสังคม เช่น ทำร้ายร่างกาย ฆ่าผู้อื่น ลักทรัพย์ เป็นต้น อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย เพราะผู้กระทำความผิดตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมเสียเอง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับการทำแท้ง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น อาชญากรรมคอปกขาว เป็นอาชญากรรมที่มีกบพเห็นว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนเองแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบ เช่น การรับเงินสินบน การฮั้วประมูล เป็นต้น อาชญากรรมองค์กร เป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นการรวมตัวกันของบุคคลในการกระทำความผิด เช่น องค์กรยาเสพติด องค์กรค้ำมนุษย์ เป็นต้น อาชญากรรมเศรษฐกิจ เป็นอาชญากรรมที่กระทำความผิดต่อกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เช่น แชร่ลูกโซ่ การปั่นหุ้น เป็นต้น อาชญากรรมทางการเมือง เป็นอาชญากรรมที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยการเมือง โดยมุ่งหวังทำลายความมั่นคงของประเทศ ซึ่งอาชญากรรมแต่ละประเภทก็มีจุดมุ่งหมาย หรือหวังผลตอบแทนจากการก่ออาชญากรรมที่แตกต่างกัน โดยในส่วนนี้ผู้เขียนจะทำการกล่าวถึงอาชญากรรมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะได้ผลตอบแทนในลักษณะที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน เมื่ออาชญากรรมกระทำความผิดและได้เงินหรือทรัพย์สินมาเป็นผลตอบแทนแล้ว เงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นย่อมเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นยากต่อการตรวจสอบ ยึด หรืออายัด อาชญากรรมจึงนำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพในหลาย ๆ รูปแบบอันเป็นการฟอกเงิน เพื่ออำพรางแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นไปเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมในครั้งต่อ ๆ ไปอีก

²³⁷ อัจฉริยา ชูตินันท์, *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555), หน้า 100.

²³⁸ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 78.

²³⁹ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, *สังคมวิทยาอาชญากรรม* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 119.

ประเทศไทยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาดังกล่าว แต่เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในขณะนั้นยังมีข้อบกพร่องหลายประการทำให้ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาที่มีอยู่เดิมนั้นไม่สามารถจัดการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมที่ถูกพอกเงินได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งมีการขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินให้กว้างยิ่งขึ้น โดยขยายออกไปให้รวมถึงทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้เป็นแม่แบบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ต่อมาจึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้นเพื่อใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถตรวจสอบ จับกุม และปราบปรามการพอกเงิน อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันก้าวหน้าเป็นอย่างมาก มีวิวัฒนาการใหม่ ๆ มากมาย และมีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ที่เรียกว่า บิทคอยน์ ซึ่งสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนี้เองที่เหล่าอาชญากรนำมาใช้เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการพอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มีการบัญญัติถึงลักษณะความผิดฐานพอกเงินเอาไว้ว่าคือ²⁴⁰ ผู้ใด โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีการบัญญัติถึงนิยามของคำว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเอาไว้ 3 ประเภทคือ²⁴¹ ประเภทแรกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ประเภทที่สองเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามประเภทแรก ประเภทที่สามดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามประเภทแรก หรือประเภทที่สอง

เมื่อผู้เขียนทำการพิจารณาพบว่าการจะมีความผิดฐานพอกเงินนั้นจะต้องกระทำการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งการกระทำการดังกล่าวนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อนำบิทคอยน์

²⁴⁰พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 5

²⁴¹พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3

มาวิเคราะห์ตามคำนิยามดังกล่าวว่าบิทคอยน์เป็นเงินหรือทรัพย์สินหรือไม่ เห็นได้ว่าลักษณะของบิทคอยน์นั้นคือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ซึ่งตามจริงแล้วจากลักษณะดังกล่าวของบิทคอยน์ บิทคอยน์ควรจะเป็นเงิน แต่การจะเป็นเงินตราตามกฎหมายได้นั้นต้องมีกฎหมายรองรับสถานะและเงินตรานั้นสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ซึ่งบิทคอยน์ขาดลักษณะดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศออกมาในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 8/2557 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ลักษณะใกล้เคียง ลงวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2557 ว่าบิทคอยน์ไม่ถือเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย²⁴² ซึ่งถือเป็นการย้ำว่าบิทคอยน์นั้นไม่ใช่เงินตราตามกฎหมายแต่อย่างใด จะเห็นได้ว่าในบทบัญญัติดังกล่าวใช้คำว่า เงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อผู้เขียนพิจารณาตามลักษณะของบิทคอยน์แล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าบิทคอยน์ไม่เป็นเงินตราตามกฎหมายแน่นอนอยู่แล้วตามคำนิยามของ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 และพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 และตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อพิจารณาต่อไปว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สินหรือไม่ ผู้เขียนมีความเห็นว่าบิทคอยน์เป็นสิ่งที่มิมีมูลค่าดังนั้นบิทคอยน์จึงเป็นทรัพย์สินตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 138 แต่อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้วว่าการที่บิทคอยน์จะเป็นทรัพย์สินได้นั้นขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละบุคคล เนื่องจากมูลค่าของบิทคอยน์ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลที่จะให้การยอมรับมูลค่าของบิทคอยน์ หากบุคคลใดยอมรับในมูลค่าของบิทคอยน์และใช้บิทคอยน์ในการแลกเปลี่ยนก็จะมองว่าบิทคอยน์นั้นมีลักษณะเป็นทรัพย์สินในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ไม่ได้ยอมรับมูลค่าของบิทคอยน์และไม่ได้ใช้บิทคอยน์ในการแลกเปลี่ยนย่อมมองว่าบิทคอยน์ไม่ใช่ทรัพย์สิน จากสาเหตุนี้เองทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้บิทคอยน์กับนิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะคำนิยามดังกล่าวไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเกิดปัญหาตามมา เช่น นาย ก ขายยาเสพติดโดยรับชำระราคา ยาเสพติดเป็นบิทคอยน์ (เมื่อรับชำระเป็นบิทคอยน์ย่อมมองว่าบิทคอยน์เป็นสิ่งที่มิมีมูลค่า ดังนั้น บิทคอยน์จึงเป็นทรัพย์สินสำหรับนาย ก) ซึ่งยาเสพติดถือเป็นความผิดประเภทหนึ่งในความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เมื่อนาย ก นำบิทคอยน์ที่ได้รับจากการขายยาเสพติดโอนบิทคอยน์ดังกล่าวไปยังนาย ข หากนาย ข เป็นเพียงผู้ที่รับโอนเท่านั้น แต่ไม่ได้มองว่าบิทคอยน์เป็นสิ่งที่มิมีมูลค่า ดังนั้นบิทคอยน์ในมุมมองของนาย ข จึงไม่ใช่ทรัพย์สิน จากกรณีดังกล่าวจะเห็นว่าผู้ที่มีความผิดฐานฟอกเงิน คือ นาย ก เท่านั้น ส่วนนาย ข ที่เป็นผู้รับโอนบิทคอยน์มานั้นไม่ได้มองว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน บิทคอยน์ที่รับโอนมานั้นจึงไม่เข้านิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นาย ข จึงไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน จากสาเหตุดังกล่าวผู้เขียนจึงมี

²⁴²ข่าว ธปท. ฉบับที่ 8/2557 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ลักษณะใกล้เคียง

ความเห็นว่าจะสามารถปรับใช้บังคับคอยน์กับนิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แต่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

มาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือ การรายงานการทำธุรกรรม โดยในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีการบัญญัติถึงนิยามของคำว่าสถาบันการเงินเอาไว้ว่าคือ²⁴³ ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁴⁴ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มีการบัญญัติให้เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินที่ธุรกรรมดังกล่าวใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดใน

²⁴³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3

²⁴⁴ กฎกระทรวง (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้นิติบุคคลดังต่อไปนี้เป็นสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

- (1) นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
- (2) นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
- (3) บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน
- (4) บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์
- (5) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
- (6) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

กฎกระทรวง²⁴⁵ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁴⁶ หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือทรัพย์สินเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือไม่ก็ตามต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน²⁴⁷ และให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน²⁴⁸ เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณีและมีลักษณะคือ เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁴⁹

---

²⁴⁵ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 3 การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานในกรณีที่เป็นธุรกรรมมาตรา 13 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(1) ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) มีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ตาม (2) ด้วย ให้รายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป

²⁴⁶ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 3 การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานในกรณีที่เป็นธุรกรรมมาตรา 13 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(2) ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (2) มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้รายงานเมื่อมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป

²⁴⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 13

²⁴⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 15

²⁴⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ข้อ 1 การรายงานของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 15 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่มีการชำระด้วยเงินสดหรือมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ดังนี้

หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม²⁵⁰ หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน²⁵¹ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

เมื่อผู้เขียนพิจารณาลักษณะของบิทคอยน์พบว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer และเป็นการทำธุรกรรมโดยการถอดรหัสข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งระบบทั้งหมดนั้นถูกสร้างขึ้นมาใช้ควบคุมเพื่อแทนที่ธนาคารกลางที่จะเข้ามาควบคุมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ เมื่อการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ไม่ได้กระทำผ่านสถาบันการเงิน ส่งผลให้ไม่จำเป็นต้องรายงานการทำธุรกรรมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยไม่ต้องคำนึงว่าธุรกรรมดังกล่าวจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่

เมื่อผู้เขียนพิจารณาลักษณะของบิทคอยน์ต่อไปพบว่าบิทคอยน์ไม่ใช่เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และไม่ได้เป็นเงินสดตามความหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 15(1) ดังนั้นเมื่อมีการซื้อที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ด้วยบิทคอยน์ในจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง (นำมูลค่าของบิทคอยน์มาแปลงเป็นเงินบาท) ก็ไม่จำเป็นที่สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ ต้องรายงานการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

---

(1) การชำระด้วยเงินสดตามมาตรา 15 (1) เป็นจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

²⁵⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ข้อ 1 การรายงานของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 15 (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่มีการชำระด้วยเงินสดหรือมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ดังนี้

(2) อสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตามมาตรา 15 (2) ตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

²⁵¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 16

เมื่อผู้เขียนพิจารณาลักษณะของบิตคอยน์ต่อไปพบว่าบิตคอยน์ก็ไม่ได้มีการทำธุรกรรมใด ๆ ผ่านทางผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อีกทั้งบิตคอยน์ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากกรณีทั้ง 3 ข้างต้นที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะเห็นได้ว่าทั้งสามกรณีนั้นไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิตคอยน์ได้เลย ดังนั้นเหล่าอาชญากรอาจจะใช้บิตคอยน์ในการฟอกเงินได้ เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในเรื่องของการรายงานการทำธุรกรรม ซึ่งถือเป็นมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กลับไม่สามารถปรับใช้กับบิตคอยน์ได้เลย

มาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกประการหนึ่งคือ การจัดให้ลูกค้าแสดงตน โดยในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีการบัญญัติให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม²⁵² ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁵³ จากที่ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในข้างต้นว่าบิตคอยน์ไม่ใช่สถาบันการเงิน และการทำธุรกรรมของบิตคอยน์ก็ไม่ได้กระทำผ่านทางสถาบันการเงิน ดังนั้นผู้ใช้บิตคอยน์จึงไม่ต้องจำเป็นต้องแสดงตนในการทำธุรกรรมใด ๆ

ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่สามารถปรับใช้กับบิตคอยน์ได้ทั้งในบทบัญญัตินิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน รวมถึงการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน ทำให้จำเป็นต้องหา

²⁵² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 20

²⁵³ กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน

ข้อ 4 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม เว้นแต่ลูกค้าจรรยาให้แสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(1) การทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป

(2) ธุรกรรมที่เป็นการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ การโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าหมื่นบาทขึ้นไป

หนทางแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีประสิทธิภาพและปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ต่อไป

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ใน Money Laundering Control Act of 1986 โดยมีการบัญญัติถึงลักษณะความผิดฐานฟอกเงินเอาไว้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ²⁵⁴ 1.บุคคลใดก็ตามดำเนินการ หรือพยายามที่จะดำเนินธุรกรรมทางการเงินอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยรู้ถึงที่มาของเงินในการดำเนินธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าธุรกรรมทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งกระทำเพื่อ ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรม 2. บุคคลใดก็ตามทำการส่ง หรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน หรือเงินทุนภายในประเทศสหรัฐอเมริกาออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา หรือนำเข้าซึ่งตราสารทุนใด ๆ ยังประเทศสหรัฐอเมริกาหรือผ่านสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าตราสารทางการเงิน หรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเงิน ซึ่งได้มาจากการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวนี้เพื่อ ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการรายงานการส่ง หรือนำเข้าเงิน 3.บุคคลใดก็ตาม ดำเนินการ หรือพยายามดำเนินธุรกรรมดังกล่าวมาในข้อ 1 หรือส่ง หรือนำเข้า หรือพยายามส่ง หรือนำเข้าดังที่กล่าวมาในข้อ 2 ต้องรับผิดชอบทางแพ่งต่อสหรัฐเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สินหรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม หรือเป็นเงิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

เมื่อผู้เขียนทำการพิจารณาพบว่าการจะมีความผิดฐานฟอกเงินนั้นจะต้องกระทำการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติลักษณะความผิดเอาไว้ไม่เหมือนกับฐานความผิดฟอกเงินของประเทศไทย แต่จะเห็นได้ว่าการกระทำการดังกล่าวทั้ง 3 ลักษณะนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในการกระทำลักษณะแรก และจะต้องเกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงินหรือเงินทุนในการกระทำลักษณะที่สอง และประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีการนิยามเอาไว้ว่าตราสารทางการเงินคือ²⁵⁵ เหรียญหรือธนบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศอื่น ๆ เช็คเดินทาง

²⁵⁴ Money Laundering Control Act of 1986 TITLE 18 PART I CHAPTER 95 § 1956 § 1956. Laundering of monetary instruments (a)(1)(2)(3)

²⁵⁵ the term “monetary instruments” means

เช็คส่วนบุคคล เช็คธนาคาร และธนาคณัติ หรือตราสารในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถส่งมอบแก่กันได้ ซึ่งเมื่อนำบิทคอยน์มาวิเคราะห์ตามคำนิยามดังกล่าวว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สินตามฐานความผิดลักษณะแรก และเป็นตราสารทางการเงินและเงินทุนตามความผิดลักษณะที่สองหรือไม่ เห็นได้ว่าบิทคอยน์นั้นเป็นทรัพย์สินเนื่องจากการได้มาของบิทคอยน์จากการทำ Bitcoin Mining ทำให้เกิดผลประโยชน์กับผู้ทำ Bitcoin Mining ทาง Internal Revenue Service จึงมองว่าต้องเสียภาษีในการจ้างงานตัวเอง และเมื่อพิจารณาต่อไปว่าบิทคอยน์เป็นตราสารทางการเงินหรือเงินทุนหรือไม่ เห็นว่าจากนิยามของคำว่าตราสารทางการเงิน บิทคอยน์ไม่ได้เป็นเหรียญหรือธนบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศอื่น ๆ เช็คเดินทาง เช็คส่วนบุคคล เช็คธนาคาร และธนาคณัติ หรือตราสารในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถส่งมอบแก่กันได้ อย่างหนึ่งอย่างใดเลย และบิทคอยน์ก็ไม่ได้เป็นเงินทุนเช่นกัน เนื่องจากสิ่งที่จะมาเป็นเงินทุนได้ก็ต้องเป็นเงินที่ถูกกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นเมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกา บิทคอยน์จึงไม่ใช่เงินทุน ดังนั้นหากเป็นการกระทำในลักษณะแรกที่เกี่ยวข้องกับบิทคอยน์ Money Laundering Control Act of 1986 สามารถปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เนื่องจากบิทคอยน์ตรงตามนิยามของคำว่าทรัพย์สิน แต่หากเป็นการกระทำในลักษณะที่สองที่เกี่ยวข้องกับบิทคอยน์ Money Laundering Control Act of 1986 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เนื่องจากบิทคอยน์ไม่ตรงตามนิยามของคำว่าตราสารทางการเงินและเงินทุน ดังนั้นหากมีการกระทำในลักษณะที่สองที่เกี่ยวข้องกับบิทคอยน์จากคำนิยามดังกล่าวจะทำให้เป็นช่องว่างที่ Money Laundering Control Act of 1986 ไม่สามารถบังคับใช้ได้

Federal Crimes and Criminal Procedure ได้มีการบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับการกระทำหรือพยายามกระทำความผิดในลักษณะสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิด ปกปิดหรือซ่อนเร้นในการกระทำความผิด หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน ซึ่งการรายงานการโอนเงินนี้ไม่ได้บังคับกับสถาบันการเงินให้ต้องรายงานการทำธุรกรรมใด ๆ แต่กฎหมายฉบับนี้บังคับกับตัวบุคคล โดยเฉพาะให้จำเป็นต้องรายงานการโอนเงินให้ทราบ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่าถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เนื่องจากเมื่อต้องมีการรายงานการทำธุรกรรม หากมีการทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายย่อมถูกตรวจสอบและจับกุมได้ เมื่อผู้เขียนพิจารณาว่าหากมีการใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมจำเป็นต้องรายงานการโอนเงินตามที่กฎหมายฉบับดังกล่าวบัญญัติไว้หรือไม่ เห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวบัญญัติความผิดในกรณีหลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน

(i) coin or currency of the United States or of any other country, travelers' checks, personal checks, bank checks, and money orders, or

(ii) investment securities or negotiable instruments, in bearer form or otherwise in such form that title thereto passes upon delivery.

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่าบิทคอยน์นั้นไม่ใช่เงินของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นบิทคอยน์จึงไม่ตรงกับคำว่าเงินตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้นหากมีการใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมใด ๆ กฎหมายฉบับนี้จะไม่สามารถลงโทษผู้ใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมได้

Bank Secrecy Act of 1970 ได้มีการบัญญัติกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน²⁵⁶ รวมทั้งบุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ ตามกรณี

---

²⁵⁶31 U.S.C. Sec. 5312 - Definitions and application

(2) “financial institution” means—

(A) an insured bank (as defined in section 3(h) of the Federal Deposit Insurance Act (12 U.S.C. 1813(h)));

(B) a commercial bank or trust company;

(C) a private banker;

(D) an agency or branch of a foreign bank in the United States;

(E) any credit union;

(F) a thrift institution;

(G) a broker or dealer registered with the Securities and Exchange Commission under the Securities Exchange Act of 1934 (15 U.S.C. 78a et seq.);

(H) a broker or dealer in securities or commodities;

(I) an investment banker or investment company;

(J) a currency exchange;

(K) an issuer, redeemer, or cashier of travelers’ checks, checks, money orders, or similar instruments;

(L) an operator of a credit card system;

(M) an insurance company;

(N) a dealer in precious metals, stones, or jewels;

(O) a pawnbroker;

(P) a loan or finance company;

(Q) a travel agency;

(R) a licensed sender of money or any other person who engages as a business in the transmission of funds, including any person who engages as a business in an informal money transfer system or any network of people who engage

ดังต่อไปนี้ 1.สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป 2.กำหนดให้บุคคลใดหรือตัวแทนนำเงิน หรือตราสารทางการเงินซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป เข้ามาหรือนำออกนอกประเทศสหรัฐ 3.กำหนดให้บุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกา รายงานธุรกรรม หรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินในต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

---

as a business in facilitating the transfer of money domestically or internationally outside of the conventional financial institutions system;

(S) a telegraph company;

(T) a business engaged in vehicle sales, including automobile, airplane, and boat sales;

(U) persons involved in real estate closings and settlements;

(V) the United States Postal Service;

(W) an agency of the United States Government or of a State or local government carrying out a duty or power of a business described in this paragraph;

(X) a casino, gambling casino, or gaming establishment with an annual gaming revenue of more than \$1,000,000 which—

(i) is licensed as a casino, gambling casino, or gaming establishment under the laws of any State or any political subdivision of any State; or

(ii) is an Indian gaming operation conducted under or pursuant to the Indian Gaming Regulatory Act other than an operation which is limited to class I gaming (as defined in section 4(6) of such Act);

(Y) any business or agency which engages in any activity which the Secretary of the Treasury determines, by regulation, to be an activity which is similar to, related to, or a substitute for any activity in which any business described in this paragraph is authorized to engage; or

(Z) any other business designated by the Secretary whose cash transactions have a high degree of usefulness in criminal, tax, or regulatory matters.

เมื่อผู้เขียนพิจารณาจากกรณีแรกจะเห็นได้ว่าต้องเป็นสถาบันการเงินภายในประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป กรณีนี้จะไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เนื่องจากบิทคอยน์ไม่ใช่เงินของประเทศสหรัฐอเมริกา อีกทั้งการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer และเป็นการทำธุรกรรมโดยการถอดรหัสข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งระบบทั้งหมดนั้นถูกสร้างขึ้นมาใช้ควบคุมเพื่อแทนที่ธนาคารกลางที่จะเข้ามาควบคุมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ไม่ทำผ่านสถาบันการเงินอีกด้วย (กรณีใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมระหว่างบุคคลธรรมดา) แต่หากเป็นการทำธุรกรรมที่ผู้ใช้บิทคอยน์นำบิทคอยน์ที่ได้จากการกระทำความผิดไปแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เป็นเงินตราที่บริษัทแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ กรณีนี้จะเข้านิยามของคำว่าสถาบันการเงิน (31 U.S.C. Sec. 5312(2)(j)) แต่อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ก็ไม่ใช่เงินของประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ดี จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีนี้ได้ กรณีที่สองจะเห็นได้ว่าต้องเป็นการที่บุคคลใดหรือตัวแทนใดนำเงิน หรือตราสารทางการเงินซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป เข้ามาหรือนำออกนอกประเทศสหรัฐ ซึ่งในกรณีที่สองนี้ก็ไม่สามารถปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เพราะบิทคอยน์ไม่ใช่เงิน หรือตราสารทางการเงิน กรณีที่สามจะเห็นได้ว่าจะต้องเป็นการทำธุรกรรมของบุคคลธรรมดา กับสถาบันการเงินในต่างประเทศ แม้จะสามารถบังคับให้บุคคลธรรมดารายงานการทำธุรกรรมได้ แต่การทำธุรกรรมของบิทคอยน์ไม่ได้ทำธุรกรรมผ่านทางสถาบันการเงินในต่างประเทศ (กรณีใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมระหว่างบุคคลธรรมดา) ซึ่งในกรณีนี้จะไม่สามารถบังคับให้บุคคลธรรมดาที่ใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมรายงานธุรกรรมได้ แต่หากเป็นการทำธุรกรรมผ่านทางบริษัทแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ในต่างประเทศซึ่งกำหนดให้บริษัทแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เป็นสถาบันการเงินจะทำให้สามารถนำกรณีนี้มาปรับใช้ได้ ดังนั้นบทบัญญัติของ Bank Secrecy Act of 1970 ที่บัญญัติให้ต้องมีการรายงานการทำธุรกรรม ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

Bank Secrecy Act of 1970 ยังได้มีการบัญญัติถึงมาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเอาไว้ กล่าวคือการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน โดยมีการบัญญัติเอาไว้ว่าให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อที่มาติดต่อธุรกรรมกับหรือผ่านสถาบันการเงิน โดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง จากที่ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในข้างต้นว่าบิทคอยน์ไม่ใช่สถาบันการเงิน และการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ก็ไม่ได้กระทำผ่านทางสถาบันการเงิน ดังนั้นผู้ใช้บิทคอยน์จึงไม่ต้องจำเป็นต้องแสดงตนในการทำธุรกรรมใด ๆ

ดังนั้น Money Laundering Control Act of 1986 สามารถปรับใช้บิทคอยน์กับบทบัญญัตินิยามของคำว่าทรัพย์สินได้ แต่ไม่สามารถปรับใช้บิทคอยน์กับบทบัญญัตินิยามของคำว่าตราสารทางการเงิน ซึ่งทำให้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

อีกทั้ง Federal Crimes and Criminal Procedure และ Bank Secrecy Act of 1970 ที่มีการบัญญัติถึงมาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้เลย

อย่างไรก็ตามในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐนิวยอร์กได้มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับการใช้บิทคอยน์ในการฟอกเงิน โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

กรณีศึกษา United States of America V.S. Robert M. Faiella²⁵⁷

กระทำความผิดตามกฎหมายของเขตปกครองรัฐนิวยอร์กโดยฝ่าฝืนข้อ 18 แห่งประมวลกฎหมายของสหรัฐอเมริกา §1956 §1960 และฝ่าฝืนข้อ 31 แห่งประมวลกฎหมายของสหรัฐอเมริกา §5318(g) และ §5322(a)

ความเป็นมา

เว็บไซต์ Silk Road ได้ก่อตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ.2011 และให้บริการเรื่อยมาจนกระทั่งในเดือนตุลาคม ค.ศ.2013 ได้ถูกจับเนื่องจากเว็บไซต์ Silk Road มีการกระทำความผิดตามกฎหมาย อีกทั้งยังปกปิดการกระทำความผิดของเว็บไซต์ ดังต่อไปนี้

1) เว็บไซต์ Silk Road เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการในการเป็นตลาดออนไลน์ที่ยินยอมให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การซื้อขายยาเสพติด การซื้อขายอาวุธสงคราม เป็นต้น

2) เว็บไซต์ Silk Road สามารถเข้าใช้งานเว็บไซต์โดยผ่านเครือข่าย TOR ซึ่งเป็นโปรแกรมที่จะสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบพิเศษขึ้นมา ซึ่งเครือข่าย TOR นี้ถูกแบบมาเพื่อปกปิด IP Address ที่แท้จริงของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังปกปิดการระบุตัวตนของผู้ใช้ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

3) มีการกระทำความผิดอย่างชัดเจนในการซื้อขายสินค้าบนเว็บไซต์ Silk Road ไม่ว่าใครก็ตามสามารถเข้าชมเว็บไซต์ Silk Road ได้ โดยในเว็บไซต์ Silk Road มีการซื้อขายและทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน และมีการโฆษณาการค้าขายสินค้าอย่างเปิดเผยบนเว็บไซต์

4) การซื้อขายสินค้าและทำธุรกรรมบนเว็บไซต์ Silk Road จะทำการแลกเปลี่ยนผ่านบิทคอยน์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับบนเว็บไซต์ Silk Road

---

²⁵⁷ United States District Court Southern District of New York, **United States of America – v. – Robert M. Faiella ,a/k/a “BTCKing” and Charlie Shrem, Defendant**, Retrieved Febuary 19, 2016 from <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/manhattan-us-attorney-announces-charges-against-bitcoin-exchangers-including-ceo>

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเว็บไซต์ Silk Road ได้ถูกปิดลงแล้วเนื่องจากบนเว็บไซต์ดังกล่าวมีการกระทำผิดกฎหมายหลายประการ

บริษัท BitInstant มีภูมิลำเนาอยู่ในรัฐนิวยอร์ก ก่อตั้งโดย Charlie Shrem ซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีนี้ และบุคคลอื่น ๆ ที่ยังไม่สามารถระบุตัวตนได้ (ผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท) โดยในเว็บไซต์ของบริษัท BitInstant ระบุว่า Charlie Shrem เป็นผู้บริหารสูงสุดของบริษัท และมีผู้ร่วมก่อตั้งบริษัทคนอื่นมีฐานะเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

เว็บไซต์ของบริษัท BitInstant ไม่ได้ทำการขายบิทคอยน์ให้แก่ลูกค้าโดยตรง แต่ได้ทำการมอบอำนาจให้ลูกค้าเพื่อซื้อบิทคอยน์ในการแลกเปลี่ยนกับเงินสด โดยบริษัท BitInstant ได้ทำการโอนเงินทุนไปยังบัญชีการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ของบุคคลที่สาม ซึ่งทำให้บริษัท BitInstant สามารถเปลี่ยนแปลงเงินทุนเป็นบิทคอยน์กลับมาให้ลูกค้าของตนได้ โดยผู้ใช้จะต้องจ่ายเงินเท่ากับจำนวนบิทคอยน์ที่ผู้ใช้ต้องการ โดยทำการฝากเงินเข้าไปยังบัญชีที่จะใช้แลกเปลี่ยนของผู้ใช้ โดยทำการบวกค่าธรรมเนียมเพิ่มเข้าไปด้วย ในขณะเดียวกันทางบริษัท BitInstant จะทำการสร้างการแลกเปลี่ยนโดยตรงแลกเปลี่ยนบิทคอยน์จากบัญชีของบริษัท BitInstant ไปยังบัญชีของผู้ใช้

ระบบของบริษัท BitInstant ได้มอบอำนาจให้ลูกค้าสามารถทำการโอนเงินไปยังบัญชีแลกเปลี่ยนของลูกค้าโดยตรง ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่าการใช้บุคคลที่สามมาเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน และระบบของบริษัท BitInstant ยังได้ทำการมอบอำนาจให้ลูกค้าสามารถทำการเคลื่อนย้ายเงินไปยังบัญชีที่จะแลกเปลี่ยนที่ไม่ระบุชื่อของลูกค้าได้อีกด้วย โดยการทำธุรกรรมต่าง ๆ บนเว็บไซต์นี้จะไม่มีการจัดเก็บข้อมูลใด ๆ ที่เป็นการระบุตัวตนของลูกค้านอกจากที่อยู่ E-mail

Gary L. Altord เจ้าหน้าที่พิเศษของหน่วยสืบสวนอาชญากรรมสรรพากรแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Service – Criminal Enforcement Strike Force) ได้ทำการยื่นฟ้องโดยทำการกล่าวหา ดังต่อไปนี้

1) ข้อกล่าวหาประการที่หนึ่ง

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.2013 ที่เขตทางใต้ของรัฐนิวยอร์กและในสถานที่อื่น ๆ อีก Robert M. Faiella หรือที่รู้จักในนาม BTCking จำเลยที่ 1 ได้กระทำการจัดการ ควบคุม บริหาร อำนาจการ สั่งการ อันเป็นการส่งผลกระทบต่อระหว่างรัฐและการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ จำเลยที่ 1 ได้ทำการให้บริการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์บนเว็บไซต์ Silk Road ภายใต้ชื่อผู้ใช้ BTCking ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา

มาตรา 1960 (Unlicensed money transmitting businesses (b)(1)(B))²⁵⁸ โดยซึ่งเว็บไซต์ดังกล่าวเป็นการดำเนินการธุรกิจนำส่งเงินโดยที่ไม่มีใบอนุญาตซึ่งถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในหัวข้อที่ 31 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 5330²⁵⁹ และข้อบังคับที่กำหนดไว้

---

²⁵⁸ 18 U.S.C Sec. 1960 - Prohibition of unlicensed money transmitting businesses

(a) Whoever knowingly conducts, controls, manages, supervises, directs, or owns all or part of an unlicensed money transmitting business, shall be fined in accordance with this title or imprisoned not more than 5 years, or both.

(b) As used in this section -

(1) the term "unlicensed money transmitting business" means a money transmitting business which affects interstate or foreign commerce in any manner or degree and -

(A) is operated without an appropriate money transmitting license in a State where such operation is punishable as a misdemeanor or a felony under State law, whether or not the defendant knew that the operation was required to be licensed or that the operation was so punishable;

(B) fails to comply with the money transmitting business registration requirements under section 5330 of title 31, United States Code, or regulations prescribed under such section; or

(C) otherwise involves the transportation or transmission of funds that are known to the defendant to have been derived from a criminal offense or are intended to be used to promote or support unlawful activity;

(2) the term "money transmitting" includes transferring funds on behalf of the public by any and all means including but not limited to transfers within this country or to locations abroad by wire, check, draft, facsimile, or courier; and

(3) the term "State" means any State of the United States, the District of Columbia, the Northern Mariana Islands, and any commonwealth, territory, or possession of the United States.

²⁵⁹ 31 U.S.C Sec.5330 - Registration of money transmitting businesses

(a) Registration With Secretary of the Treasury Required.—

ภายใต้ (ii) รวมถึงข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งและการส่งผ่านของเงินทุน และจำเลยที่ 1 ได้กระทำการดังกล่าวไปโดยมีเจตนาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการกระทำที่ผิดกฎหมาย กล่าวคือ ทำการลักลอบค้ายาเสพติดบนเว็บไซต์ Silk Road ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 21 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 812 841 และ 846

2) ข้อกล่าวหาประการที่สอง

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.2012 ที่เขตทางใต้ของรัฐนิวยอร์กและในสถานที่อื่น ๆ อีก Charlie Shrem จำเลยที่ 2 ได้กระทำการจัดการ ควบคุม บริหาร อำนวยการ สั่งการ และเป็นเจ้าของทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนของธุรกิจการนำส่งทางการเงินอันเป็นการส่งผลกระทบต่อระหว่างรัฐและการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ จำเลยที่ 2 ได้ให้บริการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์โดยที่จำเลยเป็นผู้บริหารสูงสุดของบริษัทในขณะนั้นซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขนส่งและการส่งผ่านของเงินทุน โดยจำเลยที่ 2 กระทำโดยมีเจตนาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการกระทำที่ผิดกฎหมายบนเว็บไซต์ Silk Road ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ดำเนินการของธุรกิจนำส่งเงินที่ไม่มีใบอนุญาต ซึ่งการกระทำของจำเลยที่ 2 เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 1960 (Unlicensed money transmitting businesses)(b)(1)(B)) และทำการลักลอบค้ายาเสพติดบนเว็บไซต์ Silk Road ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 21 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 812 841 และ 846

3) ข้อกล่าวหาประการที่สาม

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.2012 ที่เขตทางใต้ของรัฐนิวยอร์กและในสถานที่อื่น ๆ อีก Robert M. Faiella และ Charlie Shrem จำเลยทั้งสองได้กระทำการโดยเจตนาและได้รู้ถึงการเข้าร่วม สมรู้ร่วมคิด ร่วมมือกัน และตกลงร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อทำการฟอกเงิน

จำเลยทั้งสองได้กระทำการขนส่ง ส่งผ่าน ขนย้ายและพยายามในการขนส่ง ส่งผ่าน ขนย้ายเอกสารทางการเงินและเงินทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาโดยมีเจตนาที่จะส่งเสริมการดำเนินการแบบพิเศษที่ผิดกฎหมาย กล่าวคือ การดำเนินการทำธุรกิจส่งเงินโดยไม่มีใบอนุญาต และการลักลอบค้ายาเสพติดซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 1960 และหัวข้อ 21 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 812 841 และ 846

---

(1) In general.—Any person who owns or controls a money transmitting business shall register the business with the Secretary

ตามลำดับ และฝ่าฝืนตามหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 1956(a)(2)(A)²⁶⁰

ในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.2012 จำเลยที่ 1 ได้รับคำสั่งหลายรายการจากผู้ใช้ของเว็บไซต์ Silk Road ในการดำเนินการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์บนเว็บไซต์ Silk Road และในวันเดียวกันนี้จำเลยที่ 2 ได้มีคำสั่งขยับเงินทุนไปยังบัญชีของจำเลยที่ 1 ซึ่งมีฐานปฏิบัติการอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น

4) ข้อกล่าวหาประการที่สี่

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.2012 ที่เขตทางใต้ของรัฐนิวยอร์ก จำเลยที่ 2 ได้เจตนาที่จะไม่ทำการรายงานเอกสารการกระทำอันมีพิรุณซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับตามกฎหมาย ตามข้อเรียกร้องของกระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกา (Secretary of Treasury) กล่าวคือ จำเลยที่ 2 บกพร่องในการส่งรายงานเอกสารการกระทำอันมีพิรุณที่เกี่ยวข้องกับการขายบิตคอยน์จำนวนมากให้แก่จำเลยที่ 1 ผ่านบริการแลกเปลี่ยนบิตคอยน์ที่จำเลยที่ 2 เป็นผู้ให้บริการอยู่ ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหัวข้อ 31 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 5318(g)²⁶¹ และ มาตรา 5322(a)²⁶² และหัวข้อ 31 ของ

---

²⁶⁰ 18 U.S.C Sec.1960 - Laundering of monetary instruments

(a) ...

(2) Whoever transports, transmits, or transfers, or attempts to transport, transmit, or transfer a monetary instrument or funds from a place in the United States to or through a place outside the United States or to a place in the United States from or through a place outside the United States—

(A) with the intent to promote the carrying on of specified unlawful activity

²⁶¹ 31 U.S. Code Sec.5318 - Compliance, exemptions, and summons authority

(g) Reporting of Suspicious Transactions.—

(1) In general.—

The Secretary may require any financial institution, and any director, officer, employee, or agent of any financial institution, to report any suspicious transaction relevant to a possible violation of law or regulation.

²⁶² 31 U.S. Code Sec. 5322 - Criminal penalties

(a) A person willfully violating this subchapter or a regulation prescribed or order issued under this subchapter (except section 5315 or 5324 of this title or a

กฎหมายรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 1022.320²⁶³ ซึ่งกำหนดให้ธุรกิจที่ให้บริการเกี่ยวกับการเงินตามหัวข้อ 31 ของกฎหมายรัฐบาลกลาง มาตรา 1010.100(ff)(1), (3), (4), (5), (6) and (7)²⁶⁴ ต้องรายงานธุรกรรมใด ๆ ที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมาย

---

regulation prescribed under section 5315 or 5324), or willfully violating a regulation prescribed under section 21 of the Federal Deposit Insurance Act or section 123 of Public Law 91-508, shall be fined not more than \$250,000, or imprisoned for not more than five years, or both.

²⁶³31 CFR Sec. 1022.320 - Reports by money services businesses of suspicious transactions.

(a) General.

(1) Every money services business described in § 1010.100(ff)(1), (3), (4), (5), (6), and (7) of this chapter, shall file with the Treasury Department, to the extent and in the manner required by this section, a report of any suspicious transaction relevant to a possible violation of law or regulation. Any money services business may also file with the Treasury Department, by using the form specified in paragraph (b)(1) of this section, or otherwise, a report of any suspicious transaction that it believes is relevant to the possible violation of any law or regulation but whose reporting is not required by this section.

²⁶⁴Money services business. A person wherever located doing business, whether or not on a regular basis or as an organized or licensed business concern, wholly or in substantial part within the United States, in one or more of the capacities listed in paragraphs (ff)(1) through (ff)(7) of this section. This includes but is not limited to maintenance of any agent, agency, branch, or office within the United States.

- (1) Dealer in foreign exchange.
- (3) Issuer or seller of traveler's checks or money orders.
- (4) Provider of prepaid access
- (5) Money transmitter
- (6) U.S. Postal Service. The United States Postal Service, except with respect to the sale of postage or philatelic products.

โดยศาลได้มีคำพิพากษาดังต่อไปนี้

1) จากข้อกล่าวหาประการแรก Robert M. Faiella จะต้องถูกริบทรัพย์สิน กล่าวคือ ทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวให้ตกเป็นของรัฐ ตามหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 982(a)(1)

2) จากข้อกล่าวหาประการที่สอง Sharlie Shrem จะต้องถูกริบทรัพย์สิน กล่าวคือ ทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวให้ตกเป็นของรัฐ ตามหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 982(a)(1)

3) จากข้อกล่าวหาประการที่สาม Robert M. Faiella และ Sharlie Shrem จะต้องถูกริบทรัพย์สิน กล่าวคือ ทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวให้ตกเป็นของรัฐ ตามหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 982(a)(1)

จุดที่น่าสนใจประการแรก คือเมื่อพิจารณาจากข้อกล่าวหาที่ 3 จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดของ Sharlie Shrem เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในลักษณะที่ 2 กล่าวคือ บุคคลใดก็ตามทำการส่ง หรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน หรือเงินทุนภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา หรือนำเข้าซึ่งตราสารทุนใด ๆ ยังประเทศสหรัฐอเมริกาหรือผ่านสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำความผิดอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการส่งหรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเงิน ซึ่งได้มาจากการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวนี้เพื่อ ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำความผิดอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการรายงานการส่ง หรือการนำเข้าเงิน ซึ่งจากที่ก่อนหน้านี้ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วว่านิยามของคำว่าตราสารทางการเงิน บิทคอยน์ ไม่ได้เป็นเหรียญหรือธนบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศอื่น ๆ เชื่อกันว่า เชื่อกันว่าบุคคล เชื่อกันว่า และธนาคาร และธนาคาร หรือตราสารในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถส่งมอบแก่กันได้ อย่างหนึ่งอย่างใดเลย และบิทคอยน์ก็ไม่ได้เป็นเงินทุนเช่นกัน เนื่องจากสิ่งที่จะมาเป็นเงินทุนได้ก็ต้องเป็นเงินที่ถูกกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นเมื่อบิทคอยน์ไม่ใช่เงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกา บิทคอยน์จึงไม่ใช่เงินทุน ผู้เขียนจึงมีความเห็นที่ไม่สามารถนำบทบัญญัติตามหัวข้อ 18 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 1956(a)(2)(A) มาปรับใช้กับกรณีนี้ได้

จุดที่น่าสนใจประการที่สอง คือเมื่อพิจารณาจากข้อกล่าวหาประการที่ 4 จะเห็นได้ว่า Sharlie Shrem ได้เจตนาที่จะไม่ทำการรายงานเอกสารการกระทำความผิดซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า

เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย กล่าวคือ เป็นธุรกรรมที่ขายบิทคอยน์จำนวนมากให้กับ Robert M. Faiella ซึ่งทางกระทรวงการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้ยื่นเอกสารรายการการกระทำดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาจากข้อกล่าวหาประการที่ 4 ที่ฟ้อง Sharlie Shrem คือ หัวข้อ 31 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 5318(g) ซึ่งบัญญัติให้กระทรวงการคลังสามารถเรียกให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ แต่เมื่อพิจารณานิยามของคำว่าสถาบันการเงินตามบทบัญญัติหัวข้อ 31 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 5312 พบว่าการทำธุรกรรมของ Sharlie Shrem ที่ขายบิทคอยน์ให้แก่ Robert M. Faiella ไม่ตรงตามนิยามของคำว่าสถาบันการเงินประการใดเลย ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่ากรณีไม่สามารถนำบทบัญญัติตามหัวข้อ 31 ของประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 5318(g) มาปรับใช้กับกรณีนี้ได้ และเมื่อพิจารณาจากข้อกล่าวหาประการที่ 4 ที่ฟ้อง Sharlie Shrem คือ ไม่รายงานธุรกรรมใด ๆ ที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามหัวข้อ 31 ของกฎหมายรัฐบาลกลาง มาตรา 1022.320 ซึ่งบัญญัติกำหนดให้ธุรกิจที่ให้บริการเกี่ยวกับการเงินตามหัวข้อ 31 ของกฎหมายรัฐบาลกลาง มาตรา 1010.100(ff)(1), (3), (4), (5), (6) and (7) ต้องรายงานธุรกรรมใด ๆ ที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งเมื่อผู้เขียนพิจารณาคำนิยามดังกล่าวแล้วพบว่าการกระทำของ Sharlie Shrem ที่ขายบิทคอยน์ให้แก่ Robert M. Faiella ไม่ตรงตามคำนิยามของคำว่าธุรกิจที่ให้บริการเกี่ยวกับการเงินตามหัวข้อ 31 ของกฎหมายรัฐบาลกลาง มาตรา 1010.100(ff)(1), (3), (4), (5), (6) and (7) ที่กำหนดให้ต้องรายงานธุรกรรมใด ๆ ที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายตามคำฟ้อง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่ากรณีไม่สามารถนำบทบัญญัติตามหัวข้อ 31 ของกฎหมายรัฐบาลกลาง มาตรา 1022.320 มาปรับใช้กับกรณีได้อีกเช่นกัน

ประเทศออสเตรเลียได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ใน Proceeds of Crime Act of 1987 โดยมีการบัญญัติถึงมาตรการในการยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่ใช้ หรือได้มาจากการกระทำความผิดอาญา โดยให้ศาลมีอำนาจในการสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งในกฎหมายฉบับดังกล่าวมีการบัญญัติให้การฟอกเงินถือเป็นความผิดขั้นรุนแรง และมีการบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ ศาลในการเข้าตรวจค้น เรียกข้อมูล หรือแม้กระทั่งอำนาจในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ และยังมีการบัญญัติถึงบทลงโทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงบุคคลที่พยายามกระทำความผิด ช่วยเหลือ ยุยง จัดหา ยักยัก ถ่ายเททรัพย์สิน เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกลงโทษไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตาม

เมื่อผู้เขียนทำการพิจารณาพบว่าการจะยึด อายัดและริบทรัพย์สินที่ใช้ หรือได้มาจากการกระทำความผิดอาญา จะต้องมาจากการที่ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดอาญาและได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดอาญานั้นเป็นทรัพย์สิน โดยไม่จำเป็นต้องมีการโอน รับโอน หรือ

เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการ ได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อย่างเช่นฐานความผิดฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่งการที่กฎหมายฉบับนี้บัญญัติเช่นนี้เป็นการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้แค่เบื้องต้นเท่านั้น เพราะหากมีการการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สิน เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงหรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการ ได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่ง ทรัพย์สิน จะไม่สามารถยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่มีการกระทำที่กล่าวมาข้างต้นได้เลย อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เขียนพิจารณาต่อไปว่าหากมีการได้รับบิตคอยน์มาจากการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจ และศาล จะสามารถทำเข้าตรวจค้น เรียกข้อมูล หรือแม้กระทั่งการยึดอายัดและริบบิตคอยน์ได้ หรือไม่พบว่า นายเกล็น สตีเวนส์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยออสเตรเลีย และ Australian Tax Office ของประเทศออสเตรเลียให้ความเห็นไว้ว่าบิตคอยน์เป็นทรัพย์สิน ดังนั้นหากมีการกระทำ ความผิดและได้รับบิตคอยน์มาจากการกระทำความผิดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจและศาล สามารถทำการ เข้าตรวจค้น เรียกข้อมูล หรือแม้กระทั่งยึดอายัดและริบบิตคอยน์ได้

อีกทั้ง Proceeds of Crime Act of 1987 ได้มีการบัญญัติถึงเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยเชื่อว่า ข้อมูลที่อยู่กับสถาบันการเงินนั้น เป็นที่ปรากฏว่าบุคคลใดกำลังจะกระทำ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดในข้อหาขั้นรุนแรง ได้แก่ การค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน และการ ร่วมกันฉ้อโกง หรือเป็นที่ปรากฏว่าบุคคลได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าทางตรงหรือ ทางอ้อมที่มาจากกระทำความผิด ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาลในการสั่งให้สถาบัน การเงินทำการส่งข้อมูลของบุคคลนั้น ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ²⁶⁵ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ ว่าถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เนื่องจากเมื่อต้องมีการ รายงานการทำธุรกรรม หากมีการทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายย่อมถูกตรวจสอบและจับกุมได้ ทำให้เหล่า อาชญากรทำการฟอกเงินได้ยากยิ่งขึ้น

เมื่อผู้เขียนพิจารณาว่าหากมีการใช้บิตคอยน์ในการทำธุรกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้า ยาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน และการร่วมกันฉ้อโกง หรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่า ทางตรงหรือทางอ้อมที่มาจากกระทำความผิดกับสถาบันการเงินจำเป็นต้องรายงานการโอนเงิน ตามที่กฎหมายฉบับดังกล่าวบัญญัติไว้หรือไม่ เห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวบัญญัติให้เป็นการทำ

²⁶⁵ Proceeds of Crime Act 1987 - Section 73 Monitoring orders

ธุรกรรมกับสถาบันการเงินเท่านั้นที่ต้องรายงานข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้สถาบันการเงิน²⁶⁶ คือ ADI²⁶⁷ หรือ สหกรณ์อาคารสงเคราะห์ หรือนิติบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในประเทศออสเตรเลีย หรือเป็นบริษัทการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญวรรค 51(xx)²⁶⁸ ซึ่งเมื่อผู้เขียนพิจารณาแล้วพบว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer และเป็นการทำธุรกรรมโดยการถอดรหัสข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งระบบทั้งหมดนั้นถูกสร้างขึ้นมาใช้ควบคุมเพื่อแทนที่ธนาคารกลางที่จะเข้ามาควบคุมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้การทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นไม่ได้ทำผ่านสถาบันการเงินใด ๆ เลยตามคำนิยามที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้ ดังนั้นบทบัญญัติของ Proceeds of Crime Act of 1987 ที่บัญญัติให้ต้องมีการรายงานการทำธุรกรรม ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

Financial Transaction Report Act of 1988 ได้มีการบัญญัติให้ต้องสถาบันการ²⁶⁹ เงินต้องรายงานธุรกรรมต่อ Australian Transaction Reports and Analysis Centre ในกรณีที่ธุรกรรมที่มี

---

²⁶⁶ Proceeds of Crime Act 1987 - Section 4

financial institution means:

- (a) an ADI; or
- (b) a co - operative housing society; or
- (c) a body corporate that is, or that, if it had been incorporated in

Australia, would be, a financial corporation within the meaning of paragraph 51(xx) of the Constitution.

²⁶⁷ Proceeds of Crime Act 1987 - Section 4

ADI (authorised deposit-taking institution) means:

- (a) a body corporate that is an ADI for the purposes of the Banking Act 1959; or
- (b) the Reserve Bank of Australia; or
- (c) a person who carries on State banking within the meaning of paragraph 51(xiii) of the Constitution.

²⁶⁸ The Constitution Section 51 - Legislative powers of the Parliament

(xx) foreign corporations, and trading or financial corporations formed within the limits of the Commonwealth.

²⁶⁹ Financial Transaction Reports Act 1988 Section 3

financial institution means:

เงินสดจำนวนมากตั้งแต่ 10,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป กรณีที่สองธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กล่าวคือธุรกรรมนั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงภาษี หรือการกระทำผิดกฎหมาย และกรณีที่สามคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เนื่องจากเมื่อต้องมีการรายงานการทำธุรกรรมหากมีการทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายย่อมถูกตรวจสอบและจับกุมได้ ทำให้เหล่าอาชญากรทำการฟอกเงินได้ยากยิ่งขึ้น

เมื่อผู้เขียนพิจารณาว่าหากมีการใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรมจำเป็นต้องรายงานธุรกรรมต่อ Australian Transaction Reports and Analysis Centre หรือไม่ เห็นว่าในกรณีแรกที่บัญญัติให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีเงินสดจำนวนมากตั้งแต่ 10,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป จะเห็นได้ว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer และเป็นการทำธุรกรรมโดยการถอดรหัสข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งระบบทั้งหมดนั้นถูกสร้างขึ้นมาใช้ควบคุมเพื่อแทนที่ธนาคารกลางที่จะเข้ามาควบคุมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ เมื่อการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ไม่ได้กระทำผ่านสถาบันการเงิน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อ Australian Transaction Reports and Analysis Centre ในกรณีที่สองที่บัญญัติให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือธุรกรรมที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงภาษี หรือการกระทำผิดกฎหมาย จะเห็นได้ว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer อีกเช่นกัน เมื่อการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ไม่ได้กระทำผ่านสถาบันการเงิน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อ Australian Transaction Reports and Analysis Centre ในกรณีที่สามที่บัญญัติให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมที่มีคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer อีกเช่นกันจึงไม่จำเป็นต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อ Australian Transaction Reports and Analysis Centre ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรายงานธุรกรรมทั้งสามกรณีไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้เลย

-
- (a) an ADI; or
  - (b) a co - operative housing society; and, in Part VIA, includes:
  - (c) a body corporate that is, or that, if it had been incorporated in Australia, would be, a financial corporation within the meaning of paragraph 51(xx) of the Constitution; and
  - (d) a person who carries on a business of operating a casino; and
  - (e) a totalisator agency board.

อีกทั้ง Financial Transaction Report Act of 1988 ได้มีการบัญญัติถึงการแสดงตัวตน ซึ่งบัญญัติให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมด้วยโดยสถาบันการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ที่แท้จริง ซึ่งลูกค้าจำเป็นต้องแสดงหลักฐานทางทะเบียนต่อสถาบันการเงิน และลูกค้าจะต้องกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวที่จำเป็นอื่น ๆ อีกด้วยโดยสถาบันการเงินมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชีของลูกค้า หากสถาบันการเงินหรือลูกค้าใช้ชื่อปลอมในการเปิดบัญชี หรือทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้ชื่อปลอมจะมีความผิดทางอาญา

จากที่ได้พิจารณาไปข้างต้นแล้วว่าการทำธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นเป็นระบบ peer to peer และเป็นการทำธุรกรรมโดยการถอดรหัสข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งระบบทั้งหมดนั้นถูกสร้างขึ้นมาใช้ควบคุมเพื่อแทนที่ธนาคารกลางที่จะเข้ามาควบคุมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ดังนั้นบิทคอยน์จึงไม่ได้ทำธุรกรรมใด ๆ ผ่านทางสถาบันการเงินเลย บทบัญญัติดังกล่าวของ Financial Transaction Report Act of 1988 ที่มีการบัญญัติถึงการแสดงตัวตน ซึ่งบัญญัติให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรม จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

ดังนั้น Proceeds of Crime Act of 1987 สามารถปรับใช้บิทคอยน์กับบทบัญญัตินิยามของคำว่าทรัพย์สินได้ แต่บทบัญญัติในเรื่องการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของ Proceeds of Crime Act of 1987 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ และ Financial Transaction Report Act of 1988 ที่มีการบัญญัติถึงมาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้เลย

จากการที่ผู้เขียนนำบทบัญญัติทางกฎหมายรวมถึงความเห็นต่าง ๆ ของทั้งประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลียมาวิเคราะห์แล้วผู้เขียนมีความเห็นว่าปัญหาการปรับใช้บิทคอยน์กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้นมีด้วยกัน 3 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก ฐานความผิดของการฟอกเงิน ซึ่งในฐานความผิดนั้นจะมีการบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิดฟอกเงินเอาไว้ว่าเป็นเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ อันมีลักษณะอันเป็นการฟอกเงิน ซึ่งกระทำต่อผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับมาจากการกระทำความผิด โดยผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดของในแต่ละประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาที่มีการบัญญัติแตกต่างกันออกไป โดยในประเทศไทยบัญญัติว่าคือ เงินตราหรือทรัพย์สิน ประเทศสหรัฐอเมริกาบัญญัติว่าคือ ทรัพย์สิน และตราสารทางการเงินหรือเงินทุน ประเทศออสเตรเลียบัญญัติว่าคือ ทรัพย์สิน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบฐานความผิดพอกเงินของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา
และประเทศออสเตรเลีย

	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศ ออสเตรเลีย
ฐานความผิดพอก เงิน	เงินหรือ ทรัพย์สิน	1. ทรัพย์สิน 2. ตราสารทางการเงินหรือ เงินทุน	ทรัพย์สิน

ซึ่งการจะถือว่าเป็นความผิดฐานพอกเงินได้นั้นต้องมีการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการพอกเงินแล้วต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการกระทำผิดตามคำนิยามของแต่ละประเทศที่ได้บัญญัติเอาไว้ หากผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการกระทำผิดไม่ตรงตามนิยามที่บัญญัติเอาไว้ในความผิดฐานพอกเงินก็จะถือว่าไม่มีความผิดฐานพอกเงิน แม้จะมีการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการพอกเงินก็ตาม จากเหตุนี้เองทำให้ผู้เขียนสังเกตเห็นว่าควรปรับคำนิยามดังกล่าวให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาในส่วนของบิทคอยน์ซึ่งพบว่าไม่สามารถนำมาปรับใช้กับคำนิยามของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ ผู้เขียนจึงทำการศึกษาต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้สามารถปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์ได้ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไปในส่วนของสถานะทางกฎหมายของบิทคอยน์แล้วว่าควรมีการบัญญัติคำนิยามของบิทคอยน์ขึ้นมาโดยเฉพาะซึ่งนิยามที่ตรงตามลักษณะของบิทคอยน์ที่สุดก็คือเงินตราเสมือนจริง จึงเห็นว่าควรมีการบัญญัติพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงขึ้นมา โดยมีการให้คำนิยามเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงเอาไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว เหตุที่ทำเช่นนี้เพราะว่าเงินตราเสมือนจริงนั้นยังไม่มีคำนิยาม คำจำกัดความหรือความหมายทางกฎหมายเอาไว้เลยว่าเป็นสิ่งใด เมื่อมีการบัญญัติถึงนิยามเงินตราเสมือนจริงเอาไว้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 โดยการเพิ่มนิยามของคำว่าเงินเข้าไปว่า เงิน หมายความว่า เงินตราตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 เงินตราต่างประเทศตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 เงินตราเสมือนจริงตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง และเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 นี้จะทำให้นิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดใน

พระราชบัญญัติฉบับนี้ที่บัญญัติไว้ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งคำว่าเงินนั้นหมายความถึงแค่เงินตราเท่านั้น เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เงินมีความหมายครอบคลุมไปถึงเงินตราเสมือนจริงและเงินอิเล็กทรอนิกส์ด้วยจะทำให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะทำให้ฐานความผิดฟอกเงินในมาตรา 5 นั้นสามารถนำมาปรับใช้กับเงินตราเสมือนจริงได้และเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้ และทำให้การปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์สามารถทำได้

ประการที่สอง แม้ผู้เขียนจะทำการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามของคำว่าเงินให้มีความหมายครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและสามารถปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับบิทคอยน์ได้ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการสำคัญที่จะทำให้สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งจากที่ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ไปในเบื้องต้นแล้วจะเห็นได้ว่าการรายงานธุรกรรมในส่วนของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 13 นั้นมีจุดเกี่ยวข้อง 2 จุดด้วยกัน กล่าวคือ จุดแรก คือ สถาบันการเงินที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม จุดที่สอง คือ ต้องเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงิน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบการรายงานธุรกรรมของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย

	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย
การรายงานธุรกรรม	1. สถาบันการเงินกับเงิน 2. สำนักงานที่ดินกับเงิน 3. ผู้ประกอบอาชีพฯ กับเงินหรือทรัพย์สิน	1. บุคคลกับเงิน (FCP) 2. สถาบันการเงินกับเงินหรือตราสารทางการเงิน (BSA) 3. บุคคลหรือตัวแทนกับเงินหรือตราสารทางการเงิน (BSA) 4. บุคคลกับสถาบันการเงินในต่างประเทศ (BSA)	1. สถาบันการเงินกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (PCA) 2. สถาบันการเงินกับ 2.1 เงิน 2.2 มีเหตุอันควรสงสัย 2.3 คำสั่งโอนเงินระหว่างประเทศ (FTRA)

ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนของจุดที่สองนั้นผู้เขียนได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ครอบคลุมไปถึงบิทคอยน์แล้ว ดังนั้นสิ่งที่ควรต้องแก้ไขเพิ่มให้การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินสามารถนำมาปรับใช้ได้ก็คือ ต้องให้นิยามของคำว่าสถาบันการเงินครอบคลุมไปถึงบิทคอยน์ด้วย โดยผู้เขียนเห็นว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ที่บัญญัตินิยามของคำว่า สถาบันการเงิน และใน (6) ได้มีการบัญญัติให้รวมถึงนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อาศัยอำนาจตามความใน (6) ของคำนิยามคำว่า สถาบันการเงิน ในมาตรา 3 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยบัญญัติสถาบันการเงินหมายความถึง นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง ซึ่งจะทำให้สามารถนำมาตรการเรื่องการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินมาปรับใช้กับการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ แต่อย่างไรก็ดี การรายงานธุรกรรมของบิทคอยน์นั้นจะสามารถนำมาปรับใช้ได้ในกรณีที่มีการทำธุรกรรมบิทคอยน์ผ่านทางนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเท่านั้น หากเป็นการทำธุรกรรมบิทคอยน์ระหว่างบุคคลธรรมดา การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ และการรายงานธุรกรรมในส่วนของสำนักงานที่ดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 15 และการรายงานธุรกรรมในส่วนของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการ

ดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 16 ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน แต่เกี่ยวข้องกับเงิน ซึ่งผู้เขียนได้ทำการปรับคำนิยามของคำว่าเงินให้ครอบคลุมถึงบิทคอยน์แล้ว ดังนั้น กรณีการรายงานธุรกรรมในส่วนของสำนักงานที่ดินและการรายงานธุรกรรมในส่วนของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนจะสามารถปรับใช้กับบิทคอยน์ได้

ประการที่สาม การแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 20 ซึ่งเดิมที่ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ เนื่องจากบิทคอยน์ไม่ใช่สถาบันการเงิน แต่จากปัญหาประการที่สองที่ผู้เขียนได้ทำการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามของคำว่าสถาบันการเงินให้ครอบคลุมถึงบิทคอยน์ด้วยแล้ว ทำให้การแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 20 นั้นสามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ ซึ่งจะสามารถนำมาปรับใช้ได้เฉพาะกรณีที่มีการทำธุรกรรมบิทคอยน์ผ่านทางนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเท่านั้น หากเป็นการทำธุรกรรมบิทคอยน์ระหว่างบุคคลธรรมดา การแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้

จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีคำนิยามของคำว่าเงินและสถาบันการเงินที่กว้างขึ้นและครอบคลุมมากขึ้น ทำให้การปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเหมาะสมกับเทคโนโลยีและวิวัฒนาการที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความต้องการที่จะแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างผู้คนในสังคม เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถผลิตหรือสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการได้ทุกอย่างอีกทั้งเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อจำกัดของตัวสิ่งของ ปัญหาของคุณภาพรวมถึงมูลค่าของสิ่งของและปัญหาของความต้องการของสิ่งของที่ไม่ตรงกัน ทำให้การแลกเปลี่ยนไม่สามารถเกิดขึ้นได้ส่งผลให้มนุษย์ต้องหาสิ่งของอย่างอื่นมาเพื่อแลกเปลี่ยนแทน หรือหาผู้ที่ยินยอมหรือพึงพอใจที่จะแลกเปลี่ยนด้วยแทน มนุษย์จึงจำเป็นต้องหาสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ทุกคนในสังคมยอมรับว่ามีมูลค่ามาใช้ในการแลกเปลี่ยน เมื่อมีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทำให้มนุษย์สามารถทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ง่ายดาย อย่างไรก็ตามสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ในสังคมนั้น ๆ จะยอมรับว่าสิ่งใดคือสิ่งที่มีมูลค่าทำให้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงและไปพัฒนาไปตามยุคสมัยและสังคม

สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในอดีตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในตัวเองจึงไม่จำเป็นต้องมีรัฐ หรือผู้มีอำนาจทางกฎหมายมาให้การรับรอง เนื่องจากสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในอดีตนั้นมักจะทำมาจากแร่ธาตุที่มีค่าซึ่งสามารถมองเห็นได้เลยว่าสิ่ง ๆ นั้นมีมูลค่า แต่เมื่อรูปแบบของสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไปมีการนำสิ่งที่ไม่มีความสำคัญมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจึงต้องมีการนำสิ่งที่มีมูลค่ามาเป็นสิ่งรับประกันว่าสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้นมีความสำคัญ รวมถึงรัฐหรือผู้มีอำนาจทางกฎหมายให้การรับประกันว่าสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้ ซึ่งจะทำให้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้นสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เมื่อมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันบนโลกอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าขาย ส่งผลให้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยจึงทำให้เกิดสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชนิดใหม่ ๆ เรียกว่า บิทคอยน์ ซึ่งเป็นหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากกลไกทางคอมพิวเตอร์ที่ถูกสร้างโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ต้องการจะใช้บิทคอยน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยในปัจจุบันบิทคอยน์เป็นที่สนใจของสังคมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเงินตราเสมือนจริงที่อยู่ในรูปแบบของสกุลเงินดิจิทัล

สามารถที่จะนำไปใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการได้ ทำให้มีร้านค้าที่ยอมรับบิทคอยน์ ในการชำระสินค้าหรือบริการมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ประกาศห้ามการใช้บิทคอยน์แต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามบิทคอยน์ก็ไม่ใช่สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ แต่บิทคอยน์สามารถนำมาใช้ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้เฉพาะกลุ่มบุคคลที่ยอมรับเท่านั้น

แม้บิทคอยน์จะเกิดถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อลดอุปสรรคในการทำธุรกรรมตลอดจนต้นทุนในการทำธุรกรรม แต่บิทคอยน์ไม่มีตัวตนเพราะอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ไม่มีสถานะทางกฎหมายรองรับ และไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย โดยบิทคอยน์ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงินตรา เงินตราต่างประเทศ รวมถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ และไม่ปรากฏลักษณะที่ชัดเจนของบิทคอยน์ตามกฎหมาย โดยในประเทศไทยบิทคอยน์ถือเป็นทรัพย์สิน ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ตรงตามลักษณะและรูปแบบการใช้งานของบิทคอยน์ จึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติถึงลักษณะที่ชัดเจนของบิทคอยน์ตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันประเทศสหรัฐอเมริกาบิทคอยน์ออกเป็นหลายลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ กระทรวงการคลังมองว่าบิทคอยน์เป็นเงินตราเสมือนจริง กรมสรรพากรมองว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สินและคำพิพากษาของศาลรัฐเท็กซัสตัดสินว่าบิทคอยน์เป็นเงินตรา และในประเทศออสเตรเลียกรมสรรพากรมองว่าบิทคอยน์เป็นทรัพย์สิน อีกทั้งลักษณะของบิทคอยน์เป็นรูปแบบ Peer to Peer ซึ่งระบบนี้ได้นำมาใช้แทนที่การทำธุรกรรมของสถาบันการเงินและรูปแบบของบิทคอยน์ยังเป็นรูปแบบกระจายข้อมูล โดยไม่มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ใดที่หนึ่ง ทำให้การเข้าไปตรวจสอบการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ไม่สามารถทำได้ จากลักษณะของบิทคอยน์ที่ไม่มีสถานะทางกฎหมายรองรับและไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบการทำธุรกรรมได้ ส่งผลให้บิทคอยน์ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการฟอกเงิน

การฟอกเงินเกิดจากอาชญากรกระทำความผิดแล้วได้รับผลตอบแทนจากการก่ออาชญากรรมเป็นผลประโยชน์ไม่ว่าจะในรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สิน และนำผลประโยชน์นั้นมาทำการฟอกเงินเพื่อให้ผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดนั้นกลายเป็นผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายและรอดพ้นจากการถูกจับกุมและปราบปราม แม้การฟอกเงินจะเป็นอาชญากรรมที่ไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิต ร่างกายและเสรีภาพของบุคคล อย่างไรก็ตามการฟอกเงินเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งยังทำให้อาชญากรสามารถนำผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดซึ่งอาชญากรนำผลประโยชน์นั้นมาผ่านกระบวนการใด ๆ อันเป็นการฟอกเงินแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนต้นในการประกอบอาชญากรรมในครั้งต่อ ๆ ไปได้ ซึ่งทำให้การก่ออาชญากรรมไม่มีที่สิ้นสุดและกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

การฟอกเงินเป็นการกระทำเพื่อโอน รับโอน เปลี่ยนสภาพ ซุกซ่อน ปกปิดแหล่งที่มา อำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าว

จะต้องเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามคำนิยามที่ได้บัญญัติเอาไว้ และต้องเป็นการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ แม้บิทคอยน์จะตรงตามคำนิยามดังกล่าว แต่การปรับใช้และบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ส่งผลให้ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาปรับใช้กับอาชญากรที่นำบิทคอยน์มาใช้ในการฟอกเงินได้ดีเท่าที่ควรจะเป็น อีกทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียก็ไม่สามารถนำการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อีกทั้งมาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การรายงานธุรกรรมทั้ง 3 ประเภท ประเภทแรก การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน โดยที่จะมีจุดเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีเงินสดเกินกว่าที่กำหนดกับสถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งบิทคอยน์ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงินและการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ก็ไม่ได้ทำผ่านทางสถาบันการเงิน ประเภทที่สอง การรายงานธุรกรรมของสำนักงานที่ดิน โดยที่จะมีจุดเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่คู่กรณีไม่ใช่สถาบันการเงินกับเป็นการชำระด้วยเงินสดเกินกว่าที่กำหนดจะต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งบิทคอยน์ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงิน ประเภทที่สาม การรายงานธุรกรรมของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน โดยที่จะมีจุดเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวกับการทำธุรกรรมการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนจะต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งบิทคอยน์ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงิน และไม่ได้ทำธุรกรรมผ่านทางผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว ดังนั้นมาตรการที่เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมทั้งสามประเภทไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ และมาตรการสำคัญที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกประการหนึ่ง คือ การแสดงตนของลูกค้ายสถาบันการเงิน โดยบังคับให้ลูกค้าของสถาบันการเงินต้องแสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรมทางการเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งเมื่อการทำธุรกรรมของบิทคอยน์เป็นการทำธุรกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่ได้ผ่านทางสถาบันการเงิน การแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินจึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้ ในขณะที่เดียวกันการรายงานธุรกรรมของสถาบันและการแสดงตนของลูกค้าของสถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้เช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) เนื่องจากบิทคอยน์ไม่มีสถานะทางกฎหมายและไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีคำนิยามหรือคำจำกัดความตามกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับบิทคอยน์ ซึ่งคำนิยามที่จะตรงตามลักษณะของบิทคอยน์มากที่สุดก็คือเงินตราเสมือนจริง จึงเห็นควรให้มีการบัญญัติคำนิยามของบิทคอยน์ขึ้นมา โดยมีการบัญญัติพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงขึ้น เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่เดิมไม่สามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างเหมาะสม เช่น หากนำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 มาปรับใช้กับบิทคอยน์จะไม่สามารถปรับใช้ได้เพราะบิทคอยน์ไม่ได้เป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยสถาบันการเงิน หรือหากนำพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 มาปรับใช้กับบิทคอยน์จะทำให้บิทคอยน์กลายเป็นเงินตรา ส่งผลให้บิทคอยน์สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ซึ่งบิทคอยน์เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกสร้างขึ้นมาจากปราศจากหลักประกันมูลค่า ทำให้บิทคอยน์ไม่ได้มีมูลค่าที่แน่นอน อีกทั้งบิทคอยน์ยังไม่ได้มีมูลค่าสำหรับทุกคนอีกด้วย เป็นต้น โดยในพระราชบัญญัตินี้จะให้มีการให้คำนิยามเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงเอาไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวให้หมายถึงเงินตราเสมือนจริงใด ๆ ที่อยู่รูปแบบการบันทึกข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกสร้างขึ้นหรือได้มาโดยวิธีการใด ๆ โดยถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หรือถูกนำมาใช้งานเช่นเดียวกับเงินตรา

(1) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้การประกอบธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงอยู่ในการควบคุม ดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อบังคับให้เป็นไปตามนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยและดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ

(2) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง และมีอำนาจออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการให้เป็นไปตามการควบคุม ดูแล และนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้มีการนำกฎหมายใด ๆ มาบังคับใช้กับธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเพื่อประโยชน์ในการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง

(4) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการกำกับดูแลเว็บไซต์ที่ให้บริการการทำธุรกรรมเงินตราเสมือนจริง

(5) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้บริการธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง โดยบัญญัติให้ผู้ให้บริการธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเก็บรักษาข้อมูลการทำธุรกรรม รวมถึงเอกสารที่ระบุตัวตนต่าง ๆ ของลูกค้าของผู้ให้บริการธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง

(6) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้การนำเงินตราเสมือนจริงมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต้องทำผ่านผู้ให้บริการธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงเท่านั้น

(7) ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงควรมีการบัญญัติให้ผู้ให้บริการธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงที่จะออกใช้เงินตราเสมือนจริงต้องมีการนำหลักทรัพย์มาเป็นหลักประกันในการออกใช้เงินตราเสมือนจริง

2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้ครอบคลุมและสามารถนำมาปรับใช้กับบิทคอยน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 โดยการเพิ่มนิยามของคำว่าเงินเข้าไปว่า เงิน หมายความว่า เงินตราตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 เงินตราต่างประเทศตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 เงินอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 และเงินตราเสมือนจริงตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง

(2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มีการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อาศัยอำนาจตามความใน (6) ของคำนิยามคำว่า สถาบันการเงิน ในมาตรา 3 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยบัญญัติเพิ่มให้สถาบันการเงินหมายความว่าถึง นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริง

(3) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดมาตรการพิเศษให้ผู้ให้บริการธุรกิจบริการเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริง ตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจบริการเงินตราเสมือนจริงต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งกรณีที่มีผู้มาใช้บริการซื้อขายบิทคอยน์กับทางผู้ให้บริการธุรกิจบริการเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริง และกรณีที่ผู้ให้บริการธุรกิจบริการเกี่ยวกับเงินตราเสมือนจริงทำธุรกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะกับสถาบันการเงินหรือไม่ก็ตาม ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเดิมที่ต้องรายงานธุรกรรมเฉพาะที่ทำกับสถาบันการเงินเท่านั้น

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. **ราชกิจจานุเบกษา**. 117, 88ก (27 กันยายน): 9.
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. **ราชกิจจานุเบกษา**. 117, 88ก (27 กันยายน): 13.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. “เอทีเอ็มบิทคอยน์” ตัวแรกของโลก. **กรุงเทพธุรกิจ** (25 สิงหาคม 2558) ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/539844>
- กฤษฎา สังขมณี. **การเงินและการธนาคาร**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550.
- กันตภณ ศรีชาติ. เงินเสมือน (Virtual Currency) ต่างจากเงินจริงอย่างไร. **กรุงเทพธุรกิจ** (20 สิงหาคม 2556) จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/523725>
- ข่าว ธพท. ฉบับที่ 8/2557 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่ลักษณะใกล้เคียง
- จรัญ โฆษณานันท์. **นิติปรัชญา Legal Philosophy**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- จารุวรรณ เรื่องสวัสดิพิงศ์. การฟอกเงิน. **ตุลพาท**. 41, 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537): 12-13.
- จำแลง กุลเจริญ. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน. **ตุลพาท**. 41, 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537): 15-27.
- จิรนิติ หะวานนท์. มาตรการป้องกันการฟอกเงิน. **ตุลพาท**. 41, 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537): 51-57.
- จุฑารัตน์ ชวดนุช. **ปัญหากฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย Legal Problem Concerning the Use of Bitcoin in Online Transactions in Thailand**. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2556.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยการ. **สังคมวิทยาอาชญากรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ชัยนันท์ แสงปุตตะ. **กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. **บทคัดย่อกฎหมายไทยจากพระราชบัญญัติ 626 ฉบับ**. กรุงเทพมหานคร: วิชา
ภาษา, 2552.
- ชำนาญ ชาติษฐ์. **การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน พ.ศ.2542 ศึกษากรณีมาตรา 48**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. **วารสาร
ราชบัณฑิตยสถาน**. 20, 3 (เมษายน-มิถุนายน 2538): 43-67.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. เอกสาร
วิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2542.
- เดลินิวส์**. **สาระน่ารู้เกี่ยวกับธนาคารกลางสหรัฐ**. (15 ธันวาคม 2558) จาก
<http://www.dailynews.co.th/foreign/204125>
- ถาวร เชาว์วิฑูรย์. **การป้องกันและควบคุมการฟอกเงิน**. **วารสารอัยการ**. 209 (กรกฎาคม
2538): 73.
- ทัศนะจากผู้อ่าน. **Federal Reserve System ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา**. **ค้นวันที่ 15
ธันวาคม 2558** จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634856>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. **100 ปี ธนบัตรไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2545.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. **เกี่ยวกับ ธปท.** **ค้นวันที่ 18 ตุลาคม 2558** จาก
<https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/Pages/default.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. **ธปท.ออกโรงเตือนหลัง "Bitcoin" ระบาดหนัก ชี้กฎหมายไทยไม่
รองรับเสี่ยงถูกปล้นเงิน**. **ค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2557** จาก
http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1395124520
- นวรรตน์ เลฆะกุล. **เบี้ย บาท กษาปณ์ แบงก์**. กรุงเทพมหานคร: สารคดี, 2542.
- นิกร เกรีกุล. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ**.
กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.Com, 2543.
- นิกร เกรีกุล. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมายและแนวทางปฏิบัติ**.
กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.Com, 2548.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์**. **ธปท.ออกโรงเตือนหลัง "Bitcoin" ระบาดหนัก ชี้กฎหมายไทยไม่รองรับ
เสี่ยงถูกปล้นเงิน**. **ค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2557** จาก
http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1395124520
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. **การฟอกเงิน**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2539.

- ปรีชา สุวรรณทัต. จากเงินพดด้วงมาสู่บิตคอยน์ (Bitcoin). ค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 จาก <http://www.naewna.com/politic/columnist/12399>
- ปวิช พันวิไล. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีการเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงินข้อมูลการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.
- ปาริชาติ มุสิกะปาน. มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พงศ์บวร ควะชาติ. สกุดเงินเสมือนจริงปลอดภัยการควบคุมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551. ราชกิจจานุเบกษา. 125, 99ก (16 กันยายน): 12.
- พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485. ราชกิจจานุเบกษา. 59, 7 (1 กุมภาพันธ์): 279.
- พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501. ราชกิจจานุเบกษา. 75, 65 (26 สิงหาคม): 1. พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485. ราชกิจจานุเบกษา. 58, 30 (5 พฤษภาคม): 971.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. ราชกิจจานุเบกษา. 116, 29ก (21 เมษายน): 45.
- พิพัฒน์ โปษยานนท์. เงินตราของไทย. ใน อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ว่าที่ร้อยตรีหญิง ลินจง โปษยานนท์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2520. หน้า 73.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. เอกสารประกอบวิชาปรัชญาการเมืองตะวันออก. 2555. ค้นวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=548&article_group_id=129
- มิศรา สามารถ. การฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2540.
- เมธี กุศลสร้าง. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เมธี ดุลยจินดา. วิวัฒนาการของระบบการธนาคารโลก. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล, 2519.
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. หอคอยส่องโลก Federal Reserve System. Financial Day. (กรกฎาคม 2539): หน้า 31.

ลีตาร์, เบอร์นาร์ด. **เงินตราแห่งอนาคต: วิถีใหม่สู่การรังสรรค์ความมั่งคั่ง งาน และโลกอันชาญ**

ฉลาด. แปลโดย จินตลา วิเศษกุล. กรุงเทพมหานคร: สวนเงินมีมา, 2547.

วาทีน คำทรงศรี. **การฟอกเงิน.** กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2539.

วาทีน ศานดี สันติ. **เงินตราสมัยสุโขทัย.** ค้นวันที่ 22 ธันวาคม 2558 จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/334463>

วิทยา นีติธรรม. **การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่า**

ด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

วิโรจน์ กลั่นเปา. **เรื่องของเงินและธนาคาร.** กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, 2517.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีความผิดมูลฐานของ**

ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย. วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

20, 3 (กรกฎาคม 2544): 67-82.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **กฎหมายสกัดการฟอกเงิน: ปัญหาที่ร่างหรือผู้ออกกฎหมาย. มติชนสุด**

สัปดาห์. (พฤษภาคม 2537): 22.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.**

กรุงเทพมหานคร: นิตินธรรม, 2547.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **จำเป็นเพียงใดที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน. ใน รวม**

บทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2548. หน้า 32.

ศุภร์สุดา ปิ่นเฟื่อง. **ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณี**

แก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีภาษีศุลกากร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร:**

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2542.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **เงินอิเล็กทรอนิกส์กับนโยบายการเงินและการฟอกเงิน.**

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.

สำนักศึกษาปณ. **เงินตรา.** ค้นวันที่ 23 ธันวาคม 2558 จาก

http://www.royalthaimint.net/index.php?option=com_content&view=articl

[e&id=158%3A2010-01-28-15-37-32&catid=44%3A2010-03-27-17-09-](http://www.royalthaimint.net/index.php?option=com_content&view=articl)

[13&lang=th](http://www.royalthaimint.net/index.php?option=com_content&view=articl)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. นโยบายการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า/ การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence—KYC/CDD) ของสถาบันการเงิน (Financial Institutions) และหน่วยธุรกิจ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Designated Non Financial Businesses and Professions—DNFBP) ในมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2545.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นิติสนเทศ, 2544.

สุรพล ไตรเวทย์. ความผิดมูลฐาน ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543.

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543. หนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ผกง.(23) 129/2556 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2556 เรื่อง การประกอบธุรกิจบิทคอยน์ของบริษัท บิทคอยน์ จำกัด

อรรถนพ ลิขิตจิตถะ. ถ้าม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

อรรถนพ ลิขิตจิตถะ. เอกสารถาม-ตอบประกอบการแถลงและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ... ต่อสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ป.ป.ส., 2541.

อัจฉริยา ชูตินันท์. อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555.

อัมพา ภมรานนท์ และคณะ. วิวัฒนาการของเงินตราไทย. กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์, 2545.

Australian Government. **Crime (Currency) Act 1981**. Retrieved December 20, 2015 from <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00417>

Australian Government. **Custom Act 1901**. Retrieved December 19, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00452>

Australian Government. **Currency Act 1965**. Retrieved December 22, 2015 from <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2007C00565>

Australian Government. **Financial Transaction Report Act of 1988**. Retrieved December 15, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00584>

- Australian Government. **Mutual Assistance in Crime Matter Act of 1987**. Retrieved December 4, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00594>
- Australian Government. **Proceeds of Crime Act of 1987**. Retrieved December 13, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00598>
- Australian Government. **Telecommunication Act of 1997**. Retrieved December 16, 2015 from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00628>
- Australian Government. Australian Taxation Office. **Tax Havens & Tax Administration**, Retrieved December 20, 2015 from <http://www.ato.gov.au>
- Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC). **About AUSTRAC**. Retrieved December 20, 2015 from <http://www.austrac.gov.au>
- Bitcoin Wiki. **Introduction**. Retrieved June 13, 2014 from <http://en.bitcoin.it/wiki/Introduction>
- Branson, Richard. **Bitcoin in Space**. Retrieved October 18, 2015 from <http://www.virgin.com/richard-branson/bitcoins-in-space>
- Clinch, Matt. **Bitcoin Banned in Thailand**. Retrieved June 14, 2014 from <http://www.cnn.com/id/100923551>
- CoinDesk. **“Hero Sub” Sandwich Shop Becomes Melbourne’s First to Accept Bitcoin**. Retrieved October 18, 2015 from <http://www.coindesk.com/sandwich-shop-hero-sub-melbournes-first-accept-bitcoin>
- CoinDesk. **How Bitcoin Mining Works**. Retrieved September 18, 2015 from <http://www.coindesk.com/infromation/how-bitcoin-mining-works>
- CoinDesk. **How to Store Your Bitcoin**. Retrieved September 18, 2015 from <http://www.coindesk.com/information/how-to-store-your-bitcoins>
- CoinDesk. **Liberty Reserve IT Manager Pleads Guilty to Money Laundering Charge**. Retrieved October 18, 2015 from <http://www.coindesk.com/liberty-reserve-manager-pleads-guilty-money-laundering-charges>

- CoinDesk. **What is Bitcoin?**. Retrieved August 10, 2015 from <http://www.coindesk.com/information/what-is-bitcoin>
- Cordell, Drew. 2015. **Robocoin Announce Robocoin Banking: Bitcoin ATMS Become Bitcoin Bank Branch**. Retrieved October 18, 2015 from <https://www.cryptocoinsnews.com/robocoin-announces-robocoin-banking-bitcoin-atms-become-bitcoin-bank-branches>
- Cornell University Law School. **Bank Secrecy Act of 1970**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/subtitle-IV/chapter-53/subchapter-II>
- Cornell University Law School. **Electronic Fund Transfer Act of 1978**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/chapter-41/subchapter-VI>
- Cornell University Law School. **Federal Crimes and Criminal Procedure**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18>
- Cornell University Law School. **Money Laundering Control Act of 1986**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1956>
- Cornell University Law School. **The Securities and Exchange Act of 1934**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/chapter-2B>
- Cornell University Law School. **Stamps Payment Act of 1862**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/336>
- Cornell University Law School. **Uniform Commercial Code**. Retrieved January 3, 2016 from <https://www.law.cornell.edu/ucc>
- Digital Currency. **Bitcoin Wiki**. Retrieved May 25, 2014 from http://en.bitcoin.it/wiki/Digital_currency
- eGold. **Story of a Nation**. Retrieved October 18, 2015 from <http://www.egold.net.au>
- An Example of a Centralized Virtual Currency is Webmoney. **Crime (Currency) Act 1981**. Retrieved December 20, 2015 from <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00417>
- An Example of a Centralized Virtual Currency is Webmoney. **Webmoney**. Retrieved May 25, 2014 from <http://www.wmtransfer.com/eng/about>

- Expedia. **Bitcoin Terms & Conditions.** Retrieved October 18, 2015 from <http://www.expedia.com/Checkout/BitcoinTermsAndConditions>
- FAQ. **Bitcoin Wiki.** Retrieved May 30, 2014 from <http://en.bitcoin.it/wiki/FAQ>
- Financial Industry Regulatory Authority. **Anti-Money Laundering.** Retrieved March 2, 2014 from <http://www.finra.org/industry/issues/aml>
- FinCEN. **Statement of Jennifer Shasky Calvey, Director Financial Crimes Enforcement Network United States Department of the Treasury before the United States Senate Committee on Banking, Housing, and Urban Affairs Subcommittee on National Security and International Trade and Finance Subcommittee on Economic Policy.** Retrieved February 3, 2016 from https://www.fincen.gov/news_room/testimony/html/20131119.html
- Forex4you. **โครงสร้างของระบบธนาคารกลางสหรัฐ.** ค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.forex4you.com/th/forex/banks/federal-reserve/structure>
- Forex4you. **Central Banks.** ค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.forex-tribe.com/Learn-About-Central-Banks.php>
- FRB. **About the Fed.** Retrieved December 15, 2015 from <http://www.federalreserve.gov/aboutthefed/default.htm>
- Genesis Block. **Bitcoin Wiki.** Retrieved June 2, 2014 from http://en.bitcoin.it/wiki/Genesis_block
- Getting Started with Bitcoin. **WE Use Bitcoin.** Retrieved June 2, 2014 from <http://www.weusebitcoins.com/getting-started.php>
- Groos, Grant. **Internet Currency Firm Pleads Guilty to Money Laundering.** Retrieved July 7, 2008 from <http://www.networkworld.com/article/2273880/data-center/internet-currency-firm-pleads-guilty-to-money-laundering.html>
- History of Anti-Money Laundering Laws. **Fin. Crimes Enforcement Network.** Retrieved June 10, 2014 from http://www.fincen.gov/news_room/aml_history.html
- Howard, Chris. **Comparative Analysis: The United States in Butterworths Money Laundering Law Issue 10.** London: Antony Rowe Ltd, 2003.

IRS. **IRS Virtual Currency Guidance**. Notice 2014-21. Retrieved February 13, 2016 from <http://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>

LA 403 ประวัติศาสตร์กฎหมาย (Legal History): ส่วนที่ 1 กฎหมายสุโขทัย. ค้นวันที่ 22 ธันวาคม 2558 จาก <http://e-book.ram.edu/e-book/LA403/la403-part1.pdf>

Ly, Matthew Kien-Meng. Coining Bitcoin's "Legal-Bits": Examining the Regulatory Framework for Bitcoin and Virtual Currencies. **Harvard Journal of Law & Technology**. 27, 2 (Spring 2014): 587-608.

Mathews, Nikiforos and Robison, Jonas. **Bitcoin NYDFS Finalizes BitLicense Regulations** Posted on June 11, 2015 Retrieved from <http://blogs.orrick.com/derivatives/2015/06/11/nydfs-finalizes-bitlicense-regulation>

Money Laundering. **Fin. Action Task Force**. Retrieved June 15, 2014 from <http://www.fats-gafi.org/pages/faq/moneylaundering>

New York Department of Financial Services, Superintendent Benjamin A. Lawsky. **NYDFS Announces Final Bitlicense Framework for Regulating Digital Currency Firms**. Retrieved June 3, 2015 from <http://www.dfs.ny.gov/about/speeches/sp1506031.htm>

Popper, Nathaniel. **Into the Bitcoin Mines**. Retrieved February 20, 2014 from http://dealbook.nytimes.com/2013/12/21/into-the-bitcoin-mines/?_php=true&_type=blogs&_php=true&_type=blogs&_php=true&_type=blogs&_r=3

Reserve Bank of Australia. **A Brief History**. Retrieved December 15, 2015 from <http://www.rba.gov.au/about-rba/history>

Reserve Bank of Australia. **Our Role**. Retrieved December 15, 2015 from <http://www.rba.gov.au/about-rba/our-role.html>

Spaven, Emily. **Singapore to Regulate Bitcoin Exchanges and ATMs**. Retrieved May 25, 2014 from <http://www.coindesk.com/singapore-regulate-bitcoin-exchanges-atms>

Subtawee Pangkrajang. **Bitcoin...เงินยุคดิจิทัล กับหลากหลายความเสี่ยงที่ต้องคำนึงถึง**. ค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 จาก <http://hunt-magazine.com/bitcoin>

United States District Court, Southern District of New York. **United States of America–v.–Robert M. Faiella, a/k/a “BTCKing” and Charlie Shrem, Defendant.** Retrieved February 1, 2016 from <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/manhattan-us-attorney-announces-charges-against-bitcoin-exchangers-including-ceo>

US Government Accountability Office. **Virtual Economies and Currencies: Additional IRS Guidance Could Reduce Tax Compliance Risks.** GAO Report GAO-13-516. Report to the Committee on Finance, U.S. Senate. Retrieved February 3, 2016 from <http://www.gao.gov/products/GAO-13-516>

Volastro, Anthony. **CNBC Explains: How to Mine Bitcoins on Your Own.** Retrieved August 18, 2015 from <http://www.cNBC.com/2014/01/23/cnbc-explains-how-to-mine-bitcoins-on-your-own.html>

Wallce, B. **The Rise and Fall of Bitcoin.** Retrieved October 10, 2015 from http://www.wired.com/2011/11/mf_bitcoin

Webmoney. **WebMoney Tranfer.** Retrieved October 18, 2015 from <http://www.wmtransfer.com>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 8/2557 เรื่อง ข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข่าว ธปท.

สำนักสื่อสารสัมพันธ์ ฝ่ายบริหารการสื่อสารองค์กร

โทร. 0-2283-5016-7 โทรสาร 0-2281-5648 www.bot.or.th

ฉบับที่ 8/2557

เรื่อง ข้อมูลเกี่ยวกับ Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง

ด้วยปัจจุบันมีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับการใช้หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าและบริการโดยเฉพาะการซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีการโอนให้กันได้ โดยมีชื่อเรียกกันว่า Bitcoin รวมถึงหน่วยข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มีชื่อเรียกอื่นๆ เช่น Litecoin, Peercoin, Namecoin เป็นต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงขอให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ดังนี้

1. Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คืออะไร

Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เกิดจากกลไกทางคอมพิวเตอร์ที่ถูกกำหนดไว้โดยคนกลุ่มหนึ่งที่มุ่งหวังจะใช้หน่วยข้อมูลดังกล่าวเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากกลไกดังกล่าวจะถูกจัดเก็บเอาไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ แล็ปท็อป หรือสมาร์ตโฟนของผู้ใช้ และสามารถโอนให้กันได้ และต่อมาเริ่มมีการนำมาใช้แลกเปลี่ยนกับสินค้าในลักษณะที่อาจทำให้เข้าใจว่าใช้หน่วยข้อมูลดังกล่าวซื้อขายสินค้าได้ รวมถึงมีการนำมาแลกเปลี่ยนกับเงินตราสกุลต่างๆ โดยมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนกันเองในกลุ่มคนที่มระบบทางคอมพิวเตอร์รองรับการจัดเก็บและโอนหน่วยข้อมูลดังกล่าว

Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวไม่ถือเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และไม่มีมูลค่าในตัวเอง มูลค่าของหน่วยข้อมูลดังกล่าวแปรผันไปตามความต้องการของกลุ่มคนที่ซื้อขายหน่วยข้อมูล มูลค่าจึงเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความได้เมื่อไม่มีผู้ใดต้องการแล้ว

2. ความเสี่ยงในการถือครอง Bitcoin และหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะใกล้เคียง

จากลักษณะของหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มูลค่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เริ่มมีการถือเพื่อเก็งกำไร และมีธุรกิจที่เปิดให้บริการเป็นตลาดกลางให้ประชาชนสามารถเสนอราคาเพื่อซื้อขายหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์โดยแลกเปลี่ยนกับเงินจริง รวมถึงเริ่มมีร้านค้ารับชำระค่าสินค้าและบริการด้วยหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เห็นว่า มีการใช้หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา มีข่าวต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดจากการถือครองหรือใช้หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การปิดตัวลงของบริษัทที่เป็นตลาดกลางแลกเปลี่ยน Bitcoin ขนาดใหญ่ที่ประเทศญี่ปุ่นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2557 โดยอ้างสาเหตุจากการถูกกลลอบโจรกรรมหน่วยข้อมูล ทำให้บริษัทต้องยื่นล้มละลายในที่สุด และมูลค่าหรือราคาของ Bitcoin ได้ลดลงอย่างมากภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนที่ทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนกับบริษัทดังกล่าว

และผู้ถือครอง Bitcoin ต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก และธนาคารกลางในหลายประเทศได้เริ่มมีการแจ้งเตือนประชาชนเกี่ยวกับความเสี่ยงในการใช้หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้แล้ว

3. ข้อเสนอแนะประชาชน

ธปท. ขอแนะนำให้ประชาชนทั่วไประมัดระวัง ศึกษาข้อมูลและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการถือครองหรือใช้หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว เนื่องจาก

3.1 หน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์นี้**ไม่ถือเป็นเงินที่ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายไทย** การใช้หน่วยข้อมูลดังกล่าวในการชำระค่าสินค้าหรือบริการจึงอาจถูกปฏิเสธจากร้านค้าได้

3.2 มีความเสี่ยงจากการที่**มูลค่าหน่วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผันแปรอย่างรวดเร็ว** เนื่องจากมูลค่าของหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เกิดจากความต้องการแลกเปลี่ยนในกลุ่มของผู้ใช้ด้วยกัน มูลค่าจึงมีความผันผวนสูง และไม่สัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจจริง ผู้ถือครองหน่วยข้อมูลจึงมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียเงินจากการที่มูลค่าของหน่วยข้อมูลลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว และหากร้านค้าได้รับหน่วยข้อมูลดังกล่าวเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการของตน ก็อาจมีความเสี่ยงที่หน่วยข้อมูลที่ได้รับมาและถือไว้ นั้นอาจมีมูลค่าหรือราคาตลาดต่ำลงได้ตลอดเวลาอย่างรวดเร็วจากมูลค่าหรือราคาเดิม ณ ขณะที่ตนได้รับมา

3.3 มีความเสี่ยงจากการ**ถูกขโมยข้อมูล** เนื่องจากหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จะต้องจัดเก็บไว้ในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เท่านั้น จึงมีความเสี่ยงที่ผู้ถือครองอาจสูญเสียหน่วยข้อมูลดังกล่าวได้จากการถูกลักลอบโจรกรรมข้อมูล

3.4 มีความเสี่ยงที่**ผู้ใช้ไม่ได้รับการคุ้มครอง** เนื่องจากหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ไม่ได้เป็นสื่อการชำระเงินตามกฎหมาย ดังนั้น หากมีการใช้เป็นช่องทางในการหลอกลวงหรือฉ้อโกง หรือกรณีที่เกิดปัญหาในการใช้งาน เช่น การโอนไปยังผู้รับผิดคนหรือผิดจำนวน หรือโอนไปยังร้านค้าแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้า การติดตามข้อมูลการโอนเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานอาจทำได้ยากหากต้องฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งต่างจากการโอนเงินผ่านธนาคารพาณิชย์หรือผู้ให้บริการชำระเงินภายใต้การกำกับดูแลของทางการที่มีระบบติดตามได้

ธนาคารแห่งประเทศไทย

18 มีนาคม 2557

ข้อมูลเพิ่มเติม: ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน

โทรศัพท์ 0-2283-5036, 0-2283-6718

E-mail: PaymentSystemsPolicyRiskManagementTeam2@bot.or.th

ภาคผนวก ข

หนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ผกง.(23) 129/2556

ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2556

ธนาคารแห่งประเทศไทย

12 ธันวาคม 2556

เรียน กรรมการผู้จัดการ

บริษัท บิทคอยน์ จำกัด

ที่ ผง.(23) 129 /2556 เรื่อง การประกอบธุรกิจบิทคอยน์ของบริษัท บิทคอยน์ จำกัด

ตามที่บริษัท บิทคอยน์ จำกัด (บริษัท) มีหนังสือถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2556 เรื่อง ขอรหัสหรือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราตามพระราชบัญญัติควบคุม การแลกเปลี่ยนเงิน และส่งข้อมูลเพิ่มเติมให้ ธปท. ตามหนังสือลงวันที่ 15 สิงหาคม 2556 ความละเอียด แจ่มแล้ว นั้น

ธปท. ขอเรียนดังนี้

1. เมื่อพิจารณาขอบเขตการประกอบธุรกิจของบริษัทตามที่แจ้งมานั้น ไม่เข้าขอบเขต การประกอบธุรกิจเป็นบุคคลรับอนุญาตตามที่ประกาศกระทรวงการคลังกำหนดไว้ กล่าวคือ ไม่ได้มีการซื้อ ธนบัตรต่างประเทศหรือเช็คสำหรับเดินทางที่พึงจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศจากลูกค้า และไม่ได้มีการขาย ธนบัตรต่างประเทศแก่ผู้ที่จะเดินทางออกไปนอกประเทศ จึงไม่เข้าข่ายที่เจ้าพนักงานจะนำเสนอรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณาออกใบอนุญาตเป็นบุคคลรับอนุญาตให้แก่บริษัทได้

2. อย่างไรก็ดี หากลักษณะโครงสร้างหรือรูปแบบของ Bitcoin ที่บริษัทจะให้ลูกค้าซื้อหรือ ขายแลกเปลี่ยนเงินบาทผ่าน Website ของบริษัท นั้น จะสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศสกุล อื่น ๆ ได้ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ โดยที่บริษัทไม่อาจควบคุมไม่ให้มีการดำเนินการดังกล่าวได้แล้ว กรณีนี้ก็จะเป็นการดำเนินการที่มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่ารูปแบบใด และอาจเข้าข่ายเป็น การประกอบธุรกิจปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามบัญชี 3 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออก ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ดังนั้น บริษัทจึงไม่สามารถประกอบ ธุรกิจที่มีลักษณะดังกล่าวได้ และในขณะนี้ ธปท. ยังไม่มีนโยบายที่จะขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจ ปัจจัยชำระเงินต่างประเทศนอกเหนือจากขอบเขตที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุธาศินี นิमितกุล)

ผู้อำนวยการ

ฝ่ายนโยบายและกำกับดูแลการแลกเปลี่ยนเงิน

ผู้ว่าการแทน

ฝ่ายนโยบายและกำกับดูแลการแลกเปลี่ยนเงิน

โทรศัพท์ 0 2283 5325 และ 0 2283 5151

โทรสาร 0 2356 7508

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มองไกล มีหลักการ และร่วมมือ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย

www.bot.or.th

ภาคผนวก ค

ร่างแผนงานกำกับดูแลเงินตราเสมือนจริง “Bitlicense” ของรัฐนิวยอร์ก

NEW YORK STATE

DEPARTMENT OF FINANCIAL SERVICES

PROPOSED

NEW YORK CODES, RULES AND REGULATIONS

TITLE 23. DEPARTMENT OF FINANCIAL SERVICES

CHAPTER I. REGULATIONS OF THE SUPERINTENDENT OF FINANCIAL SERVICES

PART 200. VIRTUAL CURRENCIES

Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102,104, 201, 206, 301, 302, 309,
and 408

Section 200.1 Introduction

This Part contains regulations relating to the conduct of business involving Virtual Currency, as defined herein, in accordance with the superintendent’s powers pursuant to the above-stated authority.

Section 200.2 Definitions

For purposes of this Part only, the following definitions shall apply:

(a) Affiliate means any Person that directly or indirectly controls, is controlled by, or is under common control with, another Person;

- (b) Cyber Security Event means any act or attempt, successful or unsuccessful, to gain unauthorized access to, disrupt, or misuse a Licensee's electronic systems or information stored on such systems;
- (c) Department means the New York State Department of Financial Services;
- (d) Fiat Currency means government-issued currency that is designated as legal tender in its country of issuance through government decree, regulation, or law;
- (e) Licensee means any Person duly licensed by the superintendent pursuant to this Part;
- (f) New York means the State of New York;
- (g) New York Resident means any Person that resides, is located, has a place of business, or is conducting business in New York;
- (h) Person means an individual, partnership, corporation, association, joint stock association, trust, or other business combination or entity, however organized;
- (i) Principal Officer means an executive officer of an entity, including, but not limited to, the chief executive, financial, operating, and compliance officers, president, general counsel, managing partner, general partner, controlling partner, and trustee, as applicable;
- (j) Principal Stockholder means any Person that directly or indirectly owns, controls, or holds with power to vote ten percent or more of any class of outstanding capital stock of a corporate entity or possesses the power to direct or cause the direction of the management or policies of the entity;
- (k) Principal Beneficiary means any Person entitled to ten percent or more of the benefits of a trust;
- (l) Transmission means the transfer, by or through a third party, of Virtual Currency from one Person to another Person, including the transfer from the account or storage repository of one Person to the account or storage repository of another Person;
- (m) Virtual Currency means any type of digital unit that is used as a medium of exchange or a form of digitally stored value or that is incorporated into payment system technology. Virtual Currency shall be broadly construed to include digital units of exchange that (i) have a centralized repository or administrator; (ii) are

decentralized and have no centralized repository or administrator; or (iii) may be created or obtained by computing or manufacturing effort. Virtual Currency shall not be construed to include digital units that are used solely within online gaming platforms with no market or application outside of those gaming platforms, nor shall Virtual Currency be construed to include digital units that are used exclusively as part of a customer affinity or rewards program, and can be applied

solely as payment for purchases with the issuer and/or other designated merchants, but cannot be converted into, or redeemed for, Fiat Currency;

(n) Virtual Currency Business Activity means the conduct of any one of the following types of activities involving New York or a New York Resident:

- (1) receiving Virtual Currency for transmission or transmitting the same;
- (2) securing, storing, holding, or maintaining custody or control of Virtual Currency on behalf of others;
- (3) buying and selling Virtual Currency as a customer business;
- (4) performing retail conversion services, including the conversion or exchange of Fiat Currency or other value into Virtual Currency, the conversion or exchange of Virtual Currency into Fiat Currency or other value, or the conversion or exchange of one form of Virtual Currency into another form of Virtual Currency; or
- (5) controlling, administering, or issuing a Virtual Currency.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 201, 301, and 302)

Section 200.3 License

(a) License required. No Person shall, without a license obtained from the superintendent as provided in this Part, engage in any Virtual Currency Business Activity.

(b) Unlicensed agents prohibited. Each Licensee is prohibited from conducting any Virtual Currency Business Activity through an agent or agency arrangement when the agent is not a Licensee.

(c) Exemption from licensing requirements. The following Persons are exempt from the licensing requirements otherwise applicable under this Part:

(1) Persons that are chartered under the New York Banking Law to conduct exchange services and are approved by the superintendent to engage in Virtual Currency Business Activity; and

(2) Merchants and consumers that utilize Virtual Currency solely for the purchase or sale of goods or services.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 201, 301, and 302)

Section 200.4 Application

(a) Application for a license required under this Part shall be in writing, under oath, and in a form prescribed by the superintendent, and shall contain the following:

(1) the exact name of the applicant, including any doing business as (DBA) name, the form of organization, the date of organization, and the jurisdiction where organized or incorporated;

(2) a list of all of the applicant's Affiliates and an organization chart illustrating the relationship among the applicant and such Affiliates;

(3) a list of, and detailed biographical information for, each individual applicant and each director, Principal Officer, Principal Stockholder, and Principal Beneficiary of the applicant, as applicable, including such individual's name, physical and mailing addresses, and information and documentation regarding their personal history, experience, and qualification, which shall be accompanied by a form of authority, executed by such individual, to release information to the Department;

(4) a background report prepared by an independent investigatory agency acceptable to the superintendent for each individual applicant, and each Principal Officer, Principal Stockholder, and Principal Beneficiary of the applicant, as applicable;

(5) for each individual applicant, and each Principal Officer, Principal Stockholder, and Principal Beneficiary of the applicant, as applicable, and for all individuals to be employed by the applicant: (i) a set of completed fingerprints, or a receipt indicating the vendor (which vendor must be acceptable to the superintendent) at which, and the date when, the fingerprints were taken, for submission to the State Division of Criminal Justice Services and the Federal Bureau

of Investigation; (ii) if applicable, such processing fees as prescribed by the superintendent; and (iii) two portrait-style photographs of the individuals measuring not more than two inches by two inches;

(6) an organization chart of the applicant and its management structure, including its Principal Officers or senior management, indicating lines of authority and the allocation of duties among its Principal Officers or senior management;

(7) a current financial statement for the applicant and each Principal Officer, Principal Stockholder, and Principal Beneficiary of the applicant, as applicable, and a projected pro forma balance sheet and income and expense statement for the next year of the applicant's operation;

(8) a description of the proposed, current, and historical business of the applicant, including detail on the products and services provided and to be provided, all associated website addresses, the jurisdictions in which the applicant is engaged in business, the principal place of business, the primary market of operation, the projected customer base, any specific marketing targets, and the physical address of any operation in New York;

(9) details of all banking arrangements;

(10) all written policies and procedures, including those required by this Part;

(11) an affidavit describing any administrative, civil, or criminal action, litigation, or proceeding before any governmental agency, court, or arbitration tribunal and any existing, pending, or threatened action, litigation, or proceeding against the applicant or any of its directors, Principal Officers, Principal Stockholders, and Principal Beneficiaries, as applicable, including the names of the parties, the nature of the proceeding, and the current status of the proceeding;

(12) if applicable, a copy of any insurance policies maintained for the benefit of the applicant, its directors or officers, or its customers;

(13) an explanation of the methodologies used to calculate the value of Virtual Currency in Fiat Currency; and

(14) such other additional information as the superintendent may require.

(b) As part of such application, the applicant shall demonstrate that it will be compliant with all of the requirements of this Part upon licensing.

(c) The superintendent may permit that any application for a license under this Part, or any other submission required by this Part, be made or executed by electronic means.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 201, 202, 301, and 302)

Section 200.5 Application fees

As part of an application for licensing under this Part, each applicant must submit an initial application fee, in an amount prescribed by the superintendent, to cover the cost of processing the application, reviewing application materials, and investigating the financial condition and responsibility, financial and business experience, and character and general fitness of the applicant. If the application is denied or withdrawn, such fee shall not be refunded. Each Licensee may be required to pay fees to the Department to process additional applications related to the license.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 202, 206, 301, 302, and 304-a; State Administrative Procedures Act, section 102)

Section 200.6 Action by superintendent

(a) Generally. Upon the filing of an application for licensing under this Part, payment of the required fee, and demonstration by the applicant of its ability to comply with the provisions of this Part, the superintendent shall investigate the financial condition and responsibility, financial and business experience, and character and general fitness of the applicant. If the superintendent finds these qualities are such as to warrant the belief that the applicant's business will be conducted honestly, fairly, equitably, carefully, and efficiently within the purposes and intent of this Part, and in a manner commanding the confidence and trust of the community, the superintendent shall advise the applicant in writing of his or her approval of the application, and shall issue to the applicant a license to conduct Virtual Currency Business Activity, subject to the provisions of this Part and such other conditions as the superintendent shall deem appropriate; or the superintendent may deny the application.

(b) Approval or denial of application. The superintendent shall approve or deny every application for a license hereunder within 90 days from the filing of an application deemed by the superintendent to be complete. Such period of 90 days may be extended at the discretion of the superintendent for such additional reasonable period of time as may be required to enable compliance with this Part. A license issued pursuant to this Part shall remain in full force and effect until it is surrendered by the Licensee or revoked or suspended as provided in this Part.

(c) Suspension or revocation of license. The superintendent may suspend or revoke a license issued under this Part on any ground on which the superintendent might refuse to issue an original license, for a violation of any provision of this Part, for good cause shown, or for failure of the Licensee to pay a judgment, recovered in any court, within or without this State, by a claimant or creditor in an action arising out of, or relating to, the Licensee's Virtual Currency Business Activity, within thirty days after the judgment becomes final or within thirty days after expiration or termination of a stay of execution thereon; provided, however, that if execution on the judgment is stayed, by court order or operation of law or otherwise, then proceedings to suspend or revoke the license (for failure of the Licensee to pay such judgment) may not be commenced by the superintendent during the time of such stay, and for thirty days thereafter. "Good cause" shall exist when a Licensee has defaulted or is likely to default in performing its obligations or financial engagements or engages in unlawful, dishonest, wrongful, or inequitable conduct or practices that may cause harm to the public.

(d) Hearing. No license issued under this Part shall be revoked or suspended except after a hearing thereon. The superintendent shall give a Licensee no less than ten days' written notice of the time and place of such hearing by registered or certified mail addressed to the principal place of business of such Licensee. Any order of the superintendent suspending or revoking such license shall state the grounds upon which it is based and be sent by registered or certified mail to the Licensee at its principal place of business as shown in the records of the Department.

(e) Preliminary injunction. The superintendent may, when deemed by the superintendent to be in the public interest, seek a preliminary injunction to restrain a

Licensee from continuing to perform acts that violate any provision of this Part, the Financial Services Law, Banking Law, or Insurance Law.

(f) Preservation of powers. Nothing in this Part shall be construed as limiting any power granted to the superintendent under any other provision of the Banking Law, Insurance Law, or Financial Services Law, including any power to investigate possible violations of law, rule, or regulation or to impose penalties or take any other action against any Person for violation of such laws, rules, or regulations.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 301, 302, 305, and 309)

Section 200.7 Compliance

(a) Generally. Each Licensee is required to comply with all applicable federal and state laws, rules, and regulations.

(b) Compliance officer. Each Licensee shall designate a qualified individual or individuals responsible for coordinating and monitoring compliance with this Part and all other applicable federal and state laws, rules, and regulations.

(c) Compliance policy. Each Licensee shall maintain and enforce written compliance policies, including policies with respect to anti-fraud, anti-money laundering, cyber security, privacy and information security, and any other policy required under this Part, which must be reviewed and approved by the Licensee's board of directors or an equivalent governing body.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 301, and 302)

Section 200.8 Capital requirements

(a) Each Licensee shall maintain at all times such capital as the superintendent determines is sufficient to ensure the financial integrity of the Licensee and its ongoing operations. In determining the minimum amount of capital that must be maintained by a Licensee, the superintendent will consider a variety of factors, including but not limited to:

(1) the composition of the Licensee's total assets, including the position, size, liquidity, risk exposure, and price volatility of each type of asset;

(2) the composition of the Licensee's total liabilities, including the size and repayment timing of each type of liability;

(3) the actual and expected volume of the Licensee's Virtual Currency Business Activity;

(4) whether the Licensee is already licensed or regulated by the superintendent under the Financial Services Law, Banking Law, or Insurance Law, or otherwise subject to such laws as a provider of a financial product or service, and whether the Licensee is in good standing in such capacity;

(5) the amount of leverage employed by the Licensee;

(6) the liquidity position of the Licensee; and

(7) the financial protection that the Licensee provides for its customers through its trust account or bond.

(b) Each Licensee shall be permitted to invest its retained earnings and profits in only the following high quality, investment-grade permissible investments with maturities of up to one year and denominated in United States dollars:

(1) certificates of deposit issued by financial institutions that are regulated by a United States federal or state regulatory agency;

(2) money market funds;

(3) state or municipal bonds;

(4) United States government securities; or

(5) United States government agency securities.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.9 Custody and protection of customer assets

(a) Each Licensee shall maintain a bond or trust account in United States dollars for the benefit of its customers in such form and amount as is acceptable to the superintendent for the protection of the Licensee's customers.

(b) To the extent a Licensee secures, stores, holds, or maintains custody or control of Virtual Currency on behalf of another Person, such Licensee shall hold Virtual Currency of the same type and amount as that which is owed or obligated to such other Person.

(c) Each Licensee is prohibited from selling, transferring, assigning, lending, hypothecating, pledging, or otherwise using or encumbering assets, including Virtual Currency, held, stored, or maintained by, or under the custody or control of, such Licensee on behalf of another Person.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.10 Material change to business

(a) Each Licensee must obtain the superintendent's prior written approval for any plan or proposal to introduce or offer a new product, service, or activity, or to make a material change to an existing product, service, or activity, involving New York or New York Residents.

(b) A "material change" may occur where:

(1) a change is proposed to an existing product, service, or activity that may cause such product, service, or activity to be materially different from that previously listed on the application for licensing by the superintendent;

(2) the proposed change may raise a legal or regulatory issue about the permissibility of the product, service, or activity; or

(3) the proposed change may raise safety and soundness or operational concerns.

(c) The Licensee shall submit a written plan describing the proposed material change, including a detailed description of the business operations, compliance policies, and the impact on the overall business of the Licensee, as well as such other information as requested by the superintendent.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.11 Change of control; mergers and acquisitions

(a) Change of Control. No action shall be taken, except with the prior written approval of the superintendent, that may result in a change of control of a Licensee.

(1) Prior to any change of control, the Person seeking to acquire control of a Licensee shall submit a written application to the superintendent in a form and substance acceptable to the superintendent, including detailed information about

the applicant and all directors, Principal Officers, Principal Stockholders, and Principal Beneficiaries of the applicant, as applicable.

(2) For purposes of this Section, the term “control” means the possession, directly or indirectly, of the power to direct or cause the direction of the management and policies of a Licensee whether through the ownership of stock of such Licensee or the stock of any Person that possesses such power. Control shall be presumed to exist if a Person, directly or indirectly, owns, controls, or holds with power to vote ten percent or more of the voting stock of a Licensee or of any Person that owns, controls, or holds with power to vote ten percent or more of the voting stock of such Licensee.

(3) The superintendent shall approve or deny every application for a change of control of a Licensee hereunder within 120 days from the filing of an application deemed by the superintendent to be complete. Such period of 120 days may be extended by the superintendent, for good cause shown, for such additional reasonable period of time as may be required to enable compliance with the requirements and conditions of this Part.

(4) In determining whether to approve a proposed change of control, the superintendent shall, among other factors, take into consideration the public interest and the needs and convenience of the public.

(b) Mergers and Acquisitions. No action shall be taken, except with the prior written approval of the superintendent, that may result in a merger or acquisition of all or a substantial part of the assets of a Licensee.

(1) Prior to any such merger or acquisition, an application containing a written plan of merger or acquisition shall be submitted to the superintendent by the entities that are to merge or by the acquiring entity, as applicable. Such plan shall be in form and substance satisfactory to the superintendent, and shall specify each entity to be merged, the entity that is to receive into itself the merging entity, or the entity acquiring all or substantially all of the assets of the Licensee, as applicable, and shall describe the terms and conditions of the merger or acquisition and the mode of carrying it into effect.

(2) The superintendent shall approve or deny a proposed merger or a proposed acquisition of all or a substantial part of the assets of a Licensee within 120 days after the submission of the proposed plan to the Department. Such period of 120 days may be extended by the superintendent, for good cause shown, for such additional reasonable period of time as may be required to enable compliance with the requirements and conditions of this Part.

(3) In determining whether to so approve a proposed merger or acquisition, the superintendent shall, among other factors, take into consideration the public interest and the needs and convenience of the public.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.12 Books and records

(a) Each Licensee shall, in connection with its Virtual Currency Business Activity, make, keep, and preserve all of its books and records in their original form or native file format for a period of at least ten years from the date of their creation and in a condition that will allow the superintendent to determine whether the Licensee is complying with all applicable laws, rules, and regulations. The books and records maintained by each Licensee shall, without limitation, include:

(1) for each transaction, the amount, date, and precise time of the transaction, any payment instructions, the total amount of fees and charges received and paid to, by, or on behalf of the Licensee, and the names, account numbers, and physical addresses of the parties to the transaction;

(2) a general ledger containing all assets, liabilities, capital, income, expense accounts, and profit and loss accounts;

(3) bank statements and bank reconciliation records;

(4) any statements or valuations sent or provided to customers and counterparties;

(5) records or minutes of meetings of the board of directors or an equivalent governing body;

(6) records demonstrating compliance with applicable state and federal anti-money laundering laws, rules, and regulations, including customer identification and

verification documents, records linking customers to their respective accounts and balances, and a record of all compliance breaches;

(7) communications and documentation related to investigations of customer complaints and transaction error resolution or concerning facts giving rise to possible violations of laws, rules, or regulations;

(8) all other records required to be maintained in accordance with this Part; and

(9) all other records as the superintendent may require.

(b) Each Licensee shall provide the Department, upon request, immediate access to all facilities, books, records, documents, or other information maintained by the Licensee or its Affiliates, wherever located.

(c) Records of non-completed, outstanding, or inactive Virtual Currency accounts or transactions shall be maintained for at least five years after the time when any such Virtual Currency has been deemed, under the Abandoned Property Law, to be abandoned property.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, 302, and 306)

Section 200.13 Examinations

(a) Each Licensee shall permit and assist the superintendent to examine the Licensee whenever in the superintendent's judgment such examination is necessary or advisable, but not less than once every two calendar years, including, without limitation, to determine:

(1) the financial condition of the Licensee;

(2) the safety and soundness of the conduct of its business;

(3) the policies of its management;

(4) whether the requirements of laws, rules, and regulations have been complied with in the administration of its affairs; and

(5) such other matters as the superintendent may determine, including, but not limited to, any activities of the Licensee outside the State of New York if in the opinion of the superintendent such activities may affect the Licensee's business involving New York or New York Residents.

(b) Each Licensee shall permit and assist the superintendent at any time to examine all of the Licensee's books, records, accounts, documents, and other information.

(c) Each Licensee shall permit and assist the superintendent to make such special investigations as the superintendent shall deem necessary to determine whether a Licensee has violated any provision of the applicable laws, rules, or regulations and to the extent necessary shall permit and assist the superintendent to examine all relevant facilities, books, records, accounts, documents, and other information.

(d) For the purpose of determining the financial condition of the Licensee or its safety and soundness practices, the Licensee shall permit and assist the superintendent, when in the superintendent's judgment it is necessary or advisable, to examine an Affiliate of the Licensee.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.14 Reports and financial disclosures

(a) Each Licensee shall submit to the superintendent quarterly financial statements within 45 days following the close of the Licensee's fiscal quarter in the form, and containing such information, as the superintendent shall prescribe, including without limitation, the following information:

(1) a statement of the financial condition of the Licensee, including a complete balance sheet, income statement, profit and loss statement, statement of retained earnings, statement of net liquid assets, statement of net worth, statement of cash flows, and statement of change in ownership equity;

(2) a statement demonstrating compliance with any financial requirements established under this Part;

(3) financial projections and strategic business plans;

(4) a list of all off-balance sheet items;

(5) a chart of accounts, including a description of each account; and

(6) a report of permissible investments by the Licensee as permitted under this Part.

(b) Each Licensee shall submit audited annual financial statements, prepared in accordance with generally accepted accounting principles, together with an opinion

of an independent certified public accountant and an evaluation by such accountant of the accounting procedures and internal controls of the Licensee within one hundred and twenty days of its fiscal year end. All such annual financial statements shall include:

(1) a statement of management's responsibilities for preparing the Licensee's annual financial statements, establishing and maintaining adequate internal controls and procedures for financial reporting, and complying with all applicable laws, rules, and regulations;

(2) an assessment by management of the Licensee's compliance with such applicable laws, rules, and regulations during the fiscal year covered by the financial statements, including management's conclusion as to whether the Licensee has complied with those laws, rules, and regulations during such period; and

(3) certification of the financial statements by an officer or director of the Licensee attesting to the truth and correctness of those statements.

(c) Each Licensee shall notify the superintendent in writing of any criminal action or insolvency proceeding against the Licensee or any of its directors, Principal Stockholders, Principal Officers, and Principal Beneficiaries, as applicable, immediately after the commencement of any such action or proceeding.

(d) Each Licensee shall notify the superintendent in writing of any proposed change to the methodology used to calculate the value of Virtual Currency in Fiat Currency that was submitted to the Department in accordance with Section 200.4 or this Subsection.

(e) Each Licensee shall submit a report to the superintendent immediately upon the discovery of any violation or breach of law, rule, or regulation related to the conduct of activity licensed under this Part.

(f) Each Licensee shall make additional special reports to the superintendent, at such times and in such form, as the superintendent shall prescribe.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, 302, and 306)

Section 200.15 Anti-money laundering program

All values in United States dollars referenced herein must be calculated using the methodology to determine the value of Virtual Currency in Fiat Currency that was approved by the Department under this Part.

(a) Each Licensee shall conduct an initial risk assessment that will consider legal, compliance, financial, and reputational risks associated with the Licensee's activities, services, customers, counterparties, and geographic location and shall establish, maintain, and enforce an anti-money laundering program based thereon. The Licensee shall conduct additional assessments on an annual basis, or more frequently as risks change, and shall modify its anti-money laundering program as appropriate to reflect any such changes.

(b) The anti-money laundering program shall, at a minimum:

(1) provide for a system of internal controls, policies, and procedures designed to ensure ongoing compliance with all applicable anti-money laundering laws, rules, and regulations;

(2) provide for independent testing for compliance with, and the effectiveness of, the anti-money laundering program to be conducted by qualified personnel of the Licensee or by a qualified outside party, at least annually, the findings of which shall be summarized in a written report submitted to the superintendent;

(3) designate a qualified individual or individuals in compliance responsible for coordinating and monitoring day-to-day compliance with the anti-money laundering program; and

(4) provide ongoing training for appropriate personnel to ensure they have a fulsome understanding of anti-money laundering requirements and to enable them to identify transactions required to be reported and maintain records required to be kept in accordance with this Part.

(c) The anti-money laundering program shall include a written anti-money laundering policy reviewed and approved by the Licensee's board of directors or equivalent governing body.

(d) Each Licensee, as part of its anti-money laundering program, shall maintain records and make reports in the manner set forth below.

(1) Records of Virtual Currency transactions. Each Licensee shall maintain the following information for all transactions involving the payment, receipt, exchange or conversion, purchase, sale, transfer, or transmission of Virtual Currency: the identity and physical addresses of the parties involved, the amount or value of the transaction, including in what denomination purchased, sold, or transferred, the method of payment, the date(s) on which the transaction was initiated and completed, and a description of the transaction.

(2) Reports on transactions. When a Licensee is involved in a transaction or series of transactions for the receipt, exchange, conversion, purchase, sale, transfer, or transmission of Virtual Currency, in an aggregate amount exceeding the United States dollar value of \$10,000 in one day, by one Person, the Licensee shall notify the Department, in a manner prescribed by the superintendent, within 24 hours.

(3) Reporting of Suspicious Activity. Each Licensee shall monitor for transactions that might signify money laundering, tax evasion, or other illegal or criminal activity and notify the Department, in a manner prescribed by the superintendent, immediately upon detection of such a transaction(s).

(i) Each Licensee shall file Suspicious Activity Reports (“SARs”) in accordance with applicable federal laws, rules, and regulations.

(ii) Each Licensee that is not required to file SARs under federal law shall file with the superintendent, in a form prescribed by the superintendent, reports of transactions that indicate a possible violation of law or regulation within 30 days from the detection of the facts that constitute a need for filing. Continuing suspicious activity shall be reviewed on an ongoing basis and a suspicious activity report shall be filed within 120 days of the last filing describing continuing activity.

(e) No Licensee shall structure transactions, or assist in the structuring of transactions, to evade reporting requirements under this Part.

(f) No Licensee shall engage in, facilitate, or knowingly allow the transfer or transmission of Virtual Currency when such action will obfuscate the identity of an

individual customer or counterparty. Nothing in this Section, however, shall be construed to require a Licensee to make available to the general public the fact or nature of the movement of Virtual Currency by individual customers or counterparties.

(g) Each Licensee shall also maintain, as part of its anti-money laundering program, a customer identification program.

(1) Identification and verification of account holders. When opening an account for a customer, each Licensee must, at a minimum, verify the customer's identity, to the extent reasonable and practicable, maintain records of the information used to verify such identity, including name, physical address, and other identifying information, and check customers against the Specially Designated Nationals ("SDNs") list maintained by the Office of Foreign Asset Control ("OFAC"), a part of the U.S. Treasury Department. Enhanced due diligence may be required based on additional factors, such as for high risk customers, high-volume accounts, or accounts on which a suspicious activity report has been filed.

(2) Enhanced due diligence for accounts involving foreign entities. Licensees that maintain accounts for non-U.S. Persons and non-U.S. Licensees must establish enhanced due diligence policies, procedures, and controls to detect money laundering, including assessing the risk presented by such accounts based on the nature of the foreign business, the type and purpose of the activity, and the anti-money laundering and supervisory regime of the foreign jurisdiction.

(3) Prohibition on accounts with foreign shell entities. Licensees are prohibited from maintaining relationships of any type in connection with their Virtual Currency Business Activity with entities that do not have a physical presence in any country.

(4) Identification required for large transactions. Each Licensee must require verification of accountholders initiating transactions having a value greater than \$3,000.

(h) Each Licensee shall demonstrate that it has risk-based policies, procedures, and practices to ensure, to the maximum extent practicable, compliance with applicable regulations issued by OFAC.

(i) Each Licensee shall have in place appropriate policies and procedures to block or reject specific or impermissible transactions that violate federal or state laws, rules, or regulations.

(j) The individual(s) designated by the Licensee, pursuant to Subsection 200.15(b)(3), shall be responsible for day-to-day operations of the anti-money laundering program and shall, at a minimum:

(1) Monitor changes in anti-money laundering laws, including updated OFAC and SDN lists, and update the program accordingly;

(2) Maintain all records required to be maintained under this Section;

(3) Review all filings required under this Section before submission;

(4) Escalate matters to the board of directors, senior management, or appropriate governing body and seek outside counsel, as appropriate;

(5) Provide periodic reporting, at least annually, to the board of directors, senior management, or appropriate governing body; and

(6) Ensure compliance with relevant training requirements.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 201, 202, 302, and 404)

Section 200.16 Cyber security program

(a) Generally. Each Licensee shall establish and maintain an effective cyber security program to ensure the availability and functionality of the Licensee's electronic systems and to protect those systems and any sensitive data stored on those systems from unauthorized access, use, or tampering. The cyber security program shall be designed to perform the following five core cyber security functions:

(1) identify internal and external cyber risks by, at a minimum, identifying the information stored on the Licensee's systems, the sensitivity of such information, and how and by whom such information may be accessed;

(2) protect the Licensee's electronic systems, and the information stored on those systems, from unauthorized access, use, or other malicious acts through the use of defensive infrastructure and the implementation of policies and procedures;

(3) detect systems intrusions, data breaches, unauthorized access to systems or information, malware, and other Cyber Security Events;

(4) respond to detected Cyber Security Events to mitigate any negative effects; and

(5) recover from Cyber Security Events and restore normal operations and services.

(b) Policy. Each Licensee shall implement a written cyber security policy setting forth the Licensee's policies and procedures for the protection of its electronic systems and customer and counterparty data stored on those systems, which shall be reviewed and approved by the Licensee's board of directors or equivalent governing body at least annually. The cyber security policy must address the following areas:

- (1) information security;
- (2) data governance and classification;
- (3) access controls;
- (4) business continuity and disaster recovery planning and resources;
- (5) capacity and performance planning;
- (6) systems operations and availability concerns;
- (7) systems and network security;
- (8) systems and application development and quality assurance;
- (9) physical security and environmental controls;
- (10) customer data privacy;
- (11) vendor and third-party service provider management;
- (12) monitoring and implementing changes to core protocols not directly controlled by the Licensee, as applicable; and
- (13) incident response.

(c) Chief Information Security Officer. Each Licensee shall designate a qualified employee to serve as the Licensee's Chief Information Security Officer ("CISO") responsible for overseeing and implementing the Licensee's cyber security program and enforcing its cyber security policy.

(d) Reporting. Each Licensee shall submit to the Department a report, prepared by the CISO and presented to the Licensee's board of directors or equivalent governing body, at least annually, assessing the availability, functionality, and integrity of the

Licensee's electronic systems, identifying relevant cyber risks to the Licensee, assessing the Licensee's cyber security program, and proposing steps for the redress of any inadequacies identified therein.

(e) Audit. Each Licensee's cyber security program shall, at a minimum, include audit functions as set forth below.

(1) Penetration testing. Each Licensee shall conduct penetration testing of its electronic systems, at least annually, and vulnerability assessment of those systems, at least quarterly.

(2) Audit trail. Each Licensee shall maintain audit trail systems that:

(i) track and maintain data that allows for the complete and accurate reconstruction of all financial transactions and accounting;

(ii) protect the integrity of data stored and maintained as part of the audit trail from alteration or tampering;

(iii) protect the integrity of hardware from alteration or tampering, including by limiting access permissions to hardware, enclosing hardware in locked cages, and maintaining logs of physical access to hardware that allows for event reconstruction;

(iv) log system events including, at minimum, access and alterations made to the audit trail systems by the systems or by an authorized user, and all system administrator functions performed on the systems; and

(v) maintain records produced as part of the audit trail for a period of ten years in accordance with the recordkeeping requirements set forth in this Part.

(3) Source code reviews. Each Licensee shall have an independent, qualified third party conduct a source code review of any internally developed proprietary software used in the Licensee's business operations, at least annually.

(f) Personnel and Intelligence. Each Licensee shall:

(1) employ cyber security personnel adequate to manage the Licensee's cyber security risks and to perform the core cyber security functions specified in Subsection 200.16(a)(1)-(5);

(2) provide and require cyber security personnel to attend regular cyber security update and training sessions; and

(3) require key cyber security personnel to take steps to stay abreast of changing cyber security threats and countermeasures.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.17 Business continuity and disaster recovery

(a) Each Licensee shall establish and maintain a written business continuity and disaster recovery (“BCDR”) plan reasonably designed to ensure the availability and functionality of the Licensee’s services in the event of an emergency or other disruption to the Licensee’s normal business activities. The BCDR plan, at minimum, shall:

(1) identify documents, data, facilities, infrastructure, personnel, and competencies essential to the continued operations of the Licensee’s business;

(2) identify the supervisory personnel responsible for implementing each aspect of the BCDR plan;

(3) include a plan to communicate with essential Persons in the event of an emergency or other disruption to the operations of the Licensee, including employees, counterparties, regulatory authorities, data and communication providers, disaster recovery specialists, and any other Persons essential to the recovery of documentation and data and the resumption of operations;

(4) include procedures for the maintenance of back-up facilities, systems, and infrastructure as well as alternative staffing and other resources to enable the timely recovery of data and documentation and to resume operations as soon as reasonably possible following a disruption to normal business activities;

(5) include procedures for the back-up or copying, with sufficient frequency, of documents and data essential to the operations of the Licensee and storing of the information off site; and

(6) identify third parties that are necessary to the continued operations of the Licensee’s business.

(b) Each Licensee shall distribute a copy of the BCDR plan, and any revisions thereto, to all relevant employees and shall maintain copies of the BCDR plan at one or more accessible off-site locations.

(c) Each Licensee shall provide relevant training to all employees responsible for implementing the BCDR plan regarding their roles and responsibilities.

(d) Each Licensee shall promptly notify the superintendent of any emergency or other disruption to its operations that may affect its ability to fulfill regulatory obligations or that may have a significant adverse effect on the Licensee, its counterparties, or the market.

(e) The BCDR plan shall be tested at least annually by qualified, independent internal personnel or a qualified third party, and revised accordingly.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.18 Advertising and marketing

(a) Each Licensee engaged in Virtual Currency Business Activity shall not advertise its products, services, or activities in New York or to New York Residents without including the name of the Licensee and the legend that such Licensee is “Licensed to engage in Virtual Currency Business Activity by the New York State Department of Financial Services.”

(b) Each Licensee shall maintain, for examination by the superintendent, all advertising and marketing materials, including but not limited to print media, internet media (including websites), radio and television advertising, road show materials, presentations, and brochures. Each Licensee shall maintain hard copy, website captures, and audio and video scripts of its advertising and marketing materials, as applicable.

(c) In all advertising and marketing materials, each Licensee shall comply with all disclosure requirements under federal and state laws, rules, and regulations.

(d) In all advertising and marketing materials, each Licensee and any person or entity acting on its behalf, shall not, directly or by implication, make any false, misleading, or deceptive representations or omissions.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 202, 301, and 302)

Section 200.19 Consumer protection

(a) Disclosure of material risks. As part of establishing a relationship with a customer, and prior to entering into an initial transaction for, on behalf of, or with such customer, each Licensee shall disclose in clear, conspicuous, and legible writing in the English language and in any other predominant language spoken by the customers of the Licensee, all material risks associated with its products, services, and activities and Virtual Currency generally, including at a minimum, the following:

(1) virtual currency is not legal tender, is not backed by the government, and accounts and value balances are not subject to Federal Deposit Insurance Corporation or Securities Investor Protection Corporation protections;

(2) legislative and regulatory changes or actions at the state, federal, or international level may adversely affect the use, transfer, exchange, and value of Virtual Currency;

(3) transactions in Virtual Currency are generally irreversible, and, accordingly, losses due to fraudulent or accidental transactions may not be recoverable;

(4) some Virtual Currency transactions shall be deemed to be made when recorded on a “block chain” ledger, which is not necessarily the date or time that the customer initiates the transaction;

(5) the value of Virtual Currency is derived from the continued willingness of market participants to exchange Fiat Currency for Virtual Currency, which may result in the potential for permanent and total loss of value of a particular Virtual Currency should the market for that Virtual Currency disappear;

(6) there is no assurance that a Person who accepts a Virtual Currency as payment today will continue to do so in the future;

(7) the volatility and unpredictability of the price of Virtual Currency relative to Fiat Currency may result in significant loss or tax liability over a short period of time;

(8) the nature of Virtual Currency may lead to an increased risk of fraud or cyber attack;

(9) the nature of Virtual Currency means that any technological difficulties experienced by the Licensee may prevent the access or use of a customer's Virtual Currency; and

(10) any bond or trust account for the benefit of customers may not be sufficient to cover any and all losses incurred by customers.

(b) Disclosure of general terms and conditions. When opening an account for a new customer, and prior to entering into an initial transaction for, on behalf of, or with such customer, each Licensee shall disclose in clear, conspicuous, and legible writing in the English language and in any other predominant language spoken by the customers of the Licensee, all relevant terms and conditions associated with its products, services, and activities and Virtual Currency generally, including at a minimum, the following, as applicable:

(1) the customer's liability for unauthorized Virtual Currency transactions;

(2) the customer's right to stop payment of a preauthorized Virtual Currency transfer and the procedure to initiate such a stop-payment order;

(3) the Licensee's liability to the customer under any applicable federal or state laws, rules, or regulations;

(4) under what circumstances the Licensee will, absent a court or government order, disclose information concerning the customer's account to third parties;

(5) the customer's right to receive periodic account statements and valuations from the Licensee;

(6) the customer's right to receive a receipt, trade ticket, or other evidence of a transaction;

(7) the customer's right to prior notice of a change in the Licensee's rules or policies; and

(8) such other disclosures as are customarily given in connection with the opening of customer accounts.

(c) Disclosures of the terms of transactions. Prior to each transaction in Virtual Currency, for, on behalf of, or with a customer, each Licensee shall furnish to each such customer a written disclosure in clear, conspicuous, and legible writing in the

English language and in any other predominant language spoken by the customers of the Licensee, containing the terms and conditions of the transaction, which shall include, at a minimum, to the extent applicable:

- (1) the amount of the transaction;
- (2) any fees, expenses, and charges borne by the customer, including applicable exchange rates;
- (3) the type and nature of the Virtual Currency transaction;
- (4) a warning that once executed the transaction may not be undone, if applicable; and
- (5) such other disclosures as are customarily given in connection with a transaction of this nature.

(d) Acknowledgement of disclosures. Each Licensee shall ensure that all disclosures required in this Section are acknowledged as received by customers.

(e) Receipts. Upon completion of any transaction, each Licensee shall provide to a customer a receipt containing the following information:

- (1) the name and contact information of the Licensee, including a telephone number established by the Licensee to answer questions and register complaints;
- (2) the type, value, date, and precise time of the transaction;
- (3) the fee charged;
- (4) the exchange rate, if applicable;
- (5) a statement of the liability of the Licensee for non-delivery or delayed delivery;
- (6) a statement of the refund policy of the Licensee; and
- (7) any additional information the superintendent may require.

(f) Each Licensee shall make available to the Department, upon request, the form of the receipts it is required to provide to customers in accordance with Subsection 200.19(e).

(g) Prevention of fraud. Licensees are prohibited from engaging in fraudulent activity and customers of Licensees that are victims of fraud shall be entitled to claim compensation from any trust account, bond, or insurance policy maintained by the

Licensee. Additionally, each Licensee shall take reasonable steps to detect and prevent fraud, including by establishing and maintaining a written anti-fraud policy.

The anti-fraud policy shall, at a minimum, include:

- (1) the identification and assessment of fraud-related risk areas;
- (2) procedures and controls to protect against identified risks;
- (3) allocation of responsibility for monitoring risks; and
- (4) procedures for the periodic evaluation and revision of the anti-fraud

procedures, controls, and monitoring mechanisms.

(Statutory Authority: Financial Services Law, sections 102, 201, 202, 301, 302, 306, and 404)

Section 200.20 Complaints

(a) Each Licensee shall establish and maintain written policies and procedures to fairly and timely resolve complaints.

(b) Each Licensee must provide, in a clear and conspicuous manner, on its website(s), in any physical location(s), and in any other location as the superintendent may prescribe, the following disclosures:

- (1) the Licensee's mailing address, email address, and telephone number for the receipt of complaints;
- (2) a statement that the complainant may also bring his or her complaint to the attention of the Department;
- (3) the Department's mailing address, website, and telephone number; and
- (4) such other information as the superintendent may require.

(c) Each Licensee shall report to the superintendent any change in the Licensee's complaint policies or procedures within seven days.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 102, 201, 202, 301, and 302)

Section 200.21 Transitional Period

A Person already engaged in Virtual Currency Business Activity must apply for a license in accordance with this Part within 45 days of the effective date of this regulation. In doing so, such applicant shall be deemed in compliance with the

licensure requirements of this Part until it has been notified by the superintendent that its application has been denied, in which case it shall immediately cease operation in this state. Any Person engaged in Virtual Currency Business Activity that fails to submit an application for a license within 45 days of the effective date of this regulation shall be deemed to be conducting unlicensed Virtual Currency Business Activity.

(Statutory authority: Financial Services Law, sections 202, 206, 302, 303, 305, 306, 309, 404, and 408; Executive Law, section 63.)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

นายกษิตศ ทองวิเศษสุข

ประวัติการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2555

ประกาศนียบัตรวิชาว่าความ สถาปนายความ

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ทนายความ สำนักงาน กษิตศ ทองวิเศษสุข ทนายความ

เจ้าหน้าที่ 4 สำนักงานสุพรรณบุรี

ฝ่ายพัฒนาสินทรัพย์ภาคกลาง

บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)